

Gemeente Rijswijk

Begroting 2026 - 2029

Rijswijk

Inleiding

Een sluitende begroting en meerjarenraming

Voor u ligt de begroting van de gemeente Rijswijk voor de jaren 2026-2029. Dankzij genomen maatregelen de afgelopen jaren laat de begroting een positief beeld zien. Deze begroting vormt het financiële en beleidsmatige kader voor de komende jaren. Rijswijk voert een solide financieel beleid met gerichte investeringen voor een gezonde groei van de stad.

De financiële positie van gemeenten, waaronder die van de gemeente Rijswijk, blijft de komende jaren onder druk staan. Dit komt vooral door onvoldoende geld vanuit het Rijk voor het uitvoeren van wettelijke taken. Het kabinet heeft in het voorjaar voor de korte termijn extra middelen beschikbaar gesteld, vooral als compensatie voor de tekorten in de jeugdzorg. Dit geeft Rijswijk de mogelijkheid om wettelijke taken naar behoren uit voeren. Tegelijkertijd blijft onzekerheid bestaan over structurele financiering vanuit het Rijk. Ondanks deze onzekerheid presenteren wij een sluitende meerjarenbegroting 2026-2029. Met deze laatste begroting voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 legt het college een solide basis neer voor de volgende collegeperiode.

Basis vanuit de Kadernota 2026

De maatregelen en uitgangspunten die in de Kadernota 2026 zijn vastgesteld, zijn in deze begroting verwerkt. Er ligt een reële meerjarenbegroting die structureel in evenwicht is. De maatregelen uit de kadernota zijn langs de volgende lijnen ingevuld:

- het optimaliseren van de organisatie
- het aanscherpen van het lange termijn investeringsprogramma (LTIP)
- het benutten van kansen via digitalisering en innovatie

Daarmee hebben we een stevig financieel kader neergezet wat de basis vormt voor deze meerjarenbegroting.

Investeren in een toekomstbestendige stad

Door het bouwen van woningen blijft Rijswijk de komende jaren groeien. Dat brengt extra opgaven met zich mee op het gebied van zorg en ondersteuning, leefbaarheid en veiligheid in de stad, bereikbaarheid en goede voorzieningen. Het college kiest er bewust voor om te blijven investeren, juist om de stad toekomstbestendig te maken. Voorbeelden hiervan zijn de verduurzaming van De Schilp en de Rijswijkse Schouwburg, de uitvoeringsagenda mobiliteit en de digitaliseringsagenda om de dienstverlening verder te verbeteren. Daarnaast investeren we in gebiedsontwikkelingen langs de Stadsas, het versterken van winkelgebieden zoals Bogaard stadcentrum, het uitbreiden en verbeteren van sportvoorzieningen en maatregelen die bijdragen aan verkeersveiligheid en leefbaarheid in de wijken. Ook wordt gewerkt aan het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor scholen, dat de basis legt voor toekomstbestendige en duurzame onderwijshuisvesting.

Rijswijk Financieel gezond

Dankzij de getroffen maatregelen kunnen we spreken van een structureel gezonde financiële positie. Onze inkomsten en uitgaven zijn in balans en er ligt een solide basis om met toekomstige onzekerheden om te gaan. De gemeente blijft wendbaar en weerbaar. Dit geeft de gemeente de ruimte om verantwoord te blijven investeren in de stad en waar nodig tijdig bij te sturen om Rijswijk gezond te laten groeien. De ontwikkeling van de financiële ratio's laat zien dat het eigen vermogen op termijn moet worden versterkt.

Het Lange Termijn Investeringsprogramma (LTIP)

Het LTIP is doorontwikkeld tot een realistisch en haalbaar investeringsprogramma, waarin ambities zijn afgestemd op beschikbare capaciteit, middelen en uitvoerbaarheid. Het biedt overzicht en helpt de gemeente Rijswijk om maatschappelijke opgaven, beleidsdoelen en financiële mogelijkheden met

elkaar te verbinden. Zo worden keuzes integraal en transparant gemaakt. Het LTIP wordt geborgd in de reguliere P&C-cyclus en jaarlijks geactualiseerd.

Meerjarenprognose gebiedsontwikkelingen (MPG)

De financiële sturing op onze vier binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen is fors verbeterd door de komst van de MPG. Dit geeft een integraal beeld van de ruimtelijke en financiële aspecten van elke gebiedsontwikkeling. De MPG wordt jaarlijks in de reguliere P&C cyclus geactualiseerd.

Door deze instrumenten en de ingebruikname van een nieuw financieel pakket heeft de gemeente Rijswijk steeds meer controle over haar financiën.

Lokale lasten

De gemeentelijke woonlasten dalen licht. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling van de aanslag afvalstoffenheffing met 4%. De verlaging heeft te maken met een andere methode van kostentoerekening aan deze bestemmingsheffing. De verwachting is wel dat de kosten van afvalverwerking de komende jaren stijgen door een aangekondigde heffing van het Rijk voor de verbranding van afval.

De gemiddelde aanslag OZB en de aanslag rioolheffing stijgen wel met de in de kadernota geschatte indexatie voor 2026 van 2,6%. Rijswijk behoort tot de gemeenten in de regio Haaglanden met lagere woonlasten dan gemiddeld.

Een solide fundament voor de toekomst

Met deze begroting legt de gemeente Rijswijk een stevig fundament voor de komende jaren. Ondanks de beperkte middelen vanuit het Rijk laten we zien dat het mogelijk is om de balans te vinden tussen financiële houdbaarheid en maatschappelijke ambities. Dankzij een sluitende en gezonde meerjarenbegroting kan Rijswijk met vertrouwen vooruitkijken en de ruimte behouden om bij te sturen waar dat nodig is.

Lijst van afkortingen

Afkortingen

Lijst		Lijst	
Afkorting	Voluit	Afkorting	Voluit
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	ENSIA	Eénduidige Normatiek Single Information Audit
AD	Algemene dienst	EPC	Energieprestatiecoëfficiënt
AI	artificial intelligence	FIDO	Financiering Decentrale Overheden
APPA	Algemene Pensioenwet politieke ambtsdragers	fte	fulltime equivalent
APV	Algemene Plaatselijke Verordening	GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
ASV	Algemeen Subsidieverordening	gft	groente- fruit- en tuinafval
AV	audio visuele	GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
AVE	Aanpak Voorkoming Escalaties	GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming	GMT	gemeentelijk managementteam
Awb	Algemene wet bestuursrecht	GR	gemeenschappelijke regeling
AZC	asielzoekerscentrum	GRB	Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoering
AZWA	Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord	GREX	grondexploitaties
BBR	Belangenvereniging Bedrijven Rijswijk	GRP	gemeentelijk rioleringsplan
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	GSR	Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad
BDIN	Bureau InformatieDiensten	ha	hectare
BDU	Brede Doeluitkering	HALT	Het Alternatief
BENG	Bijna Energie Neutraal en Gasloos	HEIT	Haags Economisch Interventie Team
bge	basisgeluidemissie	HR	human resource
bijv	bijvoorbeeld	HRM	human resource management
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid	HTM	Haagsche Tramweg-Maatschappij
BIZ	Bedrijveninvesteringszone	HVC	Huisvuilcentrale
BMX	Bicycle Motocross	IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	ICT	informatie- en communicatietechnologie
BOA	buitengewoon opsporingsambtenaar	IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
BOPA	buitenplanse omgevingsplanactiviteit	IGP	intergemeentelijk gebiedsprogramma
BPH	Businesspark Haaglanden	IHP	Integraal Huisvestingsplan
BRP	Basisregistratie Personen	IKC	Integraal Kind Centrum
BS	brede school	incl.	inclusief
BTW	belasting over de toegevoegde waarde	inw.	inwoners
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten	IPP	Industrieschap Plaspoelpolder
BV	besloten vennootschap	IQ	Innovation Quarter
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	ISK	Internationale Schakelklas
ca.	circa	ISO	International Organization for Standardization
CJG	Centrum voor jeugd en gezin	IT	informatie technologie
CLOK	Centrum voor Lokale Ondernemers Kringen	iVRI	intelligente verkeersregelininstallatie
CmK	Cultuureducatie met Kwaliteit	IZA	Integraal Zorgakkoord
CO2	koolstofdioxide	IZA	Instituut Zorgverzekering Ambtenaren Nederland
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers	JESS	Jong En Samen Sterk
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	JGZ	jeugdgezondheidszorg
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Weg en Waterbouwkunde en Verkeerstechniek	JONC	Jongeren INCorporated
DELA	Draagt Elkanders Lasten	JZ	Juridische Zaken
DPIA	Data Protection Impact Assessments	kg	kilogram
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs	km/u	kilometer per uur
DVO	dienstverleningsovereenkomst	KRW	Kaderrichtlijn Water
EBS	Egged Bus Systems	LEGO	Leren, Eigen verantwoordelijkheid, Groei en Ontwikkeling
ECB	Europese Centrale Bank	LTIP	Lange Termijn Investeringsprogramma
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie	m.b.t.	met betrekking tot
ENG	Energie Neutraal en Gasloos	NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

Lijst		Lijst	
Afkorting	Voluit	1e blz.	Afkorting Voluit
m2	vierkante meter	58	RGC Rijswijkse Golfclub
MaaS	Mobility as a Service	113	RIB raadsinformatiebrief
MAS	Methodische Aanpak Schoolverzuim	21	RIEC Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
MBO	middelbaar beroepsonderwijs	86	RIO Rijswijks Initiatieven Overleg
MEOZ	Meerkosten energie openbare zwembaden	132	RV raadsvoorstel
MFA	Multifunctionele Accommodatie	202	RVU Regeling voor Vervroegde Uittreding
MIRT-CID	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport Central Innovation District	121	SbJH Servicebureau jeugdhulp Haaglanden
MKB	midden en klein Bedrijf	12	SISA Single information, Single audit
mln.	miljoen	81	SLA Schone Lucht Akkoord
MPG	Meerjarenprognose gebiedsontwikkelingen	54	SMW Schoolmaatschappelijk werk
MPO	Meerjaren Onderhouds Programma	55	SPPOH Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden
MRDH	Metropoolregio Rotterdam Den Haag	56	SPUK Specifieke uitkering
MVA	materiële vaste activa	27	STOMP Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a Service en Privéauto
N.V.	naamloze vennootschap	148	SVn Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
n.v.t.	niet van toepassing	123	SWV Sociale Werkvoorziening
NIS	Network Information Security directive	40	t.b.v. ten behoeve van
NoM	Nul op de meter	5	t.o.v. ten opzichte van
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra	200	t/m tot en met
NPO	Nationaal Programma Onderwijs	59	TBI team Brede Impuls
NPR	nationaalparkeerregister	50	TCO Total Cost of Ownership
NS	Nederlandse Spoorwegen	43	THBA The Hague Business Agency
NVVK	Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet	25	TP team Parkeertoezicht
o.a.	onder andere	9	VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden	43	VNO-NCW Verbond van Nederlandse Ondernemingen - Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
OLP	onderwijs leerpakket	47	VO Voortgezet Onderwijs
OM	Openbaar Ministerie	12	VOG Verklaring Omtrent het Gedrag
OV	openbare verlichting	35	VPA Verlengde Private Aansluitingen
OV	openbaar vervoer	20	VRH Veiligheidsregio Haaglanden
OZB	onroerende zaak belasting	32	VRI Verkeersregelinstallatie
P&C	Planning & Control	132	VSN Vastgoed Syndicering Nederland
P.M.	Pro Memorie	47	VSV Voortijdig schoolverlaters
PlanMer	Plan-milieueffectrapport	120	VT Veilig Thuis
PMD	plastic, metaal en drankkarton-afval	128	VTH Vergunningverlening Toezicht en Handhaving
PmG	Preventie met Gezag	90	VvE verenging van eigenaren
POHJ	Praktijkondersteuning Huisartsenpraktijk Jeugdhulp	51	WEB Wet Educatie en Beroepsonderwijs
PPS	publiek-private samenwerking	21	Wet Bibob Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
PRO-VSO	Praktijkonderwijs - Voortgezet speciaal onderwijs	67	Wgs Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
PSIV	Regionaal Samenwerkingsverband Integratie Veiligheid	83	Wgv Wet goed verhuurderschap
PvE	Programma van Eisen	54	Wmo Wet maatschappelijke ondersteuning
PVO	Platform Veilig Ondernemen	110	Woo Wet open overheid
RAAK	Rijswijkse Adaptatiestrategie en Aanpak voor Klimaatverandering	136	WOZ waardering onroerende zaken
RB	raadsbesluit	52	WPO Wet op het primair onderwijs
RB	RijswijkBuiten	43	WSP werkgeversservicepunt
RCC	Rijswijks Contactcentrum	73	WSW Wet Sociale Werkvoorziening
RCSG	Rijswijks Centre for Sustainable Geo-energy	83	Wrvv Wet versterking regie volkshuisvesting
REV	Ruimtelijke Economische Visie	68	ZonMw. Zorg Onderzoek Nederland Medische wetenschappen
SWVZHW	Samenwerkingsverband Zuid Holland West		

Begroting in één oogopslag 2026

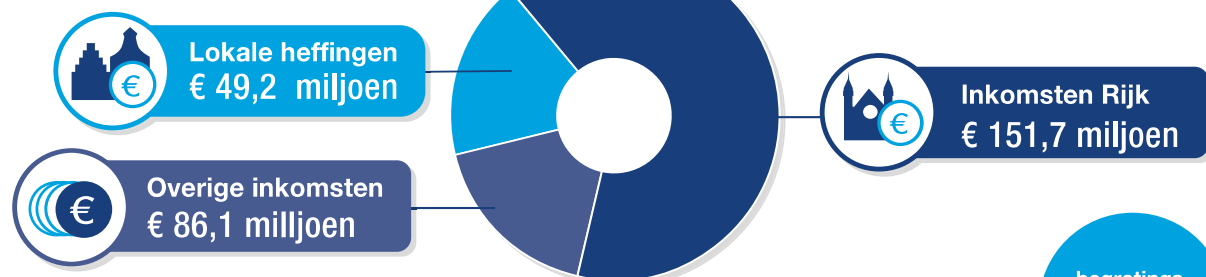
Samen met inwoners, organisaties en bedrijven zorgen we ervoor dat Rijswijk een goed leefbare gemeente is voor iedereen.

In de begroting van 2026 staat waar we het komende jaar geld aan willen uitgeven. Dat geld komt onder meer binnen uit de belastingen die u betaalt en inkomsten van de rijksoverheid.

Totaal inkomsten

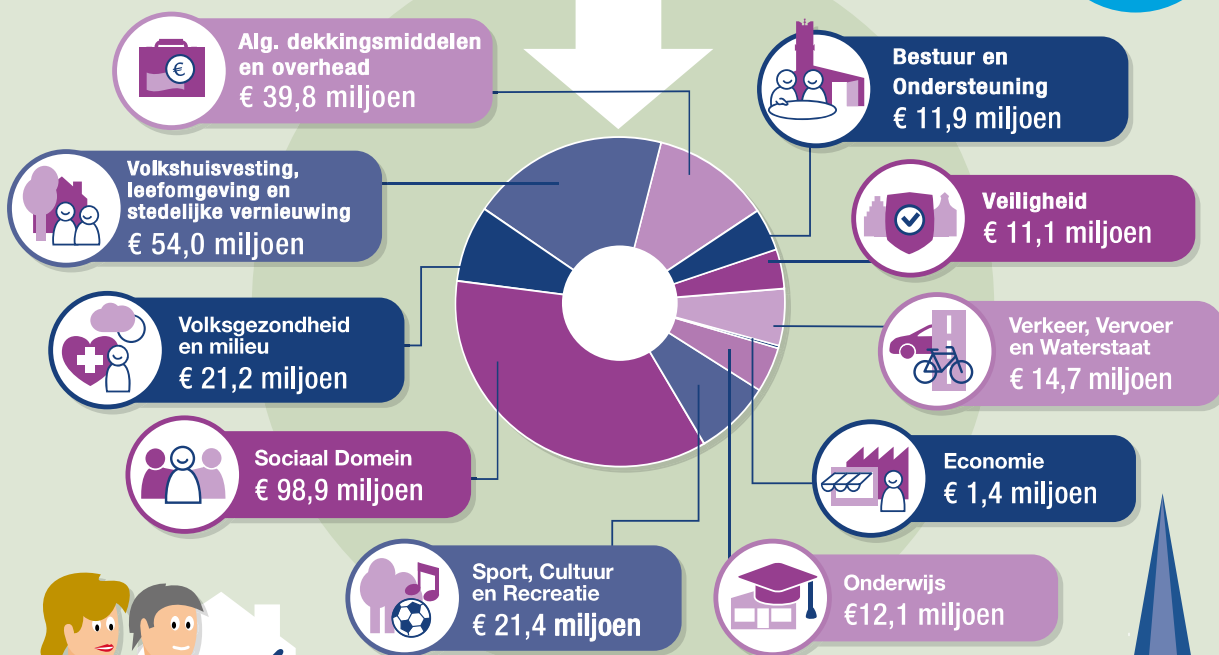
€ 287,0 miljoen

Totaal uitgaven

€ 286,5 miljoen

begrotings-
saldo:
+€ 529.000

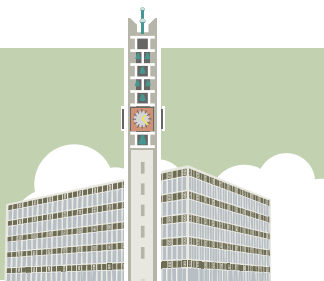

Gemiddelde woonlasten 2026

	Eénpersoons- huishouden	Tweepersoons- huishouden	Meerpersoons- huishouden
OZB	€ 279,42	€ 279,42	€ 279,42
Afvalstoffenheffing	€ 379,56	€ 455,40	€ 546,48
Rioolheffing	€ 187,96	€ 208,60	€ 234,40
Totaal	€ 846,94	€ 943,42	€ 1.060,30

Begroting 2026 Highlights

In het oog springende actiepunten voor het komende jaar, per programma

Bestuur en Ondersteuning

- We verlagen de norm voor maximale wachttijd van bellers met 20%.
- We houden tevredenheidsonderzoeken om de dienstverlening te verbeteren.
- Bezoekers van het Huis van de stad ontvangen we gastvrij.
- We maken meer online aanvragen mogelijk.
- Minder digitaal vaardige inwoners krijgen hulp.
- We gaan met jongeren in gesprek over jongerenparticipatie.
- Inwoners kunnen makkelijk informatie vragen, hun mening geven of een klacht uiten.

Veiligheid

- We behouden Rijswijk als een prettige, leefbare en veilige gemeente.
- We werken samen met inwoners, ondernemers en partners aan veiligheid.
- We pakken veiligheid integraal aan met zorg, onderwijs, welzijn, wonen en economie.
- We verbeteren de crisisorganisatie en vergroten maatschappelijke weerbaarheid.
- We voorkomen en bestrijden criminaliteit, ondermijning, cybercrime en jeugdcriminaliteit.
- We verbeteren de wijkveiligheid en het veiligheidsgevoel op stations en andere plekken waar mensen zich onveilig voelen.
- We houden toezicht en handhaven regels voor veiligheid en leefbaarheid.

Economie en werken

- In 2026 leveren we een ontwikkelkader op voor het Middengebied Plaspoelpolder.
- We bouwen met onze partners aan een ambitieuze campusvisie rond energie, geothermie en techniek.
- Samen met de winkelcentrummanager, horeca-ondernemers en winkeliers versterken we de aantrekkingskracht en levendigheid van Oud Rijswijk.
- Bogaard Stadscentrum gaat de volgende fase in van transformatie. Het winkelcentrummanagement speelt hierin een verbindende rol.
- We versterken de regionale samenwerking en zetten accountmanagement strategisch en proactief in om groei en kansen te realiseren.

Verkeer, vervoer en waterstaat

- We stimuleren het gebruik van de fiets, we verbeteren fietspaden en halen weesfietsen weg.
- We verlagen de snelheid op sommige wegen van 50 km/u naar 30 km/u ten behoeve van de verkeersveiligheid voor alle verkeersdeelnemers.
- We pakken alle bekende blackspots (plekken waar veel ongelukken gebeuren) in Rijswijk aan en gaan de veiligheid verhogen.

- We voeren de vastgestelde kadernota Parkeren uit en zetten in op andere reguleringsstijden voor parkeren.
- We streven naar goede doorstroming voor de auto, zo werken we aan een goed autonetwerk.

Onderwijs

- We dragen bij aan een goede start in het leven voor jeugdigen door de uitvoering van ons onderwijs- en onderwijsachterstandenbeleid.
- We werken aan een versteviging van het preventieve veld.
- We gaan samen met onze partners de wet 'Van school naar duurzaam werk' invoeren. We blijven investeren in het aanmoedigen van de samenwerking tussen scholen en bedrijven.
- We dragen bij aan het verzorgen van onderwijs aan jeugdige vluchtelingen.
- We passen het integrale huisvestingsplan aan om goede huisvesting voor scholen en peuteropvang te realiseren. Dit doen we samen met onze onderwijspartners.

Sport, cultuur en recreatie

- We starten met de ontwikkeling van de nieuwe sportzaal Waldhoornplein.
- We bouwen op Sportpark Elsenburg een Multifunctionele Accommodatie (MFA).
- We werken het rapport 'Ruimte voor buitensport' in nauw overleg met de sportverenigingen verder uit.
- We gaan het Cruyff Court renoveren.
- We starten met de renovatie van het bunkercomplex Overvoorde.
- We hebben samen met onze partners als doel het vergroten van cultuuroordeelname en het versterken het bibliotheekwerk.
- We bereiden de realisatie van een kunstwerk in Te Werve Oost voor.

Sociaal domein

- We geven subsidie aan mensen en organisaties die ideeën hebben om buurt, saamhorigheid en welzijn te verbeteren, vooral voor mensen die dat extra nodig hebben.
- Het integrale toegangsteam gaat van start. We werken met inloopsprekuren en ervaringsdeskundigen. Ook gaan we naar mensen toe om uit te leggen, te ondersteunen of te helpen bij het regelen van andere hulp.
- We zetten geld van het rijk in om jongeren te helpen met hun mentale gezondheid.
- We maken een gemeentebreed plan voor de hulp en opvang aan (kwetsbare) inwoners, inclusief nieuwkomers.
- We gaan aan de slag met de maatregelen van het verbetertraject 'Participatiewet in balans'.
- We gaan verder met de pilot 'Bijzondere overheid' om gezinnen met lastige hulpvragen extra te ondersteunen.

- 275 inwoners vinden via de aanpak Rijswijk Werkwijs een betaalde baan.
- We willen dak- en thuisloosheid tegengaan door in te zetten op versneld uitstromen uit de opvang. We werken samen met het Kansfonds en Rijswijk Wonen voor blijvende en veilige woonoplossingen voor mensen die dreigen dakloos te worden.
- We hebben het hele jaar aandacht voor femicide, doorbreken het taboe rond huiselijk geweld en vertellen mensen waar ze hulp kunnen vinden.
- We zoeken meer pleeggezinnen, onder andere tijdens de 'week van de pleegzorg', omdat jeugdhulp+ langzamerhand stopt.

Volksgezondheid en milieu

- We maken een uitvoeringsagenda Volksgezondheidsbeleid en Sport.
- We stellen een programma Water, Klimaat en Riolerings op.
- We evalueren het Speelbeleid.
- We voeren een nieuwe aanpak in voor vermindering van illegale dumping van grofvuil en afval op straat.
- We dragen bij aan het bereiken van de doelstelling van het Schone Lucht Akkoord (50% gezondheidswinst in 2030 t.o.v. 2016).

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

- We voeren de Omgevingswet uit aan de hand van de beleidscyclus. We herzien de Omgevingsvisie, stellen verschillende omgevingsprogramma's vast en starten met de gebiedsgerichte uitwerking van het Omgevingsplan.
- We verbeteren groen en biodiversiteit met een natuurwaardekaart en een puntensysteem voor natuurinclusief bouwen.
- We voeren de Wet versterking regie volkshuisvesting en de Wet goed verhuurderschap uit. We stellen het volkshuisvestingsprogramma vast, maken een plan om goed verhuurderschap te bevorderen en stellen een leegstandsverordening op.
- We ronden verschillende grondexploitaties af en starten nieuwe, waaronder Marimbahal, Buziaulaan en De Strijp.
- We zetten stappen in de energietransitie, zoals isolatieprojecten en voorbereiding van warmtenetten in Rijswijk West.
- We houden de openbare ruimte zo schoon, veilig en verzorgd mogelijk.
- We lossen het overgrote deel van de onderhoudsmeldingen openbare ruimte binnen een week op.
- We ontwikkelen Bogaard stadscentrum tot toekomstbestendig stadscentrum naar een groen, levendig woon-, winkel- en verblijfsgebied.
- We vernieuwen het gebied rondom het Kessler Park in de Plaspoelpolder tot een levendige mix van wonen, werken en leren.
- We ontwikkelen het Havenkwartier, waar rond een stadshaven een combinatie ontstaat tussen wonen, werken en recreëren.
- We vernieuwen samen met woningcorporatie Rijswijk Wonen de wijk Te Werve Oost met nieuwe woningen en een mooiere omgeving.
- We ontwikkelen de duurzame groene nieuwbouwwijk RijswijkBuiten verder.

Rijswijk

INLEIDING.....	2
-----------------------	----------

Programma's

Bestuur en Ondersteuning	11
Veiligheid	20
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	28
Economie	39
Onderwijs	47
Sport, Cultuur en Recreatie	57
Sociaal Domein	67
Volksgezondheid en Milieu	78
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	84
Algemene middelen en overig	92
Overhead	94

Paragrafen

Weerstandsvormogen en risicobeheersing	97
Onderhoud kapitaalgoederen	104
Bedrijfsvoering	107
Verbonden partijen	120
Grondbeleid	130
Lokale heffingen	133
Financiering	142
RijswijkBuiten	150
Subsidies	154
Lange termijn investeringsplan	159
Wet open overheid	165

Financiële begroting

Meerjarenraming 2026-2029	167
Toelichting op de meerjarenraming 2026-2029	169
Begrotingsverschil	171
Leeswijzer investeringsplan 2026-2029	172
Investeringsplan 2026-2029	173
Toelichting investeringsplan 2026-2029	182
EMU-saldo	187
Overzicht incidentele baten en lasten	188
Verloop van de reserves	192
Verloop van de voorzieningen	196
Overzicht taakvelden	198
Verwerking kadernota 2026	200

Besluiten

Begroting voor het jaar 2026	203
Meerjarenraming 2027-2029	204
De in de jaarschijf 2026 van het investeringsplan 2026-2029 geraamde investeringen	205

Programma's

Bestuur en Ondersteuning

Ambitie

Visie

De gemeente Rijswijk is een toegankelijke en dienstverlenende organisatie en stelt de wensen en behoeften van al haar inwoners, bedrijven en instellingen centraal. We sluiten snel aan op de veranderende omgeving. Ook streven we naar dienstverlening die past bij de inwoner: digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet.

In onze communicatie is participatie met inwoners en ondernemers het vertrekpunt. We delen onze communicatie grofweg in drie categorieën in:

- Alle basisinformatie die we verplicht zijn te verstrekken over bijvoorbeeld dienstverlening, veiligheid, crisissituaties en plannen en projecten;
- Terugkerende communicatie waarmee we inwoners meenemen in een verhaal op sociale media of in rubrieken;
- Unieke, groots opgezette content over bijvoorbeeld (nieuws)gebeurtenissen waarmee we Rijswijk op de kaart zetten.

We blijven hiervoor gebruikmaken van media, zoals onze website en het lokale huis-aan-huisblad. Ook zetten we sociale media in zoals Facebook, LinkedIn, WhatsApp, YouTube en Instagram. We blijven ontwikkelingen volgen waarbij we de kansen die nieuwe platforms en technologieën bieden zullen benutten om onze inwoners op andere manieren te bereiken.

Techbedrijven hebben een groeiende invloed op de samenleving en de politiek. Ze bezitten veel macht door hun controle over data en digitale platforms. Wij blijven goed opletten of ze zich houden aan de regels ter bescherming van informatie en de richtlijnen van rijksoverheid en VNG volgen.

Samenvatting

De gemeente Rijswijk zet in op toegankelijke en betrouwbare dienstverlening waarbij de behoeften van al haar inwoners, bedrijven en instellingen centraal staan.

Dat doen wij op de volgende manier:

- Dienstverlening: digitaal waar mogelijk, persoonlijk waar nodig; we streven naar minimaal een 7,5 als tevredenheidscijfer en een wachttijd contactcentrum van maximaal 2 minuten.
- Digitalisering & toegankelijkheid: we verbeteren onze websites, breiden onze online diensten uit en verhogen onze gebruiksvriendelijkheid.
- Communicatie: helder, betrouwbaar en herkenbaar; we zetten de inwoners centraal, zorgen voor een makkelijke toegang tot informatie en maken gebruik van sociale media en participatieplatforms.
- Participatie: we betrekken onze inwoners actief en versterken de lokale democratie en sociale samenhang. Dit doen we via burgerpanels en jongerenparticipatie.
- Beheer overige gebouwen en gronden: we werken aan de herbestemming van de Trias-locatie (seniorenwoningen) en de Marimbahal (nieuwe sporthal, voorzieningen en sociale woningbouw).
- Parkeerbeleid: we reguleren de schaarse ruimte, zorgen voor stabiele tarieven en breiden de gebieden voor betaald parkeren uit.

Indicatoren

Indicatoren	Realisatie 2024	Streefwaar- de 2025	2026	2027	2028	2029
Gemiddelde wachttijd in minuten	1:12	2:30	2:00	2:00	2:00	2:00
Tevredenheid dienstverlening	6,7	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Tevredenheid baliebezoek	-	8	8	8	8	8

Toelichting indicator 1:

Betreft de gemiddelde tijd dat een inkomend gesprek in de wachtrij staat bij het Rijswijks Contactcentrum (RCC).

Toelichting indicator 2:

Betreft tevredenheidscijfer over de gehele dienstverlening van de gemeente Rijswijk uit de gemeentepeiling 'waar staat je gemeente' uit 2025. Peiling wordt tweejaarlijks uitgevoerd.

Toelichting indicator 3:

Betreft tevredenheidscijfer over de dienstverlening aan de balie. Medio 2025 is gestart met het meten hiervan.

Aantal volgers

Dit omvat het aantal volgers per sociale mediakanaal. Vanwege de grote onvoorspelbare invloed van het (op dit moment negatieve) sentiment rondom X én de niet volledige inzichtelijkheid van de statistieken, is X niet meegenomen.

Kanaal gemeente Rijswijk	Aantal volgers op 1 juli 2025	Beoogde groei aantal volgers voor 1 juli 2026
Facebook	6.470	10% (naar 7.117)
Instagram	2.536	30% (naar 3.297)
LinkedIn	9.879	20% (naar 11.855)

Interactieratio

Dit is het percentage van het aantal mensen dat interactie heeft met berichten (zoals likes, reacties en shares) ten opzichte van het totaal aantal volgers van het kanaal. Dit geeft dus aan hoe betrokken gebruikers zijn bij onze content. Een goede interactieratio varieert per platform, maar over het algemeen wordt een percentage tussen de 1% en 5% als goed beschouwd. Ook hier is X buiten beschouwing gelaten.

Kanaal gemeente Rijswijk	Interactieratio 1 juli 2024 t/m 30 juni 2025	Beoogde groei interactieratio 1 juli 2025 t/m 30 juni 2026
Facebook	1,60	10% (naar 1,75)
Instagram	2,99	5% (naar 3,14)
LinkedIn	7,62	5% (naar 8,00)

Effectiviteit betaalde advertenties

Dit is uitgedrukt in de kosten per klik en vertegenwoordigt het gemiddelde bedrag dat we betalen telkens wanneer iemand op een advertentie klikt.

Kanaal gemeente Rijswijk	Gemiddelde kosten per klik 1 januari – 30 juni 2025	Gemiddelde kosten per klik 1 juli 2025 t/m 30 juni 2026
Facebook	€ 0,36	- 20% (naar € 0,29)
Instagram	€ 0,45	- 20% (naar € 0,36)
LinkedIn	€ 35,53	- 90% (naar € 3,55)

Toegankelijkheid websites gemeente Rijswijk

Dit betreft het totaal aan websites waarvan het eigenaarschap bij de gemeente Rijswijk ligt. Voor toegankelijkheid gelden richtlijnen: status A is het hoogst en E het laagst. Een toegankelijkheidsscan voor het verkrijgen van een verklaring kost gemiddeld € 4.000,- per website. Tijdens intern onderzoek bleek een aantal websites niet meer in gebruik, maar nog wel live. Dit onderzoek loopt nog. Websites die niet voldoen aan de richtlijnen worden geïntegreerd in rijswijk.nl en/of als externe website opgeheven. In een brief aan uw raad hebben wij u geïnformeerd over de status van toegankelijkheid van gemeentelijke websites.

Websites	In 2025	In 2026
Totaal aantal websites gemeente	28	21
Aantal websites met toegankelijkheidsverklaring A of B	7	16
Aantal websites met toegankelijkheidsverklaring C	8	0
Aantal websites met toegankelijkheidsverklaring D, E of zonder verklaring	13	0
Intern vervolgonderzoek nodig	-	5
Aantal in rijswijk.nl geïntegreerde of opgeheven websites	-	7

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1.000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
Bestuur en ondersteuning		2024	2025	2026	2027	2028	2029
0.1 Bestuur	Lasten	4.311	4.286	4.563	4.600	4.600	4.600
	Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo		-4.311	-4.286	-4.563	-4.600	-4.600	-4.600
0.2 Burgerzaken	Lasten	3.847	3.231	3.851	3.835	3.750	3.447
	Baten	1.362	1.578	1.874	1.839	1.679	1.204
Saldo		-2.485	-1.654	-1.977	-1.996	-2.071	-2.243
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten	4.421	2.484	2.493	2.394	2.376	2.358
	Baten	1.381	2.619	1.099	1.149	1.249	1.249
Saldo		-3.039	135	-1.394	-1.245	-1.127	-1.109
0.63 Parkeerbelasting	Lasten	1.862	98	1.010	1.010	1.010	1.010
	Baten	5.383	6.439	7.382	7.520	7.520	7.520
Saldo		3.521	6.341	6.372	6.509	6.509	6.509
Totaal Lasten		14.440	10.099	11.918	11.416	11.738	11.416
Totaal Baten		8.127	10.635	10.355	9.973	10.448	9.973
Saldo Bestuur en ondersteuning		-6.314	537	-1.563	-1.332	-1.289	-1.443

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Bestuur en ondersteuning		
0.1 Bestuur		
Door extra controlewerkzaamheden, onder andere in verband met een forse stijging van het aantal SISA regelingen, zijn de accountantskosten vanaf 2026 structureel verhoogd.	-73	
Door de groei van de gemeente naar meer dan 60.000 inwoners, zal het aantal raadsleden uitgebreid worden van 31 naar 33.	-103	
0.2 Burgerzaken		
Zoals vermeld in de 2e halfjaarrapportage 2025 zijn vanwege de extra Tweede Kamerverkiezingen, waarvoor ambtelijke capaciteit nodig is, een aantal digitaliseringsprojecten niet uitgevoerd in 2025. Op het werkbudget (digitale) dienstverlening 2025 is hierdoor eenmalig ingeleverd. Hierdoor is een stijging te zien in de begroting t.o.v. 2025.	-67	
Zoals vermeld in de 2e halfjaarrapportage 2025 blijkt uit de meest recente prognose dat de verwachting is dat de baten en lasten voor reisdocumenten vanaf 2025 t/m 2028 hoger uitvallen dan nu begroot.	-89	172
Stijging van lasten naturalisaties (29k) en BRP (15k) op basis van de meest recente prognose.	-44	
Stijging baten van huwelijksvoltrekkingen (89k), naturalisaties (15k) en VOG (10k) op basis van de meest recente prognose.		115
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-441	
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		
In de begroting 2025 was incidentele verkoop van gemeentelijke gronden opgenomen en in de begroting van 2026 komt deze niet voor, waardoor de baten lager begroot zijn voor 2026 dan 2025.		-1.520
0.63 Parkeerbelasting		
De verwachte opbrengst parkeervergunningen liggen in 2026 hoger door invoering nieuwe reguleringsgebieden.		708
Door de invoering van nieuwe reguleringsgebieden en uitbreiding reguleringstijden zal de opbrengst parkeerautomaten naar verwachting in 2026 toenemen.		129
Door de invoering van nieuwe reguleringsgebieden en uitbreiding reguleringstijden zal de opbrengst naheffingen naar verwachting in 2026 toenemen.		100
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-854	

Beleidsproduct 0.1 Bestuur

Communicatie

Tijdens het werk heeft iedereen binnen de gemeente, zowel bestuurlijk als ambtelijk, contact met inwoners, organisaties of ondernemers uit de stad. We spreken mensen bijvoorbeeld tijdens bijeenkomsten, sturen brieven of e-mails, beantwoorden telefoontjes en ontmoeten mensen op straat of in het Huis van de stad. Telkens kiezen wij onze manier van communiceren zodat deze past bij de vraag en de betrokken doelgroepen. Daarin hebben wij allemaal een rol.

Onze visie op communicatie is simpel: we stellen maatschappelijke vraagstukken en inwoners centraal. Met communicatie dragen we eraan bij dat iedereen in Rijswijk mee kan doen. Deze visie betekent dat wij ervoor zorgen dat inwoners weten wat zij moeten weten en vinden wat zij zoeken.

We communiceren daarbij vanuit onderstaande kernwaarden:

Toewijding. We zijn gedreven om de mens te (blijven) zien, we communiceren proactief, we zorgen ervoor dat er niets blijft liggen. We stellen inwoners, ondernemers en maatschappelijke vraagstukken centraal.

Betrokkenheid. We luisteren en willen begrijpen. We volgen op en koppelen terug. We werken van buiten naar binnen.

Betrouwbaar. We zijn eerlijk en betrouwbaar. We doen wat we zeggen en zeggen wat we doen. We communiceren helder en eerlijk. We zijn duidelijk over waar we voor staan als gemeente. We laten – naast resultaten – onze inspanningen zien. Juist als het soms lang duurt of lastig is.

Deskundigheid. We zijn deskundig en gedreven om het telkens beter te doen. We zetten onze kennis en ervaring in om alle doelgroepen zo goed mogelijk te bereiken. We communiceren inclusief. Leren en evalueren zijn onderdeel van ons werk.

Samenvattend: onze communicatie is open, relevant, helder en inclusief.

Participatie

In 2026 blijven we de participatieverordening en het participatiebeleid uitvoeren. Deze zijn in 2024 zijn vastgesteld door de raad. Deze geven het gemeentebestuur, de medewerkers van de gemeente en ook raadsleden een duidelijke richting over hoe wij participatie zien. Voor inwoners en initiatiefnemers maakt het duidelijk wat zij van de gemeente mogen verwachten. Zo helpt het beleid om participatie zorgvuldig te doen vanuit het perspectief van de Rijswijkers, zodat iedereen mee kan doen en we van elkaar blijven leren.

Met participatie kunnen we inwoners aan elkaar verbinden, nieuwe inwoners kennis laten maken met de stad en hun eigenaar laten voelen van hun eigen nieuwe leefomgeving. Met participatie leren we standpunten en belangen van een ander kennen en kunnen we op zoek gaan naar onze overeenkomsten. Iedereen heeft wel een eigen, individueel belang. In participatie onderzoeken we samen hoe dat belang zich verhoudt tot het algemeen belang: een beter Rijswijk voor iedereen. In dialoog vormen we een sterke gemeenschap en een sterke stad. Samen maken we Rijswijk. Dat is het doel dat wij in Rijswijk nastreven met participatie.

Wat willen we bereiken?

Communicatie

1. **Makkelijk toegang tot de juiste informatie.** Inwoners hebben recht op contact met de overheid. Zij kunnen bijvoorbeeld informatie vragen, hun mening geven of een klacht uiten.
2. **Relevante communicatie, waarbij de maatschappelijke opgave centraal staat.** Inhoud en communicatie horen bij elkaar. Door te laten zien aan welke opgaven wij werken, sluiten we aan bij de leefwereld van de mensen in onze stad. Zo laten we zien welke waarde wij als gemeente toevoegen en ook welke mogelijkheden er voor Rijswijkers zijn om zelf bij te dragen.
3. **Uniform en proactief communiceren.** Goede communicatie vraagt ook om een goede en proactieve samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie. Door samen en planmatig te werken, vermijden we het reageren op alleen wat er op dat moment speelt.

Participatie

1. **De kwaliteit van lokale democratische processen vergroten.** Participatie is niet nieuw voor Rijswijk. Voor veel teams is dit deel van het dagelijkse werk. Om de kwaliteit vast te houden en waar nodig te vergroten, bieden wij de organisatie de handvatten aan die het nodig heeft. Door binnen de organisatie en binnen de regio kennis te delen blijven we de organisatie inspireren.
2. **Helderheid scheppen over proces en rolverdeling.** Participatie is altijd anders en vraagt om maatwerk. Toch is er in ieder traject een vast patroon te vinden. Ook zijn er verschillende rollen die in ieder traject terugkomen. Dit patroon en deze rollen verduidelijken en versterken wij. Zo weet iedereen waar die aan toe is, zowel intern als extern.
3. **Relatie gemeente en inwoners versterken.** Rijswijk wil een sterke sociale structuur en een rijk verenigingsleven. Die willen we behouden en versterken, en dat vraagt extra aandacht. Naast belanghebbenden om hun mening vragen, nodigen wij hen ook uit om met eigen ideeën naar ons toe te komen. Zo groeit niet alleen de relatie tussen gemeente en inwoners, maar ook de band tussen inwoners onderling.

Wat gaan we daarvoor doen?

Communicatie

1. **We communiceren toegankelijk, betrouwbaar en passend.** We vertellen een duidelijk verhaal over hoe het echt zit en waar we als gemeente voor staan. Onze informatie is begrijpelijk, betrouwbaar en makkelijk te vinden voor alle Rijswijkers zowel online als offline. We letten extra op inwoners die kwetsbaar zijn, laaggeletterd, minder digitaal vaardig of een andere taal spreken.
2. **We communiceren inwonergegericht.** In onze communicatie staan de Rijswijkers centraal. We zetten de communicatiemiddelen in die passen bij onze doelgroepen. We creëren content die aansluit bij de interesses en behoeften van de inwoners, ondernemers of andere belanghebbenden. Door onderzoek uit te voeren naar die behoeften, interesses en voorkeuren kunnen we relevante en aansprekende content maken die zorgt voor interactie en betrokkenheid.
3. **We creëren een herkenbare (visuele) identiteit.** We ontwikkelen en onderhouden een visuele identiteit en toon voor onze communicatie en verhogen hiermee de herkenbaarheid en betrouwbaarheid van de gemeente.
4. **We blijven leren en evalueren.** Het communicatielandschap is altijd in beweging. We bewegen mee met maatschappelijke ontwikkelingen, trends in het vak en nieuwe (digitale) middelen en technologische ontwikkelingen. Evalueren en optimaliseren wordt een vast onderdeel van de werkwijze. Er worden duidelijke en meetbare doelstellingen vastgesteld om het effect van de communicatie-inspanningen te monitoren en te evalueren. Waar nodig passen we onze communicatiestrategie aan.
Na 2026 kijken we opnieuw naar ons communicatiebeleid en passen het aan als dat nodig is. We letten dan op nieuwe ontwikkelingen in communicatie, overheidscommunicatie, in de stad en in de samenleving.

Participatie

Afgelopen juli is een raadsinformatiebrief¹ verstuurd aan de raad. Hierin gaan we dieper in op wat we gaan doen.

1. **Kennisdeling.** Om ervoor te zorgen dat opgedane kennis voor de hele organisatie bereikbaar wordt, is een interne kenniskring in oprichting. Daarnaast werken we met andere gemeenten aan een regionale kenniskring.
2. **Implementeren digitale werkwijze.** We ontwikkelen een interne digitale verzamelplaats voor participatie. Hier kunnen we de werkwijze doorlopen van afwegingskader tot evaluatie. Zo maken we deze makkelijk te gebruiken.
3. **Online participatiemiddelen optimaliseren.** We gaan ons online platform Samen.Rijswijk verder verbeteren. Dit platform heeft veel mogelijkheden en deze gaan we nog meer gebruiken. We onderzoeken of we het platform, naast eenmalige participatietrajecten, ook voor terugkerende participatiemomenten kunnen gebruiken. Bijvoorbeeld in de vorm van een burgerpanel.
4. **Uitwerken jongerenparticipatie.** Volgend op het amendement “De jeugd een stem in Rijswijk” gaan we in gesprek met Rijswijkse jongeren. Dit doen we in samenwerking met een organisatie met veel kennis op dit gebied. Zo kunnen jongeren aangeven wat zij een goede manier vinden om mee te denken over beleid dat hen raakt. Daarna zoeken wij hier met hen een goede methode en gaan we met de jongeren aan de slag. Zo zorgen we ervoor dat hun stem gehoord wordt.
5. **Uitwerken van overheidsparticipatie.** We vinden het belangrijk dat inwoners van Rijswijk ons goed weten te vinden als zij een idee hebben voor hun straat of buurt. Bijvoorbeeld via Loket Stadkracht waar inwoners een kleine subsidie kunnen krijgen voor hun idee. We kijken of dit nog steeds passend is. Ook kijken we hoe we andere of grotere ideeën van inwoners kunnen behandelen.
6. **Ontwikkelen nieuwe participatiemiddelen.** We volgen de ontwikkelingen op het gebied van participatiemiddelen. We kijken wat goed werkt in andere gemeenten en passen dit waar mogelijk toe in Rijswijk. Een voorbeeld hiervan is het burgerberaad. We onderzoeken wat nodig is om een burgerberaad te organiseren in Rijswijk.
7. **Ontwikkelen van het uitdaagrecht.** Inwoners en organisaties in Rijswijk krijgen de mogelijkheid om gebruik te maken van het uitdaagrecht. Er wordt onderzocht wat hiervoor nodig is van inwoners, organisaties en van de gemeente Rijswijk.

Beleidsproduct 0.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

De gemeente Rijswijk wil aan alle inwoners, ondernemers en instellingen een goede dienstverlening bieden, die toegankelijk, zorgvuldig, transparant en betrouwbaar is. Dit doel staat beschreven in de strategie publieke dienstverlening. De gemeente wil dat de tevredenheid over haar dienstverlening minimaal een 7,5 is.

Een belangrijk middel om dit te bereiken is het verder digitaliseren van onze diensten. Hierbij letten we erop dat ook inwoners die minder digitaal vaardig zijn, makkelijk toegang hebben tot gemeentelijke diensten. De samenwerking met het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) wordt versterkt een betere doorverwijzing binnen de gemeente en meer bekendheid onder inwoners. Zo helpen we inwoners met digitale vragen als vast onderdeel van onze dienstverlening.

De inwoners en ondernemers die persoonlijk naar het Huis van de stad komen, helpen we op een gastvrije wijze. Bij voorkeur ontvangen wij inwoners en ondernemers op afspraak, maar op vaste tijden is inloop zonder afspraak mogelijk voor inwoners die een paspoort, identiteitskaart of rijbewijs willen aanvragen. Voor alle overige producten en/of diensten is een afspraak nodig. Dit geldt ook voor het aanvragen van een paspoort, identiteitskaart en rijbewijs.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het uitvoeringprogramma Digitalisering Dienstverlening loopt tot en met 2027. In 2026 gaan we verder met het uitvoeren van de strategie publieke dienstverlening. Hiervoor zijn twee uitvoeringsprogramma's opgesteld.

Uitvoeringsprogramma Dienstverlening DNA. We leggen de nadruk op:

- Het verder verbeteren van de (interne) telefonische bereikbaarheid via ons contactstelsel voor ondernemers en inwoners. De nadruk ligt op een betere registratie en de tijdigheid van terugbellen.
- Het verkorten van afhandelingstermijnen door inwoners en ondernemers naar de juiste balie of het juiste digitale kanaal te leiden.
- Kwaliteit: verbeteren van onze dienstverlening op basis van feedback via bewoners- en ondernemers tevredenheidsonderzoeken.
- Gedrag en cultuur: het blijven aanbieden van trainingen en workshops aan medewerkers op het gebied van gastgerichtheid.

Uitvoeringsprogramma Digitalisering dienstverlening en informatie. We leggen de nadruk op:

- Verdere digitalisering van aanvraagprocessen, zoals Inkomen & Participatie, Jeugd, Onderwijs & Sport, Veiligheid, Inspectie & Handhaving, Vastgoed en Werk & Schuldhulpverlening.
- Onderzoek naar de uitbreiding van de digitale communicatie via de landelijke berichtenbox Mijn Overheid, bijvoorbeeld: meldingen en beschikkingen, vergunningen, uitnodigingen voor klantgesprekken of onderzoeken en terugkoppeling van meldingen openbare ruimte.
- Het blijven verbeteren van de vindbaarheid van digitale producten en diensten op de website. Het doorontwikkelen van de persoonlijke pagina op mijnrijswijk.nl. door:
 - Het uitbreiden van de producten en diensten die digitaal kunnen worden aangevraagd, zoals een vergunning of bijstandsuitkering.
 - Het inzien van de status van een melding of aanvraag, dus of het is ontvangen of in behandeling is.
 - Het creëren van één duidelijk en centraal overzicht van alle digitale producten en diensten die kunnen worden aangevraagd.
 - Het verhogen van de gebruiksvriendelijkheid, zoals één keer inloggen en makkelijker zoeken naar producten en diensten.

Naast de uitvoeringsplannen Dienstverlening en de standaard werkzaamheden, besteden we in 2026 extra aandacht aan:

- *Tevredenheid baliebezoek*: de tevredenheid over de dienstverlening aan de balie wordt steeds gemeten en op basis van de uitkomsten bijgestuurd. We willen een gemiddelde beoordeling van een 8 bereiken.

- *Rijswijks contactcentrum*: het Rijswijks contactcentrum (RCC) handelt zelf zoveel mogelijk vragen van inwoners en ondernemers direct af of zorgt dat de vraag bij de juiste afdeling terecht komt. Om meer vragen direct bij het eerste contact af te handelen, versterkt het RCC de samenwerking met de vak-afdelingen om de kennis bij de RCC-medewerkers uit te breiden.
- *Servicenorm Rijswijks contactcentrum*: Het RCC voldoet aan de gestelde servicenorm voor telefonische bereikbaarheid. Dit betekent dat de wachttijd maximaal 2 minuten is.
- *Chatfunctie Rijswijks contactcentrum*: de gemeente onderzoekt de inzet van extra digitale contactmogelijkheden, zoals een chatfunctie. Zo kunnen inwoners en ondernemers makkelijker contact opnemen.
- *Sociaal raadvrouw*: de gemeente biedt hulp aan haar inwoners bij lastige vragen op sociaal, juridisch en financieel gebied. Om inwoners te helpen biedt de gemeente gratis en vertrouwelijk ondersteuning aan via de Sociaal Raadvrouw. De Sociaal Raadvrouw wordt onderdeel van het brede toegangsteam, zonder onafhankelijkheid te verliezen. Hierdoor wordt de ondersteuning voor inwoners beter vindbaar, toegankelijker en meer geïntegreerd met andere vormen van hulp en begeleiding.
- *Gemeenteraadsverkiezingen*: de gemeente organiseert de gemeenteraadsverkiezingen, waarbij de gemeente zorgt voor een veilige, transparante en toegankelijke uitvoering van de verkiezingen.

Budgettaire staan de kosten van het programma digitale dienstverlening voor een groot deel bij overhead. Waar van toepassing staan de kosten voor taakspecifieke applicaties begroot op de bijbehorende beleidsproducten.

Beleidsproduct 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Wat willen we bereiken?

Dit taakveld gaat over onroerend goed dat niet in exploitatie is en niet hoort bij een specifiek beleidsveld. Hieronder vallen beheer, verhuur en onderhoud van gebouwen, gronden en landerijen die de gemeente bezit en niet gebruikt om geld mee te verdienen.

In dit geval gaat het om panden die in de verkoop gaan of staan bij grondzaken (zie ook Paragraaf grondbeleid).

Wat gaan we daarvoor doen?

Trias locatie Buziaulaan

Door een verhuizing is de Trias-locatie aan de Buziaulaan vrijgekomen. Dit geeft mogelijkheden om het gebied opnieuw te gebruiken. De gemeente onderzoekt of deze locatie kan worden veranderd tot een woonplek voor senioren ('hofjeswonen'), in samenwerking met een van de lokale corporaties. Zolang de gemeente eigenaar is van het gebouw, blijven we het beheer doen.

Marimbahal

In 2025 heeft de gemeenteraad besloten om de locatie waar nu nog de oude Marimbahal staat te herontwikkelen. Er is gekozen voor een kleinere sporthal samen met maatschappelijke voorzieningen en sociale woningbouw. Dit betekent dat de oude Marimbahal begin 2026 gesloopt zal worden. Zolang de gemeente eigenaar is van het gebouw, blijven we het beheer doen.

Beleidsproduct 0.63 Parkeerbelastingen

Wat willen we bereiken?

In Rijswijk wordt parkeerbelasting gevraagd om het parkeren te regelen. Parkeerbelasting betaal je als je op een bepaalde plek en tijd parkeert of als je een parkeervergunning hebt. Het parkeerbeleid is gemaakt om de leefbaarheid, bereikbaarheid en economie van de stad te beschermen. Er is weinig parkeerruimte in de stad, maar zonder streng parkeerbeleid neemt de vraag naar parkeerplekken nog meer toe. Het uitgangspunt is dat de juiste auto op de juiste plek staat, op het juiste moment.

De inkomsten uit parkeerbelasting vallen vanaf 2025 onder de algemene middelen. Zo kunnen we ze gebruiken voor voorzieningen in de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Parkeerbelasting wordt gevraagd voor parkeren op een bepaalde plaats en tijd of als je een parkeervergunning hebt.

De prijzen van parkeervergunningen en de tarieven voor straatparkeren (via een automaat of telefoon) stijgen in 2026 niet. Dit betekent dat de 1^e en 2^e parkeervergunning voor bewoners € 70,20 per jaar kost. Voor straatparkeren blijft het tarief € 3,30 per uur in het gebied rond Bogaard stadscentrum, in overige gebieden blijft het tarief € 2,15 per uur. In specifiek aangewezen gebieden rond voorzieningen blijft het tarief € 2,15 per uur, en als het kenteken is aangemeld voor het eerste uur € 0,00.

Vanwege gebiedsontwikkelingen wordt op 1 oktober 2025 betaald parkeren ingevoerd in de Plaspoelpolder. In 2026 worden in bestaande gebieden de tijden voor het betaald parkeren uitgebreid.

Het maximumtarief voor een naheffingsaanslag parkeerbelastingen is landelijk vastgesteld op € 82,00. Op basis van de kostentoerekening en de raming van het aantal naheffingen (50.000) is de kostprijs van een naheffingsaanslag in de gemeente Rijswijk op begrotingsbasis € 67,56. Het tarief voor een naheffingsaanslag is vastgesteld op € 67,50 vermeerderd met het voor de betreffende parkeerplaats geldende tarief van de parkeerbelasting voor het eerste uur.

Veiligheid

Ambitie

Visie

Ons doel is het behouden en voortdurend verbeteren van Rijswijk als een prettige, leefbare en veilige gemeente om in te leven: wonen, werken en te ondernemen, onderwijs te volgen en te recreëren. Aangezien veiligheid een gedeelde verantwoordelijkheid is, vraagt dit om inspanning van de gemeente, de professionele partners, én van de inwoners en ondernemers in Rijswijk.

Samenvatting

De meeste thema's uit ons veiligheidsbeleid blijven ook in 2026 belangrijk.

De basis voor ons werk staat in het Strategisch Veiligheidsbeleid 2022-2026 en in het nieuwe plan voor 2026-2030, dat heet 'Samen slagvaardig voor een leefbaar, weerbaar en veilig Rijswijk'. De uitgangspunten in deze plannen zijn belangrijk voor alles wat de gemeente doet op het gebied van veiligheid. Ook verandert de situatie op het gebied van veiligheid snel. Daarom moeten we de komende jaren goed kiezen waar we onze tijd en middelen aan besteden.

1. Brede kijk op veiligheid

- Het nieuwe Strategische Veiligheidsbeleid 2026-2030 wordt de nieuwe kadernota waarin de gemeenteraad de prioriteiten gaat bepalen voor het vergroten van de veiligheid in Rijswijk. Het veilig en leefbaar houden van Rijswijk is niet alleen de taak van de politie, het openbaar ministerie en de gemeente. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Ook vanuit andere gebieden zoals onderwijs, zorg, welzijn, openbare ruimte, wonen en economie.
- Veiligheid is een taak voor de hele samenleving en gaat verder dan alleen de openbare orde. Rijswijk werkt aan een aanpak waarbij alle veiligheidsproblemen samen worden opgepakt. Om inwoners op tijd de juiste zorg en hulp te geven, werken we samen met het Sociaal Domein. We hebben duidelijke afspraken (aanpak voorkoming escalatie) over wanneer we meer of minder moeten doen om problemen te voorkomen. Daarnaast organiseren we samen met collega's van het Sociaal Domein een lokale zorg- en veiligheidskamer. Hier bespreken we samen met anderen wat we kunnen doen voor inwoners met complexe problemen zowel op het gebied van zorg als op het gebied van veiligheid.
- Veranderingen in de samenleving vragen soms om snel en flexibel handelen. Hierdoor kunnen eerder gemaakte keuzes veranderen. Niet wat wij willen doen is het belangrijkste, maar wat de samenleving nodig heeft. Een voorbeeld hiervan is de inzet om huiselijk geweld te voorkomen en maatregelen om vrouwenmoord tegen te gaan.

2. Samenwerken aan veiligheid

- Veiligheid is de verantwoordelijkheid van iedereen. Bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de overheid dragen allemaal bij aan een veilig Rijswijk, ieder op hun eigen manier en met hun eigen mogelijkheden.
- We vinden samenwerken belangrijk om de problemen en uitdagingen van de toekomst aan te pakken. De gemeente Rijswijk is een open en betrouwbare partner om mee samen te werken. Dit geldt voor belangrijke partners op het gebied van veiligheid, maar ook voor bewoners die met eigen voorstellen komen.
- Rijswijk laat zelf het goede voorbeeld zien, bijvoorbeeld door vergunningen te verlenen, toezicht te houden en regels te handhaven. Handhaving en inspectie zijn niet het doel, maar een middel om de gewenste resultaten voor de samenleving te bereiken.

3. Regie op veiligheid

- De gemeente Rijswijk heeft de regierol in het veiligheidsdomein. De burgemeester coördineert deze vanuit haar wettelijke taken op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid en zet haar bestuurlijke bevoegdheden effectief in.
- De gemeente Rijswijk brengt partijen samen, faciliteert en ondersteunt samenwerking in het veiligheidsdomein.

In dit programma worden de kosten genoemd die te maken hebben met criminaliteit en het voorkomen daarvan in de gemeente. Ook de kosten van de veiligheidsregio horen hierbij, net als het tegengaan van ondermijning. Daarnaast horen de kosten voor het handhaven op bijzondere wetten en de pandbrigade ook bij dit programma.

Indicatoren

Volgens Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte beleidsindicatoren

Bron: Politie / Waar staat je gemeente

Indicatoren	Realisatie 2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Verwijzingen naar HALT	35	30	29	28	27	27
2. Winkeldiefstallen	149	180	180	180	180	180
3. Geweldsmisdrijven	274	280	280	280	280	280
4. Diefstal/inbraak uit woning	99	78	78	78	78	78
5. Vernieling en beschadiging	274	370	300	300	280	280
6. Jongeren met een delict voor de rechter in %		1	1	1	1	1

Uitleg van de Tabel

Indicator	Bron	Bijzonderheden
1. Verwijzing naar HALT	Waar staat je gemeente.nl Stichting Halt	Meer investeren in preventie, waardoor verwijzingen kunnen afnemen. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie, leerplichtambtenaren en BOA's naar Bureau Halt verwezen voor een Halt-straf.
2. Winkeldiefstallen	Politie	Aantal neemt toe door zelfscanwinkelen.
3. Geweldsmisdrijven	Politie	Geweldsmisdrijven worden niet dusdanig geregistreerd. Onder geweldsmisdrijven wordt verstaan; openlijk geweld, bedreiging en mishandeling.
4. Diefstal/inbraak uit woning	Politie	High impact crime , waaronder Woninginbraken, daalt landelijk. Tevens Voorlichting over inbraakpreventie om het aantal woninginbraken tegen te gaan.
5. Vernieling en beschadiging	Politie	
6. Jongeren met een delict voor de rechter in %	Waar staat je gemeente.nl	

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1.000)		Realisatie	Begroting na wijziging	2026	2027	2028	2029
Veiligheid		2024	2025	2026	2027	2028	2029
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	6.123	6.556	6.579	6.662	6.660	6.623
	Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo		-6.123	-6.556	-6.579	-6.662	-6.660	-6.623
1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	3.662	4.900	4.518	4.415	4.162	4.168
	Baten	406	511	413	253	-	-
Saldo		-3.256	-4.389	-4.105	-4.162	-4.162	-4.168
Totaal Lasten		9.784	11.456	11.097	10.791	10.823	10.791
Totaal Baten		406	511	413	-	-	-
Saldo Veiligheid		-9.379	-10.945	-10.684	-10.823	-10.823	-10.791

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Veiligheid		
1.2 Openbare orde en veiligheid		
Dit verschil wordt verklaard doordat de middelen, zowel baten als lasten, van de SPUK Preventie met Gezag dit jaar hoger zijn begroot dan in 2026. Wel is te zien dat de realisatie 2025 lager uitvalt dan begroot. Het resterende budget zal met een eerstvolgend P&C product worden overgeheveld. Dit betreft verder een budgetneutrale wijziging.	87	
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	269	

Beleidsproduct 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?

De basis van de gemeentelijke crisisbeheersing is op orde. In 2026 maken we de crisisorganisatie nog beter.

We zorgen ervoor dat de medewerkers goed zijn opgeleid en getraind, zodat ze snel en goed kunnen handelen als dat nodig is. Ook zorgen we voor de juiste hulpmiddelen, zoals goede werkkleding en handige apps, die helpen tijdens een crisis. De crisisorganisatie moet goed passen bij wat de gemeente, het district en de regio nodig hebben. We letten extra op goede communicatie naar de inwoners tijdens een crisis of ramp. Daarnaast willen we de samenwerking met andere gemeenten in de regio blijven verbeteren. Daarom zetten we ook medewerkers van Rijswijk in bij de regionale crisisorganisatie.

We willen dat inwoners, ondernemers en organisaties in Rijswijk beter kunnen omgaan met problemen in de samenleving. Dit noemen we maatschappelijke weerbaarheid. We volgen daarbij de adviezen van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). Met behulp van een recente richtlijn van de VNG maken we een plan om de interne organisatie en de gemeente Rijswijk weerbaarder te maken.

Ook willen we dat de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) goed werkt. Hier werken negen gemeenten samen voor brandweertzorg, medische hulp en rampenbestrijding. De gemeente Rijswijk doet hier actief aan mee.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Samen met de andere gemeenten in de regio Haaglanden houden we de ontwikkelingen op het gebied van crisisbeheersing bij en ondernemen actie hierop voor de gemeente Rijswijk.
- De medewerkers van de gemeente die een rol hebben in de crisisorganisatie van de gemeente Rijswijk en/of het district en /of de regio leiden we op, trainen we en we houden oefeningen.
- We regelen middelen (bijvoorbeeld speciale kleding en uitrusting) voor de medewerkers van de gemeente die op straat worden ingezet bij een crisis en/of incident, bijvoorbeeld bij een brand.
- We werven en selecteren medewerkers voor de nieuwe crisisorganisatie van de gemeente.
- We houden bij of de nieuwe crisisorganisatie van de gemeente Rijswijk goed werkt en passen deze aan als dat nodig is.
- We maken samen met andere gemeenten een plan van aanpak voor het thema maatschappelijke weerbaarheid om een structurele aanpak te formuleren.
- We dragen als één van de negen gemeenten van de VRH financieel bij aan de gemeenschappelijke regeling van de VRH.

Beleidsproduct 1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Aanpak Ondermijning

Ondermijning is een verzamelnaam voor diverse vormen van (georganiseerde) misdaad, zoals drugshandel, drugsproductie, mensenhandel, vastgoedfraude en witwassen. De overeenkomst tussen deze vormen van criminaliteit is de sterke verwevenheid tussen “bovenwereld” (de “gewone” samenleving) en “onderwereld”. Criminelen maken bijvoorbeeld gebruik van normale bedrijven, vergunningen, en gebouwen voor hun criminele activiteiten bijvoorbeeld loodsen en woningen voor wietplantages of xtc-labs.

De aanpak van ondermijning is bedoeld om dit te voorkomen. Ook willen we de negatieve gevolgen verminderen. Die gevolgen zijn bijvoorbeeld dat het wonen in een buurt minder fijn wordt, dat mensen zich onveilig voelen, dat er schade aan het milieu is door drugsafval en dat er economische schade is door fraude en witwassen (dat is geld dat je verdient met misdaad bijvoorbeeld door het verkopen van drugs. Dit geld is pas iets waard als je het ook kan uitgeven. Daarom doen criminelen alsof ze het eigenlijk op een andere manier verdiend hebben, bijvoorbeeld met een restaurant).

In Rijswijk werken we samen met verschillende veiligheidspartners zoals het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum, het Haags Economisch Interventie Team en de politie in Den Haag. We richten ons op bepaalde thema's die horen bij de plannen van het RIEC Den Haag voor de jaren 2025 tot 2028:

- Mensenhandel en mensensmokkel;
- Georganiseerde drugscriminaliteit;
- Fraude of misbruik in de vastgoedsector;
- Witwassen en daaraan gerelateerde vormen van financieel-economische criminaliteit;
- Malafide bedrijvigheid (illegale of onbetrouwbare bedrijven);
- Outlaw Motorcycle gangs (Criminele motorbendes).

Voorkomen van ondermijning:

- Het vergroten van bewustwording;
- Het voorkomen van risicovolle (malafide) bedrijvigheid;
- Het voorkomen dat jongeren crimineel worden;
- Het voorkomen van drugsgebruik.

Doelen van de aanpak zijn:

- We proberen ervoor te zorgen dat jongeren minder worden aangetrokken door criminelen. We willen voorkomen dat jongeren betrokken raken bij drugscriminaliteit.
- We willen de invloed van criminele groepen in de gewone samenleving kleiner maken.
- Zichtbaarheid als één overheid en het vergroten van het vertrouwen in de overheid;
- We willen dat mensen beter begrijpen wat de gevolgen zijn van ondermijnende criminaliteit.

Wet Bibob

De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument en geeft de gemeente Rijswijk de mogelijkheid haar integriteit te beschermen door middel van een Bibob-onderzoek. De wet heeft als doel om misbruik van vergunningen, subsidies of vastgoedtransacties door malafide (onbetrouwbare) partijen te voorkomen en zo ongewild criminele activiteiten mogelijk te maken.

Naast de gebruikelijke onderzoeken op drank- en horecaverunningen, de exploitatievergunningen voor de horeca, vastgoedtransacties en omgevingsvergunningen, ligt de aandacht in 2026 vooral bij de aanbestedingen in de zorg.

Elk jaar gaat in Nederland ongeveer 10 miljard euro naar onbetrouwbare zorgaanbieders. Dat zorgt niet alleen voor financiële schade, maar ook voor een slechtere kwaliteit van de zorg en minder vertrouwen bij inwoners.

Naast de eigen inkoop van zorg starten we in Haaglanden 9 gezamenlijke inkoopprojecten voor zorgcontracten die in 2027 ingaan. Deze contracten zijn samen meer dan 250 miljoen euro waard. Met de Wet Bibob willen we fraude en misbruik voorkomen en kwetsbare mensen beschermen. Ook willen we dat publieke middelen (geld dat de overheid ontvangt, voornamelijk uit belastingen) rechtvaardig worden besteed.

Wijkveiligheid

- Terugdringen van de zogenoemde High Impact Crimes (zoals woninginbraken, overvallen, straatroven en geweldsmisdrijven), veel voorkomende criminaliteit en andere vormen van overlast in de openbare ruimte.
- Vergroten van de leefbaarheid en het verhogen van het veiligheidsgevoel in de wijken.

Aandachtslocatie stationsgebied (inclusief overige aandachtslocaties)

Een schoon, heel en veilig stationsgebied, waar de toezichthouders van de gemeente, NS, HTM, ProRail, EBS en de politie zichtbaar en aanspreekbaar zijn voor inwoners en ondernemers en op één plek kunnen samenwerken.

Project Dealbreakers (initiatief RIEC)

Dealbreakers maakt jongeren en hun omgeving bewust van de negatieve gevolgen van (drugs)criminaliteit.

- We willen weten welke jongeren op en rond scholen bezig zijn met (drugs)criminaliteit.
- We willen zorgen dat criminelen minder invloed hebben op jongeren.
- We willen jongeren sterker maken, zodat ze nee kunnen zeggen tegen de verleidingen van georganiseerde drugscriminaliteit.
- We willen dat professionals in Rijswijk beter begrijpen wat de gevolgen zijn van ondermijnende criminaliteit voor jonge mensen. Ook vragen we hen om problemen die ze zien te melden.

Preventie met Gezag (PmG)

Voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 8 tot en met 27 jaar in de (jeugd)criminaliteit terecht komen of daar verder in afglijden. Bijvoorbeeld jongeren die betrokken raken bij drugshandel.

Op basis van probleemanalyse en gesprekken met netwerkpartners hebben we de volgende subdoelen:

- Beter zicht op de problematiek en de doelgroep.
- Voorkomen dat kwetsbare kinderen en jongeren in de criminaliteit belanden.
- Voorkomen dat jonge aanwas en doorgroeiers verder afglijden.

Halt

Stichting Halt investeert in de sociale weerbaarheid van jongeren, zodat zij beter leren omgaan met tegenslagen, hun grenzen kunnen aangeven en negatieve beïnvloeding leren herkennen en weerstaan. Dit draagt bij aan het voorkomen van risicogedrag en bevordert een veilige leefomgeving. Halt biedt hiervoor voorlichting en individuele preventieve ondersteuning aan, zowel op scholen als in de wijk.

Aanpak cybercriminaliteit

Een brede aanpak van het digitaal plegen van strafbare feiten, ook wel cybercriminaliteit. Voorbeelden van cybercriminaliteit zijn diefstal en afpersing van burgers en bedrijven, het platleggen van websites en bedrijfsspionage. De aanpak heeft tot doel:

- Het voorkomen dat inwoners en ondernemers van Rijswijk slachtoffer worden van cybercrime.
- Het opsporen en vervolgen van deze vormen van criminaliteit.
- Het voorkomen dat daders opnieuw online criminaliteit plegen (recidive).

Pandbrigade

De Rijswijkse Pandbrigade (hierna: Pandbrigade) werkt aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in Rijswijk. De Pandbrigade heeft als doel:

- Het opsporen, voorkomen en bestrijden van overtredingen op het omgevingsplan;
- Het tegengaan van onrechtmatig gebruik van panden en woningen zoals illegale verkamering (het opdelen van een zelfstandige woning in meerdere onzelfstandige kamers om deze te verhuren aan verschillende personen of huishoudens, vaak studenten of starters), onderverhuur en/of splitsing en samentrekkingen;
- Het bestrijden van hoarding (dwangmatig verzamelen en opslaan van spullen) en de gevolgen daarvan;
- Het bestrijden van (woon)overlast dat meestal gepaard gaat met het oneigenlijke gebruik van woningen en panden;
- Het voorkomen van onveilige situaties bijvoorbeeld door achterstallig onderhoud.

Handhaving openbaar gebied en toezicht parkeren

- We hebben een professioneel handhavings- en toezichtteam met een duidelijke taak;
- We werken goed (actieve) samen met in- en externe veiligheidspartners, met name de politie;
- We dragen bij aan een veilige leefbare omgeving en reageren actief op (plaatselijke) ontwikkelingen in criminaliteits- en leefbaarheidsproblemen en verlenen hulp aan hen die hulp behoeven;
- We dragen bij aan een gereguleerd parkeerbeleid door toezicht te houden op het betaald parkeren.

Team Inspectie Bijzondere wetten/ APV

De gemeente houdt toezicht en treedt handhavend op om ervoor te zorgen dat activiteiten die worden uitgevoerd in orde zijn in het kader van onder andere (omgevings)veiligheid en gezondheid. Daarnaast vindt toezicht en handhaving plaats om het naleefgedrag van regels door inwoners en bedrijven te verbeteren en daarmee het nemen van eigen verantwoordelijkheid aan te moedigen.

Daarbij:

- Waarborgen we de veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid en duurzaamheid van gebouwen en de leefomgeving;
- Bewaken we de openbare orde, veiligheid en leefbaarheid en voorkomen we overlast door horecabedrijven;
- Zorgen we voor een positief ondernemersklimaat binnen Rijswijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We onderzoeken signalen van ondermijnende criminaliteit;
- We organiseren preventieve bestuurlijke controles binnen de gemeente;
- We organiseren controles samen met met veiligheidspartners;
- We zorgen dat inwoners en ondernemers makkelijker problemen durven te melden;
- We werken samen met diverse partners zoals het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), het Haags Economisch Interventie Team (HEIT), het Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (RSIV), het Platform Veilig Ondernemen (PVO) en de politie;
- We stellen adviezen op en nemen bestuurlijke maatregelen om de orde en rust weer te laten terugkeren;
- We zorgen voor actueel beleid in relatie tot de aanpak ondermijning.

Wet Bibob

- We organiseren een Bibob samenwerking met de betrokken buurgemeenten, het RIEC en het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden;
- We stellen een projectplan op voor de Bibob onderzoeken naar (jeugd)zorgaanbieders;
- Daarbij leren we van de pilot die in Twente gedraaid heeft op dit onderwerp.

De opbrengsten van dit traject zullen de kosten overtreffen, zo blijkt uit de pilot in Twente. De kostenraming moet op dit moment echter nog P.M. worden opgevoerd, omdat een definitieve inschatting nog niet mogelijk is.

Wijkveiligheid

Samen met de partners op veiligheidsgebied (politie, Welzijn Rijswijk, jongerenwerkers, handhaving en buurtpreventieteams) beoordelen we (signalen van) misstanden en nemen we maatregelen als dit nodig is. Dan gaat het bijvoorbeeld om het aanpakken van overlast van jongeren en het geven van voorlichting aan de inwoners van Rijswijk, om hen te informeren wat zij zelf aanvullend kunnen doen om geen slachtoffer te worden van bijvoorbeeld inbraken, overvallen, straatroven en (online) oplichting (cybercrime).

Aandachtslocatie stationsgebied (inclusief overige aandachtslocaties)

- De toezichthouders van de gemeente, NS, HTM, ProRail, EBS en de politie lopen regelmatig rond en houden toezicht op en rond het station;
- We gaan door met het cameratoezicht op en rond het stationsgebied en we breiden het cameratoezicht uit met de inzet van 2 extra flexibele camera's, in te zetten op evt. andere aandachtslocaties;
- Er is een Lokaal Veiligheidsarrangement voor Station Rijswijk vanuit Veiligheid, Inspectie en Handhaving met onder andere NS, ProRail, Politie, HTM en EBS. We zijn voorzitter van de (veiligheids)overleggen van de betrokken partijen. In deze overleggen maken we afspraken over de gezamenlijke inzet en acties op en rond het stationsgebied. Deze samenwerking wordt in 2026 voortgezet.

Project Dealbreakers (initiatief RIEC)

- We hebben een plan dat stap voor stap met partners wordt uitgevoerd.
- We zorgen dat scholen in Rijswijk goed samenwerken met belangrijke organisaties. Zo kunnen ze problemen snel herkennen en als dat nodig is meteen iets doen.
- We delen kennis en ervaringen met onze partners die werken aan veiligheid.

Preventie met Gezag (PmG)

Het opzetten van een brede, structurele aanpak Preventie met Gezag voor Rijswijk gericht op:

- Voorkomen dat kinderen en jongeren in de criminaliteit belanden. Het gaat dan om tijdig(er) herkennen (ook online), het vergroten van de weerbaarheid van jongeren en ouders en extra aandacht voor risicofactoren, o.a. 18-/18+ en jongeren met schulden;
- Voorkomen van recidive (herhaling van strafbaar gedrag): grenzen stellen aan 'nieuwe jonge mensen' of 'doorgroeiers' en het inzetten van een persoonsgerichte aanpak voor deze jongeren/ kinderen;
- Verbeteren van de aanpak van jeugdcriminaliteit over de grenzen van de gemeente heen. Samen met de gemeenten Den Haag en Delft gaan we na welke ontwikkelingen er zijn die in iedere gemeente spelen en welke aanpak we hier het beste op kunnen inzetten. We doen dit in samenwerking met justitiële en zorgpartners. Ook gaan we meer samenwerken met de scholen in Rijswijk en omgeving.

Hierbij hebben we een integraal en gemeentegrens overstijgend programma opgesteld om de doelen en subdoelen te behalen. In het programma worden activiteiten uitgevoerd en/of ontwikkeld met de pijlers: stem van de Jongeren, Online leefwereld, weerbaarheid van jongeren en kinderen, veiligheid en scholen en persoonsgerichte aanpak voor jeugd. We nemen onze Rijswijkse netwerkpartners mee in uitvoering van het programma PMG.

Halt

Samen met Stichting Halt maken we elk jaar een passend aanbod voor de gemeente Rijswijk. We zorgen dat het aantal interventies en de onderwerpen van voorlichting passen bij wat jongeren en hun schoolomgeving nu nodig hebben.

Aanpak cybercriminaliteit

- Het geven van voorlichting aan jongeren, senioren en ondernemers van Rijswijk.
- Het geven van voorlichting aan medewerkers van de gemeente Rijswijk.

Deze voorlichtingsbijeenkomsten gaan over de risico's van online fraude en cybercriminaliteit. Het gaat hierbij om voorlichting over wat inwoners, ondernemers en medewerkers van de gemeente Rijswijk zelf kunnen doen om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van cybercriminaliteit. Ook geven we voorlichting over waar zij terecht kunnen als zij toch slachtoffer zijn geworden van cybercriminaliteit.

Pandbrigade

- We schakelen door naar de tweede fase. Hiermee kunnen wij de capaciteit uitbreiden om de achterstallige meldingen weg te werken en de maandelijkse meldingen te kunnen afhandelen. Als we fase 2 niet inzetten, is er een groot risico dat de Pandbrigade hun werk niet meer goed en snel kan doen. Ook kan het vertrouwen dat is opgebouwd, verloren gaan.
- We controleren of eigenaren, huurders en verhuurder zich houden aan de regels voor bouwen en wonen;
- We controleren panden en woningen op misstanden om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren;
- We bevorderen huidige (gemeentelijke) inspectie- en handhavingprocessen op het gebied van huisvesting en bouw en woningtoezicht;
- We stellen van belangrijke informatie beschikbaar tussen samenwerkingspartners;
- We helpen en zorgen dat alles goed gaat bij gezamenlijke dossiers;
- We organiseren handhavingssacties samen met partners en zorgen dat zaken goed worden opgevolgd binnen het netwerk van zorg- en veiligheidspartners.

Handhaving openbaar gebied en toezicht parkeren

- We spreken burgers aan op gedrag en handhaven (gemeentelijke) wetgeving;
- We zorgen voor de professionele ontwikkeling en de veiligheid van de boa's in de uitvoering van zijn taken;
- We richten ons op overlast en kleine ergernissen die de leefbaarheid aantasten in de openbare ruimte (jeugdoverlast, dumpen en bijplaatsen van afval, veiligheid in parken, wrakken en obstakels);
- We sporen strafbare feiten op binnen de openbare ruimte ter voorbereiding op vervolging;
- Het team Parkeertoezicht (hierna TP) ontwikkelt zich. We werven 2 senioren naast de 6 toezichthouders parkeren;
- De toezichthouders parkeren volgen een opleiding tot buitengewoon opsporingsambtenaar (Boa) waardoor zij een uitbreiding krijgen van hun bevoegdheden (optreden op Mulder-feiten). Daarnaast krijgen alle toezichthouders parkeren een opleiding tot parkeercontroleur.

Team Inspectie Bijzondere wetten/ APV

- De inspecteurs bijzondere wetten (bouwen) controleren de verleende omgevingsvergunningen, de bouw- en gebruiksregels van de bestemmingsplannen en de bouwtechnische veiligheid en brandveiligheid van bestaande bouwwerken;
- De inspecteurs bijzondere wetten (APV en Horeca) controleren op de naleving van de bijzondere wetten waaronder de Alcoolwet, Winkeltijdenwet, Wet op de kansspelen en de Algemene plaatselijke verordening;
- Werken we samen met andere beleidsvelden en adviseren aan het team Vergunningen bij de vergunningverlening.

Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Ambitie

Visie

Het verbeteren van bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid is het belangrijkste in het mobiliteitsprogramma, de mobiliteitsstrategie en het fietsplan. Bij alle keuzes en maatregelen gebruiken we het STOMP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a Service en Privéauto). Zo willen we zorgen voor een toekomstbestendig, efficiënt en samenhangend mobiliteitsnetwerk in Rijswijk.

Samenvatting

De stad en de regio groeien door nieuwe ontwikkelingen. Daardoor wordt het verkeer drukker en komen er meer auto's op de wegen. In de mobiliteitsstrategie staat hoe de gemeente de stad goed bereikbaar wil houden, de wegen veiliger wil maken en de ruimte eerlijk wil verdelen tussen verschillende manieren van vervoer. Om de verkeersveiligheid te verbeteren, starten we campagnes, maken we speciale zones bij scholen, verlagen we de snelheid van 50 km/u naar 30 km/u op sommige wegen en controleren we beter. Ook moedigen we alternatieven voor de auto aan, zoals lopen, fietsen, openbaar vervoer en deelauto's. Tegelijk zorgen we ervoor dat het autoverkeer goed kan doorrijden. Met duidelijke keuzes in het beleid en de inrichting zorgen we voor een eerlijke verdeling van de openbare ruimte, met nadruk op parkeerbeleid, regulering en handhaving.

Indicatoren

Indicator	Realisatie Streefwaarde					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Aantal nieuwe schoolzones per jaar bij bestaande en nieuw te vestigen basisscholen	1	2	4	1	1	0
Aantal (semi) openbare e-laadpunten	170	200	240	300	350	400

In 2026 komt er waarschijnlijk een nieuwe school, die een schoolzone krijgt. Zo zorgen we ervoor dat leerlingen veilig naar school kunnen en dat de omgeving goed past bij de doelen voor verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

De openbare elektrische laadpalen staan hier aangegeven. In Rijswijk hebben bijna alle laadpalen twee plekken om een auto op te laden. De strategie voor laadpalen van 2023 tot 2030 zorgt ervoor dat er een goed netwerk van openbare laadpalen komt. Dit netwerk wordt tot 2030 verder uitgebreid. We gebruiken bovenstaande indicator als meetinstrument om te zien hoe dit netwerk groeit.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1.000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
Verkeer en Vervoer		2024	2025	2026	2027	2028	2029
2.1 Verkeer en vervoer	Lasten	8.964	10.513	12.466	13.066	13.795	14.814
	Baten	1.535	1.141	1.159	1.309	1.309	1.309
Saldo		-7.429	-9.372	-11.307	-11.757	-12.486	-13.505
2.2 Parkeren	Lasten	1.003	2.491	1.668	1.650	1.617	1.626
	Baten	228	23	23	23	23	23
Saldo		-776	-2.467	-1.644	-1.627	-1.594	-1.603
2.4 Economische havens en waterwegen	Lasten	308	164	168	167	167	166
	Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo		-308	-164	-168	-167	-167	-166
2.5 Openbaar vervoer	Lasten	197	310	372	383	394	389
	Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo		-197	-310	-372	-383	-394	-389
Totaal Lasten		10.473	13.478	14.674	16.995	15.972	16.995
Totaal Baten		1.762	1.164	1.182	1.332	1.332	1.332
Saldo Verkeer en Vervoer		-8.710	-12.314	-13.491	-13.934	-14.640	-15.663

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Verkeer, Vervoer en Waterstaat		
2.1 Verkeer en vervoer		
In 2026 wordt het budget verhoogd voor het onderhoud aan de wegen.	-507	
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-1.482	
2.2 Parkeren		
Budget voor initiatief Fietsparkeren uit de kadernota.	-70	
Wegens invoering van nieuwe reguleringsgebieden en het uitbreiden van reguleringstijden nemen de kosten van het NPR en belparkeren toe.	-63	
In de Kadernota 2025 is beschreven dat de juridische haalbaarheid van het werken met minder parkeerautomaten, onderzocht moest worden. Hier is vooralsnog geen duidelijkheid over.	-26	
Hierom wordt de toentertijd beoogde kostenvermindering met minimaal één jaar uitgesteld.		
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	953	

Beleidsproduct 2.1 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

2.1.1 Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid is belangrijk bij alle soorten vervoer. Daarom geven we er steeds aandacht aan. We willen het aantal verkeersongelukken verminderen, vooral de ongelukken met (brom)fietsers onder jongeren. Kinderen moeten al vroeg veilig kunnen oefenen in het verkeer. Ook moeten alle weggebruikers zich bewust zijn van hun gedrag en rekening houden met elkaar.

2.1.2 Lopen

Elke reis begint en eindigt te voet, of het nu een lange of korte afstand is. Lopen, en ook bewegen met een rolstoel of rollator, is gezond, goed voor het milieu, neemt weinig ruimte in en is handig. We zorgen ervoor dat het netwerk voor voetgangers fijn, comfortabel en voor iedereen makkelijk te gebruiken is.

2.1.3 Fiets

Het verbeteren van de fietspaden en het makkelijker maken van fietsen en fietsen parkeren blijft een belangrijke taak. Zo willen we het fietsen in Rijswijk blijven aanmoedigen en het voor iedereen veiliger en fijner maken.

2.1.4 Deelmobiliteit (MaaS)

We moedigen het gebruik en de groei van deelmobiliteit (deelauto's, deelscooters en deelfietsen) aan als een aantrekkelijk en duurzaam alternatief voor de eigen auto. Dit helpt om de stad beter bereikbaar te maken en het verkeer minder druk. Tegelijkertijd nemen we maatregelen om overlast te voorkomen en het gebruik van deelmobiliteit goed te regelen.

2.1.5. Personenauto

We willen het hoofdautonetwerk (belangrijkste wegennet) verbeteren en ook de andere wegen beter maken, zodat het autoverkeer beter kan doorrijden. Ook zorgen we ervoor dat de wijken goed en veilig bereikbaar blijven. We letten daarbij steeds op goede doorstroming en veiligheid.

2.1.6. Verkeersmanagement/-regie

We willen dat het verkeer in Rijswijk zo goed mogelijk blijft doorrijden, ook als er gewerkt wordt in de openbare ruimte. Daarom passen we verkeerslichten, wegafsluitingen en tijdelijke maatregelen aan op basis van verkeerstellingen, noodroutes en de situatie op dat moment. Zo blijft het verkeer veilig en soepel doorrijden.

2.1.7. Regionale samenwerking

We willen dat de bereikbaarheid en verkeersveiligheid in de regio goed geregeld is. Zo ontstaat er een samenhangend beleid en een goed verkeersnetwerk. Daarmee zorgen we voor een vlotte doorstroming en veilige wegen voor iedereen.

2.1.8 Wegen

Ons doel is dat onze wegen schoon, heel en veilig zijn.

2.1.9 Openbare Verlichting

We willen dat de openbare verlichting (OV) in de stad duurzaam, betrouwbaar en veilig is. We houden daarbij rekening met mensen en dieren. We zorgen dat het licht is waar het nodig is en donker is waar het kan. Als we materialen moeten vervangen, kiezen we voor een duurzame oplossing. We gebruiken vooral ledverlichting.

2.1.10 Kunstwerken

We zorgen ervoor dat onze kunstwerken (bruggen, steigers, keerwanden, tunnels) goed blijven. Ze moeten schoon, heel en veilig zijn. Het huidige plan voor onderhoud van deze kunstwerken (beheerplan civieltechnische kunstwerken) loopt eind 2026 af. We gaan nu werken aan een nieuw onderhoudsplan voor 2027-2031.

Wat gaan we daarvoor doen?

2.1.1 Verkeersveiligheid

Impuls Verkeersveiligheid

Dankzij geld van de Rijkssubsidie Investeringsimpuls Verkeersveiligheid (2e en 3e deel) is er budget om in 2026 maatregelen te nemen die de snelheid verlagen en om oversteekplaatsen voor fietsers en voetgangers beter te maken.

Gedragmaatregelen

Hoe mensen zich gedragen in het verkeer is heel belangrijk voor de verkeersveiligheid in Rijswijk. We letten vooral op te hard rijden en op het goed letten op andere weggebruikers, in het bijzonder op kwetsbare verkeersdeelnemers zoals kinderen, ouderen en (brom)fietsers. Met campagnes, educatie en voorlichting maken we mensen bewust van het belang van verkeersveiligheid. De campagnes moedigen mensen aan om zich goed te gedragen in het verkeer.

Handhaving

Samen met het Openbaar Ministerie (OM) en de politie zetten we in op handhaving op snelheidsovertredingen door:

- Het plaatsen van flitspalen door het OM;
- Handhavingsacties door politie;
- In beeld brengen van verkeersonveilige plekken.

Kleine verkeersveiligheidsprojecten

Op verschillende plekken in Rijswijk passen we de verkeerssituaties aan als dat nodig is volgens verkeersveiligheids- en snelheidscijfers. Dit doen we met maatregelen zoals drempels, plateaus, versmallingen, veilige oversteekplaatsen voor fietsers en voetgangers of waarschuwingen bij oversteekplaatsen.

Van 50 km/u naar 30 km/u

Om de verkeersveiligheid te verbeteren, worden wegen waar je 50 km/u mag rijden, veranderd naar 30 km/u. Zo wordt het voor alle weggebruikers veiliger. Ook in 2026 gaan we hier mee door. Zo wordt bijvoorbeeld de Laan van Sion aangepast. We beginnen ook met de voorbereiding om de Admiraal Helfrichsingel en de Van Mooklaan aan te passen.

Van Rijnweg / Van der Kooijweg

Op basis van het raadsbesluit over het niet afsluiten van de Van Rijnweg beginnen we in 2026 met de voorbereidingen om de Van der Kooijweg en Van Rijnweg opnieuw in te richten. We maken de Van Rijnweg veiliger voor het verkeer en zorgen dat er minder autoverkeer is.

Kruispunt Schaapweg / Generaal Spoorlaan

Het kruispunt Schaapweg / Generaal Spoorlaan is een blackspot, een plek waar veel ongelukken gebeuren. In 2026 wordt onderzocht hoe we het kruispunt het beste veilig kunnen maken. Om de snelheid te verminderen en de verkeersveiligheid te verbeteren, nemen we alvast een paar tijdelijke maatregelen.

Lange Kleiweg

De voorbereidingen voor het opnieuw inrichten van de Lange Kleiweg zijn al bezig. Dit is een groot proces en hangt onder andere af van verschillende bouwprojecten rond de Lange Kleiweg. Het kruispunt Lange Kleiweg / Laan van 't Haantje is een plek waar vaak ongelukken gebeuren. Daarom zijn er tijdelijk maatregelen genomen om de snelheid te verlagen en de verkeersveiligheid te verbeteren.

2.1.2 Lopen

In 2024 heeft de gemeenteraad de 'Mobiliteitsstrategie Rijswijk 2040' vastgesteld. Hierbij gebruiken we het STOMP-principe: lopen, fietsen, openbaar vervoer, deelauto's en privéauto's. In 2026 maken we een plan voor voetgangers, gebaseerd op onderzoek en participatie die in 2025 zijn uitgevoerd.

Met dit plan verbeteren we het huidige netwerk en zorgen we dat lopen een belangrijk thema blijft in de gemeente.

Voetgangersbrug Prinses Beatrixlaan RijswijkBuiten

We zijn bezig met de voorbereidingen voor de bouw van een voetgangersbrug over de Prinses Beatrixlaan in RijswijkBuiten. Zo maken we een veilige oversteek, zoals staat in het Masterplan Rijswijk Zuid en de geldende bestemmingsplannen. De brug loopt van het dak van het Kindcentrum Buitenrijck in Sion naar De Buitenpoort in Parkrijk. In de eerste helft van 2026 is het definitief ontwerp klaar en wordt de brug aanbesteed.

2.1.3 Fiets

Fietsstimuleren

Met het fietsstimuleringsprogramma moedigen we inwoners aan vaker de fiets te pakken, vooral voor korte ritten. Fietsen is namelijk snel, gezond, goedkoop en goed voor het milieu. We doen dit met campagnes en educatie, zoals de Rijswijkse versie van de campagne 'Kort Ritje Da's Zo Gefietst'. Ook organiseren we het fietsproject 'High Five' op basisscholen, fietslessen, opfriscursussen voor ouderen en door fietsen mogelijk te maken voor iedere Rijswijker.

Infrastructuur fiets

We maken het fietsnetwerk beter, zodat fietsen veiliger, comfortabeler en leuker wordt voor iedereen. We zorgen dat de routes goed op elkaar aansluiten, dat de wegen en fietspaden van goede kwaliteit zijn en dat er genoeg plekken zijn om fietsen te parkeren. Zo wordt fietsen in Rijswijk een makkelijke en veilige keuze. In 2026 verbeteren we onder andere de fietspaden en/of kruisingen op de Prinses Beatrixlaan, Van Vredenburgweg en de route van RijswijkBuiten naar de Muziekbuit.

Fietsparkeren

Is onderdeel van parkeren, zie paragraaf 2.2.3.

2.1.4 Deelmobiliteit (MaaS)

Deelmobiliteit is een belangrijk onderdeel van onze mobiliteitsstrategie. Met deelfietsen zorgen we voor een goede aansluiting op het openbaar vervoer. Deelscooters en deelauto's helpen aan het verminderen van de parkeerdruk en het verminderen van het autogebruik. Daarom gaan we in 2026:

- Starten met een proef met deelfietsen in de regio Haaglanden samen met de MRDH en omliggende gemeenten.
- Een plankaart maken met deelmobiliteitshubs. Deze hubs worden de komende jaren stap voor stap gebouwd.
- Een aantal pilots (proeven) doen met deelmobiliteit in het kader van gebiedsontwikkelingen. Dit om de deelmobiliteit hier toekomstbestendig te maken.
- Voeren we beleid in voor coöperatieve deelmobiliteit.

2.1.5. Personenauto

De personenauto blijft een belangrijk middel om Rijswijk en de regio goed bereikbaar te houden, zoals in de mobiliteitsstrategie staat. We zorgen voor een goede doorstroming en veilige wegen, zodat de auto ook in de toekomst kan helpen bij de bereikbaarheid.

Daarom doen we verschillende projecten om het hoofdwegennet en de verkeersveiligheid beter te maken, zoals de Onderdoorgang Hoornburg en de Laan van Beens. Ook bereiden we nieuwe projecten voor, bijvoorbeeld het kruispunt Burgemeester Elsenlaan / Generaal Spoorlaan. Zo zorgen we dat de doorstroming van het verkeer in de toekomst goed blijft en veilig is.

Ontwikkeling Geestbrugweg – herinrichting Geestbrugweg, als onderdeel van project De Vlietlijn (voorheen: MIRT- CID Binckhorst)

We werken samen met Den Haag en Leidschendam-Voorburg aan het opnieuw inrichten van de Geestbrugweg. Dit geldt ook voor de kruising Haagweg-Geestbrugweg, het afsluiten van de tunnel Haagweg, het aanpassen van de openbare ruimte en de aansluiting op de Geestbrug. Zie ook de uitleg bij 2.5.2. Ontwikkelingen openbaar vervoer.

Toekomst Prinses Beatrixlaan

Samen met MRDH en gemeente Den Haag wordt gekeken naar de toekomstige invulling van de Prinses Beatrixlaan en de lopende bestuursovereenkomst hiervoor.

Regionaal verkeersnetwerk

Samen met de omliggende gemeenten, de veiligheidsregio Haaglanden en openbaarvervoerbedrijven maken we een integraal regionaal verkeersnetwerk. Daarin leggen we het hoofdwegennet voor auto's, routes voor hulpdiensten, openbaarvervoerlijnen en wegen met 50 of 30 km/u vast.

Pilot Volmerlaan-Treubstraat

We werken een pilot uit en voeren deze uit om het verkeer rond de kruising Volmerlaan / Treubstraat beter te regelen. Zo willen we zorgen dat het verkeer beter door kan rijden en dat er zo min mogelijk overlast is.

2.1.6. Verkeersmanagement/-regie

We willen blijven zorgen voor goed verkeersbeheer in Rijswijk samen met de regio. Daarom werken we verder aan betere afstemming van verkeersstromen, betere samenwerking bij werkzaamheden en problemen, en het verbeteren van verkeersregelingen.

Van VRI naar iVRI

Met slimme verkeerslichten (iVRI) zorgen we dat kruispunten beter werken. Zo kan het verkeer beter doorrijden en hoeven mensen minder lang te wachten. Ook in 2026 blijven we slimme verkeerslichten plaatsen op plekken waar ze de doorstroming van het verkeer in Rijswijk duidelijk verbeteren.

Werkgeversaanpak

Samen met Zuid-Holland Bereikbaar werken we aan een plan voor werkgevers. Hiermee helpen we bedrijven en hun medewerkers om minder met de auto te reizen. We moedigen ze om vaker thuis te werken en meer gebruik te maken van het openbaar vervoer en de fiets.

2.1.7. Regionale samenwerking

Om de bereikbaarheid en verkeersveiligheid effectief te verbeteren, werken we goed samen met verschillende partijen uit de regio. Veel van deze partijen helpen mee met de projecten en activiteiten waar wij aan werken. Belangrijke partners zijn onder andere MRDH, Veiligheidsregio Haaglanden, politie, Zuid-Holland Bereikbaar, Provincie Zuid-Holland, de openbaarvervoerbedrijven en natuurlijk de omliggende gemeenten.

2.1.8 Wegen

We voeren ons wegenonderhoud uit volgens het Beheerplan Wegen 2024-2028. We repareren kleine schades en voeren groot onderhoud uit. Waar het kan combineren we dit met andere werkzaamheden. Zo besparen we kosten en hebben inwoners er minder last van. Ook zorgen we ervoor dat het straatwerk weer netjes wordt gemaakt na werkzaamheden aan kabels en leidingen. De kosten hiervoor vragen we terug bij de bedrijven die het werk hebben gedaan.

2.1.9 Openbare Verlichting

We voeren ons onderhoud uit volgens het Beleidsplan Openbare Verlichting 2023-2027. Als lantaarnpalen 40 jaar oud zijn, kunnen ze onveilig worden. Daarom controleren we hoe stevig ze zijn. Lantaarnpalen die niet meer veilig zijn, vervangen we. Lantaarnpalen die nog veilig zijn, laten we staan. Elk jaar vervangen we ook ongeveer 7 kilometer aan kabels voor de openbare verlichting.

De komende jaren gebruiken we energiezuinige, dimbare ledlampen in de lantaarnpalen. Oude lampen die nog niet afgeschreven zijn, vervangen we door ledlampen. Zo besparen we 40% energie en zijn er minder storingen. De hele lamp met de behuizing vervangen we pas als die echt aan vervanging toe is.

Er zijn drie investeringskredieten voor openbare verlichting armaturen (20 jaar afschrijving), lichtmasten (40 jaar afschrijving) en OV-kabel (40 jaar afschrijving) en een exploitatiebudget voor beheer/onderhoud en energiekosten.

2.1.10 Kunstwerken

We voeren de acties uit die staan in het Beheerplan Civiele Kunstwerken (2023-2026). We repareren schade aan onze kunstwerken, zoals het vervangen van dekplanken, slijtlagen en leuning van bruggen. Zo zorgen we dat de kunstwerken zo lang mogelijk goed blijven. Als het nodig is, vervangen we ze. Ook verwijderen we kunstwerken die niet meer nodig zijn.

Beleidsproduct 2.2 Parkeren

Wat willen we bereiken?

In Rijswijk bepaal je zelf hoe je reist. Naar je werk, de winkel, de sportclub of familie. Soms pak je de auto, soms is het makkelijker om de fiets te nemen of in de trein te stappen. De auto blijft belangrijk, maar fietsen, lopen en openbaar vervoer moeten ook aantrekkelijk zijn. Vrijheid om te kiezen hoe je reist staat voorop. Om die keuzevrijheid ook in de toekomst te behouden, moeten we slim omgaan met parkeren.

Parkeerregulering is bedoeld om de stad prettig en bereikbaar te houden. Parkeerregulering is géén doel op zich. Regulering helpt ons om problemen met parkeren en overlast te verminderen en zorgt ervoor dat iedereen fijner kan wonen en werken.

2.2.1. Beleid

Op 19 juni 2025 heeft de Rijswijkse gemeenteraad de Kadernota Parkeren Rijswijk 2025 vastgesteld. Hierin staat hoe de gemeente met parkeren in de stad wil omgaan. Met de nieuwe parkeerregels kan de gemeente proactief inspelen op ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Daardoor blijft ruimte beschikbaar voor parkeren en voor een prettige leefomgeving.

2.2.2. Parkeerregulering

We zorgen met parkeerregels dat de juiste persoon op de juiste plek en op het juiste moment kan parkeren. Onze eigen bewoners en bedrijven die afhankelijk zijn van parkeerplaatsen op straat krijgen voorrang, zeker voor hun eerste auto. Zo kunnen zij redelijk dichtbij hun huis of werk parkeren. Als het te druk is, moedigen we andere parkeerders aan om naar andere vrije plekken te gaan. Onze openbare ruimte is niet bedoeld voor mensen die in onze gemeente parkeren maar in andere gemeenten moeten zijn. Ook bewoners of bezoekers van nieuwe woningen, die volgens de plannen op eigen terrein moeten parkeren, moedigen we aan om op eigen terrein te parkeren door de reguleringstijden op uit te breiden.

2.2.3. Fietsparkeren

We zorgen voor meer en betere plekken om je fiets te parkeren. Dit doen we door uitwerking van de belangrijkste punten uit het Fietsplan 2040:

- We maken genoeg goede en veilige plekken om je fiets te parkeren. Deze plekken passen bij de plek waar je bent. We letten op hoeveel mensen er tegelijk fietsen parkeren en hoe lang ze blijven.
- Schoon en juist gebruik: we zorgen dat de fietsparkeerplaatsen schoon blijven en worden gebruikt door de doelgroep. Schoon in de breedste zin van het woord. Dat betekent dat we weesfietsen en fietswrakken verwijderen. Ook zorgen we dat er geen afval ligt en dat de rekken niet kapot zijn.

2.2.4. Laadpalen

In 2026 zorgt de gemeente ervoor dat er meer plekken komen om elektrische voertuigen op te laden in Rijswijk. Dit doen we volgens het plan Strategie Laadinfrastructuur 2023-2030. We willen genoeg laadpunten maken die passen bij de groeiende vraag. Zo kunnen mensen die nu en in de toekomst elektrische voertuigen hebben, hun voertuig makkelijk en betrouwbaar opladen.

Wat gaan we daarvoor doen?

2.2.1. Beleid

In 2026 werken we verder aan:

- Een wielklemregeling en vernieuwing van de wegsleepregeling.
Samen met het team Veiligheid, Inspectie en Handhaving maken we een nieuwe wegsleepregeling voor Rijswijk. Deze regeling gaat over voertuigen waarvan de eigenaar niet te vinden is en die parkeergeld niet heeft betaald. Ook sluiten we een overeenkomst met een bergingsbedrijf dat ons hierbij helpt.
- Parkeerbeleid voor gehandicapten.
Voor mensen met een handicap maken we betere regels voor het aanvragen van speciale parkeerplaatsen (op kenteken). De aanvraagprocedures worden aangepast en makkelijker gemaakt. We blijven ook letten op de ontwikkeling van de digitale gehandicaptenparkeerkaart en de Parkeren-Plus app.

2.2.2. Parkeerregulering

Om de openbare parkeerruimte eerlijk te verdelen en dat de juiste parkeerder op de juiste plaats op het juiste tijdstip kan parkeren, gaan we in 2026:

- De reguleringstijden in bestaande gebieden uitbreiden.
- Binnen de vastgestelde kaders nieuwe reguleringsgebieden toevoegen in en rondom nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, bij ontwikkelingen in de buurgemeenten of bij te hoge parkeerdruk in bestaande buurten en wijken.

2.2.3. Fietsparkeren

In 2026 werken we verder aan:

- Het opzetten van een circulair systeem voor fietsgebruik, waarin weesfietsen (achtergelaten fietsen) worden opgehaald en opnieuw worden uitgegeven. Op deze manier moedigen we actief fietsgebruik aan. Daarnaast besteden we ook aandacht aan fietseducatie en bewustwording.
- Een onderzoek naar het vervangen van fietstrommels door fietscarroussels.

Daarnaast blijven we aandacht schenken aan:

- Het opschonen van bestaande stallingsplekken van fietswrakken;
- Het zorgen voor voldoende fietsparkeerplaatsen bij nieuwe bouwprojecten. We kijken dan ook naar mogelijkheden om stallingen in gebouwen te maken voor bezoekers en bewoners.

In de komende jaren maken we meer plekken om fietsen te parkeren. Het doel is om de bestaande stallingen beter te gebruiken en waar nodig meer fietsparkeerplekken te maken.

2.2.4. Laadpalen

In 2026 start de nieuwe concessie (overeenkomst) voor openbare laadpalen. Met behulp van data bekijken we waar laadpalen het meest nodig zijn. Zo plaatsen we de laadpalen op de juiste plekken. Met slim laden en netbewust laden voorkomen we dat het elektriciteitsnet te zwaar wordt belast.

In 2026 praat de gemeente ook met bewoners over de mogelijkheden om Verlengde Private Aansluitingen (VPA) in Rijswijk toe te staan, te onderzoeken. Met een VPA kunnen inwoners hun auto opladen met eigen stroom via een laadkabel over de stoep.

Beleidsproduct 2.3 Recreatieve havens

Wat willen we bereiken?

Bij de ontwikkeling van het Havenkwartier wordt de haven ook mooier en beter gemaakt. De gemeente wil van de haven een fijne plek maken waar ondernemers, bewoners en bezoekers graag komen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwerp haven uitwerken:

- We maken een voorlopig ontwerp van de haven.

Start bouw:

- Voor de bouw van de gebouwen gebruiken we het water om materialen te vervoeren. Ook zetten we een bouwkeet of werkplaats neer aan het begin of einde van de haven (de kopse kanten van de haven).

Beleidsproduct 2.4 Economische havens en waterwegen

Wat willen we bereiken?

De gemeente Rijswijk en het Hoogheemraadschap van Delfland werken al jaren nauw samen aan het beheer van water in de stad. In de Kaderrichtlijn Water (KRW) staan regels voor schoon, gezond en levend water. Het zorgen voor een goede kwaliteit water is de taak van de overheid, zoals gemeenten en het waterschap. Met het gezamenlijke Waterplan en de Wateragenda willen we zorgen voor een duurzaam, schoon, gezond en veilig watersysteem en een mooie en gezonde leefomgeving.

We willen dat de kwaliteit van de oevers niet meer dan 10% onder het basisniveau ligt. Dit lukt nu nog niet, omdat sommige beschoeiingen (de bescherming van de oever) nog niet zijn vervangen. De komende jaren gaan we deze achterstanden inhalen. Waar het kan, maken we de oevers op een natuurvriendelijke manier. Dit is goed voor de planten en dieren, en voor de waterkwaliteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren het Beheerplan Oevers 2024-2028 verder uit.
- We gaan samen met Hoogheemraadschap bekijken wat de 'Staat van ons Water' is. In de 'Staat van ons Water' verzamelen we informatie over de waterkwaliteit. Zo weten we wat we moeten doen om te voldoen aan de regels van de Kaderrichtlijn Water.
- We baggeren de watergangen. Dit betekent dat we modder en slib weghalen, zodat er genoeg water blijft en het water goed kan doorstromen. Ook zorgt baggeren voor een betere waterkwaliteit.
- Het zwemwater moet veilig zijn. Elk jaar worden hiervoor werkzaamheden verricht, zoals het opruimen van ganzenpoep, weghalen van takken en aanvullen met zand.

Beleidsproduct 2.5 Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken?

In de mobiliteitsstrategie gebruiken we openbaar vervoer om minder mensen met de auto te laten rijden en de stad goed bereikbaar te houden. Volgens deze strategie is ons doel om de bestaande openbaarvervoerslijnen te verbeteren en in de toekomst nieuwe verbindingen in de regio te maken. Het merendeel van deze maatregelen wordt regionaal opgepakt, samen met vervoersbedrijven en landelijke organisaties. Zo ontstaat een samenhangend en goed netwerk.

2.5.1. Het station als hart van de stad

Het station van Rijswijk is veel meer dan een plek waar de trein stopt. Het is de ingang van de stad en ligt midden in het stadscentrum. Door de bouw van ongeveer 9.000 nieuwe woningen in de Stadsas en nieuwe studentenhuizen, komen er de komende jaren veel meer reizigers.

Ook de komst van een campus met technologiebedrijven maakt het station belangrijker voor de stad. Daarom is er behoefte aan een modern stationsgebied dat past bij de plannen van Rijswijk.

Het huidige stationsgebied voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Er moeten grote investeringen worden gedaan in betere voorzieningen, fijne plekken om te verblijven en betere mogelijkheden om over te stappen op andere vervoermiddelen. Ook is het belangrijk om de 'last mile' bereikbaarheid beter te maken. Dat betekent dat er fijne, veilige en logische wandel- en fietsroutes moeten komen van en naar het station.

2.5.2 Ontwikkelingen openbaar vervoer

Samen met de openbaar vervoerbedrijven zorgen we ervoor dat het openbaar vervoer goed kan doorstromen en eventuele knelpunten of vertragingen worden opgelost.

Het verbeteren van de infrastructuur voor het openbaar vervoer om het openbaar vervoer sneller door de stad te laten stromen en de reizigers goed te bedienen.

Wat gaan we daarvoor doen?

2.5.1. Het station als hart van de stad

In 2026 werken we verder aan plannen om het station van Rijswijk. We willen het stationsgebied aantrekkelijk, veilig en klaar voor de toekomst te maken. Hierbij gebruiken we een plan dat eerder samen met alle betrokken partijen is gemaakt.

2.5.2. Ontwikkelingen openbaar vervoer

Het openbaar vervoer hoort bij de vervoersconcessies van de MRDH. Samen met de MRDH en de vervoersbedrijven bekijken we waar we het openbaar vervoer beter, sneller en uitgebreider kunnen maken. Dit doen we ook om ons voor te bereiden op nieuwe vervoersconcessies. Zo zorgen we ervoor dat het openbaar vervoer in Rijswijk goed blijft en voor iedereen beschikbaar is.

Ontwikkeling Geestbrugweg – herinrichting Geestbrugweg, als onderdeel van project De Vlietlijn (voorheen: MIRT- CID Binckhorst)

Voor het verder uitwerken van de Vlietlijn wordt, naast het inrichten van de Geestbrugweg (zie paragraaf 2.1.5), de gemeenteraad in 2026 gevraagd om te besluiten over het intergemeentelijk gebiedsprogramma (IGP), het PlanMER (milieueffectrapport) en het schetsontwerp van De Vlietlijn. Naar verwachting neemt de raad in 2027 een besluit over het project; het einde van de planning- en studiefase.

In 2026 werken we verder aan:

- Het verder uitwerken van de plannen voor het nieuwe station RijswijkBuiten, binnen het onderzoek MIRT-verkenning Oude Lijn;
- het stimuleren en mee organiseren van het verbeteren van het openbaar vervoer in RijswijkBuiten;
- het, samen met omliggende gemeenten en de MRDH, mede initiëren en uitwerken van de mogelijkheden voor een snelle bus- of tramlijn (HOV-tangentverbinding) tussen Den Haag Zuidwest en Zoetermeer (Zuidwestlandcorridor Den Haag Zuidwest – Zoetermeer);
- het onderzoek naar de mogelijkheden om het openbaar vervoer sneller te maken, deels als gevolg van de ombouw van wegen van 50 naar 30 km/u door het omleggen van busroutes en beter gebruik van bus-/trambanen. Zie ook paragraaf 2.1.1.

Economie

Ambitie

Visie

Prettig werken in Gemeente Rijswijk. Dat is waar wij voor staan.

In 2026 willen wij de Rijswijkse economie versterken. Daarom voeren wij uit:

- Economische visie 2030;
- Strategie toekomstbestendige werklocaties;
- Retail- en horecabeleid.

De aandacht ligt onder andere op het versterken van regionale samenwerkingen en het aantrekkelijk maken van onze winkelgebieden. Zo zorgen wij dat ondernemers zich graag bij ons willen vestigen. Hiermee zorgen wij voor banen. Ook willen we graag dat inwoners prettig kunnen wonen, recreëren en hun dagelijkse boodschappen kunnen doen.

Samenvatting

Met het programma Economie proberen we om zoveel mogelijk banen te houden en voor nieuwe banen te zorgen met focus op techniek, innovatie en energie. We houden daarbij rekening met verschillende opleidingsniveaus. Het is daarom belangrijk om het voor ondernemers aantrekkelijker te maken om in Rijswijk te blijven of om hier te komen. Dit doen we door ons te richten op:

- Sterke netwerken met actief accountmanagement en een goede samenwerking tussen bedrijven.
- Sterke werk- en winkelgebieden door onder andere de Plaspoelpolder aantrekkelijk te maken en door het verbeteren en vernieuwen van winkelcentra.
- Een sterke economische structuur met als doel vernieuwing, digitalisering en duurzaamheid.
- Een sterke positie van de gemeente Rijswijk in de regio.

In 2026 investeren we extra geld in het versterken van het economische programma. Dit wordt over de verschillende beleidsproducten ingezet, zoals:

- Accountmanagement;
- Circulaire economie;
- Economische promotie;
- Citymarketing.

Indicatoren

Het beeld en de voorspellingen die hieronder staan, zijn op basis van cijfers van 2024. Op basis van het verleden en veranderingen die nu gebeuren maken we jaarlijks een inschatting voor de komende jaren, uitgedrukt in een positieve (+) of negatieve (-) groei.

Indicatoren	Realisatie 2024	Streefwaarde 2025	2026	2027	2028	2029
1. Functiemenging ¹	57,2	-	-	-	-	-
2. Vestigingen (van bedrijven) ¹						
a) Totaal	6.740	+	+	+	+	+
b) Totaal per 1.000 inw. 15-64	206,8	+	+	+	+	+
3. Werkgelegenheid (aantal banen) ¹						
a) Totaal	38.460	+	+	+	+	+
b) Totaal per 1.000 inw. 15-64	1.040,7	+	+	+	+	+
4. Waardering ondernemers						
Raapportcijfer 2019 (score 1-10)						
a) Ondernemers- en vestigingsklimaat	6,5			+		+

¹rijswijk.incijfers.nl 2024

Toelichting op de indicatoren

Func tiemenging: Rijswijk nog altijd een werkstad

In Rijswijk kun je ondernemen en wonen in een omgeving met de voordelen van stad én dorp.

De indicator functiemenging geeft het evenwicht weer tussen het aantal banen en woningen. De index loopt van 0% alleen wonen tot 100% alleen werken. Bij een waarde van 50% zijn er evenveel woningen als banen.

In 2024 is de functiemenging in Rijswijk 57,2%. De verwachting is dat de indicator functiemenging in 2026 ook rond de 57,2% zal zijn. Dit maakt ons een 'werkgemeente', een gemeente om te werken. Dit is de afgelopen jaren steeds meer aan het veranderen naar een gemeente van werken én wonen. Rijswijk groeit de komende jaren nog verder door de geplande woningbouw. Dit geeft kansen voor de economie en zorgt dat er meer steun is voor lokale voorzieningen. We denken dat het aantal banen en woningen steeds meer gelijk wordt.

Banen en vestigingen in Rijswijk

Rijswijk biedt aantrekkelijke werklocaties die ook een belangrijke functie hebben voor de regio.

- Het aantal banen per 1.000 inwoners in Rijswijk is nog steeds hoger dan de landelijke cijfers;
- Het aantal vestigingen per 1.000 inwoners ligt in Rijswijk iets lager dan landelijk gemiddeld.

De verwachting voor 2026 en volgende jaren is een verdere toename van vestigingen. Het Midden en Klein Bedrijf (MKB) en de kantoorlocaties zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de werkgelegenheid in Rijswijk.

Dienstverlening aan ondernemers heeft een gemiddelde beoordeling

Het ondernemers-en vestigingsklimaat van de gemeente werd door ondernemers in 2024 beoordeeld met een 6,5. Dit ligt in lijn met het landelijk gemiddelde. Voor de toekomst hebben we als doel een waardering van 7.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1.000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
Economie		2024	2025	2026	2027	2028	2029
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	766	567	319	293	292	292
	Baten	269	393	101	101	101	101
Saldo		-497	-174	-218	-192	-191	-190
3.2	Lasten	-	213	246	216	216	216
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	-	50	-	-	-	-
Saldo		-	-163	-246	-216	-216	-216
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Lasten	544	419	372	377	383	383
	Baten	247	187	192	198	204	204
Saldo		-297	-232	-180	-179	-178	-178
3.4 Economische promotie	Lasten	-	265	451	481	481	481
	Baten	386	328	328	328	328	328
Saldo		386	63	-123	-153	-153	-153
Totaal Lasten		1.310	1.464	1.389	1.371	1.372	1.371
Totaal Baten		902	958	622	633	633	633
Saldo Economie		-408	-506	-767	-740	-738	-737

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Economie		
3.1 Economische ontwikkeling		
Zoals in de eerste halfjaarrapportage 2025 vermeld zijn de baten en lasten van de Energycave in 2025 verhoogd met 221K. Om de uitvoering van de activiteiten te bekostigen, krijgt de Energy Cave financiële middelen van verschillende samenwerkingspartners. Voor 2026 zijn er vooralsnog geen aanvullende baten en lasten opgenomen in de begroting. In het 4de kwartaal 2025 wordt er duidelijkheid verwacht over de bijdragen van derden in 2026. In een eerstvolgend P&C product zullen de baten en lasten daarop aangepast worden.	291	-291
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-34	
3.4 Economische promotie		
In 2026 investeren we extra geld in het versterken van het economische programma. Hierdoor neemt o.a. het werkbudget toe met 139k t.b.v. van de economische promotie. Een onderdeel hiervan is versterking van citymarketing. Tevens zetten we in op de verdere invulling van de campusontwikkeling in de Plaspoelpolder, nabij het station.	-139	

Beleidsproduct 3.1 Economische ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

In 2026 komt er op lokaal niveau geen nieuw economisch beleid. We voeren het huidige beleid uit samen met andere partners in de regio zoals:

- Provincie Zuid-Holland;
- Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH);
- Businesspark Haaglanden (BPH);
- Industrieschap Plaspoelpolder (IPP);
- Stichting CLOK;
- Stichting Lerend Netwerk Circulaire Economie.

Bij het uitvoeren van het beleid houden we ook rekening met de afspraken in het woon-werkakkoord.

De Energy Cave is een publiek-privaat samenwerkingsverband rondom de warmtetransitie. In deze samenwerking helpen we mee aan verschillende maatschappelijke problemen die te maken hebben met de warmtetransitie.

Voor de verdere ontwikkeling van de Energy Cave werken we samen met onze partners, zoals regiogemeenten, de Provincie Zuid-Holland, onderwijs- en kennisinstellingen en commerciële partijen.

Met deze regionale samenwerkingen willen we de economische structuur van Rijswijk versterken op onderwerpen als:

- Groei;
- Innovatie en techniek;
- Duurzaamheid;
- Versterken van onze netwerken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Binnen de MRDH werken we samen met 21 gemeenten op het gebied van het economisch vestigingsklimaat binnen de regio. Een economisch vestigingsklimaat is hoe aantrekkelijk een plaats of regio is voor bedrijven om zich daar te vestigen. Aan de hand van de Strategische Agenda wordt ook in 2026 gezamenlijk verder gewerkt aan:

- Het stimuleren van een toekomstbestendige economie en het vernieuwen van werklocaties;
- Zaken die spelen rondom retail- en campusontwikkelingen;
- Het uitvoeren van de visie op het economisch vestigingsklimaat.

Businesspark Haaglanden (BPH)

Met BPH werken we samen met zeven gemeenten: Den Haag, Delft, Zoetermeer, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp, Leidschendam-Voorburg en Midden-Delfland. Samen werken we aan slim ruimtegebruik en een aantrekkelijk ondernemersklimaat. Voor 2026 zijn de activiteiten van BPH gericht op deze vijf hoofdthema's:

- Ruimte beter benutten;
- Bedrijven op de juiste plek;
- Verduurzamen en vergroening;
- Kennisdeling en netwerk;
- Investeren en ontwikkelen;
- Ruimte voor een duurzame economie;
- Ruimte voor innovatieve economie;
- Ruimte voor een inclusieve economie.

Industrieschap Plaspoelpolder (IPP)

Samen met het IPP werken wij aan goed bereikbare, veilige en duurzame bedrijventerreinen. Hierdoor wordt economische groei gestimuleerd en worden ondernemers ondersteund. Het IPP is een gemeenschappelijke regeling, ontstaan uit de samenwerking tussen de gemeente Rijswijk en de gemeente Den Haag. Samen met het IPP zorgen we voor aanpassen van bestaande bedrijventerreinen met als doel het behouden en versterken van het vestigingsklimaat op bedrijventerreinen en aantrekken van (nieuwe) bedrijven en werkgelegenheid.

Provincie Zuid-Holland Voor de provincie Zuid-Holland is het behouden van ruimte voor werken ook een belangrijk doel. Sinds februari 2025 gelden er strengere regels voor bedrijventerreinen die willen veranderen. Op deze manier wordt de beschikbare ruimte voor bedrijventerreinen verder beschermd. We voeren beleid uit in lijn met de Ruimtelijke Economische Visie (REV). De belangrijkste punten uit de REV zijn:

- Ruimte voor een duurzame economie.
- Ruimte voor innovatieve economie.
- Ruimte voor een inclusieve economie.

CLOK

Stichting CLOK is een onafhankelijk kennisnetwerk. CLOK ondersteunt onder andere accountmanagers en medewerkers economische zaken, met een netwerk, bijeenkomsten, opleidingen en advies. Dit alles helpt om de lokale en regionale economie in Nederland te versterken.

Stichting Lerend Netwerk Circulaire Economie

Stichting Lerend Netwerk Circulaire Economie is een landelijk netwerk dat een platform biedt om kennis en ervaring te delen, succesvolle werkwijzen te kopiëren en gezamenlijk te werken aan concrete resultaten. De doelgroep van het netwerk zijn voornamelijk gemeenten, ondernemersverenigingen/BIZ en omgevingsdiensten.

Energy Cave

De Energy Cave is een publiek-privaat samenwerkingsverband gericht op de warmtetransitie. Het is een samenwerking tussen overheid en bedrijven. De focus ligt op het gebruik van de ondergrond voor duurzame warmtetoepassingen zoals aardwarmte en bodemenergie.

De Energy Cave is zowel een aantrekkelijke locatie, als een ecosysteem voor beleidsmakers en inwoners, leerlingen en studenten en voor onderzoeksinstituten en (innovatieve) bedrijven. Door de drie onderdelen Educatie, Innovatie en Podium is de Energy Cave een echte campus. Samen met het Rijswijks Centre for Sustainable Geo-energy (RCSG) is het een uniek fieldlab.

De podium-functie biedt bewoners, studenten, beleidsmakers, professionals en andere geïnteresseerden een interactieve kennismaking met warmtetransitie en energietransitie in bredere

zin. Bijeenkomsten, exposities en interactieve opstellingen zorgen voor een platform voor de warmtetransitie. Dit vergroot het draagvlak en stimuleert gesprekken.

De programmalijn Educatie richt zich op het delen van kennis en informatie over de warmtetransitie, met al haar technische, maatschappelijke en andere relevante aspecten.

Met Innovatie willen we het innovatienetwerk vergroten, verbreden en versterken. Zo ontstaat een professionele leeromgeving en innovatiegemeenschap.

De Energy Cave verbindt en versterkt de samenwerking tussen alle betrokken partijen die werken aan de warmte- en energietransitie. Zo draagt het bij aan regionale economische groei.

Beleidsproduct 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Wat willen we bereiken?

In 2026 is er geld beschikbaar om te investeren in de openbare ruimte van onze werk- en winkellocaties. Hiermee hebben wij als doel:

- Het versterken van het ondernemers- en vestigingsklimaat.
- Het creëren van prettige verblijfsplekken voor ondernemers, werknemers, inwoners en bezoekers.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het historische Oud Rijswijk verbeteren we de positie van het centrum door:

- Te investeren om het centrum aantrekkelijker te maken. Dit helpt de lokale ondernemers en daarmee ook de economie van de gemeente.
- Het historisch karakter te versterken via actieve gebiedscommunicatie en (ruimtelijke) aanpassingen in de openbare ruimte.

Voor het vernieuwen van het middengebied in de Plaspoelpolder is er geld beschikbaar. Hiermee stellen we een ontwikkelkader op dat een bijdrage levert aan onderstaande thema's:

- Herstructurering en (her)ontwikkeling;
- Beter benutten van ruimte;
- Verduurzamen en vergroening;
- Veiligheid, leefbaarheid en onderhoud;
- Gebiedscommunicatie.

Concrete acties zijn het opnieuw inrichten van de Treubstraat en het groener maken van de Frijdastraat en Van Gijnstraat. Dit doen we samen met de uitvoering van het project Groene Assenkruis. Hierbij zoeken we de samenwerking met IPP Haaglanden voor Werklandschappen van de Toekomst.

Beleidsproduct 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken?

Twee pijlers uit de Economische visie zijn:

- Sterke netwerken;
- Sterk profiel.

Samen met onze partners en de ondernemers blijft ons doel het verbeteren van de organisatiegraad van ondernemers. Dit is de mate waarin ondernemers lid zijn van ondernemersorganisaties. Ook de positionering van Rijswijk als werkstad met een goed ondernemers- en vestigingsklimaat vinden wij belangrijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bedrijfsinvesteringszone (BIZ)

Het verbeteren van de organisatiegraad zien we terug in de voortzetting van de bedrijveninvesteringszone (BIZ) voor ondernemers in Oud Rijswijk. Samen organiseren ondernemers evenementen om bezoekers naar het winkelgebied te trekken. Ook worden de belangen van de winkeliers beschermd en het winkelcentrum wordt veilig en schoongehouden. Verder wordt er gezorgd voor een mooie aankleding van het gebied. Zo blijft het centrum aantrekkelijk voor bezoekers en ondernemers.

Middengebied

Voor het Middengebied van de Plaspoelpolder voeren we in 2026 een nieuwe draagvlakmeting voor een bedrijveninvesteringszone (BIZ). Als de uitkomst van deze meting positief is, worden de eigenaren officieel georganiseerd. Dan kunnen we doorgaan met het promoten van het gebied en zorgen dat het terrein schoon, heel en veilig blijft.

VNO-NCW

VNO-NCW is een vereniging die de belangen verdedigt van kleine, middelgrote en grote ondernemingen uit alle sectoren. Er is regelmatig ambtelijk en bestuurlijk overleg om uitvoering te geven aan de volgende thema's:

- Ondernemersklimaat onderwijs en economie.
- Verduurzaming.
- Aanpak criminaliteit.
- Digitalisering en innovatie.

Andere zaken die we willen aanpakken vanuit accountmanagement in 2026 zijn:

- Het strategisch en (pro-)actieve accountmanagement.
- Het versterken en meer gericht positioneren van de verschillende economische kerngebieden.
- Het digitaliseren van ondernemerscontacten.
- Het aantrekken van praktische werkgelegenheid/bedrijvigheid dat aansluit op het werknemersprofiel en opleidingsniveau van de Rijswijkse en regionale inwoners. Dit doen we in samenwerking met het werkgeversservicepunt (WSP).
- Het inzetten van ondernemers als ambassadeurs voor Rijswijk.
- Het opleiden van (vak)mensen binnen de sectoren energie, techniek en innovatie. Dit doen we samen met ondernemers, onderwijs, overheid en kennisinstellingen.
- Het verder gaan met de goede en nauwe samenwerking met de Belangenvereniging Bedrijven Rijswijk (BBR) en winkeliersverenigingen. We blijven werken aan het versterken van de kerngebieden en de onderlinge organisatiegraad van ondernemers.
- Het voortzetten van de samenwerking met The Hague Business Agency (THBA), Innovation Quarter (IQ), Platvorm Veilig Ondernemen (PVO).

Vanuit Veiligheid, Inspectie & Handhaving werken we voor Oud Rijswijk en Bogaard stadcentrum aan de inrichting en leefbaarheid van de weekmarkten.

Beleidsproduct 3.4 Economische promotie

Wat willen we bereiken?

Voor het hebben en houden van sterke en toekomstbestendige werk- en winkellocales, voeren we in 2026 de strategie toekomstbestendige werklocaties en het retail- en horecabeleid uit.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dit doen we uiteraard samen met de ondernemersverenigingen en bedrijven op de verschillende locaties. Daarnaast werken we samen met de regiogemeenten in MRDH-verband, BPH en IPP

Haaglanden. We focussen ons op het maken van vitale bedrijventerreinen. Dit doen we door de wensen en behoeften van ondernemers op elkaar af te stemmen. Zo zorgen we voor een regionaal marktevenwicht tussen vraag en aanbod. Dit betekent dat er voldoende vestigings- en uitbreidingsruimte moet worden geboden om te kunnen ondernemen.

Voor de leefbaarheid in Rijswijk is het belangrijk dat het toekomstige aanbod van retail en horeca goed afgestemd blijft op het toenemende aantal inwoners. Dit doen wij door meer ruimte te bieden aan horeca, leisure, zorg en maatschappelijke functies.

Aandachtspunten voor zowel de werklocaties als de centrumlocaties zijn:

- Bereikbaarheid.
- Toegankelijkheid.
- Arbeidsmarkt.
- Duurzaamheid.
- Circulariteit.
- Energietransitie.

Deze aandachtspunten sluiten aan bij de ambities en prioriteiten vanuit het coalitieakkoord 'Gezonde groei, Rijswijkse koers 2022 -2026'.

Om dit uit te voeren hebben we in 2026 de doelen verlevendiging in de winkelcentra en verdere ontwikkeling van de Plaspoelpolder.

Verlevendiging in de winkelcentra.

We gaan uitvoering geven aan het Retail- en horecabeleid met als doel:

- Inspelen op het veranderende gedrag van de consument, zodat winkelcentra voldoende aansluiten op de behoeften van onze inwoners.
- Marktpartijen inzicht geven in kansen per centrumgebied en stimuleren tot gerichte investeringen in centrumgebieden.
- De gemeente kaders geven voor het voeren van beleid en het toetsen van marktinitiatieven.

Ook het terrassen- en uitstallingenbeleid hoort hierbij. Daarmee zorgen we voor nog meer levendigheid en een goede ruimtelijke kwaliteit in de voorzieningencentra met aandacht voor veiligheid, leefbaarheid en toegankelijkheid.

Voor de winkelcentra:

- We gaan door met het vernieuwen van het Bogaard stadscentrum. Het wordt een kleiner maar veelzijdig winkelgebied waar mensen graag tijd doorbrengen. Er komen verschillende functies bij, zoals winkels, horeca en woningen. We zorgen ook voor goede informatie over de deelprojecten en verbouwingen in het gebied. We geven hierbij aandacht aan leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid. Zo blijft het centrum aantrekkelijk voor ondernemers om zich te vestigen en fijn voor bezoekers om te komen.
- Bogaard stadscentrum heeft sinds 2025 een bestuur van enkele winkeliers en een vastgoedondernemer. Er zijn regelmatig overlegmomenten met het winkelcentrummanagement. Zij zorgen er onder andere voor dat:
 - De samenwerking goed verloopt en onderlinge afspraken worden gemaakt zodat er een goed draagvlak is.
 - Informatie wordt gedeeld met alle winkeliers en ondernemers.
 - De belangen van alle partijen worden meegenomen.
- We willen dat Oud Rijswijk zich onderscheidt van andere winkelgebieden in de buurt. Daarom besteden we extra aandacht aan het historische en ambachtelijke karakter van het gebied.
- We blijven het centrummanagement financieel ondersteunen. Dit is de schakel tussen ondernemers, eigenaren van panden en de gemeente. Het centrummanagement helpt bij het organiseren en uitvoeren van reclame, evenementen en activiteiten die belangrijk zijn voor de winkelcentra. In Rijswijk zijn twee centrummanagers: één voor het Bogaard stadscentrum en één voor Oud Rijswijk. Stichting Winkelcentrum Historisch Rijswijk ontvangt van ons een subsidie als tegemoetkoming in de kosten van het winkelcentrummanagement van Oud Rijswijk.

Verdere ontwikkeling van de Plaspoelpolder:

We gaan Kessler Park en de omgeving, zoals de Broodfabriek en het Havenkwartier, verder ontwikkelen tot gebieden waar wonen én werken samenkomen. We zorgen ervoor dat er genoeg ruimte blijft voor bedrijven die goed passen in een woonomgeving. Voor het gebied Kesslerpark geven we uitvoering aan de campusvisie die is geactualiseerd. We richten ons op een betere positionering en zetten hier budget voor in.

Het middengebied, gelegen tussen Kessler Park en het Havenkwartier, blijft een werkgebied. Dit gebied houden we geschikt voor bedrijven met een hogere milieucategorie;

Daarnaast maken we de fysieke leefomgeving van dit gebied toekomstbestendig door:

- Te werken aan de herontwikkeling van verouderd bedrijfsmatig vastgoed (oude bedrijfspanden) in het middengebied vanuit de investeringsagenda IPP. Het kopen en verkopen van eigendom door het IPP is hier onderdeel van zodat we actief aan de slag kunnen gaan.
- Meer groen aan te leggen om hittestress verder tegen te gaan en direct ruimte bieden aan klimaat adaptieve maatregelen.

Overige werklocaties:

We gaan de strategie voor toekomstbestendige werklocaties uitvoeren. Het doel is om genoeg en goede werklocaties te blijven aanbieden die passen bij wat ondernemers nu en in de toekomst nodig hebben.

We onderzoeken samen met IPP Haaglanden, bestaande ondernemers en vastgoedeigenaren de mogelijkheden om de werklocaties duurzamer te maken.

Citymarketing

In 2026 gaan we aan de slag met een nota citymarketing. Dit past bij het coalitieakkoord “Gezonde groei. Rijswijkse koers 2022-2026”.

Het doel van deze nota is om Rijswijk beter bekend te maken als een fijne plek om te wonen, werken en ondernemen. We willen dat meer mensen en bedrijven voor Rijswijk kiezen. Zo zorgen we samen voor een sterke economie.

Onderwijs

Ambitie

Visie

We willen dat jeugdigen (kinderen, jongeren en jongvolwassenen tot 25 jaar) zich vrij en veilig kunnen ontwikkelen. Ze moeten kunnen opgroeien tot verantwoordelijke en zelfstandige volwassenen die goed voor zichzelf en anderen kunnen zorgen. Ouders zijn vooral verantwoordelijk voor het welzijn van hun kinderen. Als zij dat tijdelijk niet kunnen, krijgen ze hulp.

Wij vinden het belangrijk om te zorgen voor een goede omgeving waarin kinderen fijn kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen. Scholen, kinderopvang en organisaties voor sport, spel, kunst, cultuur en vrije tijd helpen hierbij, samen met de ouders.

Samenvatting

We letten op de brede ontwikkeling van jeugdigen. Hierbij vinden we het belangrijk dat iedereen gelijke kansen krijgt en zijn of haar talenten kan ontwikkelen. Elk kind verdient een goede start in het leven. Goed onderwijs helpt hierbij.

Alle kinderen en jongeren die in Rijswijk wonen, hebben recht op onderwijs dat bij hen past en zo dicht mogelijk bij huis is. Als het kan, halen ze een diploma, zoals havo, vwo of mbo niveau 2 of hoger. Het is belangrijk dat elk kind zijn talenten zo goed mogelijk kan ontwikkelen. We proberen te voorkomen dat kinderen vaak thuis zitten en niet naar school gaan. Kinderen die niet naar school gaan, krijgen snel hulp en passend onderwijs.

Stichting Librijn zorgt voor genoeg openbaar onderwijs in de gemeenten Rijswijk en Delft. Dit is hun wettelijke taak.

We moeten volgens de wet zorgen voor genoeg gebouwen voor het basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs in onze gemeente. Samen met de schoolbesturen werken we aan een goed en toekomstbestendig onderwijssysteem.

Elke gemeente moet volgens de wet een regeling hebben voor een tegemoetkoming in de kosten van het leerlingenvervoer. Ouders die aan de voorwaarden voldoen, kunnen een aanvraag doen voor een tegemoetkoming in de kosten van het schoolvervoer van hun kind. We vinden het belangrijk dat leerlingen zo zelfstandig mogelijk reizen.

We willen voorkomen dat (onderwijs)achterstanden ontstaan en willen dat al opgelopen achterstanden verminderen. Daarom zorgen we voor genoeg plekken waar jonge kinderen voorschoolse educatie kunnen krijgen. We zorgen dat deze opvang goed is en dat er gewerkt wordt met een duidelijk en leerzaam programma.

In Rijswijk zijn ongeveer 10% van onze inwoners laaggeletterd. Dat betekent dat ze moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak kunnen ze ook niet goed met computers omgaan. Om dit probleem te verminderen, werken we aan het voorkomen van laaggeletterdheid en helpen we mensen die laaggeletterd zijn.

Het Integraal Huisvesting Plan (IHP) kijkt vooruit naar de schoolgebouwen voor de komende 20 jaar. Voor de jaren 2021 tot 2026 is het plan extra uitgewerkt. Dit jaar zijn de gemeente en de schoolbesturen begonnen met het aanpassen van het plan voor de periode vanaf 2027.

Indicatoren

Indicator	Realisatie	Streefwaarde	2026	2027	2028	2029
	2024	2025				
Absoluut verzuim	21,5	10,5	13	12,5	12	11,5
Relatief verzuim	34	33	32	31	30	29
Voortijdig schoolverlaters (VSV-ers)	2,3%	4%	4%	3,5%	3,5%	3,5%

Toelichting verplichte indicatoren

Absoluut verzuim

De verplichte indicator “Absoluut verzuim” is het aantal leerplichtige leerlingen per 1.000 leerlingen dat op enig moment in het schooljaar voor korte of langere tijd niet is ingeschreven op een school of een onderwijsinstelling. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is aangewezen als gegevensbron.

De laatst gepubliceerde gegevens bij DUO zijn van 2023-2024. Het aantal Rijswijkse absoluut verzuimers was toen 12,3 leerlingen per 1.000 leerlingen. In absolute getallen ging het om 103 leerlingen.

In de voorgaande schooljaren waren de cijfers als volgt:

- Voor het schooljaar 2022-2023 21,5 leerlingen per 1.000 leerlingen, In absolute getallen ging het om 174 leerlingen;
- Voor het schooljaar 2021-2022 3,3 leerlingen per 1.000 leerlingen. In absolute getallen ging het om 26 leerlingen.

Omdat Rijswijk groeit en er meer statushouders komen, zijn de streefwaarden iets naar boven bijgesteld. Voor bepaalde groepen, zoals statushouders, is het soms moeilijk om snel een passende onderwijsplek te vinden. Dit komt bijvoorbeeld doordat eerst getest moet worden welk onderwijsniveau ze hebben. Daardoor worden deze leerlingen een tijdje als absoluut verzuimer geregistreerd.

Relatief verzuim

De verplichte indicator “relatief verzuim” is het aantal leerplichtige leerlingen per 1.000 leerlingen dat wel is ingeschreven op een school of onderwijsinstelling, maar die niet of niet geregeld bezoekt. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is aangewezen als gegevensbron.

De laatst gepubliceerde gegevens bij DUO zijn die van het schooljaar 2023-2024. Het aantal Rijswijkse relatief verzuimers was toen 33 leerlingen per 1.000 leerlingen. In absolute getallen ging het toen om 275 leerlingen.

In de voorgaande schooljaren waren de cijfers als volgt:

- Voor het schooljaar 2022-2023 34 leerlingen per 1.000 leerlingen, In absolute getallen ging het om 277 leerlingen;
- Voor het schooljaar 2021-2022 38 leerlingen per 1.000 leerlingen. In absolute getallen ging het om 297 leerlingen.

In vergelijking met voorgaande schooljaren blijft het aantal leerlingen met relatief verzuim stabiel. We blijven streven naar een vermindering van het aantal relatief verzuimers, vandaar dat het streefcijfer iets naar beneden wordt bijgesteld.

Voortijdig schoolverlaters (VSV-ers)

De verplichte indicator “VSV-ers” is het percentage van het totaal aantal 12- tot 23-jarigen dat zonder startkwalificatie (minimaal een diploma mbo2, havo of vwo) het onderwijs verlaat. DUO/Ingrado is de aangewezen gegevensbron.

Het percentage heeft betrekking op de postcode en gemeente waar de scholen voor VO en MBO gevestigd zijn. Dit betekent dat het hieronder genoemde percentage betrekking heeft op alle leerlingen

die staan ingeschreven op deze Rijswijkse scholen voor VO en MBO, ongeacht de woonplaats van deze leerlingen.

De laatst gepubliceerde gegevens bij DUO zijn van 2023-2024. Het percentage VSV-ers van het Rijswijks Voortgezet en MBO onderwijs was toen 2,0%. In de voorgaande schooljaren waren de cijfers als volgt:

- Voor het schooljaar 2022-2023 2,4%;
- Voor het schooljaar 2021-2022 2,2%.

In vergelijking met voorgaande schooljaren daalt dit percentage licht. Vanwege de verwachte invoering van de Wet van School naar Duurzaam Werk in januari 2026, en daarmee de uitbreiding van de doelgroep naar 27 jaar, wordt het percentage naar boven bijgesteld en in de jaren daarna vooralsnog gelijk gehouden.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1.000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
Onderwijs		2024	2025	2026	2027	2028	2029
4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	594	154	212	212	212	212
	Baten	23	-	-	-	-	-
Saldo		-572	-154	-212	-212	-212	-212
4.2 Onderwijshuisvesting	Lasten	3.915	5.274	5.950	7.797	5.484	5.065
	Baten	417	1.112	932	845	845	845
Saldo		-3.498	-4.161	-5.018	-6.952	-4.639	-4.220
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	5.610	5.878	5.955	5.965	5.966	5.963
	Baten	2.908	2.940	2.858	2.858	2.858	2.858
Saldo		-2.702	-2.938	-3.097	-3.107	-3.108	-3.106
Totaal Lasten		10.120	11.306	12.116	11.240	11.661	11.240
Totaal Baten		3.348	4.052	3.790	3.703	3.703	3.703
Saldo Onderwijs		-6.772	-7.254	-8.327	-10.271	-7.958	-7.537

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Onderwijs		
4.2 Onderwijshuisvesting		
Op basis van de huidige planning komt de nieuwbouw Steenvoordeschool naar verwachting medio 2026 gereed. In 2026 staat de huur van de tijdelijke huisvesting daarom maar voor 7 maanden begroot, waar deze in 2025 nog voor het gehele jaar begroot staat.	241	
Zoals vermeld in de 2e halfjaarrapportage 2025 zijn de ontvangen verzekeringsgelden deels bedoeld voor de kosten vervangende huisvesting Steenvoordeschool. Deze vergoeding is naar rato (heel jaar huur in 2025 en circa half jaar huur in 2026) ingezet als gedeeltelijke dekking voor de huur van de tijdelijke huisvesting. Hierdoor vallen de begrote baten in 2026 lager uit dan in 2025.		-85
Zoals vermeld in de 2e halfjaarrapportage 2025 zit er op de voormalige panden, Steenvoorde hoofdlocatie (gesloopt) en Steenvoorde dependance (afgebrand en vervolgens gesloopt), nog een boekwaarde van respectievelijk € 387.000 en € 190.000 per 1/1/2025. Het versneld afschrijven van de resterende boekwaarde van in totaal € 577.000 is als incidentele last in de begroting 2025 verwerkt.	577	
Zoals vermeld in de 2e halfjaarrapportage 2025 is het versneld afschrijven van de boekwaarde op locatie Steenvoorde dependance volledig gedekt vanuit de verzekeringsgelden. Het versneld afschrijven van de boekwaarde en de dekking die daar tegenover staat heeft een incidenteel karakter en komt daardoor niet terug in 2026.		-190
Als gevolg van de (ver)nieuwbouwplannen van GSR/De Akker is er tijdelijke huisvesting nodig. De verwachte tijdelijke huisvestingskosten zijn meerjarig verwerkt in de begroting.	-725	
Op grond van de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs zijn de vergoedingen voor de aangevraagde voorzieningen 2026 opgenomen in het huisvestingsprogramma 2026 en verwerkt in de begroting 2026.	-255	
Indexatie van de exploitatiebudgetten onderwijshuisvesting. Dit betreft voornamelijk de OZB vergoedingen.	-85	
Dit verschil wordt veroorzaakt door een herberekening van de kapitaallasten.	-400	

Beleidsproduct 4.1 Openbaar basisonderwijs

Wat willen we bereiken?

Er is voldoende aanbod in de gemeente van openbaar basisonderwijs.

Stichting Librijn zorgt voor genoeg openbaar basisonderwijs in de gemeenten Rijswijk en Delft. De stichting heeft deze taak van de gemeenten overgenomen. De Raad van Toezicht houdt binnen de stichting in de gaten of alles goed gaat. De gemeente houdt het toezicht van buitenaf. Dit staat in de wet en in de statuten van Stichting Librijn.

De gemeenteraad kan ingrijpen als de stichting haar werk niet goed doet. Alleen de gemeenteraad kan besluiten een openbare school te sluiten. Ook stelt de gemeenteraad de statuten van de stichting vast en benoemt de leden van de Raad van Toezicht, op advies van de stichting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Elk jaar stuurt Stichting Librijn de jaarrekening, begroting en het jaarverslag naar de gemeenteraad zodat zij dit kunnen lezen. Twee keer per jaar is er overleg tussen de directeur-bestuurder, de leden van de Raad van Toezicht van Stichting Librijn en de onderwijswethouders van beide gemeenten.

Ook overleggen ambtenaren regelmatig met Stichting Librijn om de ontwikkelingen van het openbaar onderwijs in Rijswijk te bespreken.

Wat mag het kosten?

Behalve de kosten van de inzet van ambtelijke capaciteit zijn aan dit beleidsproduct geen verdere kosten verbonden.

Beleidsproduct 4.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Er is voldoende capaciteit aan flexibele, duurzame onderwijshuisvesting om de Rijswijkse leerlingen een onderwijsplek te bieden.

De gemeente is financieel verantwoordelijk voor de schoolgebouwen in de gemeente. Schoolbesturen kunnen een aanvraag doen bij de gemeente als ze nieuwe scholen willen bouwen, bestaande scholen willen uitbreiden of vervangen.

In de Verordening voorziening huisvesting onderwijs 2022 staan de regels voor schoolgebouwen. Hierin staat ook hoe je een aanvraag doet en hoeveel geld er is voor verschillende voorzieningen.

In 2021 hebben de gemeente en de schoolbesturen samen een plan gemaakt voor de toekomst van de scholen in Rijswijk. Dit plan heet het Integraal Huisvesting Plan (IHP). Het IHP kijkt naar veranderingen en ontwikkelingen, wat er nu aan schoolgebouwen is, afspraken over schoolgebouwen en de kosten daarvan. Zo geeft het plan een beeld van wat er de komende 20 jaar aan schoolgebouwen nodig is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met de schoolbesturen werken we aan goed en toekomstgericht onderwijs en aan goede en toekomstgerichte schoolgebouwen. Het onderwijs is voor iedereen toegankelijk, verschillend en goed verdeeld. Het sluit ook aan bij wat de maatschappij nodig heeft. Door veranderingen in ideeën over onderwijs en samenwerking moeten schoolgebouwen flexibeler worden.

Bij het bouwen van nieuwe of vervangende scholen kiezen we voor scholen die zelf genoeg energie opwekken (energieneutraal). Dit is beter dan bijna energieneutraal. De scholen krijgen ook een goed systeem voor frisse lucht en een fijne temperatuur (Frisse Scholen B). Daarnaast zorgen we dat de gebouwen makkelijk te gebruiken zijn, lang meegaan en goed zijn voor het milieu.

De gemeente en de schoolbesturen willen samen zorgen voor betere kwaliteit. Bij elk nieuw project bekijken ze hoeveel geld het schoolbestuur kan bijdragen aan deze betere kwaliteit. Dit gebeurt volgens het principe Total Cost of Ownership (TCO).

Het Integraal Huisvesting Plan (IHP) kijkt vooruit naar de schoolgebouwen voor de komende 20 jaar. Voor de jaren 2021 tot 2026 is het plan extra uitgewerkt. Dit jaar zijn de gemeente en de schoolbesturen begonnen met het aanpassen van het plan voor de periode vanaf 2027.

Op basis van het plan voor 2021-2026 zijn er onderzoeken gedaan voor de uitbreiding van de Melodie (inclusief een peuterspeelzaal), de Piramide en de (ver)nieuwbouw van de GSR/de Akker. Voor de Melodie en de GSR/de Akker begint nu de voorbereiding.

In de regels voor schoolgebouwen in Rijswijk gebruiken we nu de VNG-normbedragen. Deze bedragen zijn gebaseerd op het Bouwbesluit, maar houden vaak niet genoeg rekening met hogere bouwkosten en extra wensen voor duurzaamheid en gebruik. Daarom onderzoeken we voor het nieuwe plan vanaf 2027 andere normbedragen. Een mogelijk alternatief is het landelijke kwaliteitskader, dat al in veel andere gemeenten wordt gebruikt.

Voor de nieuwbouw van GSR/de Akker is in 2021 geld beschikbaar gesteld via het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Dit bedrag is sindsdien niet aangepast, terwijl de bouwkosten steeds hoger zijn geworden. Uit het haalbaarheidsonderzoek blijkt dat dit geld niet genoeg is. Daarom komt er een apart voorstel voor de gemeenteraad. In de begroting van het programma Onderwijs is alvast een bedrag gereserveerd. Dit geld wordt gebruikt om de extra kosten te betalen die uit het voorstel komen. Als gevolg van de nieuwbouw van GSR/De Akker, is er ook tijdelijke huisvesting nodig. Hiervoor is ook geld opgenomen in de begroting.

Om het tekort aan onderwijsplekken in Rijswijk, vooral in het gebied Pasgeld, op te lossen, komt er voor augustus 2026 een tijdelijke school. Deze nieuwe school begint als een dependance van basisschool de Piramide. Rond 2030 wordt deze tijdelijke school een vaste school in Pasgeld.

Begin 2025 is de bouw van de nieuwe Steenvoordeschool gestart. We verwachten dat het gebouw midden 2026 klaar zal zijn.

Wat mag het kosten?

De (verwachte) investeringen van de diverse projecten uit het IHP 2021-2026 zijn verwerkt in het (meerjaren)investeringsplan.

Beleidsproduct 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Wat willen we bereiken?

Elke jeugdige in Rijswijk krijgt onderwijs dat bij hem of haar past en zo dicht mogelijk bij huis is. Dit begint al vanaf de voorschoolse periode, zodat er een doorgaande ontwikkellijn is.

Iedere jeugdige verdient een goede start in het leven en groeit op in een omgeving waar veel gesproken en gelezen wordt. We zorgen dat alle kinderen gelijke kansen krijgen met passend onderwijs. We willen voorkomen dat mensen niet goed kunnen lezen en schrijven. We helpen ook mensen die dat moeilijk vinden.

Bij dit beleid horen volwasseneneducatie, het aanpakken van achterstanden in het onderwijs, peuteropvang, toezicht op en handhaving van de leerplichtwet, het voorkomen dat jongeren voortijdig stoppen met school, schoolmaatschappelijk werk, leerlingenvervoer, activiteiten in het kader van passend onderwijs en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en werk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Volwasseneneducatie

In Rijswijk is ongeveer 10% van de volwassen mensen laaggeletterd. Dat zijn ongeveer 6.000 mensen. Dit is iets minder dan het landelijk gemiddelde van 12%. Mensen die laaggeletterd zijn, hebben vaak problemen in het dagelijks leven.

Laaggeletterdheid komt voor in alle lagen van de bevolking en in alle wijken. De groep is heel verschillend en bestaat uit jongeren, ouderen, mensen die Nederlands als eerste taal spreken en mensen die Nederlands als tweede taal leren. Het maakt niet uit of ze een diploma hebben, veel of weinig opleiding hebben, werken of niet werken (taalbeleidsplan “Het start met Taal”).

Het is belangrijk dat iedereen mee kan doen in de maatschappij. Daarom zijn er opleidingen en cursussen om basisvaardigheden te verbeteren. Dit gaat over beter Nederlands leren, rekenen en omgaan met computers. Deze lessen zijn voor volwassenen die slecht kunnen lezen en schrijven, mensen die helemaal niet kunnen lezen en schrijven, en mensen die geen inburgeringsplicht hebben maar wel Nederlands leren. De gemeente zorgt voor dit taalaanbod volgens de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Het geld hiervoor komt via de gemeente Den Haag, die verantwoordelijk is voor de regio.

Mensen die deze lessen nodig hebben, worden doorverwezen door het Werkgeversservicepunt (WSP) en lokale taalpartners zoals het Taalhuis en Stichting Welzijn Rijswijk. Het Taalhuis geeft informatie en advies en helpt mensen de juiste taallessen te vinden. Ze organiseren ook zelf laagdrempelige taallessen, zoals conversatielessen, het taalcafé (samen met Stichting Welzijn Rijswijk), de leesclub en cursussen waarin taalverbetering een onderdeel is.

Ook Stichting Welzijn Rijswijk heeft taalcursussen en één-op-één hulp via een taalmaatje. We zorgen dat er taalhulp dicht bij huis is. Door overleg met onze taalpartners zorgen we dat onze

taalpartners het aanbod blijven ontwikkelen en vernieuwen zodat het goed aansluit bij wat onze inwoners nodig hebben.

Onderwijsachterstandenbeleid en peuteropvang

Hoe kinderen zich ontwikkelen op jonge leeftijd is heel belangrijk voor later. Daarom verdient elk kind in Rijswijk een goede start. Het is belangrijk om vroeg te beginnen met het voorkomen en aanpakken van achterstanden in onderwijs. Dit begint al bij het consultatiebureau en moet passen bij wat het kind nodig heeft. Goed Nederlands leren hoort hierbij, samen met een omgeving waar veel gesproken en gelezen wordt.

De mensen die verantwoordelijk zijn voor voorschoolse opvang, zoals kinderdagverblijven en peuteropvang, de schoolbesturen en de gemeente hebben samen de verantwoordelijkheid om hier goed voor te zorgen.

Kinderdagverblijven en peuteropvang

In Rijswijk krijgen kinderen in de kinderdagverblijven en peuteropvang een programma aangeboden dat helpt bij een goede en gezonde ontwikkeling. In de peuteropvang doen ze nog meer. Ze bieden een programma dat peuters helpt om zich goed te ontwikkelen en zich voor te bereiden op de basisschool. Op de Rijswijkse Peuterspeelscholen werken ze met een speciaal programma voor voorschoolse educatie. Hierbij leren peuters op een duidelijke en samenhangende manier over taal, rekenen, bewegen en omgaan met anderen en met emoties. Peuters kunnen vanaf 2 jaar naar de Peuterspeelscholen.

Ouders kiezen voor een voorschoolse opvang die het beste past bij hun kind en ervoor zorgt dat zij op een goede manier arbeid en zorg kunnen combineren.

Wij vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk peuters naar een voorschoolse opvang gaan, zoals een kinderdagverblijf of peuteropvang.

Peuters die moeite hebben met de Nederlandse taal en nog niet naar voorschoolse opvang gaan (de doelgroepkinderen), worden actief geholpen om naar de Peuterspeelscholen in Rijswijk te gaan. Zo kunnen zij meedoen aan het voorschoolse educatieprogramma dat daar wordt gegeven.

Financiering voorschools aanbod

Ouders kunnen een tegemoetkoming krijgen in de kosten van voorschoolse opvang, afhankelijk van hun inkomen. Werkende ouders krijgen dit via de Kinderopvangtoeslag van de rijksoverheid. Ouders die geen recht hebben op deze toeslag, of ouders van de doelgroepkinderen, krijgen hulp van de gemeente. Dit geldt alleen als zij naar een voorschoolse opvang of Peuterspeelschool in Rijswijk gaan. Hiervoor zijn speciale regels gemaakt, de "Beleidsregels Kindgebonden tegemoetkoming peuteropvang en voorschoolse educatie".

Voorschoolse en vroegschoolse educatie

In de Wet op het primair onderwijs (WPO) staat dat de gemeente moet zorgen voor genoeg plekken waar kinderen die moeite hebben met de Nederlandse taal naar voorschoolse educatie kunnen gaan. Deze plekken moeten goed verdeeld zijn over de stad en voor iedereen betaalbaar. De gemeente krijgt hiervoor een specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.

JGZ Zuid-Holland West (het consultatiebureau) heeft van de gemeente de taak gekregen om kinderen die extra hulp nodig hebben op te sporen en door te verwijzen naar voorschoolse educatie. Zij krijgen hiervoor extra geld. Ouders worden ook geïnformeerd over taallessen voor volwassenen, zodat zij zelf beter Nederlands kunnen leren. Zo werken we samen om laaggeletterdheid te voorkomen en aan te pakken.

De voorschoolse educatie loopt door in de vroege schoolperiode op de basisschool. In de wet op het primair onderwijs (WPO) en de wet op het voortgezet onderwijs (WVO) staat dat het onderwijs

zo moet zijn ingericht dat er op een duidelijke en vaste manier aandacht is voor het aanpakken van achterstanden. Vooral het leren van de Nederlandse taal is hierbij belangrijk.

Basisscholen met een hoge achterstand-score krijgen extra geld van de rijksoverheid. Dit geld is vooral voor de voerschoolse educatie in groep 1 en 2. Deze scholen werken samen met één of meer Peuterspeelscholen. Samen vormen ze een cluster en ze werken intensief samen. We hebben met deze scholen en Peuterspeelscholen afspraken gemaakt over hoe we de voortgang en resultaten van de voerschoolse en voerschoolse educatie volgen.

Naast het geld dat deze scholen van de rijksoverheid krijgen, geven wij ook extra geld voor aanvullende activiteiten die helpen om achterstanden aan te pakken.

Nieuwkomers

Kinderen van nieuwkomers, zoals statushouders, arbeidsmigranten en expats, kunnen zo snel mogelijk beginnen met het leren van Nederlands. In de voerschoolse periode kunnen zij meedoen aan voerschoolse educatie. Kleuters gaan naar groep 1 en 2 van een gewone basisschool. Voor oudere kinderen geldt meestal ook dat zij naar een gewone basisschool gaan. Maar soms is hun taalachterstand zo groot dat ze extra hulp nodig hebben. Deze kinderen gaan dan tijdelijk naar een speciale nieuwkomersklas, de Wereldgroep, bij basisschool 't Kristal of IKC Snijders.

Leerlingen van 12 tot 18 jaar gaan (tijdelijk) naar een Internationale Schakelklas (ISK) in Den Haag. Dit geldt ook voor leerlingen van deze leeftijd die op de AZC-locatie in Rijswijk wonen.

Voor de kinderen in de basisschoolleeftijd die op de AZC-locatie in Rijswijk wonen, hebben we samen met de schoolbesturen besloten om hen niet in gewone klassen of Wereldgroepen te plaatsen. In plaats daarvan maken we een aparte klas of klassen voor deze kinderen. Dit doen we omdat veel van deze leerlingen maar tijdelijk op de AZC-locatie blijven. IKC Snijders, een school van Lucas Onderwijs, verzorgt deze klassen.

Voor het organiseren van een Wereldgroep krijgen deze scholen in Rijswijk extra subsidie.

Toezicht en handhaving Leerplichtwet en voorkomen en bestrijden voortijdig schoolverlaten

Onderwijs is essentieel voor jeugdigen om zich te kunnen ontwikkelen en te kunnen bouwen aan een goede toekomst. Een diploma biedt meer kansen op een baan. De Leerplichtwet zorgt ervoor dat iedereen met gelijke kansen begint en de benodigde algemene kennis heeft om goed te kunnen functioneren in een zich steeds sneller ontwikkelende maatschappij.

De Leerplichtwet zorgt niet alleen voor leerplicht, maar garandeert ook dat ieder kind leerrecht heeft.

Onderwijs is belangrijk voor jeugdigen zodat ze zich kunnen ontwikkelen en een goede toekomst kunnen opbouwen. Met een diploma heb je meer kans op een baan. De Leerplichtwet zorgt ervoor dat iedereen dezelfde kans krijgt en de basiskennis heeft om goed mee te kunnen doen in de snel veranderende wereld.

De Leerplichtwet zorgt niet alleen dat kinderen naar school moeten, maar ook dat elk kind recht heeft op onderwijs. Daarom zorgen wij ervoor dat deze wet wordt nageleefd. Zo willen we voorkomen dat kinderen te vroeg stoppen met school of helemaal niet meer naar school gaan. Het verminderen van het aantal kinderen dat thuiszit, vinden wij erg belangrijk.

De leerplichtambtenaren werken samen met scholen, de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en het jeugdteam. Ze helpen leerlingen snel weer naar school te gaan of het juiste onderwijs te krijgen. Ook zorgen ze voor hulp als dat nodig is, bijvoorbeeld via preventie of jeugdhulp.

In 2026 blijven we de manier van werken met de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS-methode) verder verbeteren.

Voor jongeren tot 23 jaar die niet meer naar school moeten volgens de Leerplichtwet, vinden we het ook belangrijk dat ze een diploma halen. We helpen kwetsbare jongeren. Dit zijn jongeren uit het

Praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo en de entreeopleidingen op mbo-niveau 1.

Gemeenten werken samen met elkaar en met scholen in het Regionaal programma Voortijdig Schoolverlaten van het Doorstroompunt regio Haaglanden. In dit programma staan verschillende afspraken om te voorkomen dat jongeren vroeg stoppen met school en om te zorgen dat ze een diploma halen. Binnen dit programma werken de VSV-casemanagers goed samen met de jongerencoaches van het WSP.

Na een paar keer uitstellen gaat in januari 2026 de 'Wet van School naar Duurzaam Werk' in. Deze wet wil de begeleiding verbeteren bij de overgang van school naar werk, voor jongeren die het moeilijk hebben om werk te vinden en voor jongeren die vroeg met school stoppen zonder eerst een diploma te halen. Hiermee moet er meer samenhang komen tussen de aanpak van de voortijdig schoolverlaters en de aanpak van jeugdwerkloosheid.

In deze wet staat dat het Doorstroompunt (voorheen Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie) nu ook jongeren tot 27 jaar helpt. We gebruiken één aanpak en een goede samenwerking voor jongeren van 12 tot 27 jaar. Hierbij werken scholen, het Doorstroompunt, gemeenten en andere belangrijke partijen uit de arbeidsmarktregio samen. Binnen de organisatie betekent dit ook dat de teams Jeugd, Onderwijs, WMO en WSP goed met elkaar moeten samenwerken.

Leerlingenvervoer

Ouders van leerlingen kunnen gebruikmaken van de regeling leerlingenvervoer voor een tegemoetkoming in de vervoerskosten van hun kind van en naar school. Dit kan bijvoorbeeld als een leerling door een handicap niet zelf naar school kan reizen of als de school ver weg is. De vergoeding is voor kosten van het eigen vervoer, zoals met de fiets, of voor het openbaar vervoer voor de leerling en soms ook voor een begeleider. Als het door de beperkingen van de leerling niet mogelijk is om met begeleiding met de fiets of het openbaar vervoer te reizen, kan er een vergoeding voor speciaal vervoer komen. De gemeente regelt dan aangepast vervoer, zoals een taxi of taxibus.

We moedigen jongeren aan om zelf met de fiets of het openbaar vervoer naar school te reizen. Bijvoorbeeld met hulp van het traject MEE op Weg.

De huidige regels (verordening) voor leerlingenvervoer komen uit 2019. Omdat de wet over onderwijs is veranderd, moeten we voor het schooljaar 2026-2027 een nieuwe verordening voor leerlingenvervoer maken.

Schoolmaatschappelijk werk (SMW)

Het schoolmaatschappelijk werk helpt de school met zorg en geeft preventieve en kortdurende hulp. Het zorgt ook voor contact tussen scholen en het jeugdteam. Deze hulp voorkomt dat jongeren stoppen met school of zwaardere jeugdhulp nodig hebben. In Rijswijk blijft het schoolmaatschappelijk werk (SMW) doorgaan met de huidige partners JESS en Schoolformaat. Omdat de uurprijs hoger is geworden en we hetzelfde aantal uren SMW willen houden als voorheen, is in de begroting voor 2026-2029 het budget voor SMW verhoogd vanaf 2026.

In het schooljaar 2025-2026 overleggen we met scholen over het schoolmaatschappelijk werk voor de toekomst. Dit doen we ook om de veranderingen in Rijswijk voor de toegang tot hulp in het Sociaal Domein (Rijswijk Samen Dichtbij) te bespreken.

Passend Onderwijs

De Wet passend onderwijs zorgt ervoor dat elk kind naar een school kan die past bij zijn/haar kwaliteiten en mogelijkheden. Ook als het kind extra hulp nodig heeft. Scholen in de regio werken samen in het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs. Zo zorgen ze samen dat er genoeg plekken zijn voor alle kinderen die extra zorg nodig hebben.

De samenwerkingsverbanden moeten verplicht overleggen met de gemeenten in hun verzorgingsgebied. Ze bespreken wat hun plannen betekenen voor de taken van de gemeente zoals onderwijshuisvesting, vervoer van leerlingen en toezicht en handhaving van de Leerplichtwet. Volgens de Jeugdwet moet de gemeente ook overleggen met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs over plannen voor jeugdhulp en hoe deze hulp goed aansluit op het onderwijs.

Rijswijk, Den Haag en Leidschendam-Voorburg hebben te maken met dezelfde twee samenwerkingsverbanden:

- Voor het primair onderwijs Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH);
- Voor het voortgezet onderwijs Samenwerkingsverband Zuid Holland West (SWVZHW).

In Rijswijk werken we samen met beide andere gemeenten en beide samenwerkingsverbanden passend onderwijs. We zorgen ervoor dat het onderwijs en de jeugdteams goed samenwerken. We kijken ook hoe we jeugdhulp voor kinderen makkelijker kunnen organiseren binnen scholen. Daarnaast werken we aan het voorkomen van schooluitval en te veel ziekteverzuim. Deze samenwerking volgt ook landelijke plannen voor inclusief onderwijs. De overheid wil dat de meeste scholen in 2035 inclusief onderwijs geven. We houden ook rekening met de Regiovisie Jeugdhulp en andere regionale plannen, zoals het Actieplan Jeugdhulp en het plan om de kosten onder controle te houden.

In onze gemeente werken we aan een betere samenwerking tussen de scholen, de opvang voor jonge kinderen en de hulp voor jeugd. Dit doen we in het project “Elkaar Versterken”. We richten ons vooral op jonge kinderen. De komende tijd onderzoeken we vooral kleuterrijpheid.

Verbinding Onderwijs en Arbeidsmarkt

We zorgen ervoor dat onderwijs en arbeidsmarkt meer met elkaar verbonden zijn. Zo voorkomen we dat leerlingen stoppen met school en helpen we hen hun talenten goed te gebruiken.

We doen dit door:

- In samenwerking met JINC maken jongeren in het Rijswijkse voortgezet onderwijs kennis met het Rijswijkse bedrijfsleven door het aanbieden van bliksemstages en sollicitatietrainingen. Waarbij we onderzoek doen naar vormen om ook de Rijswijkse jongeren te bereiken die buiten Rijswijk voortgezet onderwijs volgen;
- Het versterken van de band tussen bedrijven en het onderwijs in de gemeente door fysieke ontmoetingen te faciliteren;
- Het bedrijfsleven te verbinden aan de juiste opleidingen/docenten/studenten.

Wat mag het kosten?

De kosten voor alle hierboven beschreven activiteiten staan opgenomen in de meerjarenbegroting 2026 en verder.

- De activiteiten (exclusief de tegemoetkoming in de kosten van de reguliere peuteropvang) beschreven onder het kopje “onderwijsachterstandenbeleid en peuteropvang” worden betaald uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid van € 2.782.747 per jaar die de gemeente speciaal voor dit doel ontvangt.
- Op basis van de bestuursafspraken “Een aanbod voor alle Peuters” uit 2016 door het Rijk en de VNG ontvangt de gemeente de uitkering “voorschoolse voorzieningen peuters” van € 99.806 (peilmoment 2025); de zogenaamde Asscher-gelden. Deze dekken deels de kosten voor de tegemoetkoming in de kosten van de peuteropvang voor ouders die geen recht hebben op de Kinderopvangtoeslag vanuit het rijk.
- Ten behoeve van de uitvoering van her vormgeven van het Doorstroompunt en de maatregelen uit het Regionaal programma VSV ontvangt de centrumgemeente Den Haag een specifieke uitkering van het Rijk waarbij zij het Rijswijkse deel in de vorm van een subsidie aan Rijswijk ter beschikking stelt. In verband met de invoering van de wet “Van School naar Duurzaamwerk” is het bedrag van de subsidie nog niet bekend. Vooralsnog wordt uitgegaan van minimaal het bedrag van de huidige subsidie van € 171.660.

Sport, Cultuur en Recreatie

Ambitie

Sport en cultuur zijn belangrijk voor onze samenleving. Ze zorgen voor plezier en gezondheid. Ook brengen ze mensen samen. Via sport en cultuur ontwikkelen mensen vaardigheden en talenten. Ze helpen bij sociale contacten en bieden kansen voor vrijwilligerswerk. Dit zorgt ook voor meer veiligheid in de buurt.

Evenementen maken onze stad leuker en zorgen dat mensen elkaar beter leren kennen. Dit versterkt de samenleving en maakt de stad levendig. In Rijswijk is veel groen waar mensen kunnen recreëren. We zorgen goed voor dit groen en investeren in natuur, beleving en toegankelijkheid.

Binnen dit programma zijn er ook een aantal wetten voor de gemeente van belang. Die houden verband met het behoud en beheer van cultureel erfgoed, het bibliotheekwerk en de lokale omroep.

Visie

We willen dat iedereen mee kan doen aan sport, cultuur en recreatie. Iedereen moet zich veilig voelen om te sporten of te recreëren, bijvoorbeeld op straat of bij een vereniging. We willen dat mensen zichzelf kunnen zijn. Sport, cultuur en recreatie dragen bij aan het welzijn van onze inwoners. Daarom willen we dat meer mensen gebruik maken van de activiteiten en voorzieningen. Het aanbod moet laagdrempelig en breed zijn, verspreid over de hele gemeente. Kunst en cultuur willen we gebruiken als verbindende kracht voor de samenleving en economie van Rijswijk.

Waar mogelijk combineren we functies, bijvoorbeeld een hardlooprouten die door het groen loopt.

Samenvatting

In 2026 richten we ons op inclusie en een veilige omgeving. Zo kunnen meer mensen meedoen aan sport, cultuur en recreatie. We zorgen dat gebouwen en monumenten toegankelijk zijn. Een voorbeeld is de nieuwe multifunctionele accommodatie op sportpark Elsenburg. Die wordt in 2026 gebouwd en in 2027 opgeleverd.

We zoeken ook verbeteringen in sport en cultuur om meer mensen te laten meedoen. Dit doen we samen met partners via de Brede SPUK (Team Brede Impuls en Sportakkoord).

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1.000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
Sport, Cultuur en Recreatie		2024	2025	2026	2027	2028	2029
5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	915	2.978	2.895	2.572	2.572	2.571
	Baten	394	331	280	-	-	-
Saldo		-521	-2.648	-2.615	-2.572	-2.572	-2.571
5.2 Sportaccommodaties	Lasten	3.754	1.592	2.677	2.654	2.904	2.992
	Baten	1.495	975	1.511	1.511	1.511	1.511
Saldo		-2.259	-617	-1.166	-1.144	-1.393	-1.481
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	3.033	3.476	3.540	3.709	3.711	3.681
	Baten	4	265	256	256	256	256
Saldo		-3.029	-3.212	-3.284	-3.453	-3.456	-3.426
5.4 Musea	Lasten	1.088	681	702	708	711	711
	Baten	9	-	-	-	-	-
Saldo		-1.080	-681	-702	-708	-711	-711
5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	-	576	769	813	812	812
	Baten	-	7	7	7	7	7
Saldo		-	-569	-762	-806	-805	-805
5.6 Media	Lasten	1.667	1.615	1.775	1.775	1.776	1.775
	Baten	80	81	49	49	49	49
Saldo		-1.587	-1.535	-1.727	-1.727	-1.727	-1.727
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	8.532	8.273	9.072	9.271	9.492	9.965
	Baten	195	83	84	84	84	84
Saldo		-8.337	-8.190	-8.988	-9.187	-9.408	-9.882
Totaal Lasten		18.990	19.192	21.431	22.508	21.978	22.508
Totaal Baten		2.177	1.741	2.186	1.906	1.906	1.906
Saldo Sport, Cultuur en Recreatie		-16.813	-17.451	-19.245	-19.595	-20.072	-20.602

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Sport, Cultuur en Recreatie		
5.2 Sportaccommodaties		
Zoals vermeld in de 1ste halfjaarrapportage 2025 heeft de gemeente Rijswijk in 2023 gebruik gemaakt van de SPUK MEOZ regeling. Dit betrof een gedeeltelijke vergoeding van de meerkosten energie openbare zwembaden (MEOZ) over 2022 en 2023 voor een geschat bedrag van € 688.000 en is als subsidie verstrekt aan Optisport. De werkelijke meerkosten zijn lager uitgevallen, waardoor Optisport € 354.200 moet terugbetalen aan de gemeente. Dit bedrag moet de gemeente vervolgens weer terugbetalen aan het rijk.	-354	354
Zoals vermeld in de 2e halfjaarrapportage 2025 is er een eindrapport en bindend advies ontvangen van de deskundigen betreffende de hoogte van de erfpacht van de Rijswijkse Golfclub (RGC). Bij afloop van het contract in juli 2023 konden partijen het niet eens worden over de hoogte van deze erfpacht. Het bindend advies is flink lager dan in eerste instantie geraamd, waardoor er in 2025 met terugwerkende kracht een terugbetaling plaatsvindt en de verlaging van de erfpachtinkomsten structureel doorwerkt in de begroting.		146
We renoveren en verduurzamen sport- en welzijnscentrum De Schilp, als de raad met het uiteindelijke raadsvoorstel akkoord gaat. Vanaf 2026 staat er een structurele stelpost in de begroting opgenomen.	-250	
In een eerder stadium is er al onderzoek gedaan naar het gebruik en de verdeling van de sportparken. Nadat de opstellen op het Prinses Irene Sportpark aflopen, medio 2026, wordt dit verder uitgewerkt in duidelijke plannen.	-50	
Dit verschil wordt veroorzaakt door een herberekening van de kapitaallasten.	-415	
5.5 Cultureel erfgoed		
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-160	
5.6 Media		
Zoals vermeld in de 2e halfjaarrapportage 2025 heeft het plan van de Bibliotheek aan de Vliet voor inzet van de, door de gemeente ontvangen, decentralisatie-uitkering Openbare bibliotheken vertraging opgelopen en daarmee ook de besluitvorming hierover. Dit betekent dat in 2025 een deel van deze extra middelen niet besteed worden aan het versterken van het bibliotheekwerk. De begroting 2025 is daarop aangepast, waardoor de begrote lasten in 2025 lager uitvallen dan in 2026.	-139	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		
Het budget van algemene werken groen is verhoogd door areaaluitbreiding.	-162	
We verwachten voor 2026 meer kosten vanwege zwerfvuil openbaar groen.	-54	
We verwachten voor 2026 meer kosten te maken voor onderhoud van kunst in de buitenruimte.	-60	
De verwachting is dat er meer kosten gemaakt gaan worden bij de Oeververdediging. Hierdoor zijn de lasten hoger begroot.	-76	
Het budget van Algemene kosten parken is verhoogd door areaaluitbreiding.	-178	
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-316	

Beleidsproduct 5.1 Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken?

De gemeente heeft de laatste jaren een andere rol gekregen in de maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en hulp voor kwetsbare inwoners. Het doel van de gemeente is om mensen langer gezond te laten leven en eenzaamheid en mentale problemen te verminderen, vooral bij kwetsbare groepen.

De gemeente wil dit bereiken door:

- Het voortzetten van het vernieuwde sportakkoord en de uitvoeringsagenda van de Brede SPUK.
- Voorbereiden op de invulling van deze plannen vanaf 2027, ook als de rijks gelden (waarschijnlijk) minder worden.
- Meer mensen laten meedoen aan sport en bewegen. Zo voelen zij zich meer verbonden met de samenleving.

Sport en bewegen horen ook bij het Gezond en Actief Leven Akkoord (2023-2026). Hierbij is het belangrijk dat mensen zelf verantwoordelijkheid nemen. Ook is het belangrijk dat zij gebruikmaken

van hun sociale netwerk en dat er aandacht is voor preventie. Samenwerken tussen verschillende programma's en organisaties is nodig om dit te bereiken. Sport wordt niet gezien als een doel op zich. Sport is een middel om maatschappelijke doelen te halen, zoals meer sociale verbinding en een gezondere leefstijl.

Binnen de sport richten we ons op negen thema's

1. Iedereen kan meedoen/Inclusief sporten en bewegen;
2. Bewegen in de buitenruimte;
3. Vitale aanbieders/Fundament op orde;
4. Positieve sportcultuur - leuk, veilig, eerlijk en zorgeloos sporten en bewegen;
5. Van jongs af aan vaardig in bewegen – jeugd meer laten bewegen en sporten;
6. Groter bereik;
7. Meer zichtbare betekenis - maatschappelijke waarde van sport laten zien;
8. Rookvrije generatie;
9. Gezond gedrag.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken samen met verenigingen en organisaties. We helpen verenigingsondersteuners en de beweegmakelaar. Vanuit de brede regeling combinatiefunctionarissen (uit de SPUK-gelden) worden de verenigingsondersteuner en beweegmakelaar (voor een deel) betaald.

Daarnaast gaan we ook door met de TBI-regeling (Team Brede Impuls). Dit moet zorgen voor meer kinderen die zich bezighouden met Sport, Cultuur, Natuur, en Taal. Door hier op jonge leeftijd mee te beginnen denken wij dat ze op latere leeftijd hier enthousiast over blijven en via deze onderwerpen meer betrokken blijven bij de samenleving.

We zorgen voor goede informatie over gezond eten en organiseren sportactiviteiten in de wijk. Dit gebeurt bijvoorbeeld op het Cruyff Court, de Krajicek Playground, bij Sport in de Wijk en sportmix. We willen dat minder kinderen en jongeren te zwaar worden. Daarom zorgen we dat zij meer bewegen tijdens de dag. We helpen scholen met het programma de dynamische schooldag. Ook moedigen we kinderen aan om lopend of fietsend naar school te gaan. Daarnaast bieden we meerdere momenten aan om onder begeleiding in de wijk te sporten. We blijven hieraan werken In 2026

Daarnaast gaan we verder met het programma Happy Fit 0 – 100 jaar. Het doel van dit project is het verbeteren van de volksgezondheid in Rijswijk.

We blijven de schoolsportdagen organiseren, vooral voor het basisonderwijs. Steeds meer leerlingen doen mee. Ons doel is om in 2026 nog meer scholen te laten meedoen. Dit willen we samen met lokale sportverenigingen bereiken. Bij de schoolsportdagen draait het niet om winnen. Het gaat om kennismaken met nieuwe sporten en contact maken tussen leerlingen. We letten er ook op dat speciaal onderwijs meedoet. Zo zorgen we voor inclusief sporten.

We zetten het project Zwemmen na Schooltijd voort. Dit is voor kinderen uit groep 6, 7 en 8 die nog geen zwemdiploma hebben. Meedoen is gratis.

We letten ook op het goed gebruiken van de sportparken. We willen de ruimte zo goed mogelijk verdelen voor sporten en bewegen. Er is al onderzoek gedaan naar het gebruik en de verdeling van de sportparken. We werken dit verder uit om duidelijke plannen te maken. Dit gebeurt nadat de opstallen op het Prinses Irene Sportpark aflopen medio 2026.

De gemeente Rijswijk stemt het sportbeleid af met de gemeenten in de buurt. Zo krijgen mensen die aan de ene of andere kant van de gemeentegrens wonen zoveel mogelijk dezelfde kansen. Hiervoor organiseren we elk kwartaal een overleg met de regio.

Beleidsproduct 5.2 Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?

De gemeente is eigenaar van vier buitensportaccommodaties met totaal 24 sportvelden, een wielervedbaan, mountainbikeparcours en BMX-baan Ook is er binnensportaccommodatie De Altis met een dubbele sporthal en vijf gymzalen. Daarnaast is er sport- en welzijnscentrum De Schilp met een sporthal en zwembad. Optisport beheert De Schilp.

Sportverenigingen, scholen, particulieren en maatschappelijke organisaties gebruiken de sporthallen, gymzalen en sportvelden voor trainingen, wedstrijden en bewegingsonderwijs. Het zwembad De Schilp wordt gebruikt voor zwemlessen, zwemmen na schooltijd, wedstrijdzwemmen, waterpolo, onderwaterhockey, zwemsportdagen en recreatief zwemmen. Toegankelijke sportaccommodaties in de buurt zijn hierbij heel belangrijk. Dit zijn bij voorkeur multifunctionele ruimten die door verschillende doelgroepen gebruikt kunnen worden. De accommodaties worden goed onderhouden en schoongehouden. Zo kunnen gebruikers veilig en tegen een betaalbare prijs sporten en bewegen.

We zorgen voor genoeg sportplekken en voorzieningen voor de groei van het aantal inwoners.

We hebben al een vierde hockeyveld en extra kunstgras voetbalvelden gemaakt. Hierbij letten we op duurzaamheid.

Voorbeelden zijn led-verlichting op de velden, het hergebruiken van materialen en het gebruiken van natuurlijke materialen zoals kurk en olijfpitten in de kunstgrasvelden.

Bij het nieuwe kunstgrasveld op Sportpark Vredenburg gebruiken we alleen mineral-infill, dat is zand. Dit is de nieuwste ontwikkeling op dit gebied.

De komende jaren is het duurzamer maken van gemeentelijk vastgoed een belangrijk onderdeel van ons beleid.

De buitenruimte moet zo zijn ingericht dat deze uitnodigt tot bewegen en sporten. Met de wandel- en hardlooprouten met QR-fit, fit-attributen langs de route, de Krajicek playground en het Cruijff-court maken wij dit in Rijswijk mogelijk. Met alle faciliteiten voor de wielersport (wielrennen, mountainbiken, veldrijden en BMX) op het opnieuw ingerichte Sportpark Elsenburg voorziet Rijswijk zelfs in een regionale behoefte.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2026 zorgen we ervoor dat de volgende sportvoorzieningen worden gebouwd, vernieuwd of duurzamer worden.

- Op Sportpark Vredenburg komt een tweede kunstgrasveld met mineral-infill. Hierdoor kunnen er veel meer trainingen plaatsvinden.
- Bij de nieuwbouw van de Steenvoordeschool komt een sportzaal. Zo is er meer ruimte voor trainingen van verschillende sportverenigingen.
- Na mogelijke goedkeuring van de raad in de eerste helft van 2026 wordt het Sport- en welzijnscentrum De Schilp grootschalig gerenoveerd en verduurzaamd. De werkzaamheden duren tot in 2027.
- Op Sportpark Elsenburg wordt een Multifunctionele Accommodatie (MFA) gebouwd. Hier komen drie sportverenigingen samen: Rijswijksche Hockey Club, Rijswijkse Wielrenvereniging De Spartaan en Fietscross Club Rijswijk. Ook komen er maatschappelijke voorzieningen zoals een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang, fysiotherapie en podologie.
- Bij de toekomstige nieuwbouw van scholen bouwen we standaard een sportzaal in plaats van een gymzaal. Zo kunnen meer mensen gebruikmaken van de ruimte.
- Wanneer ADO Den Haag Heren vertrekt van Sportpark Prinses Irene, werken we samen met sportverenigingen het rapport 'Ruimte voor buitensport' verder uit.
- De opstallen van de Stichting Beheer Exploitatie Sportfaciliteiten op Sportpark Prinses Irene, vervallen op 1 juli 2026 aan de gemeente. De gemeente geeft het recht op deze gebouwen niet opnieuw uit en gaat ze definitief zelf beheren.
- Begin 2026 wordt de Marimbahal gesloopt. Op die plek komt een nieuwe, kleinere sporthal, samen met sociale woningen en maatschappelijke voorzieningen.
- In 2026 wordt het Cruijff Court vervangen. Dit wordt gedaan door eerst een participatieronde te houden met de buurt en andere belanghebbenden. Voor dit project komt een speciaal investeringsbudget.

Beleidsproduct 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Wat willen we bereiken?

We willen dat meer inwoners meedoen aan cultuur. Een breed en toegankelijk aanbod is belangrijk.

In de Cultuurvisie 2016 – 2030 'Rijswijk vrij gedacht' staan zes belangrijke punten:

- Clustering en samenhang: We moedigen overleg en samenwerking aan. Zo bundelen we krachten en zorgen we voor samenhang. Ook het samenvoegen van activiteiten en voorzieningen draagt bij aan een betere benutting en aan zichtbaarheid.
Creatieve vrijheid in de openbare ruimte en ruimte voor cultuurbeoefening: we geven ruimte aan nieuwe en tijdelijke cultuur initiatieven.
- Aanbod voor jeugd en jongeren: We zorgen dat het culturele aanbod past bij wat jeugd en jongeren willen.
- Cultuureducatie: we moedigen kunst- en cultuureducatie aan, vooral voor jeugd en jongeren. Dit helpt bij hun brede ontwikkeling en de creativiteit in de samenleving. Het gaat om cultuuronderwijs op scholen en een toegankelijk aanbod buiten schooltijd.
- Ouderen en cultuur: We gebruiken de kracht van vitale ouderen en bereiken ook kwetsbare ouderen. Zo blijven zij betrokken bij de samenleving.
- Cultureel en historisch erfgoed en architectuur: We zorgen dat het lokale erfgoed beter bekend en zichtbaar wordt voor inwoners van de gemeente en de regio.

Belangrijk hierbij zijn samenwerken, vernieuwen en luisteren naar wat mensen willen.
Op basis van de doelen en het huidige aanbod maakt de gemeente keuzes voor de komende jaren.

Wat het evenementenaanbod betreft, wil de gemeente:

- We werken samen met organisatoren van evenementen die veel mensen uit de hele stad trekken.
- We maken het voor organisatoren zo makkelijk mogelijk om een evenement te organiseren.
- We geven ruimte aan bestaande en nieuwe kleine lokale evenementen en buurtinitiatieven.
- We zorgen dat inwoners weten welke activiteiten er in de stad zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We moedigen onze partners aan om te werken volgens de punten uit de Cultuurvisie. Hier letten we goed op bij het geven van subsidie voor culturele activiteiten, zowel voor terugkerende als eenmalige.
- We verbinden cultuur met maatschappelijke onderwerpen en economie. Intern werken we hieraan en gebruiken we cultuur als verbindende kracht in onze contacten met partners.
- We moedigen cultuur en evenementenpartners ook aan om financiering via andere bronnen te verkrijgen en hiermee een beter beleid te kunnen voeren.
- We moedigen de onderlinge samenwerking in het Huis van de stad verder aan, in samenhang met de schouwburg.
- Na mogelijke goedkeuring van de raad in het laatste kwartaal van 2025 wordt de schouwburg verduurzaamd. De verduurzaming zal in 2026 gereed zijn.
- We gaan door met de ondersteuning van de programma's voor kunst- en cultuureducatie, waaraan Rijswijkse basisscholen meedoen. We doen mee met het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) 2025-2028.
- We ondersteunen het Cultuurcafé, dat het culturele veld twee keer per jaar organiseert.
- Wij helpen en moedigen initiatiefnemers aan om evenementen te organiseren waarbij samenwerking centraal staat.
- Wij zorgen dat belangrijke informatie over evenementen op de website makkelijk te vinden is.
- Verder promoten wij de bestaande Uit-agenda via onze eigen communicatiekanalen in samenwerking met de partners.

Beleidsproduct 5.4 Musea

Wat willen we bereiken?

We willen dat Museum Rijswijk en Museum Bescherming Bevolking door veel verschillende mensen worden bezocht. Vooral inwoners van Rijswijk en de omgeving kunnen zo kennis maken met beeldende kunst en leren over het lokale erfgoed en de geschiedenis.

Beide musea dragen op hun eigen manier bij aan verschillende pijlers en uitgangspunten van de gemeentelijke cultuurvisie. Vooral aan het bekendmaken van het lokale erfgoed en aan kunst- en erfgoededucatie. Ook verbinden zij cultuur met maatschappelijke onderwerpen en dragen ze bij aan de economie van Rijswijk. Er is samenwerking met lokale maatschappelijke organisaties en bedrijven. Ook wordt ingezet op het verkrijgen van financiering via andere bronnen.

We vinden het belangrijk dat de geschiedenis en het erfgoed die het bunkercomplex uitdraagt, verteld blijven worden op de plek waar het zich heeft afgespeeld.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We geven Museum Rijswijk subsidie voor haar activiteiten. Dit gaat bijvoorbeeld om kunst- en erfgoededucatie en het bekendmaken van lokaal erfgoed.
- We volgen de afspraken over de lening met Museum Rijswijk. We moedigen hen aan om hun positie te versterken, financieel en in Rijswijk.
- Vooruitlopend op de besluitvorming over de rijksmonumentenstatus van het bunkercomplex Overvoorde starten we met de renovatie van het complex waarop het Museum Bescherming Bevolking actief is.

Beleidsproduct 5.5 Cultureel erfgoed

Erfgoed hoort bij onze leefomgeving en maakt de cultuurhistorie van Rijswijk bijzonder. Het beschermde erfgoed in Rijswijk bestaat uit gebouwen, groene plekken en archeologische vondsten. Dit zijn bijvoorbeeld rijks- en gemeentelijke monumenten in de Landgoederenzone, de Vlietzone en het bunkercomplex Park Overvoorde. Deze erfgoedlijnen geven Rijswijk een unieke identiteit. De zorg voor monumenten is een wettelijke taak. Dit geldt voor archeologische vondsten onder de grond en voor gebouwen en structuren boven de grond. De Erfgoedinspectie van het Rijk en de provincie Zuid-Holland houden hier toezicht op.

Wat willen we bereiken?

We willen het rijke erfgoed van Rijswijk goed bewaren. Dit erfgoed bestaat uit 101 rijksmonumenten en 57 gemeentelijke monumenten. Het gaat niet alleen om gebouwen, maar ook om archeologie, cultuurhistorisch groen, kunst aan gebouwen, losse voorwerpen en immaterieel erfgoed zoals oude tradities en verhalen.

Dit erfgoed is belangrijk voor de cultuurhistorie van onze gemeente en vertelt het verhaal van Rijswijk. Inwoners en bezoekers genieten hiervan.

Erfgoed geeft inzicht in hoe de gemeente is ontstaan en helpt mee aan de identiteit van de stad. Het zorgt ervoor dat we de verhalen en tradities van vroegere bewoners leren kennen en waarderen. Zo voelen we ons verbonden met onze geschiedenis.

In 2026 richten we ons op drie thema's

1. het aanwijzen,
2. beleven en
3. verduurzamen van het Rijswijkse erfgoed.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2026 beginnen we met de uitvoering van de taken uit de Erfgoednota. Deze nota is in 2024 door de gemeenteraad vastgesteld.

In 2026 richten we ons op:

1. Het starten van aanwijzingsprocedures voor naoorlogs erfgoed:
We hebben architectuur, stedenbouw, groenstructuren en monumentale kunst uit de Wederopbouw en Post-65 periode (tussen 1965 en 1990) in kaart gebracht. Deze zullen gewaardeerd worden, onder ander door het aan te wijzen als gemeentelijk monument. Ook betrekken we de inwoners van Rijswijk hierbij.
2. We blijven de verhalen van Rijswijk vertellen. Dit doen we op verschillende plekken, zoals bij monumenten met borden, in publicaties en tijdens lezingen. Ook gebruiken we digitale kanalen, zoals de gemeentelijke website. Zo is het voor iedereen toegankelijk en beleefbaar.
3. De gemeente wil de inwoners hier ook zo veel mogelijk bij betrekken. We zorgen ervoor dat inwoners het erfgoed steeds beter kunnen beleven. Daarom onderzoeken we of we extra geld kunnen krijgen om de erfgoed-beleving te promoten.
4. We maken een plan van aanpak voor een proactieve aanpak van de verduurzaming van onze gemeentelijke monumenten. Als we de subsidieregeling voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten aanpassen, kan verduurzaming daar ook bij horen.

Daarnaast zijn onderstaande doelen ook van belang in 2026:

- We onderzoeken en waarderen enkele karakteristieke straatbeelden en gevels. Zo kunnen we bepalen of ze als beschermd stadsgezicht kunnen worden aangewezen. Dit helpt om het waardevolle aanzicht en silhouet te behouden.
- We maken verslagen van archeologische vondsten die zijn gedaan bij grote bouwprojecten in de afgelopen jaren.
- We geven advies over erfgoed (archeologie en gebouwen) bij aanvragen voor omgevingsvergunningen. Zo zorgen we dat erfgoedwaarden behouden blijven bij ruimtelijke plannen.
- Startnotitie huisvesting Archeologie: We starten met het op orde brengen van de huisvesting voor archeologie. Dit betekent dat het depot voldoet aan de regels voor brandveiligheid, opslagruimte en werkplekken.

Beleidsproduct 5.6 Media

Wat willen we bereiken?

Rijswijk heeft een volwaardige openbare bibliotheek. Dat betekent dat alle vijf de bibliotheekfuncties aan onze inwoners worden aangeboden. Dit zijn:

- Kennis en informatie beschikbaar stellen.
- Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie.
- Mensen aanmoedigen om meer te lezen.
- Ontmoeting en debat organiseren.
- Kennismaken met kunst en cultuur.

Deze activiteiten vinden plaats in de bibliotheek en op andere plekken in de stad. De bibliotheek houdt rekening met wat de mensen in de buurt nodig hebben. De bibliotheekvestiging in het Huis van de stad is dé plek voor informatie, persoonlijke ontwikkeling en ontmoeting in onze gemeente. Deze is voor al onze inwoners toegankelijk.

We willen dat iedereen mee kan doen in de digitale wereld. Daarom is er in de bibliotheek het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). Hier kunnen inwoners terecht met vragen over online diensten van de overheid en andere organisaties. Ze kunnen er ook hun digitale basisvaardigheden verbeteren.

Het lokale media-aanbod geeft onze inwoners nieuws en informatie uit hun eigen buurt en omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We maken het via subsidie mogelijk dat Stichting Bibliotheek aan de Vliet invulling kan geven aan de vijf maatschappelijke functies uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.
- We versterken het bibliotheekwerk in onze gemeente met behulp van de extra rijksmiddelen die we hiervoor ontvangen, om onze wettelijke zorgplicht vanaf 2026 gedegen vorm te geven.
- We besteden de uitkering Informatiepunten Digitale Overheid, die wij van het rijk ontvangen, aan de financiering van de bibliotheek voor de instandhouding van het IDO.
- We verzorgen ons wettelijk aandeel in de bekostiging van de lokale omroep.
- We volgen de ontwikkelingen van de voorgenomen inwerkingtreding van de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen per 1 januari 2026 en de gewijzigde Mediawet per 1 juli 2026.

Beleidsproduct 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Wat willen we bereiken?

Groenbeheer

- Ons doel is om het openbaar groen in het centrum van Oud Rijswijk en op het Bogaardplein op beeldkwaliteit A te houden. Voor de rest van Rijswijk streven we naar beeldkwaliteit B.
- We zorgen goed voor het groen en onze bomen.
- Met goed beheer proberen we de biodiversiteit te vergroten.

- We bestrijden ziekten en plagen actief en houden ze zoveel mogelijk onder controle.
- We vertellen aan inwoners wat we doen in het groen en waarom.

Landgoederenzone

De Landgoederenzone bestaat uit verschillende buitenplaatsen en gebieden die allemaal met elkaar verbonden zijn. Het is een bijzonder gebied van meer dan 200 hectare met historische buitenplaatsen en gebouwen, archeologische vindplaatsen en natuur. Het gebied maakt deel uit van Nationaal Park Hollandse Duinen en is van grote waarde voor onze stad. We willen de kwaliteit van dit gebied beter maken. Daarom investeren we in natuur, beleving en toegankelijkheid.

Wilhelminapark

We veranderen het Wilhelminapark in een stadspark dat past bij wat onze inwoners willen. We investeren in wandel- en fietspaden, sport- en speelplekken, groen, natuur en kunst. Ook werken we samen met de Natuurtuin om deze educatieve plek te behouden.

Georganiseerde speeltuinen

Met de nota Speeltuinbeleid zorgen we dat onze speeltuinen ook in de toekomst goed te gebruiken zijn. Zo kunnen kinderen van 0 tot 12 jaar er blijven spelen.

Spelen

We onderhouden onze speeltoestellen goed zodat ze veilig en bruikbaar blijven. Als een toestel niet meer goed te onderhouden is, vervangen we het.

We volgen hierbij de adviezen uit de jaarlijkse inspectierapporten.

Kunstwerken

Door toepassing van de Gewijzigde Percentageregeling 2008 hebben we een kunstcollectie in de openbare ruimte opgebouwd. We dragen zorg voor deze kunstwerken zodat iedereen ervan kan blijven genieten. We kijken naar kansen om nieuwe kunstwerken te realiseren en bestaande kunstwerken in die in opslag staan weer een plek te geven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Groenbeheer

Om dit te bereiken voeren we het Groenbeheerplan 2024-2028 uit binnen het beschikbare budget. Dit plan gebruiken we ook als basis voor nieuw groen bij toekomstige herinrichtingen en nieuwbouw. Zo houden we het beheer goed en blijven de kosten beheersbaar.

Landgoederenzone

We voeren het uitvoeringsprogramma uit in twee fases. Fase 1 bestaat uit vijf deelprojecten:

- Julialaantje (start bij Oud Rijswijk);
- Van Vredenburgweg;
- Aanpak entrees (7 hoofdingangen en 26 wijkentrees met aandacht voor zichtbaarheid cultuurhistorie);
- Padenstructuur (waaronder 3 buitenplaatslanen en fietsdoorsteken);
- Prachtplekken (Rijswijkse bos/de Naald en Park Schoonoord).

We communiceren over de projecten en betrekken belanghebbenden waar mogelijk.

Wilhelminapark

We maken de toegang van het park duidelijk zichtbaar. We plaatsen een aantal kunstwerken en leggen een sportplek aan. We verbeteren de paden en zorgen voor natuurvriendelijke oevers. We werken samen met WarmtelinQ om de gevolgen van de nieuwe warmteleiding zo klein mogelijk te houden. En we stemmen plannings goed met elkaar af. We informeren mensen over de werkzaamheden en betrekken belanghebbenden waar mogelijk.

Georganiseerde speeltuinen

In de nota staan de volgende maatregelen:

- Extra financiële ondersteuning van speeltuinen voor activiteiten en inzet van vrijwillige beheerders.
- Inzet van professionals als er niet genoeg vrijwilligers zijn.
- Voor elke speeltuin maken we een gebruiksovereenkomst met afspraken over taken en verantwoordelijkheden.

Spelen

We voeren het onderhoud uit zoals in het Speelbeleid staat. Daarnaast vervangen we in 2026 op de volgende locaties speeltoestellen of richten we de speelplek opnieuw in:

- Speelplan BV;
- Renovatie speeltuin de Eekhoorn (start 2025, oplevering 2026);
- Kleurenbuurt Hoogkamer, Terracotta, Karmozijn binnentuin;
- Waterspeelplaats Tubasingel Wilhelminapark;
- Van Vredenburgplantsoen;
- Jasmijn;
- Brantingstraat achter 3.

Bij het opnieuw inrichten van een speelplek betrekken we kinderen, omwonenden en belanghebbenden.

Kunstwerken

We onderhouden onze kunstwerken in de openbare ruimte en bereiden de realisatie van een nieuw kunstwerk in Te Werve Oost voor.

Sociaal Domein

Ambitie

Visie

Als gemeente willen wij dat al onze inwoners mee kunnen doen in de samenleving. Het liefst zo lang mogelijk op eigen kracht. Als het nodig is, biedt de gemeente ondersteuning. Deze ondersteuning helpt de inwoners zelfredzaam te worden en mee te doen met de maatschappij.

Samenvatting

De gemeente Rijswijk wil dat alle inwoners kunnen meedoen in de samenleving, het liefst op eigen kracht. Als dat niet lukt, biedt de gemeente passende ondersteuning. De nadruk ligt hierbij op preventie, zelfredzaamheid en een sterke sociale basis in de wijken. In 2026 doen we dit onder meer door:

- Uitbreiding van het wijkgericht welzijnswerk en jongerenwerk naar het Havenkwartier en de Muziekbuit om ook daar te investeren in het versterken van de sociale samenhang en het benutten van bestaande informele netwerken.
- Uitvoeren van de uitvoeringsagenda gezondheid en extra inzetten op mentale gezondheid en suïcidepreventie.
- Doorontwikkelen van het integraal toegangsteam. Zij zorgen voor betere samenwerking tussen hulp en ondersteuning, zodat inwoners één aanspreekpunt hebben. Dit is gestart als de pilot “Rijswijk Samen Dichtbij” en wordt in 2026 verder uitgerold en geborgd.
- Begeleiden van nieuwkomers en statushouders naar werk en taal, met huisvesting op onder andere locatie Bordewijkstraat.
- Helpen van inwoners met een laag inkomen via integraal armoedebeleid, schuldhulp en energiearmoede-aanpak.
- Het begeleiden van inwoners naar betaald werk via “Rijswijk Werkwijs”, met extra aandacht voor jongeren en alleenstaande ouders. Dit in het kader van arbeidsparticipatie.
- Het begeleiden van inwoners met een arbeidsbeperking via de Binnenbaan en stimuleren van beschut werk bij reguliere werkgevers.
- Binnen de Wmo in te zetten op langer zelfstandig (thuis) wonen, in samenwerking met zorg en preventie van dakloosheid.
- In de jeugdhulp ligt de focus op normaliseren, preventie en het versterken van de pedagogische basis.
- Werven van meer pleeggezinnen en we voeren de motie Buurtgezinnen uit.
- De nieuwe regionale inkoopstrategie Jeugdhulp 2027 moet leiden tot betere kwaliteit en kostenbeheersing.

Binnen het hele sociaal domein werken we aan efficiëntere uitvoering, effectiviteit en meetbare resultaten. Zo versterken we de sociale samenhang, bestaanszekerheid en zelfredzaamheid van alle Rijswijkers.

De huidige Kadernota (Beleidsnota) Sociaal Domein is in 2022 vastgesteld en wordt in 2026 herschreven. Daarin worden de kaders voor de komende 4 jaar Sociaal Domein-breed door de raad vastgesteld.

Indicatoren

Indicatoren	Realisatie 2024	Streefwaarde 2025	2026	2027	2028	2029
Afname eenzaamheid onder inwoner	14,5% ^[1]	14,5%	14,5%	14,5%	14,5%	14,5%
Aantal geregistreerde mantelzorgers	1.777	1.800	1.810	1.820	1.830	1.840 ^[2]

Toelichting Eenzaamheid

^[1] Bron Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (GGD, 4-jaarlijks). De meest recente meting van 2024 liet een stijging zien ten opzichte van 2021 (13%). We zetten in op stabilisatie.

Toelichting Mantelzorgers

Inwoners die geregistreerd zijn bij Stichting Welzijn Rijswijk als mantelzorger kunnen we ondersteunen met informatie, contact en de mantelzorgwaardering.

[2] De eerder vastgestelde ambitie van 1.711 mantelzorgers in 2028 hebben we in 2024 al behaald. De streefwaarde is omhoog bijgesteld.

Indicatoren	Realisatie	Streefwaarde	2026	2027	2028	2029
	2024	2025				
Percentage van doorverwijzingen naar de 0 ^e of 1 ^e lijn	n.v.t.	n.v.t.	40%	50%	60%	70%
Aantal opgepakte signalen van zorgen over inwoners	n.v.t.	n.v.t.	120	150	150	150

Indicatoren	Realisatie	Streefwaarde	2026	2027	2028	2029
	2024	2025				
Aantal inwoners uit trede 2 en 3 dat is geactiveerd			110	75 [1]	77	79
Aantal inwoners met een actieve participas			1.230	1.240	1.250	1.260
Aantal inwoners dat zich aanmeldt voor schulddientsverlening (Wgs)			135	140	145	155
% inwoners met een betalingsachterstand dat wordt bereikt door team Vroeg-Erop-Af			27%	29%	30%	32%

[1] De ambitie is in 2026 naar beneden bijgesteld, omdat per 1-1-2026 de gemeente 2 consultants tot haar beschikking heeft om maatschappelijke begeleiding aan inwoners te kunnen bieden in plaats van 3 consultants. De extra consultant werd gefinancierd met tijdelijke extra middelen die per 31-12-2025 zijn gestopt.

Indicatoren	Realisatie	Streefwaarde	2026	2027	2028	2029
	2024	2025				
% Arbeidsparticipatie	72%	73%	73%	73%	74%	74%
Duurzame uitstroom naar werk	81%	80%	80%	80%	80%	80%
Deeltijd werkenden met een uitkering	112 inwoners	125 inwoners	125	125	130	130

% netto arbeidsparticipatie

Dit percentage geeft het aandeel van de bevolking (15–75 jaar) dat daadwerkelijk betaald werk heeft.

Duurzame uitstroom naar werk

Betreft inwoners die na plaatsing minimaal 26 weken werkzaam zijn en geen reguliere begeleiding meer ontvangen. Inwoners met lopende nazorg of een loonkostensubsidie worden wél als duurzaam beschouwd.

Deeltijdwerkenden met uitkering

Dit betreft inwoners die betaald in deeltijd werken terwijl zij (nog) een uitkering ontvangen.

Indicatoren	Realisatie	Streefwaarde	2026	2027	2028	2029
	2024	2025				
% van de inwoners met een hulpvraag dat de toegang tot ondersteuning weet te vinden	75% (Gemeten over 2022)	78%	80%	82%	82%	83%
% van de inwoners met ondersteuning en/of de hulpmiddelen zijn van mening dat deze bijdragen aan het langer zelfstandig wonen	81%	81%	81%	82%	82%	83%

Indicatoren	Realisatie	Streefwaarde	2026	2027	2028	2029
	2024	2025				
Jeugdigen in de jeugdhulp	1 op 8	1 op 8	1 op 9	1 op 10	1 op 10	1 op 11
Cliënttevredenheid	-	7	7	7,5	7,5	8
Aantal pleeggezinnen in Rijswijk	34	32	34	36	38	40

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1.000)		Realisatie	Begroting na wijziging	2026	2027	2028	2029
Sociaal Domein		2024	2025				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	20.218	17.296	7.921	7.466	7.332	7.310
	Baten	11.784	10.730	1.843	1.543	1.433	1.433
Saldo		-8.434	-6.566	-6.078	-5.923	-5.899	-5.877
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Lasten	3.883	3.523	3.034	3.033	3.034	3.031
	Baten	357	454	-	-	-	-
Saldo		-3.526	-3.069	-3.034	-3.033	-3.034	-3.031
6.3 Inkomensregelingen	Lasten	34.907	38.222	38.304	37.972	37.972	37.971
	Baten	29.039	29.996	29.957	29.625	29.625	29.625
Saldo		-5.868	-8.225	-8.347	-8.347	-8.348	-8.346
6.4 WSW en beschut werk	Lasten	2.828	3.237	3.208	3.142	3.143	3.138
	Baten	36	-	-	-	-	-
Saldo		-2.792	-3.237	-3.208	-3.142	-3.143	-3.138
6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	4.763	2.918	3.043	3.067	3.067	3.067
	Baten	293	171	13	-	-	-
Saldo		-4.470	-2.747	-3.030	-3.067	-3.067	-3.067
6.60-6.91 Wmo	Lasten	16.054	19.310	18.630	18.540	18.560	18.496
	Baten	559	418	418	418	418	418
Saldo		-15.496	-18.892	-18.212	-18.122	-18.143	-18.078
6.751-6.92 Jeugdhulp	Lasten	22.705	24.441	24.723	24.725	24.762	24.649
	Baten	277	35	-	-	-	-
Saldo		-22.428	-24.406	-24.723	-24.725	-24.762	-24.649
Totaal Lasten		105.359	108.947	98.861	97.661	97.870	97.661
Totaal Baten		42.344	41.804	32.230	31.475	31.475	31.475
Saldo Sociaal Domein		-63.015	-67.143	-66.631	-66.360	-66.395	-66.186

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Sociaal Domein		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		
In de begroting van 2026 zijn de kosten m.b.t. de Oekraïne zijn nog niet verwerkt. Dit gebeurt bij de halfjaarrapportages 2026.	8.336	
In 2025 is er incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het wegwerken van de bestaande wachtlijst.	450	
In de begroting van 2026 is de bijdrage van het Rijk m.b.t. Oekraïne nog niet verwerkt. Dit gebeurt bij de halfjaarrapportages 2026.		-8.831
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		
In 2025 zijn in de begroting de kosten voor de integrale toegang en de Vroegsignalering opgenomen. Deze kosten worden gedekt uit de SPUK IZA en de subsidie ZonMw.	454	
In 2025 zijn er diverse incidentele externe middelen beschikbaar waaronder SPUK IZA en de subsidie ZonMw ter dekking van kosten waaronder vroegsignalering en integrale toegang.		-454
6.6 – 6.91 WMO		
Zoals vermeld in de 2e halfjaarrapportage stijgen de kosten van de Wmo waardoor er een incidentele bijstelling heeft plaatsgevonden. Met ingang van 2026 wordt de maatwerkvoorziening een algemene voorziening, hetgeen een besparing oplevert.	550	
In 2025 zijn er een aantal incidentele projecten die worden gedekt uit het Innovatiefonds	180	
6.751 – 6.92 Jeugdhulp		
Jeugdwetvervoer is in 2025 opnieuw aanbesteed, met hogere tarieven tot gevolg.	-210	

Beleidsproduct 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?

Welzijn

Inwoners doen mee, zo goed als ze kunnen. Ze letten op elkaar en helpen elkaar als dat nodig is. We willen dat Rijswijk een stad is zonder verdeeldheid en waar inwoners zich veilig en thuis voelen. Een inclusieve samenleving met een sterke sociale basis. Waar inwoners een sterk sociaal netwerk hebben waar ze op terug kunnen vallen. Waar we voor elkaar zorgen. Met gelijke kansen en waar gelijke behandeling de norm is.

Preventie en gezondheid

We gaan werken aan de veerkracht van onze inwoners, aan een gezonde leefomgeving en het maken van gezonde keuzes door nadruk te leggen op positieve gezondheid. Dat betekent dat we kijken naar wat iemand wel kan, wat iemand belangrijk vindt en wat iemand eventueel wil veranderen. Het gaat zowel over onderwerpen als alcoholgebruik, voeding, roken en bewegen, als over zingeving, eenzaamheid, sociale verbinding en anti-discriminatie. Dit sluit aan bij de landelijke beweging van 'zorg naar gezondheid' waarbij het voorkomen van problemen moet voorkomen dat in de toekomst meer zorg nodig is.

Preventief Jeugdbeleid

In een goed werkend jeugdstelsel spelen meerdere factoren een rol. Naast een sterke pedagogische basis, is de inzet op preventie belangrijk. Preventie voorkomt dat algemene opgroei- en opvoedproblemen erger worden en richt zich op het voorkomen en vroegtijdig herkennen van risico's en problemen.

Bij het algemene en preventieve jeugdbeleid gaat het om het verminderen van risicofactoren en het stimuleren van de beschermende factoren die bijdragen aan het veilig, gezond en kansrijk opvoeden en opgroeien. Dit doen we onder andere door de driehoek thuis, school en vrije tijd met elkaar te verbinden. Deze zijn belangrijk voor de ontwikkeling van jeugdigen.

Inburgering en nieuwkomers

In Rijswijk streven we naar 'een thuis voor iedereen', ook nieuwkomers zoals asielzoekers, statushouders en Oekraïense ontheemden. Deze nieuwe Rijswijkers zijn onderdeel van de samenleving en kunnen actief meedoen, ondanks het ontbreken van een netwerk of gevoel van verbondenheid. Ze krijgen de kans om een zelfstandig bestaan op te bouwen. Via een programmatische aanpak zorgt de gemeente een samenhangend aanbod van taal-, werk- en integratietrajecten faciliteert.

Als het gaat om opvang en integratie van nieuwkomers volgt de gemeente primair de wettelijke taken en bijbehorende kaders en verplichtingen, maar we streven ook naar een integrale, gezins- en kindvriendelijke aanpak.

Wat gaan we daarvoor doen?

Welzijn

- We investeren in een sterke sociale basis. We maken een plan over hoe we dit nog beter kunnen doen. Vooruitlopend op dit plan starten we in 2026 alvast met wijkgericht welzijnswerk in het Havenkwartier en de Muziekbuit. Hiervoor is een extra investering nodig om de omslag te kunnen maken naar een sterke sociale basis en een effectief en duurzaam wijkgericht welzijnswerk.
- We ondersteunen via de nieuwe subsidieregeling 'Sociaal Kapitaal' laagdrempelige initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie, bestaanszekerheid en het welzijn van doelgroepen die bijzondere aandacht nodig hebben.
- Ook in 2026 blijven we via onze 'Stadsgesprekken' in gesprek met onze inwoners en partners over wat ons verbindt, wat we voor elkaar kunnen betekenen en hoe we Rijswijk nog socialer kunnen maken.
- De Stichting Don Bosco is een begrip in de gemeente Rijswijk. De Stichting zet zich al 72 jaar in voor de jeugd van de gemeente Rijswijk, en Den Haag. Na het opzeggen van de huur door de eigenaren van de oude locatie is gezocht naar een nieuwe locatie voor Don Bosco. Don Bosco zet voor nu de activiteiten, in afwachting van een nieuwe permanente oplossing, tijdelijk voort op het terrein van de Scoutingclub Martin Luther King. In juli 2025 stelde de Raad het gebiedspaspoort Juliaantje / Don Bosco vast. Hiermee is de ruimtelijke procedure om Don Bosco daar te gaan vestigen mogelijk gemaakt. Omdat Don Bosco financieel en organisatorisch niet in staat blijkt te zijn zelf een gebouw te realiseren, is het voornemen dat de gemeente een gebouw realiseert en dat Don Bosco dat gebouw gaat huren. We gaan uit van een budgettair neutrale exploitatie; de kosten van de gemeente kunnen worden gedekt uit de huur die Don Bosco gaat betalen. De kosten van de inrichting van het gebouw komen voor rekening van Don Bosco. De huidige planning ziet op een ingebruikname van het gebouw in de loop van 2027.

Preventie en gezondheid

- We maken een uitvoeringsagenda gezondheid.
- Vanaf 1 januari 2026 moeten gemeenten werken aan suïcidepreventie. Wij maken een plan om dit te doen.
- In 2026 blijven we inzetten op domeinoverstijgende samenwerkingen tussen het medisch en het Sociaal Domein, ook bij de gemeente intern. Daarnaast zetten we in op preventie vanuit het nieuwe Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) waarin plannen zijn opgenomen om onder andere de mentale gezondheid van jongeren te verbeteren.

Preventief Jeugdbeleid

We voeren het Actieplan Preventief Jeugdbeleid uit door interventies te gebruiken waar nodig. We hebben algemene (basis)voorzieningen voor de jeugdigen en hun ouders die we kunnen inzetten, een universeel preventie aanbod en een selectief preventieaanbod. Als laatste is er nog een klein deel dat valt onder het geïndiceerde preventieaanbod. Dit is bijvoorbeeld Thuisbegeleiding bij gezinnen of Stevig ouderschap. Bij het uitvoeren van het actieplan richten we ons aan de ene kant op het maken van een kwaliteitsslag. We maken beter zichtbaar wat de resultaten zijn van de investeringen die we doen. Aan de andere kant hebben we te maken met een oplopende structurele taakstelling waar

de gemeenteraad bij de vaststelling van de begroting 2025 mee heeft ingestemd. We komen met voorstellen om deze taakstelling in te vullen.

Inburgering

- Vanaf 2026 wordt op de locatie Bordewijk een groot aantal statushouders gehuisvest. Zij krijgen begeleiding via een passend inburgeringstraject, gericht op snelle en blijvende participatie.
- Op de AZC-locatie worden kansrijke nieuwkomers begeleid naar werk of maatschappelijke participatie. In samenwerking met het COA wordt de voorinburgering verder vormgegeven.
- Op basis van de evaluatie van de uitvoering van de Wet Inburgering wordt in 2026 een nieuwe invulling gegeven aan de participatie-uren voor statushouders, zodat deze beter aansluiten op de behoeften.

Nieuwkomers

- We ontwikkelen een integrale visie op nieuwkomersbeleid, die opvang, huisvesting en ondersteuning samenbrengt.
- We bouwen langdurige opvang in hotels af. We vervangen deze door minder kostbare oplossingen die de zelfredzaamheid en participatie van nieuwkomers vergroten, met name van Oekraïense ontheemden.
- We beginnen zo snel mogelijk met de inburgering voor statushouders, met recht op onderwijs voor ieder kind.
- We organiseren dit met een programmatische aanpak. Het doel is om onze dienstverlening te optimaliseren, met efficiëntie en effectiviteit als basis.

Beleidsproduct 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Wat willen we bereiken?

Betere integrale dienstverlening

We willen dat de inwoner de ondersteuning als één geheel ervaart. Zowel bij het eerste contact, waarbij het nog niet duidelijk is wat er nodig is, als bij het contact met specialistische teams. Dit doen we onder andere door de samenwerking van professionals in het sociaal domein te verbeteren met het programma Rijswijk samen dichtbij. Dit moet voor de inwoner tot verbeteringen leiden:

- Meer duidelijkheid voor de inwoner over waar hij of zij moet zijn. Informatie over ondersteuning die nu verspreid is over verschillende websites is op toegankelijke wijze samengebracht op de website Rijswijk.nl. Voor professionals is er een platform met informatie over het voorzieningenaanbod en de mogelijkheid om informatie uit te wisselen.
- Er is een integraal toegangsteam beschikbaar voor problemen en vragen van inwoners. Dit team bestaat uit consulenten en ervaringsdeskundigen die inwoners breed kunnen adviseren en ondersteunen. Dit team probeert ook inwoners te bereiken die niet zelf om hulp vragen bij de gemeente of die via partners zoals de huisarts of school in beeld komen (signaalgericht werken).
- Er is sprake van een betere overgang tussen hulp en steun vanuit de Wmo, Jeugdwet, (gezondheids-)zorg, werk en inkomen, etc. Als het nodig en gewenst is, dan wordt een totaalplan opgesteld en is er één contactpersoon die de inwoner helpt bij de uitvoering van het plan. Er wordt een doorbraak-plan gemaakt als de ondersteuning aan de inwoner vastloopt.

Stevig Lokaal Team

Het integrale toegangsteam dat we in 2026 invoeren voldoet voor een groot deel aan het richtinggevend kader van de VNG met 13 kenmerken van stevige lokale teams.

In deze kenmerken staan alle eisen waaraan lokale teams moeten voldoen om aan te sluiten bij lopende landelijke ontwikkelingen zoals de Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), de Participatiewet in balans, etc. Kort samengevat komt het neer op een toegang en lokaal team dat dicht bij de inwoner is, samenwerkt en zelfstandig kan handelen, zodat de inwoner beter geholpen wordt.

Centrum voor jeugd en gezin (CJG) versus de integrale toegang

Het (vrij toegankelijke) ondersteuningsaanbod bij opvoeden en opgroeien wordt aangeboden op de CJG-locatie. De bestaande voorzieningen in het CJG blijven bereikbaar en beschikbaar voor opvoeders en jeugdigen, zoals de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau), het opvoed-adviespunt en het spreekuur van het kenniscentrum kind en scheiding.

Maar de gemeentelijke toegangsfunctie (het Sociaal Wijkteam) gaat in 2026 op in de integrale toegang van de gemeente (zie hierboven). Opvoeders en jeugdigen die informatie en advies willen of niet weten waar zij terecht kunnen met hun vraag, kunnen vanaf 2026 kijken op de website van Rijswijk.nl of contact opnemen met het integrale toegangsteam. Dit kan telefonisch, per mail of via inloopsprekuren op diverse locaties en op afspraak.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortzetting programma Rijswijk Samen Dichtbij

In 2026 werken we verder aan de projecten onder het programma Rijswijk Samen Dichtbij:

- Aanpassingen in Rijswijk.nl afronden voor betere informatievoorziening over de ondersteuning van het Sociaal Domein aan de inwoners.
- Digitaal platform (incl. sociale kaart) lanceren voor professionals.
- Invoering breed toegangsteam (=werktitel) en evaluatie van de nieuwe werkwijze.
- Voortzetten van de pilot rond signaalgericht werken met de inzet van een ervaringsdeskundige.
- Invoering van de Aanpak Voorkoming Escalaties (AVE-model).
- Voortzetten en evalueren van de pilot Rijswijkse doorbraakaanpak.

De projectresultaten van Rijswijk samen dichtbij worden in 2026 geïmplementeerd en geborgd.

Doorontwikkeling tot stevig lokaal team

Om de nieuwe werkwijze van het integrale toegangsteam beter te laten voldoen aan de kenmerken van een 'stevig lokaal team' volgens de VNG-richtlijnen, starten we vanaf 2026 met:

- Uitbreiding van spreekuren en inzet ervaringsdeskundigen en consultants die 'erop af' kunnen voor betere bereikbaarheid en meer bereik.
- Consultants die zelf basishulp bieden en de hulp kunnen coördineren (het vroegere maatschappelijk werk).
- Netwerkcoördinatie voor betere samenwerking met partners en de sociale basis.
- Mandaat bij de uitvoering. Zo kunnen professionals op tijd de juiste ondersteuning geven.
- Meer consultants met expertise op het gebied van zorg en veiligheid.

Centrum voor jeugd en gezin (CJG) versus de integrale toegang

De partners van het CJG blijven op het gebied van jeugdpreventie hun preventieve ondersteuning dicht bij de scholen en in de wijken aanbieden voor de doelgroep. De toegangsfunctie van het Sociaal Wijkteam, dat onderdeel is van het CJG, naar preventieaanbod en geïndiceerde (jeugd)hulp, voegen we samen met de integrale toegang.

In 2026 besteden we onder andere aandacht aan:

- Overdracht van informatie en functionaliteiten van de CJG-website naar de website Rijswijk.nl.
- Het integrale toegangsteam de benodigde kennis geven op het gebied van opvoeden en opgroeien.
- Het toevoegen van het aanbod van voorzieningen en trainingen voor opvoeders en jeugdigen aan het platform voor professionals in Rijswijk.

Beleidsproduct 6.3 Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?

Inkomen en participatie

In Rijswijk willen we dat inwoners die (nog) niet toe zijn aan betaald werk, meedoen in de samenleving op basis van wat ze kunnen. Samen met de inwoner wordt gekeken naar talenten, wensen en mogelijkheden, met nadruk op wat wél kan. Waar nodig ondersteunt de gemeente bij het wegnemen van belemmeringen.

Armoede en Schulden

De gemeente versterkt de bestaanszekerheid van (kwetsbare) inwoners en pakt armoede aan, met nadruk op kinderarmoede. Huishoudens met inkomens tot 130% van het Wettelijke Sociaal Minimum kunnen gebruikmaken van minimaregelingen. Schuldhulpverlening is op tijd en op maat. We digitaliseren de dossiers. De NVVK-basisdienstverlening vormt de basis voor betrouwbare en toegankelijke ondersteuning.

Ook zetten we in op de vermindering van de energielasten door energiebesparende maatregelen te treffen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inkomen en Participatie

- We voeren de maatregelen uit het verbetertraject Participatiewet in balans uit.
- Op basis van het klantbeeldonderzoek bekijken we welke hulp mogelijk is voor inwoners die niet onder Maatschappelijke participatie of Werk vallen.
- We activeren in 2026 in totaal 75 inwoners met een bijstandsuitkering uit trede 2 en 3 in de vorm van vrijwilligerswerk, een werkervaringsplek of een participatietraject.

Armoede & Schulden

- We zetten de pilot 'bijzondere overheid' voort. Hiermee ondersteunen we gezinnen met complexe hulpvragen.
- We onderzoeken welke vormen van ondersteuning effectief zijn in het doorbreken van generatiearmoede. Ook breiden we in 2026 de samenwerking met het Jeugd Educatiefonds uit en kunnen meer basisscholen in Rijswijk meedoen.
- In 2026 blijven we samenwerken met inwoners met kennis door ervaring. Zij adviseren ons via de Ervaringsraad, vroeger de inwonersraad armoedeverlichting, op brede onderwerpen binnen het sociaal domein.
- We implementeren de NVVK-basisdienstverlening voor eenduidige en toegankelijke schuldhulpverlening. Op basis van de uitkomsten van het tevredenheidsonderzoek (2025) werken we aan het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening. Dit sluit aan bij het team brede toegang dat is gestart in 2025.
- We voeren de aanpak Energiearmoede uit. Het belangrijkste onderdeel van deze aanpak is de huisbezoeken van de Energiefixers. Zij helpen mensen om met energiebesparende maatregelen, zoals het aanbrengen van tochtstrips en ledlampen. Daarnaast informeren de Energiefixers woningeigenaren over de ondersteuning vanuit de gemeente voor isolatiemaatregelen.

Beleidsproduct 6.4 WSW en beschut werk

Wat willen we bereiken?

Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)

De WSW is bedoeld voor mensen die door een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap niet onder normale omstandigheden kunnen werken. In het kader van de WSW begeleidt de

gemeente Rijswijk inwoners met een arbeidsbeperking – op grond van de Participatiewet - naar regulier werk dat past bij wat ze kunnen (arbeidsvermogen).

Beschut werk

Inwoners met een arbeidsbeperking hebben in het algemeen begeleiding of aanpassing van de werkplek nodig. De gemeente Rijswijk vindt het belangrijk om dit mogelijk te maken en hierbij te helpen. Daarom wordt er dienstverlening aangeboden die gericht is op de begeleiding van deze doelgroep of – als het nodig is - het op maat (laten) aanpassen van de werkplek.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wet Sociale Werkvoorzieningen (WSW)

In 2026 zijn 64 inwoners met een arbeidsbeperking in dienst van de gemeente Rijswijk. Deze dienstverlening is uitbesteed aan het sociaal werkbedrijf de Binnenbaan B.V.

Beschut werk

- Ook in 2026 groeit het aantal arbeidsbeperkten met ongeveer 10%. We gaan door met het efficiënter inrichten van onze aanpak op arbeidsbeperkten. Dit doen we door extra inzet van onze eigen jobcoaches.
- Vanuit de dienstverlening proberen we meer extra werkplekken te creëren bij reguliere werkgevers. Hierdoor sluiten wij waar mogelijk beter aan bij de wensen en behoefte van deze doelgroep.

Beleidsproduct 6.5 Arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

Gemeente Rijswijk vindt het belangrijk dat inwoners een betaalde baan hebben. Wie nog geen betaald werk heeft, wordt begeleid naar werk dat bij hem of haar past. Mensen die parttime werken kunnen, als het kan, begeleid worden naar een fulltimebaan. Jongeren zonder werk geven wij speciale aandacht. Er wordt rekening gehouden met hun talenten, wensen en kansen. Om inwoners goed en ook op de langere termijn te kunnen helpen, verbetert de gemeente de dienstverlening voortdurend en zorgen we voor een thema-overstijgende aanpak. Tot slot werken we samen met de regio aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Rijswijk Werkwijs

- In 2026 gaan we door met de aanpak Rijswijk Werkwijs. Hiermee verwachten we 275 inwoners op een betaalde baan te plaatsen. Het uiteindelijke plaatsingscijfer is afhankelijk van de instroom van de doelgroep, complexiteit van de doelgroep en de bemiddelbaarheid van deze doelgroep.
- Het project van Werkzoekende naar Parttime wordt uitgevoerd.
- Het project van Deel naar Heel wordt uitgevoerd.
- In 2026 besteden we extra aandacht aan alleenstaande ouders en jonge statushouders vanuit onze dienstverlening.

Jeugdwerkloosheid/ PRO-VSO Aanpak

Het wetsvoorstel van school naar duurzaam werk zal naar verwachting in 2026 ingaan. Het wetsvoorstel heeft als doel de samenwerking en de dienstverlening tussen gemeenten en het onderwijs in de regio te verbeteren voor vroegtijdige schoolverlaters. Wij voeren dit samen met de afdeling onderwijs uit.

In de regio werken we aan de lokale uitvoering van het landelijke werkcentrum. Ook maken we een nieuwe regionale agenda voor het arbeidsmarktbeleid. Hierin staan gezamenlijke prioriteiten, werkwijzen en projecten. Deze moeten helpen om onze werkgevers goed te ondersteunen en zoveel mensen aan betaald werk te helpen.

Beleidsproduct 6.6 – 6.91 WMO

Wat willen we bereiken?

In Rijswijk vinden we het belangrijk dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Ook als zij ouder worden, psychisch kwetsbaar zijn of een verstandelijke en/of lichamelijke beperking hebben.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We bieden passend zorgaanbod in de vorm van hulpmiddelen, diensten, en woningaanpassingen. We stimuleren de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van inwoners die om ondersteuning vragen. De in 2025 gestarte pilots 'wasservice', 'Vitaal Plus Rijswijk' en 'deelscootmobielen' dragen hieraan bij. De effecten van deze beweging monitoren we goed. Dit doen we door de ervaringen, het draagvlak onder inwoners en de effecten te meten. Zo kunnen we deze projecten in 2026 en daarna mogelijk blijvend maken.
- We werken eraan om de meldingen bij de Wmo-toegang binnen de wettelijke termijn af te handelen.
- In 2026 werken we aan het uitvoeringsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Hierin staan (preventie)maatregelen die we als regio uitvoeren om dak- en thuisloosheid te verminderen, zoals een doelgroepspecifieke aanpak, het verhogen van de uitstrooimogelijkheden uit beschermd wonen en de maatschappelijke opvang.
- In 2026 blijven we inzetten op samenwerking tussen het medisch en het Sociaal Domein, ook bij de gemeente intern. Zo bevorderen we het langer zelfstandig thuis wonen. Daarnaast zetten we in op preventie vanuit het nieuwe Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Hierin staan plannen om langer thuis wonen beter mogelijk te maken.
- We gaan aan de slag met de aanpak voorkoming escalatie. Hierin staan duidelijke afspraken over wanneer op- en afgeschaald moet worden in de aanpak. Dit doen we om op tijd passende zorg en ondersteuning aan inwoners te kunnen bieden. We werken hierin nauw samen met afdeling Veiligheid.
- Ook realiseren we samen met veiligheid een lokale zorg-, en veiligheidskamer. Hierin wordt samen met externen een aanpak afgesproken voor inwoners met ingewikkelde problemen op het gebied van zorg en veiligheid.

Beleidsproduct 6.751 – 6.92 Jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

We willen dat Rijswijkse kinderen veilig en gezond opgroeien tot zelfstandige, verstandige volwassenen. Daarom geven we steun aan jeugdigen en ouders die:

- Gericht is op zelfredzaamheid en eigen kracht van de jeugdigen en opvoeders (normaliseren).
- Eerst kijkt naar het gezinssysteem van de jeugdigen.
- Zo veel mogelijk vanuit de eigen leefomgeving werkt.
- Waar het kan, eerst samen (collectief) helpt in plaats van individueel.
- Samenwerkt met andere Teams binnen de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We starten met het Uitvoeringsprogramma Jeugd Lokaal en brengen in kaart hoe binnen en buiten de gemeente effectiever, efficiënter integraal samengewerkt kan worden.

- We onderzoeken hoe de pedagogische basis er lokaal uit ziet, of ons aanbod (nog) aansluit bij de behoefte van de inwoner en waar onze kansen liggen om de pedagogische basis te versterken. We werken hierbij samen met de afdelingen Jeugd, Onderwijs en Sport. De pedagogische basis bestaat uit contacten, relaties en voorzieningen die bijdragen aan het opgroeien en opvoeden van kinderen.
- We zetten in op het werven van meer pleeggezinnen door onder meer het organiseren van activiteiten in de 'week van de pleegzorg'. Dit is nodig omdat jeugdhulp+ wordt afgebouwd. Ook blijkt uit onderzoek van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden dat het aantal pleeggezinnen in Haaglanden minder wordt, net als in veel andere regio's in Nederland. Hierdoor komen kinderen vaker in andere, vaak duurder, vormen van zorg, zoals gezinshuizen of vormen van residentiële zorg.
- In 2026 blijft de inzet van Buurtgezinnen doorgaan. We richten ons op 15 steungezinnen. Dit is de uitvoering van de motie die de gemeenteraad op 8 juli 2025 heeft aangenomen.
- De raad heeft op 19 juni 2025 de regionale inkoopstrategie Jeugdhulp 2027 vastgesteld. De nieuwe inkoopstrategie leidt tot nieuwe contract-afspraken met jeugdhulpaanbieders per 1 januari 2027. In 2026 ronden we het traject van contractering af. Het doel is om de kwaliteit van zorg te waarborgen en te vernieuwen, de beschikbare middelen efficiënt te gebruiken (kostenbeheersing) en de sturing op de jeugdhulp te versterken.
- Het hele jaar door hebben we aandacht voor femicide en willen we het taboe rondom huiselijk geweld doorbreken en bespreekbaar maken. Ook vertellen we onze inwoners waar zij terecht kunnen voor hulp bij vermoedens van of wanneer zij slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Tijdens de campagne van Orange the World organiseren we mogelijk een tentoonstelling, presenteren een film en organiseren we bijeenkomsten met inwoners.
- Uit de resultaten van de afgeronde pilot POHJ blijkt de functie voor de samenwerking met de huisartsen van meerwaarde te zijn. We zetten deze samenwerking vanaf 2026 blijvend voort.
- In 2026 werken we nog meer samen met het onderwijs. We zoeken meer verbinding tussen Schoolmaatschappelijk Werk, de Consulanten Zorg en Onderwijs en andere ondersteunende functies in het onderwijs. Het doel is om snel en zo mogelijk preventief ondersteuning te bieden aan jeugdigen die dat nodig hebben. Zo voorkomen we de inzet van geïndiceerde jeugdhulp. Hiervoor werken we samen met de afdeling Jeugd en Onderwijs.
- In 2026 gaan we door met de stappen die we in 2024 hebben gezet om de kosten van jeugdhulp beter onder controle te houden. Daarbij zetten we nog scherper in op normaliseren, kiezen we eerder voor een collectieve aanpak boven een individuele en richten we ons op het gezin van de jeugdige. De extra besparing die het Rijk verwacht, hebben we in onze begroting gezet. Om deze besparing te bereiken, moeten we eerst investeren en dus kosten maken die nog niet in deze begroting zijn verwerkt. In 2026 maken we een plan voor de investering die nodig is om deze besparing te realiseren en tegelijkertijd de zorg voor onze jeugdigen te verbeteren. Daarbij werken we samen, kijken we naar alle levensgebieden en sluiten we aan op de brede generalistische basis en de ontwikkeling van een Stevig Lokaal Team.

Volksgezondheid en Milieu

Ambitie

Visie

Dit programma zorgt voor een leefomgeving die duurzaam is en veilig en prettig is om in te wonen. We maken Rijswijk een plek waar je nu en later fijn en gezond kunt wonen, werken, leven en ontspannen. Een stad die schoon, groen en veilig is, en waar belangrijke dingen zoals bodem, water, lucht, natuur, geur, geluid en veiligheid goed worden beschermd.

Samenvatting

We voeren onze taken uit volgens vastgesteld beleid, beheerplannen en een meerjareninvesteringsprogramma. Dit programma bevat ook investeringen voor de voorbereiding en uitvoering van grote herinrichtingen. Zo werken we met een langetermijnplan voor investeringen. Hierdoor kunnen we projecten beter en sneller uitvoeren, weten we wanneer iets moet worden vernieuwd of vervangen, en houden we de kosten goed onder controle. Programma 2, 5, 7 en 8 horen hier allemaal bij en zorgen samen voor goed beheer van de openbare ruimte.

Indicatoren

Indicatoren	Realisatie 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Hoeveelheid huishoudelijk restafval in kg	220.2	218	215	210	210	210
Scheidingspercentage % huishoudelijk afval	43.4	44	45	45	45	45

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1.000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
Volksgezondheid en milieu		2024	2025	2026	2027	2028	2029
7.1 Volksgezondheid	Lasten	3.359	3.525	3.302	3.079	3.082	3.073
	Baten	374	427	225	1	1	1
Saldo		-2.986	-3.097	-3.077	-3.077	-3.080	-3.072
7.2 Riolering	Lasten	4.942	3.992	4.594	4.046	4.055	4.058
	Baten	6.080	6.051	6.423	6.417	6.596	6.596
Saldo		1.138	2.059	1.829	2.370	2.541	2.537
7.3 Afval	Lasten	10.568	10.766	11.070	11.552	11.911	12.246
	Baten	12.680	13.130	12.889	13.553	13.907	14.251
Saldo		2.113	2.364	1.819	2.002	1.997	2.005
7.4 Milieubeheer	Lasten	3.033	2.073	1.985	2.023	2.044	2.065
	Baten	1.458	25	20	18	15	15
Saldo		-1.575	-2.048	-1.965	-2.005	-2.029	-2.050
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	96	13	232	232	232	232
	Baten	186	134	134	134	134	134
Saldo		90	121	-97	-97	-97	-97
Totaal Lasten		21.998	20.369	21.183	21.674	21.322	21.674
Totaal Baten		20.778	19.768	19.691	20.998	20.654	20.998
Saldo Volksgezondheid en milieu		-1.220	-601	-1.492	-808	-669	-676

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Volksgezondheid en Milieu		
7.1 Volksgezondheid		
In 2025 lopen onderdelen van de SPUK GALA (o.a. Leefomgeving, aanpak obesitas) af, waardoor er in 2026 minder lasten zijn begroot. Deze wijziging leidt ook tot lagere baten en is derhalve budgetneutraal.	145	-145
7.2 Riolering		
Verhoging opbrengsten rioolheffing (met name door areaaluitbreiding).		405
De afschrijving van de riolering is geactualiseerd. Dit levert een verschil op van 0,5 miljoen euro.	-540	
7.3 Afval		
In 2026 is er sprake van een verhoging van de kosten voor Avalex (DVO).	-874	
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	598	
Verlaging van de baten vanuit de afvalstoffenheffing heeft betrekking op lagere toerekening van de kosten aan de afvalstoffenheffing.		-241
7.4 Milieubeheer		
In 2025 hoger budget door inrichting milieuzone. De kosten nemen af in 2026.	230	
Milieuzone bromfietsen in 2024 is er een budget van 70k doorgeschoven naar 2025, welke in 2026 niet begroot is.	70	
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-298	
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-214	

Beleidsproduct 7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Dierenwelzijn

We willen een gemeente blijven waar honden welkom zijn en waar goede voorzieningen voor honden zijn. We vragen inwoners ook om hun kat te laten chippen. Zo kunnen we vermiste katten sneller terugvinden en beter helpen. We vinden het belangrijk dat mensen weten hoe ze goed voor dieren kunnen zorgen. Daarom geven we informatie over dierenwelzijn. We werken graag samen met andere gemeenten. Door kennis en ervaringen te delen, kunnen we elkaar helpen. Ook praten we met buurgemeenten over de vraag of zij willen bijdragen aan dierenorganisaties in onze regio.

Volksgezondheidszorg

Ons belangrijkste doel is dat alle mensen in Rijswijk langer gezond blijven leven. We willen de gezondheid van iedereen verbeteren en zorgen dat de verschillen in gezondheid kleiner worden. Ons doel voor 2040 is een gezonde generatie die sterk en gezond opgroeit, leeft, werkt en woont in een gezonde omgeving. Daarbij is er ook veel aandacht voor een goede sociale omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dierenwelzijn

- We voeren het plan voor het beheer van ganzen uit en werken volgens het Hondenbeleid van 2020. Hierin staan regels voor honden in Rijswijk over aanlijnen, losloopgebieden, opruimplicht en verboden gebieden.
- In juni, de landelijke actiemaand, werken we samen met dierenkliniek Eisenhower. In deze maand kunnen inwoners hun kat laten chippen tegen een lagere prijs.
- We gebruiken verschillende manieren om mensen bewust te maken van het welzijn van dieren, zoals informatie op onze website, social media en in lokale media. We doen ook actief

mee aan het landelijke kennisplatform Diervizier, waar gemeenten ervaringen en kennis over dierenwelzijn delen.

- Verder praten we met onze buurgemeenten over een bijdrage aan dierenorganisaties in de regio, zodat deze organisaties kunnen blijven bestaan.

Volksgezondheidszorg

- In 2026 maken we een uitvoeringsplan voor gezondheid. Hierin werken we de doelen uit van het beleid op dit gebied.
- Vanaf 1 januari 2026 moeten gemeenten zich inzetten voor het voorkomen van zelfdoding. Wij maken een plan hoe we dit gaan aanpakken.
- In 2026 blijven we ons inzetten voor samenwerking tussen de medische en sociale sector, en ook voor interne samenwerking. We zetten ook in op preventie via het nieuwe Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Dit akkoord bevat plannen om onder andere de mentale gezondheid van jongeren te verbeteren.
- De gemeente Rijswijk doet mee aan het programma Jongeren op Gezond Gewicht.
- Voor de gezondheid van kinderen voert de jeugdgezondheidszorg (JGZ) naast de verplichte taken ook het Programma op Maat uit.

Beleidsproduct 7.2 Riolering

Wat willen we bereiken?

We willen de kwaliteit van het gemeentelijke riool beter maken, zorgen dat het goed blijft en dat de kosten beheersbaar blijven. Ook willen we voorkomen dat er te veel schoon hemelwater in het riool komt. We willen een openbare ruimte waar genoeg plek is voor water en waar water in de grond kan trekken. Bij grote herinrichtingsprojecten combineren we dit met andere werkzaamheden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren het Riolerings- en Waterplan Rijswijk uit, dat geldt van 2021 tot en met 2025. In dit plan staat hoe wij zorgen voor afvalwater, regenwater, grondwater en oppervlaktewater. Het plan legt ook uit waarom we rioolheffing vragen. In 2026 maken we een nieuw plan volgens de Omgevingswet. Dit plan heet Programma Water, Klimaat en Riolering en geldt voor 8 jaar. Na 4 jaar bekijken we hoe het gaat en passen het plan eventueel aan.
- Op basis van inspecties plannen we reparaties en vervangingen. Ook maken we aparte riolen voor regenwater om wateroverlast door het veranderende klimaat te voorkomen. We zorgen dat regenwater apart wordt afgevoerd, zodat het extra afvalwater van nieuwe woningen wordt gecompenseerd.
- We vervangen het riool voor vuil water aan de Visseringlaan en maken het riool voor regenwater groter aan de Volmerlaan, Visseringlaan, Kesslerpark en Lange Kleiweg. Ook vernieuwen we het riool in de wijk Cromvliet met een speciale laag (relinen). Verder pakken we het riool onder de Hoornbrug en de ing. H.H. van Kollaan aan. Bij de Hoornbrug is er vaak wateroverlast. Daarom leggen we een groter regenwaterriool aan en richten we de openbare ruimte opnieuw in.
- We gaan ook onderzoeken hoeveel ander water er in het riool komt in het Havenkwartier en hoe we dit zo veel mogelijk kunnen verminderen.
- Waterkwaliteit is belangrijk voor de gezondheid van mensen en de natuur. Daarom blijven we zoeken naar verkeerde aansluitingen op het regenwaterriool, zodat deze goed worden aangesloten.

Beleidsproduct 7.3 Afval

Wat willen we bereiken?

De invoering van nascheiding is bijna klaar. In het eerste kwartaal van 2026 gebruiken alle wijken deze manier van afval inzamelen. Iedereen krijgt dezelfde service, maar er is wel een verschil tussen hoogbouw en laagbouw. Mensen in hoogbouw maken gebruik van collectieve voorzieningen voor het afval dat aan huis wordt opgehaald. Mensen in laagbouw maken gebruik van een collectieve voorziening voor restafval en pmd en hebben minicontainers voor gft en papier/karton. Andere

soorten afval en grondstoffen, zoals glas en textiel, kunnen mensen in de wijk kwijt of naar een milieustraat brengen.

Er zijn nog een paar maatregelen nodig om mensen afval beter te laten scheiden, vooral bij gft en papier/karton.

Het afgelopen jaar is het probleem met het illegaal dumpen van afval erger geworden. Ook bieden inwoners veel meer grofvuil aan op afspraak. Dit zorgt voor problemen in onze stad.

Toch willen we dat iedereen in een schone en veilige omgeving kan wonen.

In 2026 en de komende jaren zien we duidelijker wat de resultaten zijn van het afval scheiden. Gemiddeld gooien inwoners nu 220 kilo restafval per jaar weg. Dat is veel meer dan de landelijke richtlijn van 100 kilo per jaar per persoon.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2026 voeren we de volgende maatregelen verder uit:

- We gaan aan de slag met het actieplan Rijswijk Schoon 2.0.
- Bij hoogbouw starten we een campagne om bewoners te laten zien wat verkeerd afval in de gft-container doet. Dit helpt om afval beter te scheiden. We doen dit niet alleen door het geven van informatie, maar ook door andere voorzieningen en controle op vervuilde containers.
- We blijven keukenemmertjes gratis geven aan bewoners die dat willen.
- Bij hoogbouw wordt oud papier en karton opgehaald in opdracht van de gemeente, en niet meer via verschillende commerciële bedrijven.
- We maken meer glaszamelpunten volgens het witte-vlekkenplan.
- We zorgen dat mensen eerst denken aan kringloopwinkels of andere partijen als ze grof afval willen wegbrengen. Bijvoorbeeld met een melding bij het maken van een afspraak voor grof afval: 'Denkt u ook aan de kringloop?'. Dit moet nog verder uitgewerkt worden.
- Omdat het belangrijk is om minder restafval te hebben en de kosten laag te houden, onderzoeken we of een beloning mensen kan stimuleren om beter te scheiden.

Beleidsproduct 7.4 Milieubeheer

Rijswijk groeit. We willen dat inwoners en bezoekers kunnen wonen, werken en verblijven in een omgeving die gezond, klimaatbestendig, veilig en duurzaam is. Dit staat ook in onze Omgevingsvisie en past bij de nieuwe Omgevingswet. Daarom letten we bij nieuwe plannen goed op het milieu. Bijvoorbeeld op schone lucht, minder geluidsoverlast, een schone bodem, veilige situaties en minder geurhinder. We werken hierbij samen met de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH), GGD Haaglanden en de Veiligheidsregio Haaglanden.

Het verkeer in Rijswijk zorgt nog steeds voor veel lawaai en vervuilde lucht. Vooral de luchtkwaliteit moet beter worden. We nemen stappen om dit te verbeteren.

Sinds kort heeft de gemeente meer taken op het gebied van bodemkwaliteit. De Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) voert dit uit. Zo kunnen we beter zorgen voor een gezonde bodem, maar het kost ook meer geld.

De komende jaren gebruiken we deze extra mogelijkheden om beter aan te sluiten bij wat er lokaal nodig is. Bijvoorbeeld duurzame en klimaatvriendelijke bouw en een gezonde bodem als basis voor een fijne stad om in te leven. We investeren in klimaatmaatregelen die nu en later zorgen voor minder hitte, droge voeten, het opnemen van regenwater en het laten zakken van regenwater in de grond. Rijswijk moet veel nieuwe gebouwen maken. Door vroeg rekening te houden met het milieu, bouwen we aan een gezonde en toekomstbestendige stad.

Wat willen we bereiken?

- We willen een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving voor inwoners, bezoekers en ondernemers.

- In lijn met de Omgevingsvisie Rijswijk en de uitgangspunten van de Omgevingswet kijken we bij ruimtelijke plannen naar alle milieuaspecten samen en zorgen we voor goede milieukwaliteit.
- We verbeteren de kwaliteit van lucht, geluid en bodem door minder verkeerslawaaai en schonere lucht.
- We helpen mee om het doel van het Schone Lucht Akkoord te halen: 50% minder gezondheidsproblemen in 2030 vergeleken met 2016.
- We behouden en versterken de bodemkwaliteit voor veilig en duurzaam gebruik.
- Integrale benadering van milieuthema's en gezondheid in lijn met de Omgevingsvisie Rijswijk en de Omgevingswet.
- We voeren de Rijswijkse Adaptatiestrategie en Aanpak voor Klimaatverandering (RAAK, raadsbesluit 29-6-2023, RB 23.048) uit. Dit is onze aanpak voor de periode 2023-2030.

Wat gaan we daarvoor doen?

Milieu

- We werken verder aan het bijwerken van het Actieplan luchtkwaliteit;
- We stellen beleidsregels op voor geluid;
- We maken regels voor geluid. We zorgen dat de onderwerpen geluid, bodem, geur en veiligheid goed passen in het programma gezondheid en milieu, volgens de Omgevingsvisie Rijswijk;
- We onderzoeken de mogelijkheid voor een zero emissiezone (zone zonder uitstoot) voor vracht- en bestelauto's;
- We voeren het actieplan geluid en het saneringsprogramma wegverkeerslawaaai uit, met bronmaatregelen zoals stille wegdekverharding geïntegreerd in het wegen onderhoudsprogramma;
- We voeren de afspraken uit van het Schone Lucht Akkoord (SLA);
- Samen met de regio werken we aan het plan van de GGD, zoals het opstellen van een programma voor schoon en emissieloos bouwen;
- We onderzoeken samen in de regio of we een netwerk voor luchtmetingen kunnen maken;
- We organiseren campagnes om mensen bewust te maken van houtstook;
- We nemen milieuregels op in het omgevingsplan;
- We starten een inruilregeling voor brom- en snorfietsen met een verbrandingsmotor;
- We beginnen met het vaststellen, registreren en volgen van de basisgeluidemissie (bge) voor wegverkeer, zoals verplicht gesteld in de Omgevingswet;
- We houden de explosievenkaart bij zodat gebiedsontwikkeling veilig kan gebeuren.

Klimaat

1. **Klimaatrisico's in kaart brengen:** Met de nieuwe Klimaatatlas van Rijswijk doen we weer klimaatstresstesten. Zo zien we de actuele risico's. We doen deze stresstesten elke 6 jaar. De vorige keer keken we vooral naar wateroverlast en hitte. Nu richten we ons vooral op droogte.
2. **Risicodialogen voeren:** We praten met onze inwoners en regionale partners over mogelijke klimaatproblemen in de toekomst. Dat doen we aan de hand van onze klimaatanalyses. Ook zetten we de bestaande samenwerking door, genaamd Focusaanpak (met lokale corporaties en het Hoogheemraadschap van Delfland). Als onderdeel van deze samenwerking, verkennen we ook een digitale tool waarin we klimaatrisico's kunnen weergeven. Ook onderzoeken we een puntensysteem om per gebied of wijk klimaatproblemen aan te pakken, bijvoorbeeld bij nieuwe gebouwen of als bestaande gebouwen worden verbeterd.
3. **Uitvoeringsstrategie vaststellen en herijken:** We voeren het amendement "kosten van een klimaatbestendig Rijswijk in beeld" (van 27 juni 2023) uit.
4. **Meekoppelkansen gebruiken:** We zoeken naar mogelijkheden om klimaatmaatregelen te combineren met andere taken, zoals het warmteprogramma, het duurzamer maken van gemeentelijke gebouwen, het opknappen van schoolgebouwen en het verbeteren van de openbare ruimte.
5. **Stimuleren en faciliteren:** We gaan ook in 2026 door met Steenbreek Rijswijk. We blijven inwoners, ondernemers en scholen informeren over het belang van groen en water. Ook moedigen we aan om het convenant Bouw adaptief en de Landelijke Maatlat te gebruiken bij alle ruimtelijke projecten. De gemeente helpt hierbij. We gebruiken de samenwerking met het

Hoogheemraadschap van Delfland ook in 2026 om lokale stakeholders zoals woningcorporaties te betrekken bij de toepassing van deze afspraken. Tot slot zetten wij het samenwerkingstraject met de regio Delfland voort. Er is een integraal team van experts samengesteld om regionale en lokale doelen te formuleren voor klimaatvriendelijke openbare ruimtes. Dit project gaat in 2026 verder.

6. **Reguleren en borgen:** We maken regels die zorgen voor een fijne en klimaatveilige leefomgeving in Rijswijk. Bijvoorbeeld de Verordening afvoer hemelwater, waarbij nieuwe gebouwen hun regenwater op eigen terrein moeten opslaan (besloten op 22 september 2022). Onze doelen uit de RAAK-strategie staan in plannen zoals het Warmteprogramma en het omgevingsplan. We maken regels voor ruimtelijke ontwikkeling, zodat klimaatmaatregelen vanaf het begin worden meegenomen. Bijvoorbeeld een Programma van Eisen voor klimaatvriendelijk bouwen en het inrichten van de openbare ruimte.
7. **Handelen bij calamiteiten:** In 2025 maakten we ons eerste Lokaal Hitteplan. Dit plan bekijken we elk jaar en passen we in 2026 aan als dat nodig is. Er komen voorlopig geen nieuwe plannen voor andere noodsituaties, zoals wateroverlast of droogte. Dit komt doordat het budget daarvoor is verminderd.

Beleidsproduct 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?

Rijswijk heeft drie begraafplaatsen: Oud Rijswijk aan de Sir Winston Churchilllaan, Eikelenburg aan de Eikelenburglaan (hier is ook een crematorium) en Heilige Bonifatius aan de Van Vredenburgweg. De eerste twee begraafplaatsen zijn eigendom van de gemeente. Het beheer en onderhoud daarvan doet uitvaartorganisatie DELA. De derde begraafplaats wordt beheerd en onderhouden door de Rooms Katholieke Kerk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zorgen voor genoeg ruimte om mensen te begraven.
- We houden goede administratie bij en zorgen dat contracten op tijd worden verlengd.

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Ambitie

Visie

Door het beheren en ontwikkelen van de omgeving waar we wonen en werken (fysieke leefomgeving) dragen we bij aan de brede welvaart in Rijswijk.

Samenvatting

8.1 Ruimte en leefomgeving

We willen dat Rijswijk een fijne stad is om te wonen en te werken, voor iedereen. Dat is niet eenvoudig, omdat er weinig ruimte in de stad is. We maken ruimte voor de groei van de stad, maar zorgen er tegelijk voor dat dit in balans is met de kwaliteit van leefomgeving.

Dit doen we door:

- We zorgen dat we voldoen aan de wettelijke verplichtingen van de Omgevingswet en besluiten van de gemeenteraad volgens de beleidscyclus en de hulpmiddelen uit de Omgevingswet.
- Onze doelen voor groen en biodiversiteit (veel verschillende planten en dieren) laten we beter terugkomen in beleid, beheer, regels en projecten.
- We werken samen met onze regionale partners aan problemen die over de grenzen van Rijswijk heen gaan.
- Met het programma Stadsontwikkeling ontwikkelen we hulpmiddelen en processen die helpen om samen besluiten te nemen op basis van data (gegevens).

8.2 Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)

Als er gemeentelijke grond vrij is of vrijkomt, bedenken we nieuwe plannen en voeren die uit. We regelen dit administratief met grondexploitaties en zorgen ervoor dat we onze doelen op een goede en financieel verantwoorde manier halen, met aandacht voor de omgeving.

8.3 Wonen en bouwen

We zorgen dat er genoeg en passende woningen zijn voor iedereen. We voeren de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) en de Wet goed verhuurderschap (Wgv) uit. We bouwen nieuwe huizen omdat er veel vraag is, en we maken bestaande huizen duurzamer zodat ze ook in de toekomst goed blijven.

Dit doen we door:

- We maken een plan voor de nieuwe taken van de Wvrv en Wgv. We passen het woonbeleid aan in het Programma Volkshuisvesting. We zorgen ervoor dat er genoeg passende woningen zijn voor alle mensen die nu in Rijswijk wonen en voor nieuwe inwoners.
- We werken verder aan de Stadsas met vier grote gebiedsontwikkelingen: Bogaard stadscentrum, Kessler Park, Havenkwartier en Te Werve Oost.
- We gaan ook door met de ontwikkeling van RijswijkBuiten.
- Daarnaast werken we aan verschillende kleinere projecten op verschillende plekken in de stad.
- We zorgen dat alle huizen in 2050 geen aardgas meer gebruiken.

Indicatoren

Indicatoren	Realisatie	Streefwaarde				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Oplevering nieuwe woningen per 1000, tussen haakjes totaal aantal opgeleverde woningen VERPLICHT	31,4 (902)	23,7 (697)	40,7 (1.250)	50,5 (1.634)	51,9 (1.771)	36,5 (1.178)
% (zelfstandige) sociale huurwoningen in bezit van een toegelaten instelling (corporatie) als aandeel van de totale woningvoorraad; tussen haakjes huidige prognose	30,5	30 (29,8)	30 (28,7)	30 (27,9)	30 (26,5)	30 (25,6)
% geprogrammeerde (zelfstandige) sociale huurwoningen in bezit van een toegelaten instelling als aandeel van het totale woningbouwprogramma*	3,1	0	0	51,5	24,5	13,8
Aantal toegevoegde tijdelijke wooneenheden (flexwoningen)	336	0	400	0	0	0
aantal gasloze/Nul op de meter (NoM) woningen (jaarlijks toegevoegde aantal)	902	697	1,25	1.634	1.771	1.178
% hernieuwbare elektriciteit VERPLICHT	13%	15%	17%	19%	21%	23%
Gemiddelde WOZ waarde (duizend euro) VERPLICHT	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen
Ontwikkelkaders / gebiedspaspoorten en wijzigingen	2/8	4/5	5/8	3/8	3/8	3/8
omgevingsplan / BOPA's						
Demografische druk**	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen

* Oplevering per duizend bestaande woningen maakt vergelijking met andere gemeenten mogelijk

** Verhouding van het aantal jongeren en ouderen ten opzichte van de categorie 20 tot 64

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1.000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
			2024	2025	2026	2027	2028
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing							
8.1 Ruimte en leefomgeving	Lasten	3.115	1.511	2.140	2.134	2.131	2.131
	Baten	3.369	-	-	-	-	-
Saldo		254	-1.511	-2.140	-2.134	-2.131	-2.131
8.2 Grondexploitatie (nietbedrijventerreinen)	Lasten	6.218	23.892	35.070	23.116	28.391	28.391
	Baten	8.729	24.071	34.982	22.987	28.163	28.163
Saldo		2.511	180	-88	-128	-228	-228
8.3 Wonen en bouwen	Lasten	4.415	14.623	16.768	21.108	18.775	18.806
	Baten	360	13.346	12.173	19.069	16.751	17.229
Saldo		-4.055	-1.277	-4.595	-2.038	-2.024	-1.577
Totaal Lasten		13.749	40.026	53.978	49.328	49.297	49.328
Totaal Baten		12.459	37.417	47.155	45.392	44.914	45.392
Saldo Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		-1.290	-2.608	-6.823	-4.301	-4.383	-3.937

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
8.1 Ruimte en leefomgeving		
Het budget van de externe adviezen is voor 2026 verhoogd, omdat er meer extern advies nodig is m.b.t. de gebiedsontwikkelingen.	-186	
Een deel van het budget van de omgevingsplan valt weg in 2026. Hierdoor is het budget van de omgevingsplan in 2026 lager.	179	
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-498	
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		
De toelichting op dit taakveld is opgenomen in de paragraaf RijswijkBuiten		
8.3 Wonen en bouwen		
De lasten bij de gebiedsontwikkelingen zijn hoger door deels herziening in de nieuwe MPG en de voortgang in de projecten.	-1.069	
De baten bij de gebiedsontwikkelingen zijn lager door deels herziening in de nieuwe MPG en de verwachte bijdrage van de ontwikkelaars.		-486
In 2025 was de verkoop van vastgoed begroot, waardoor de begrote baten in 2025 hoger waren dan in 2026.		-800
Lasten implementatie Omgevingswet zijn hoger door overheveling budget naar 2026.	-115	
Dit verschil wordt veroorzaakt door de doorbelastingen. De toelichting daarover is beschreven bij beleidsproduct 0.4 Overhead onder de personele lasten.	-819	

Beleidsproduct 8.1 Ruimte en leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Borging Omgevingswet

We zorgen dat we in 2032 aan alle wettelijke eisen en aan de besluiten van de raad voldoen. Dit zorgt voor betere samenwerking, duidelijke keuzes en betere dienstverlening. Zo blijft het ruimtelijk beleid duidelijk en goed uitvoerbaar. We helpen zo mee aan een veilige, gezonde leefomgeving en een goede kwaliteit van de omgeving.

Programma Stadsontwikkeling

Met het Programma Stadsontwikkeling houden we controle over de groei van Rijswijk. We laten zien hoe het met de stad gaat en waar problemen zijn of kunnen komen. Op basis daarvan doen we gerichte voorstellen om de kwaliteit van de stad beter te maken. We kijken naar verschillende onderwerpen samen, zodat alles goed bij elkaar past. Zo helpen we de gemeenteraad om goede en samenhangende keuzes te maken over de ontwikkeling van de stad.

Groenbeleid en biodiversiteit

We maken het groen beter en zorgen voor meer verschillende planten en dieren. We zorgen dat woon- en werkplekken goed passen bij de natuur. We doen dit volgens onze doelen, die we vastleggen in regels, plannen en projecten. We werken daarbij goed samen met groene maatschappelijke organisaties. Zo zorgen we voor een gezonde en fijne leefomgeving voor mensen en dieren, nu en later.

Regionale samenwerking

We werken samen met andere gemeenten omdat sommige doelen verder gaan dan onze eigen gemeente. Bijvoorbeeld meer groen, genoeg woningen, betere bereikbaarheid, economische groei en duurzaamheid. Door samen te werken besparen we kosten, doen we het werk sneller en hebben we genoeg mensen om deze grote en moeilijke maatschappelijke opgaven uit te voeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Borging Omgevingswet

Om te voldoen aan de regels van de Omgevingswet en aan de besluiten van de raad, hebben we extra geld nodig. De wet vraagt dat we blijven leren, ons beleid steeds aanpassen en bijhouden. Dit doen we volgens de beleidscyclus en de kerninstrumenten van de Omgevingswet.

- We stellen een coördinator Omgevingswet aan. Deze persoon bewaakt de samenhang tussen de beleidsinstrumenten, signaleert knelpunten en zorgt dat de wet goed wordt uitgevoerd door bestuur en medewerkers.
- Na de gemeenteraadsverkiezingen en de komst van het nieuwe bestuur in 2026, gaan we de omgevingsvisie opnieuw bekijken. Deze nieuwe visie wordt in 2027 vastgesteld, zoals beloofd in de huidige visie.
- We werken de omgevingsprogramma's uit die in de huidige omgevingsvisie staan. Op basis van een motie voegen we daar het programma Riolerings, Water en Klimaat aan toe. Voor het goed uitwerken van alle programma's is extra personeel nodig bij team Milieu. Daarom breiden we dit team uit.
- De basisregeling voor het Omgevingsplan wordt waarschijnlijk eind 2025 of begin 2026 vastgesteld. Daarna werken we tot 2032 aan het verplichte omgevingsplan voor het hele gebied. We doen dit stap voor stap per gebied. Net zoals vroeger bij het maken van bestemmingsplannen, gebruiken we voor het voorbereiden van veranderingen aan het omgevingsplan de kennis van stedenbouwkundige en juridische adviesbureaus.
- We maken concrete ontwikkelingen mogelijk via de omgevingsvergunning. We zorgen dat overleg over de aanvragen zoveel mogelijk vooraf gebeurt, zodat de behandeling snel en goed verloopt. Belangrijke onderdelen hiervoor zijn het Rijswijks Initiatieven Overleg (RIO), de omgevingstafels en het gebiedspaspoort. Vergunningaanvragen gaan via het Omgevingsloket.
- Voor een makkelijke en duidelijke aanvraag bij het Omgevingsloket zijn goede regels belangrijk. Daarom nemen we een regelanalist aan. Deze persoon stelt de regels op en zorgt dat ze steeds up-to-date zijn. Zo helpen we mensen beter. De regelanalist helpt ook bij het uitwerken van het omgevingsplan per gebied.
- Om een omgevingsvergunning goed te kunnen toetsen aan de redelijke eisen van welstand, wordt in 2026 een nieuwe Nota Omgevingskwaliteit geschreven. We letten daarbij ook op de beeldkwaliteit van Oud Rijswijk.
- De open normen uit het omgevingsplan vragen om extra kennis en duidelijk beleid over hoe we deze normen controleren. Daarom hebben we meer mensen nodig bij team Toezicht en Handhaving voor het maken van beleid.
- Vanuit het programma Stadsontwikkeling maken we een hulpmiddel waarmee we de ontwikkelingen in Rijswijk goed kunnen volgen. Dit helpt ons om het beleid te beoordelen en aan te passen.

Programma Stadsontwikkeling

Met het Programma Stadsontwikkeling hebben we onderzocht welke problemen er komen door de groei van de stad. Uit onderzoek bleek bijvoorbeeld dat er een tekort aan voorzieningen zou kunnen ontstaan. Daarom zijn we begonnen met het project Voorzieningenniveau. Hiermee zorgen we dat er genoeg voorzieningen blijven. Het onderzoek naar de problemen door de groei was een eenmalige actie. De manier van werken met data en een gezamenlijke aanpak gebruiken we voortaan als vaste werkwijze. Zo houden we steeds goed zicht op hoe het met de stad gaat en hoe ze verandert. Dit helpt de raad om goede beslissingen te nemen en zorgt dat we voldoen aan de regels van de Omgevingswet.

Onder het Programma Stadsontwikkeling:

- Maken we een omgevingsmonitor. Daarmee:
 - Voldoen we aan de wettelijke monitoringseisen van verplichte omgevingsprogramma's;
 - Krijgen we inzicht in hoeverre de doelen uit de omgevingsvisie worden behaald;
 - Brengen we knelpunten die ontstaan bij de ontwikkeling van de stad tijdig in zicht.
- Ontwikkelen we een manier waarop we de raad integraal kunnen adviseren over benodigde acties en de effectiviteit daarvan ten aanzien van de beleidsdoelen;
- Verbeteren we het integraal werken;
- Zorgen we dat regionale en lokale beleidsdoelen beter bij elkaar passen.

Groenbeleid en biodiversiteit

Onze doelen voor groen en biodiversiteit zijn nu goed vastgelegd in het groenbeleid en de omgevingsvisie. De komende jaren gaan we met deze doelen aan de slag.

- We stellen de natuurwaardekaart vast.
- We maken een puntensysteem met regels voor natuurinclusief bouwen.
- We passen het beleid voor groen en biodiversiteit toe in projecten in de openbare ruimte en bij de gebieds- en locatieontwikkelingen.
- Als groen hierbij moet verdwijnen zorgen we altijd voor een gelijkwaardige compensatie. Aantasting van de bestaande groenstructuur is alleen mogelijk bij zwaarwegende maatschappelijke belangen.
- We werken samen met de provincie van Zuid-Holland aan de Rijswijkse deelprojecten van het provinciale Vlietzone project.
- We starten de verkenning naar middelen voor de uitvoering van de Landgoederenzone fase II.

Regionale samenwerking

We werken samen met de volgende regionale partners aan:

- NOVEX Zuidelijke Randstad
 - Uitvoeringsagenda volgend op het ontwikkelperspectief uit 2024.
- Verstedelijkingsalliantie
 - Oplossing van het woningtekort en versterking van de economie langs de Oude Lijn.
- Tafel Samenwerking Ruimte Haagse Regio
 - Groenblauwe ontwikkeling- en investeringsstrategie Haagse Regio.
 - Ruimtelijk-economisch handelingsperspectief.
 - Afvalstromen in de Haagse Regio nu en in de toekomst.
- Provincie Zuid-Holland
 - Ontwikkeling van de Vlietzone tot 'stadslandschapspark'.
- Nationaal Park Hollandse Duinen
 - De uitvoering van gedeelde ambities voor groen en biodiversiteit.

Beleidsproduct 8.2 Grondexploitaties (niet-bedrijventerreinen)

Wat willen we bereiken?

We ontwikkelen gemeentelijke grond op een manier die financieel verantwoord is, zodat we onze doelen kunnen bereiken. Zo zorgen we dat mensen en bedrijven in Rijswijk fijn kunnen wonen, werken en ontspannen. We maken lopende projecten op tijd af en beginnen nieuwe als dat nodig is.

Wat gaan we daarvoor doen?

We hebben een aantal lopende grondexploitaties waarmee we de ontwikkeling van gemeentelijke grond planmatig uitvoeren en financieel verantwoorden. Hieronder leggen we uit hoe het met deze grondexploitaties gaat. De grondexploitatie RijswijkBuiten leggen we apart uit in een andere paragraaf.

Eikelenburg

We ronden de aanleg van het openbaar gebied af. Na de onderhoudsperiode door de ontwikkelaar sluiten we de grondexploitatie eind 2026.

Woonwagencentrum De Strijp

We voeren de herstructurering uit en werken toe naar een overdracht naar Rijswijk Wonen, conform het vastgestelde projectplan en we onderzoeken de juiste manier om de kosten en opbrengsten administratief te verwerken. Deze zijn al opgenomen in het investeringsplan.

Marimbahallocatie

We slopen de huidige sporthal, bouwen een nieuwe sporthal, met ruimte voor maatschappelijke voorzieningen en realiseren minimaal 20 sociale huurwoningen en 20 middeldure woningen, conform het voorkeurscenario van de raad.

Buziaulaan (Triaslocatie)

We slopen de bestaande gebouwen en werken een plan uit voor (grotendeels sociale) woningbouw in de vorm van hofjeswonen voor ouderen. Daarna openen we een grondexploitatie, maken we de gronden bouw- en woonrijp en leveren we deze aan de nieuwe eigenaar.

Paul van Vlietlaan 2, 8 en 10

Op deze locatie zitten nu kinderdagopvang (Up), het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en (nood)lokalen voor de BS Steenvoorde. De nieuwbouw voor de BS Steenvoorde inclusief bijbehorende voorzieningen is op een andere locatie in volle gang en wordt naar verwachting in 2026 opgeleverd. We verkennen de mogelijkheid om, na het vrij komen van de Paul van Vlietlaan, deze locatie in te zetten voor sociale woningbouw. Mogelijk is de locatie echter ook nog langer nodig voor (nood)lokalen voor onderwijs. Zodra hierover voldoende zekerheid is, openen we een grondexploitatie.

Paul van Offwegenlaan

We bereiden de herontwikkeling van de voormalige brandweerkazerne en Van Zweedenzaal voor. We verkennen de mogelijkheden om deze locatie deels in te zetten voor sociale woningbouw en/of maatschappelijke voorzieningen. Zodra hierover voldoende zekerheid is, openen we een grondexploitatie.

Beleidsproduct 8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?

Actualisatie en uitvoering woonbeleid

We willen dat iedereen fijn kan wonen, nu en later. Daarom zorgen we voor genoeg betaalbare en passende huizen voor mensen die er nu wonen en voor nieuwe inwoners. We maken verschillende soorten huizen die passen bij de wensen van verschillende groepen, zoals ouderen, starters en mensen die zorg of hulp nodig hebben. Zo bouwen we aan een stad waar iedereen een goede plek kan vinden.

Realisatie Stadsas

We willen de Stadsas verder ontwikkelen tot een levendig stedelijk gebied met genoeg huizen, werkplekken en voorzieningen. Dit doen we vooral in vier grote gebieden: Bogaard stadscentrum, Kessler Park, Havenkwartier en Te Werve Oost. Met deze projecten zorgen we dat er meer huizen komen en maken we Rijswijk mooier en sterker op het gebied van economie.

Realisatie en verkoop losse locatieontwikkelingen

We willen dat er in Rijswijk genoeg en passende woningen zijn voor verschillende groepen mensen. Naast de grote gebiedsontwikkelingen in de Stadsas werken we ook aan kleinere projecten op plekken in de stad die vernieuwd kunnen worden. Hierbij richten we ons in veel gevallen op het bouwen van sociale huurwoningen, flexwoningen of woon-zorgvoorzieningen. Maar bijvoorbeeld ook op standplaatsen voor woonwagens. Waar wenselijk combineren we deze ontwikkelingen met passende voorzieningen. Zo zorgen we voor een goede en fijne woonomgeving voor iedereen in de hele stad.

Verduurzaming van de gebouwde omgeving

In 2050 moeten alle gebouwen in Rijswijk aardgasvrij zijn. Gebouwen en tapwater worden dan verwarmd met duurzame energie. We doen dit stap voor stap door:

- Het energieverbruik te verminderen,
- Per buurt over te stappen op een duurzame manier van verwarmen,
- Inwoners en organisaties te informeren over de overgang naar duurzame energie (de energietransitie), en
- Te zorgen voor een energievoorziening die klaar is voor de toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualisatie en uitvoering woonbeleid

We voeren de de Wvrv en Wgv uit door:

- We stellen Een volkshuisvestingsprogramma vast als opvolger van de huidige woonvisie.
- We maken een plan om de nieuwe taken van de gemeente uit te voeren. Deze taken gaan over goed verhuurderschap en het aanpakken van problemen met verhuur.

Verder zorgen we voor genoeg passende woningen door:

- Huisvesting te regelen voor bijzondere doelgroepen volgens de Woonzorgvisie.
- Mee te werken aan het opstellen en uitvoeren van de regionale woonzorgvisie.
- De inzet van een doorstroomteam voort te zetten, vooral voor ouderen in de sociale en vrije sector.
- Samen te werken met landelijke en regionale partners.
- De leegstandsverordening vast te stellen.

Realisatie Stadsas

We werken samen met ontwikkelaars aan de realisatie van woningen, bedrijfsruimten en voorzieningen in de Stadsas. Dit gemeente helpt hierbij. In 2026 worden ongeveer 510 woningen en 3.500 m² bruto vloeroppervlak bedrijfsruimten opgeleverd.

- We verwerken de eerste Meerjarenprognose Gebiedsontwikkelingen (MPG 2025) integraal in deze begroting. Hiermee geven we structureel inzicht in de voortgang en risico's van de gebiedsontwikkelingen.
- In Bogaard stadscentrum werken we aan Hof van Rijswijk, de Prinsenpassage en de HBG-locatie. The Orchard wordt opgeleverd en we starten met de herinrichting van de openbare ruimte. In 2026 nemen we maatregelen om overlast te voorkomen bij de vervolgwerkzaamheden van het oude deel van De Terp.
- In Kessler Park is de bouw van toren ABC van At the Park in volle gang. We bereiden de ontwikkeling van Here at the Park en de herontwikkeling van De Broodfabriek voor. We stellen het ontwerp voor de buitenruimte in 2026 vast.
- In Te Werve Oost is fase 1 in volle gang en worden de werkzaamheden voor fase 2 voorbereid.
- In het Havenkwartier werken we aan de bouw van Harbourpark en de transformatie van het Sijthoff Center. Na een positieve uitspraak van de Raad van State start de ontwikkelaar met De Havenmeester en UrbanParks.

Realisatie en verkoop losse locatieontwikkelingen

In 2026 werken we samen met ontwikkelaars en woningbouwcorporaties aan verschillende kleine projecten. Deze projecten zorgen voor passende woningen voor verschillende groepen mensen. Dit doen we onder andere volgens de Actieagenda sociale woningbouw.

Bij de volgende ontwikkelingen heeft de gemeente een helpende rol:

- In de Galjoenstraat en omgeving bekijken we samen met Rijswijk Wonen hoe we de buurt kunnen vernieuwen.
- Aan de Sammersweg 2-4 bereiden we samen met ontwikkelaars de nieuwbouw van sociale- en particuliere huurwoningen voor.
- In de Plataanstraat en omgeving vernieuwt Rijswijk Wonen de buurt en realiseren we 56 sociale huurwoningen.

- In de Bordewijkzone komen 460 flexwoningen en werken we met ontwikkelaars aan een woon-zorgproject.
- Voor de locatie Florence Steenvoorde maken we samen met ontwikkelaars ruimtelijke plannen voor een herontwikkeling.
- Aan de Geestbrugkade 32-37 werken we samen met ontwikkelaars aan plannen om het bedrijventerrein te veranderen in woningbouw.

Bij de volgende projecten is de gemeente zelf eigenaar van de grond en speelt ze een actievere rol (meer uitleg in paragraaf 8.2):

- In woonwagencentrum De Strijp voeren we de herstructurering uit. Daarna verkopen we de grond voor de standplaatsen aan Rijswijk Wonen.
- Op de Marimbahal-locatie maken we een gebiedspaspoort met regels voor minstens 20 sociale huurwoningen, eventueel gecombineerd met middeldure woningen, een sportzaal en maatschappelijke voorzieningen. Dit is de basis voor ontwikkelende partijen om het plan verder uit te werken.
- Aan de Buziaulaan (Triaslocatie) bereidt Vidomes een conceptaanvraag voor circa 30 sociale huurwoningen voor, gericht op hofjeswonen speciaal voor ouderen.
- Voor de locatie Hof van Elsenburg maken we een gebiedspaspoort met ruimtelijke én functionele kaders, voor de periode na afloop van de huurovereenkomst met het COA, medio 2027.

Energietransitie de gebouwde omgeving

We verminderen het energieverbruik door:

- Woningen en VvE's te helpen met isolatiemaatregelen of de voorbereiding daarvan.
- Het soortenmanagementplan op te leveren en een gebiedsgerichte omgevingsvergunning van de provincie te verkrijgen, zodat gebouweigenaren onder vaste voorwaarden spouwen en daken kunnen isoleren.

We stappen per buurt over op een duurzame manier van verwarmen door:

- Een uitvoeringsplan op te stellen voor de woningen in RijswijkBuiten die nog op aardgas zijn aangesloten.
- De opwek van hernieuwbare elektriciteit op daken te stimuleren.

Als de verkenning voor een warmtenet in Rijswijk West leidt tot een samenwerking met HVC, Vidomes, Rijswijk Wonen en de gemeente, werken we ook aan de warmtetransitie door:

- De warmtekavel Rijswijk West vast te stellen.
- Een warmtebedrijf aan te wijzen dat verantwoordelijk is voor de warmtelevering.
- Een wijziging van het omgevingsplan voor te bereiden en zo de realisatie van het warmtenet en het warmteoverdachtsstation planologisch te borgen.
- Een uitvoeringsplan op te stellen voor de woningen in Stervoorde en de Hoekpolder die nog op aardgas zijn aangesloten.
- Aansluitingsovereenkomsten af te sluiten om gemeentelijk vastgoed in Stervoorde aan te sluiten op het warmtenet.

We vergroten kennis en bewustzijn over de energietransitie door:

- De leerlijn energietransitie uit te voeren, zodat leerlingen van de basisschool, middelbare school en het mbo les krijgen over dit onderwerp.

We werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur door:

- In kaart te brengen welke gebiedsontwikkelingen, projecten en ondernemers in Rijswijk last hebben van netcongestie, en op basis daarvan oplossingen te verkennen.
- Samen te werken met Stedin aan de uitbreiding van het lokale elektriciteitsnetwerk.

Algemene middelen en overig

Algemene middelen en overig

Algemene dekkingsmiddelen: Bedragen x € 1.000	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo
Algemene dekkingsmiddelen			
0.5 Treasury	158	2.245	2.088
0.61 OZB woningen	744	8.670	7.927
0.62 OZB nietwoningen	122	7.633	7.511
0.64 Belastingen overig	110	25	-85
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	145.599	145.599
0.8 Overige baten en lasten	-657	14	672
Subotaal Algemene dekkingsmiddelen	476	164.187	163.711
Vennootschapsbelasting			
Heffing vennootschapsbelasting	100	0	-100
Subotaal Vennootschapsbelasting	100	0	-100
Onvoorzien			
Onvoorzien	50	0	-50
Subotaal Onvoorzien	50	0	-50
Algemene dekkingsmiddelen	626	164.187	163.561

Toelichting

In dit hoofdstuk worden de onderdelen van de algemene dekkingsmiddelen beknopt toegelicht.

OZB eigenaren woningen

Door de groei van het aantal woningen en indexatie van de tarieven zullen de OZB inkomsten voor woningen stijgen in 2026.

OZB eigenaren niet- woningen

Door indexatie van de tarieven zullen de OZB inkomsten voor niet-woningen stijgen in 2026.

Belastingen

In de paragraaf lokale heffingen wordt nader ingegaan op beleidsuitgangspunten, ontwikkelingen op het gebied van lokale heffingen, de lastendruk en een vergelijking met andere gemeenten in de regio Haaglanden.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In deze begroting 2026-2029 zijn de resultaten tot de Meicirculaire 2025 verwerkt. In deze circulaire is door het Rijk in het gemeentefonds voor 2028 en 2029 een taakstelling van circa € 2 miljoen opgenomen. Deze taakstelling zet het rijk in op de hervormingsagenda jeugd door trajecten in te korten. Daarnaast is een inkomensafhankelijke eigen bijdrage ook een maatregel. Deze taakstelling is nog niet financieel verwerkt in de cijfers van het sociaal domein. Voor een uitgebreide toelichting op de ontwikkelingen van het gemeentefonds wordt verwezen naar de 2e Halfjaarrapportage onder algemene dekkingsmiddelen.

Treasury

Voornamelijk door de actualisatie van de LTIP en het verschuiven van investeringen van 2025 naar 2027 zijn de rente van de afschrijvingen fors afgenomen (€ 800.000). De overige afname (€ 95.000) heeft betrekking de verwachte hogere rentevergoeding van RijswijkBuiten. De toename van de baten (€ 223.000) is door hoger verwachte winsten en dividenden

Onvoorziene uitgaven

Om eventuele tegenvallers op te vangen bestaat de post onvoorziene uitgaven. Deze wordt gelijk gesteld aan de begroting 2025 voor een bedrag van structureel € 50.000.

Overhead

Wat gaat het kosten?

Toelichting op de afwijkingen

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Overhead		
De gemeente had voor de Cloudstrategie een projectbudget. Voor 2025 was dat nog € 0,9 miljoen en vanaf 2026 geen budget meer. Eventuele aanvragen voor nieuwe ICT-projecten worden opnieuw beoordeeld en indien nodig, nieuw dekking voor aangevraagd.	900	
Om de gemeentelijke begroting financieel gezond te houden, is een aanvullende maatregel genomen op de gemeentelijke organisatie van € 0,5 miljoen.	500	
Het resterend verschil van € 0,3 miljoen heeft verschillende oorzaken, waarvan de belangrijkste is dat er meer menscapaciteit wordt ingezet op investeringsprojecten.	300	

Wat willen we bereiken?

Het doel van het overzicht overhead is om de overhead bij de gemeente beter zichtbaar te maken. Daarnaast ontstaat beter inzicht in de directe kosten die de gemeente maakt voor het leveren van haar producten en het halen van haar doelstellingen binnen de beleidsprogramma's. Ook kan door het hanteren van een eenduidige systematiek een betere vergelijking met andere gemeenten worden gemaakt. Het overzicht van het totale apparaat en de onderverdeling naar de verschillende organisatieonderdelen is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering. Hiermee wordt de raad inzicht geboden in de omvang en aard van de totale apparaatslasten van de gemeente.

De beoogde effecten zijn:

- Een transparant inzicht in de omvang en samenstelling van de overhead;
- Een efficiënte en effectieve ondersteuning van het primair proces.

Voor de definitie van Overhead wordt aangesloten bij het BBV:

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces en bestaat uit:

- Leidinggevenden primair proces (projectleiding valt hierbuiten).
- Financiën, toezicht en controle gericht op de (eigen) gemeentelijke organisatie;
- Personeel en organisatie;
- Inkoop;
- Communicatie;
- Juridische zaken;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Facilitaire zaken en huisvesting (inclusief beveiliging);
- Documentaire informatievoorziening;
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Managementondersteuning primair proces.

Voor toerekening van overhead aan grondexploitaties en investeringen heeft de commissie BBV een uitzondering gemaakt, aangezien het niet langer toerekenen een gat in de begroting zou veroorzaken.

Bedragen x € 1.000	Begrote lasten 2026	Begrote baten 2026	Saldo
Onderdeel			
Materieel en kapitaallasten	15.643	1.052	-14.591
Personeel	68.157	110	-68.047
Eindtotaal apparaatskosten	83.800	1.162	-82.638
Naar programma en investeringen	-47.131	315	47.446
Restant(=overhead)	36.669	1.477	-35.192

Na toerekening van de directe lasten resteert een bedrag aan overhead van netto € 35,2 mln.

In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Het centraal begroten van de kosten van overhead betekent dat het niet langer mogelijk is om uit de ramingen op de beleidsproducten alle tarieven te bepalen. Om deze reden dient op een andere wijze uit de begroting te blijken hoe de tarieven worden berekend en welke beleidskeuzes bij die berekening zijn gemaakt. Hierbij dient in ieder geval vermeld te worden welke overhead- en andere kosten, niet geraamd onder het beleidsproduct (lees: extracomptabel), toegerekend worden.

Beleidsindicatoren

In de regeling beleidsindicatoren van BZK is een aantal indicatoren voorgeschreven die betrekking hebben op de eigen organisatie. Deze indicatoren worden hieronder weergegeven.

Indicator	Eenheid	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	10,06	9,98	11,59
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	9,23	8,94	9,95
Apparaats-kosten	Kosten per inwoner	€ 1.141,13	€ 1.210,23	€ 1.319,69
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	23,0%	7,2%	6,5%
Overhead	% van totale lasten	13,2%	11,6%	12,8%

De definitie voor overhead die is vastgesteld door de commissie BBV creëert een nieuwe discussie over de kosten van de gemeentebrede bedrijfsvoering en de toerekening hiervan. Omdat iedere gemeente anders is georganiseerd is het niet eenvoudig om de overhead met andere gemeenten te vergelijken. Er zijn bijvoorbeeld gemeenten die de bedrijfsvoering in een gemeenschappelijke regeling laten uitvoeren en daardoor minder fte per inwoner hebben. Deze diverse manieren van organiseren maakt een discussie over de overhead complex. We voeren benchmarks uit met andere gemeenten. Voorbeeld hiervan is de benchmark van Vensters voor Bedrijfsvoering die diverse aspecten van de bedrijfsvoering belicht.

De groei van de gemeente leidt ook tot hogere inkomsten uit het gemeentefonds. Een deel van deze inkomsten wordt gereserveerd voor extra taken die met de groei gepaard gaan. Zolang deze gelden niet zijn toebedeeld aan het primaire proces worden deze nog toegerekend aan de overhead. Voor de ontwikkeling van de personeelsbegroting en de externe inhuur wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De gemeente Rijswijk werkt in een omgeving die snel verandert. Denk bijvoorbeeld aan financiële crises of veranderingen in het geld dat we van de Rijksoverheid krijgen. Hierdoor moeten we wendbaar zijn. Daarbij horen ook risico's. Een risico is een kans dat er iets gebeurt waardoor we extra kosten maken of doelen niet halen. Risico's gaan niet alleen over geld. Er zijn ook andere soorten risico's, zoals schade aan ons imago (reputatie), politieke- of veiligheidsrisico's. Deze kunnen ook grote gevolgen hebben.

Aanleiding en achtergrond

De gemeente Rijswijk wil risico's beheersbaar houden. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat huidige en toekomstige risico's in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.

Om inzicht in deze risico's te verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Op basis daarvan wordt het benodigde weerstandsvermogen berekend.

In het kader van de begrotingscyclus worden de risico's gemonitord door de afdelingen. Bij elke rapportage wordt de lijst geactualiseerd, beoordeeld en centraal verwerkt in het risicomangementprogramma NARIS®. Met dit programma wordt bijvoorbeeld de top 10 risico's en scenario's bepaald, maar kunnen ook de geïmplementeerde beheersmaatregelen worden aangepast.

Kader

De regels voor weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn vastgelegd in landelijke afspraken en in lokale documenten:

- Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit schrijft voor dat gemeenten in de begroting en jaarrekening een paragraaf over risico's en weerstandsvermogen opnemen. Ook moeten gemeenten hierbij een aantal financiële cijfers laten zien. Financiële verordening gemeente Rijswijk 2023.
- De Financiële verordening van de gemeente Rijswijk (vastgesteld in december 2023).
- Nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen (vastgesteld in april 2025)

Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Actoren	Rollen	Acties/besluiten
Raad	Sturen en toezicht houden	• Vaststellen nota weerstandsvermogen en risicomangement; • hoogte weerstandsvermogen vaststellen; • programma- en programmarekening vaststellen.
College	Sturen en toezicht houden	• toezicht op implementatie risicomangement; • sturen op verantwoording van risico's.
Management	Sturen en verantwoorden	• Implementatie risicomangement; • beoordelen top 10 risico's; • kwantificering risico's; • aanspreken op gedrag.
Medewerkers	Beheersen	• Implementeren beheersmaatregelen; • kwantificeren van risico's; • rapporteren ontwikkeling risico's; • aanspreken op gedrag.
Advies & Control	Beheersen en toezicht houden	• Bijdrage leveren aan risico analyse; • in beeld brengen financiële consequenties; • bewaken input risicobeheersingssysteem.

Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente Rijswijk in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel wordt als volgt gedefinieerd:

Een overzicht van de risico-eigenschappen van de organisatie, d.w.z. minimaal omvattend de risicodefinities met bijbehorende kansen en gevolgen.

Dit risicoprofiel is onder andere tot stand gekomen met behulp van een risicomanagement informatiesysteem dat bij veel gemeenten wordt gebruikt. Hiermee worden risico's systematisch in kaart gebracht en beoordeeld.

Afzonderlijk van het gemeentebreed gehanteerd risicomanagementsysteem is door een extern bureau een risicoanalyse uitgevoerd op de grondexploitatie RijswijkBuiten. Omdat de werkwijze niet geheel overeenkomt met het gehanteerde systeem worden de resultaten apart vermeld en zijn deze niet opgenomen in de tabel "Belangrijkste financiële risico's".

In de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen is wel rekening gehouden met de uitkomsten van de risicoanalyse van RijswijkBuiten.

P&C cyclus

In de Planning- en Controlcyclus (afgekort P&C-cyclus) gebruiken we het systeem NARIS® bij alle belangrijke rapportages: de programmabegroting, de jaarrekening en de tussentijdse rapportages. Zo krijgen we steeds een actueel beeld van risico's en kunnen we tijdig bijsturen.

Begroting 2026

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Netcongestie	50%	max. € 4.000.000	21,70%
Tennet en Stedin hebben op 5 december 2024 netcongestie afgekondigd voor bijna geheel Zuid-Holland, waaronder Rijswijk. Netcongestie heeft geen gevolgen voor de bestaande aansluitingen, maar wel voor nieuwe grootverbruikersaansluitingen op het elektriciteitsnet. Op basis van ontwikkelingen is het maximale risico herberekend op € 4.000.000.			
Gebiedsontwikkelingen	20%	max.€ 3.800.000	8,23%
Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen is 100% kostendekkendheid door middel van bijdragen van ontwikkelaars. Er bestaat een risico dat er aan het einde van de projecten een tekort optreedt.			
Vergunningen	50%	max.€ 1.200.000	6,45%
Als geplande vergunningaanvragen voor voornamelijk grote bouwprojecten niet worden gedaan of worden uitgesteld, heeft dit invloed op de geraamde baten van de Leges voor Omgevingsvergunningen.			
Juridische risico's	30%	max.€ 2.000.000	6,41%
Juridische risico's als gevolg van bezwaar, beroep en procedures			
Inflatie	50%	max.€ 1.000.000	5,44%
Als gevolg van macro economische ontwikkelingen bestaat het risico op hoge van inflatie. Het is onzeker hoe dit zich in de toekomst gaat ontwikkelen.			
Gemeenschappelijke regelingen	50%	max.€ 1.000.000	5,41%
Verplichte bijdragen in exploitatieverliezen en beperkte invloed waardoor beleidsdoelstellingen niet volledig zouden kunnen worden gehaald			
Participatiewet	50%	max.€ 1.000.000	5,38%

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Bezuinigingen op de macrobudgetten BUIG en veranderingen in het rekenmodel waarmee de macrobudgetten BUIG worden berekend kunnen leiden tot tekorten op de lokale rijkssubsidie. Wisselingen in conjunctuur en waardoor mensen meer aanspraak maken op bijstand. Het budget van de BUIG groeit niet gelijktijdig mee met de groei van de stad, waardoor er sprake kan zijn van voorfinanciering.			
Jeugdhulp	50%	max.€ 800.000	4,34%
Financieel effect van lokale kostenbeheersing jeugdhulp wordt niet gerealiseerd. De Hervormingsagenda telt op tot besparingen waarvan de VNG een deel als onzeker beschouwt. Voor dit onzekere deel zijn maatregelen of wetswijzigingen van het Rijk nodig. Als de maatregelen vanuit het Rijk niet gerealiseerd worden, is de gemeente niet in staat om de volledige geraamde besparing te realiseren.			
Toekomstig renterisico	50%	max.€ 700.000	3,76%
De financieringsbehoefte zal vanaf 2026 liggen tussen de € 40 tot € 60 miljoen inclusief de eventuele extra financieringsbehoefte van RijswijkBuiten. Een en ander is afhankelijk van de ontwikkeling van deze grondexploitatie. De eventuele extra rentekosten worden in rekening gebracht bij RijswijkBuiten. In de begroting is rekening gehouden met financieringskosten van 1,5% over € 60 miljoen, ofwel € 900.000 per jaar voor de algemene dienst. Dit bedrag is voorlopig genoeg om de eventuele rentestijgingen op te kunnen vangen. Door de energiecrisis zal de economie worden afgeremd. Dit zal tot gevolg hebben dat de druk op de renteontwikkeling zal afnemen.			
Subsidies	10%	max.€ 3.000.000	3,22%
Het risico bestaat dat de gemeente ontvangen subsidies moet terugbetalen, omdat wij achteraf bijvoorbeeld niet (geheel) voldoen aan de gestelde voorwaarden.			

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgevoerd met behulp van een risicosimulatie (Monte Carlo methode). Dit is een onderdeel van NARIS® waarbij gebruik wordt gemaakt van de inschattingen van de kansen en gevolgen zoals die per risico zijn aangegeven. Op basis van de risicosimulatie kan worden berekend welk bedrag er benodigd is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage van 90%.

Het reserveren van het maximale bedrag van de opgenomen risico's is namelijk niet reëel, omdat de risico's niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang zullen optreden. Het resultaat van deze simulatie is dat met een benodigde weerstandscapaciteit van € 7.403.455 het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt. Ter informatie is in de volgende tabel de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen bij het hanteren van naastgelegen zekerheidspercentages.

Percentage	Bedrag
75%	€ 5.928.366
80%	€ 6.328.503
85%	€ 6.797.477
90%	€ 7.403.455
95%	€ 8.374.574

Analyse risicomanagement RijswijkBuiten

De omgang met risico's bij grondexploitaties is beschreven in de Nota Grondbeleid. Risico's bij dit project kunnen zich voordoen op allerlei gebieden (onder andere politiek, bestuurlijk, maatschappelijk, economisch, wet- en regelgeving, samenwerking). Voor de kansen en bedreigingen van de gemeentelijke grondexploitaties in RijswijkBuiten is een risicoparagraaf opgesteld. Deze maakt deel uit van de grondexploitaties.

De omgang met risico's bij grondexploitaties is beschreven in de Nota Grondbeleid. Risico's bij dit project kunnen zich voordoen op allerlei gebieden (onder andere politiek, bestuurlijk, maatschappelijk, economisch, wet- en regelgeving, samenwerking). Voor de kansen en bedreigingen van de gemeentelijke grondexploitaties in RijswijkBuiten is een risicoparagraaf opgesteld. Deze maakt deel uit van de grondexploitaties.

De gekwantificeerde risico's binnen de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied Dertiende herziening, 2025 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, Eerste herziening, 2025 tezamen bedragen € 4,38 miljoen. Gelet op de geraamde negatieve exploitatieresultaten is hiervoor binnen de grondexploitaties geen dekking aanwezig. De Algemene reserve wordt ingezet als buffer.

Totaal benodigde weerstandscapaciteit

Totaal benodigde weerstandscapaciteit	
Uitkomst risicomanagementsysteem	€ 7.403.455
Uitkomst risicoanalyse RijswijkBuiten	€ 4.380.000
Totaal	€ 11.783.455

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Rijswijk bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Weerstand	Startcapaciteit
Algemene reserve	€ 30.472.101
Onvoorzien	€ 50.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 30.522.101

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Risico's	Weerstandscapaciteit
Bedrijfsproces	
Financieel	
Imago / Politiek	
Informatie / Strategie	
Juridisch / Aansprakelijkheid	Algemene reserve
Letsel / Veiligheid	Onvoorzien
Materieel	
Milieu	
Personeel / Arbo	
Product	
Weerstandsvermogen	

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 30.522.101	=	2,59
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 11.783.455		

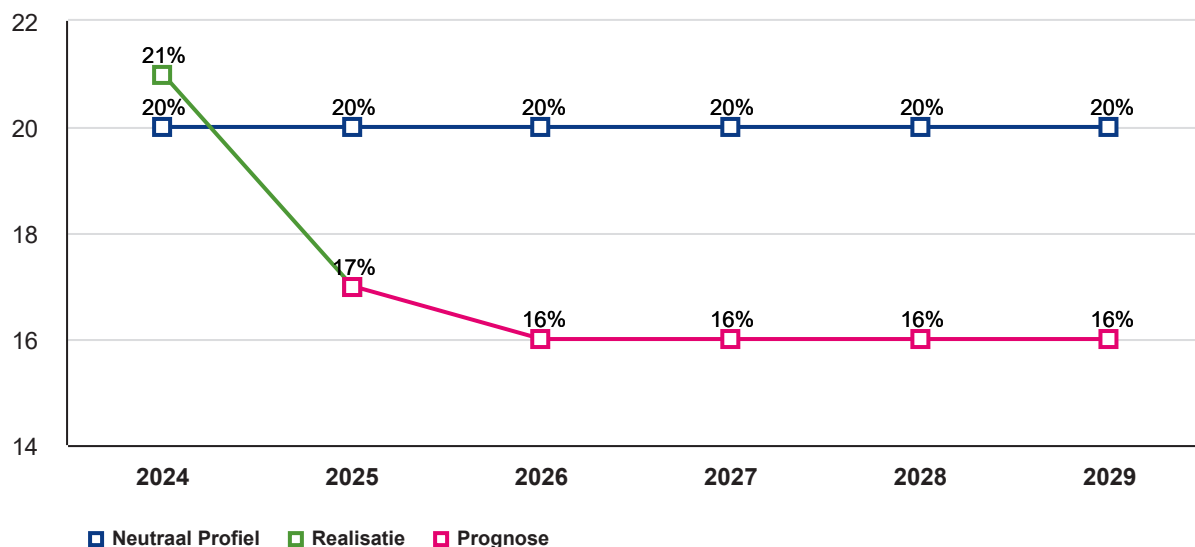
Waarderingscijfer	Ratio	Kwalificatie
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De weerstandsratio is berekend op 2,59. Dat betekent dat deze ratio als uitstekend wordt gezien.

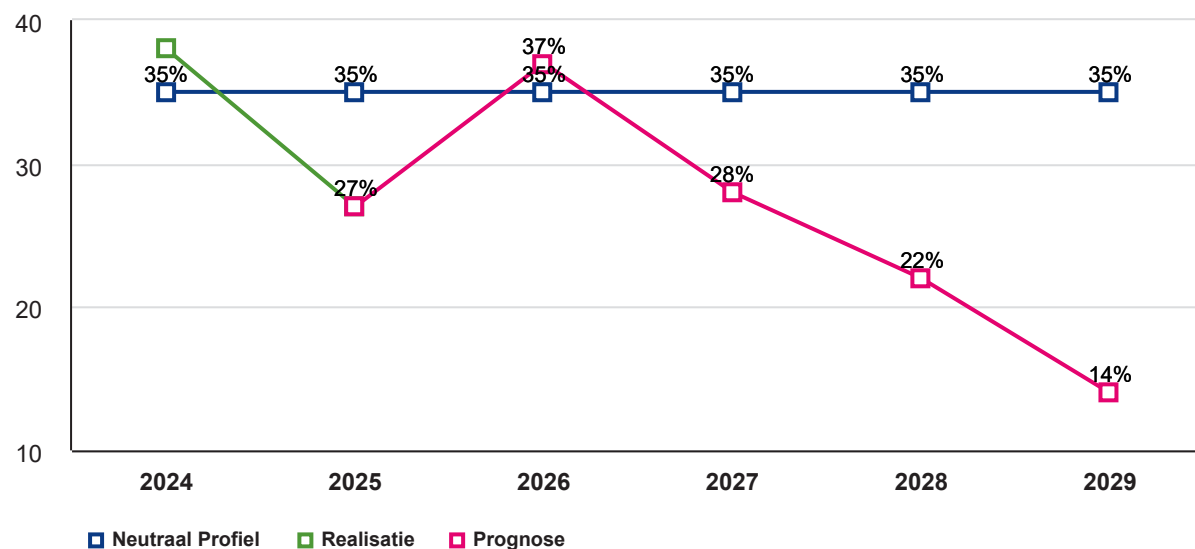
Financiële kengetallen

Kengetal	Realisatie	Begroting				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote	98%	127%	144%	144%	141%	137%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	98%	121%	138%	138%	135%	130%
Solvabiliteitsratio	21%	17%	16%	16%	16%	16%
Grondexploitatie	38%	27%	37%	28%	22%	14%
Structurele exploitatieruimte	-0,5%	0,5%	0,7%	1,0%	0,4%	0,2%
Belastingcapaciteit	101%	108%	110%	110%	110%	110%

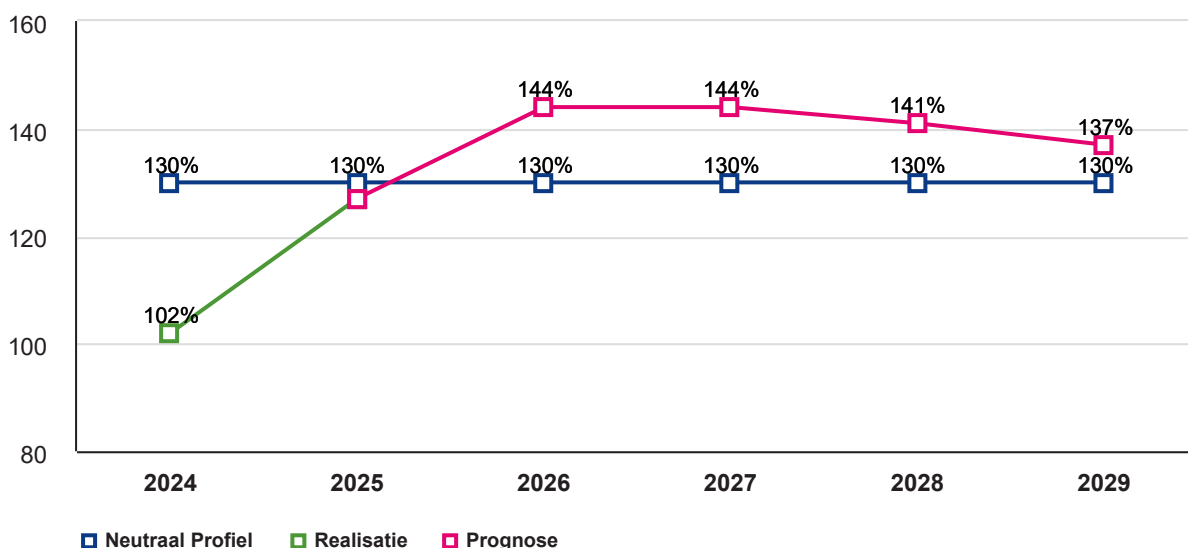
Grafiek Solvabiliteit

Grafiek GREX

Grafiek Netto schuldquote

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De VNG stelt over de netto schuldquote: *“Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenszone (rood).”* Door forse investeringen neemt de schuld de komende jaren toe, maar door de verkopen in RijswijkBuiten daalt deze tot een acceptabel niveau.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen en de mate waarin de gemeente op lange termijn in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit is de belangrijkste graadmeter voor de financiële gezondheid. In de begroting 2026 zit de solvabiliteit onder de ondergrens van een neutraal financieel profiel (20%), meerjarig zakt de gemeente af naar een risicovol financieel profiel.

De belangrijkste vraag bij dit onderwerp is:

Hoe financieren we de groei van de gemeente?

De gemeente groeit. Daardoor wordt onze begroting groter en nemen ook onze bezittingen toe, zoals gebouwen, grond en andere waardevolle zaken. Als de bezittingen groeien, moet ook ons eigen vermogen meegroeien. Het eigen vermogen laat zien welk deel van onze bezittingen we zelf hebben betaald, zonder leningen. Als dat te laag is, moeten we meer geld lenen om aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Dat maakt de gemeente financieel kwetsbaarder.

Om financieel gezond te blijven, willen we dat ons eigen vermogen de komende jaren stijgt. Op basis van de huidige inzichten moet het eigen vermogen met ongeveer € 20 miljoen stijgen de komende jaren. Nu is dat nog ongeveer € 82 miljoen. Met dit hogere eigen vermogen blijft onze solvabiliteit – de verhouding tussen wat we bezitten en wat we schuldig zijn – op een goed niveau. In de komende kadernota werken we dit onderwerp verder uit.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten (bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de OZB) toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De structurele exploitatieruimte is vanaf jaarschijf 2026 negatief, dit is onder andere verklaarbaar door het negatieve begrotingssaldo.

Grondexploitatie

Omdat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie, is het kengetal grondexploitatie toegevoegd. Dit kengetal geeft de grondpositie (de waarde van de grond) weer ten opzichte van de totale baten. Hoe lager het percentage voor dit kengetal, hoe gezonder dit kengetal is. In Rijswijk is de grondexploitatie zeer bepalend voor de kengetallen. Het kengetal grondexploitatie is sterk dalend van 35% in de jaarrekening 2024 naar 14% in 2029. Dit wordt veroorzaakt door de verkopen in RijswijkBuiten. Deze ontwikkeling is onder voorbehoud van de veertiende herziening van de GREX RijswijkBuiten. Deze herziening kan ook effect hebben op het sovbiliteitsratio en de netto schuldquote.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot de landelijk gemiddelde woonlasten. Naast de onroerendezaakbelasting wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing, omdat deze heffingen niet kostendekkend hoeven te zijn, maar ook lager vastgesteld mogen worden (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). De uitkomst geeft inzicht in de ruimte voor belastingverhoging om bijvoorbeeld een financiële tegenvaller op te vangen of om nieuw beleid te dekken (in het volgende begrotingsjaar). Hiermee geeft dit kengetal – naast de schuld en de verhouding tussen structurele lasten en structurele baten – een indicatie van de wendbaarheid van de begroting, oftewel de mate waarin bijgestuurd kan worden op een tegenvaller (de wendbaarheid wordt verder beperkt door een hoge schuld en structurele lasten die hoger zijn dan de structurele baten). Voor Rijswijk is het kengetal belastingcapaciteit van 101% uit de jaarrekening gestegen naar 110% vanaf 2026 en verder rekening houdend met een landelijk gemiddelde van € 964.

Onderhoud kapitaalgoederen

Wat willen we bereiken?

Inleiding

Deze paragraaf gaat over het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen. De functie en kwaliteit van de openbare ruimte wordt voor een belangrijk deel bepaald door de aanwezige kapitaalgoederen: wegen, kunstwerken, rioleringen, groenvoorzieningen, speelplaatsen, verlichting en dergelijke.

Gemeentelijk beleid

Bij vaststelling van het gemeentelijk beleid en beheerplannen zijn diverse landelijke en sectorale normen, randvoorwaarden en richtlijnen waar rekening mee wordt gehouden. Landelijk zijn onder andere voor de weg- en waterbouw richtlijnen beschikbaar vanuit het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Weg en Waterbouwkunde en Verkeerstechniek (CROW). Ter verduidelijking, het betreft hier richtlijnen. Deze worden voor het grootste deel gevolgd maar hiervan kan als het nodig is worden afgeweken.

Deze landelijke richtlijnen doen geen uitspraak over de gewenste kwaliteit. Hiervoor is het gemeentelijke kwaliteitsbeleid vastgelegd in de Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Dit plan is met name gericht op het basis op orde principe. Deze heeft de kaders (de voorwaarden) voor de openbare ruimte opgenomen die de basis vormen voor beleids-, beheer- en bestedingsplannen. Voor de inrichting van onze openbare ruimte werken we met het Programma van Eisen 1.5 (PvE). Deze wordt jaarlijks herijkt.

Beleidsplannen

Onder het gemeentelijk beleid valt het volgende:

Product	Looptijd
Integraal Beheerplan Buiten Beheer	2021-2025
Baggerplan	2021-2028
Beheerplan wegen	2024-2028
Beheerplan groen	2024-2028
Beheerplan kunstwerken	2023-2027
Beleidsplan openbaar vervoer	2023-2027
Beheerplan oevers	2024-2028
Speelbeleid	2021-2026
Gemeentelijk riolerings- en waterplan	2021-2025
Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijk vastgoed	2015-2025

In programma's 2, 5, 7 en 8 van de begroting zijn de exploitatie en meerjarige investeringen opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwerpen

Monitoring openbare ruimte

Voor het onderhoud van onze kapitaalgoederen is het belangrijk om te weten in welke staat ze verkeren. Jaarlijks worden dan ook monitoringsrondes uitgevoerd. Tijdens deze vier rondes per jaar, wordt beoordeeld in hoeverre onderhoud van het goed in kwestie nodig is. Onze goederen worden over het algemeen op niveau B onderhouden. In de stadscentra wordt niveau A aangehouden.

Integrale Visie op de Openbare Ruimte

Het IBOR kent een looptijd tot en met 2025. We zijn dan ook begonnen met een opvolgend document: Integrale Visie op de Openbare Ruimte. Elke buurt kent haar eigen kenmerken, uitstraling en sfeer. We ontwikkelen uitgangspunten voor de hele stad. Deze uitgangspunten gebruiken we als basis voor elke buurt, waarbij we onderscheid maken in inrichting (materialisatie, bomenstructuur etc.). Deze buurtpaspoorten worden gebruikt om een hele buurt te renoveren, daar waar nodig. Hierna stellen we een LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte) op, die het huidige Programma van Eisen zal vervangen. Deze volgt einde van 2026, begin 2027.

Netheidsonderhoud onkruidverwijdering

Door keuzes in de kadernota (2025) kan minder inzet gepleegd worden op onkruidbestrijding. Het schoon- en onkruidvrij houden van straten en voet- en fietspaden is niet meer mogelijk in de woonwijken aan het onderhoudsniveau B te voldoen. Het onderhoudsniveau kan in de woonwijken plaatselijk dalen naar C, door deze financiële situatie.

Areaalbeheer

Het beheer van de kapitaalgoederen bestaat in hoofdzaak uit twee soorten activiteiten: dagelijks onderhoud en groot onderhoud (herinrichtingen). De budgetten voor dagelijks onderhoud worden rechtstreeks uit de exploitatie gedekt. Voor het grote onderhoud werken we met het Lange Termijn Investeringsprogramma (LTIP).

Maatschappelijk vastgoed

Momenteel wordt er gewerkt aan het actualiseren van het Meerjaren Onderhouds Programma (MOP) voor het maatschappelijk vastgoed. Het huidige MOP loopt van 2021 - 2025. Het actualiseren van het MOP is van belang om inzicht te krijgen in de huidige staat van onze gemeentelijke activa en om een realistische financiële reserve op te bouwen. Het actualiseren van het MOP stelt ons in staat om onderhoudswerkzaamheden nauwkeuriger te plannen en prioriteiten te stellen op basis van de meest actuele gegevens. Hieruit zal ook een portefeuille strategie volgen die ons helpt bij het beheren en optimaliseren van onze vastgoedportefeuille.

De huidige beheerplannen dateren van 2021 en zijn sindsdien niet meer geïndexeerd. Vanuit een professionaliseringslag zal er met deze actualisatie ook een aantal panden aan het MOP worden toegevoegd. Naar verwachting zal begin 2026 het MOP 2026 - 2030 ter besluitvorming aan de Raad worden voorgelegd. Besluitvorming in 2025 is vanwege de hiervoor genoemde professionaliseringslag niet haalbaar gebleken. Aan de hand van deze nieuwe beheerplannen zal ook de jaarlijkse dotatie aan de voorziening Onderhoud Welzijnsaccomodaties (MOP) opnieuw moeten worden vastgesteld. Mede vanwege de hiervoor genoemde indexatie en professionaliseringsslag moet er rekening worden gehouden met een significante stijging van de jaarlijkse dotatie aan deze voorziening. Deze zit nog niet in het financieel beeld verwerkt.

In de komende jaren zullen er ook stappen gezet worden in het verder professionaliseren en verduurzamen van het MOP.

Zoals vermeldt in het programma Sport, Cultuur en Recreatie wordt er vooruitlopend op de besluitvorming over de rijksmonumentenstatus van het bunkercomplex Overvoorde een start gemaakt met de renovatie van het complex waarop het Museum Bescherming Bevolking actief is. Hiervoor is een investeringskrediet van €1.000.000 opgenomen in het Investeringsplan. In een eerder stadium heeft de raad al ingestemd met een renovatievoorstel van het complex, waarvoor destijds een bedrag van € 500.000 is gedoteerd aan de voorziening Onderhoud Welzijnsaccomodaties (MOP). Deze eerder beschikbaar gestelde middelen zijn nog niet gebruikt. Met het instellen van een investeringskrediet van € 1.000.000 komt deze eerdere dotatie van € 500.000 aan de voorziening in principe te vervallen. Zoals hierboven vermeldt moet er vanwege het herijken van de beheerplannen rekening gehouden moet worden met een significante stijging van de jaarlijkse dotatie aan de voorziening. Om die reden is ervoor gekozen om de eerdere dotatie van € 500.000 in de voorziening te laten staan.

Areaalgegevens

Het areaal bestaat uit:

Indicator		2026
1. Aantal meldingen over de openbare ruimte	aantal	9,000
2. Kwaliteitsniveau	niveau	B
3. Bezettingspercentage maatschappelijk vastgoed	percentage	90%
Groen, Water en Recreatie		
Gazon en Gras	ha	303 ha.
Beplanting	ha	111 ha.
Bomen	stuks	30,066 stuks
Water	km	63 km.
Voorzieningen voor kinderen en jeugd		
Speeltoestellen	stuks	974 stuks
Zitbanken	stuks	986 stuks
Wegen, civiele kunstwerken en verkeer		
Verkeerregelinstantie	stuks	45 stuks
Doorgaande wegen en pleinen	ha	109 ha.
Bruggen, tunnels en viaducten	stuks	310 stuks
Lichtmasten (incl. armaturen)	stuks	9.600 stuks
Volksgezondheid en milieu		
Afvalbakken	stuks	1231 stuks
Ondergrondse verzamelcontainers	stuks	800 stuks
Bovengrondse verzamelcontainers	stuks	320 stuks
Riolering en hemelwaterafvoer	km	231 km
Vastgoed		
Brede Schoollocaties in eigendom bij de gemeente Rijswijk	aantal	3
Cultuurlocaties	aantal	4
Sportlocaties (geen onderdeel van brede school)	aantal	5
Welzijnslocaties/wijkwelzijnswerk	aantal	4
Welzijnslocaties/kinderopvang	aantal	6
Ateliers (gebouwen)	aantal	2
Woningen	aantal	11
Winkelpanden	aantal	4
Fietsenstallingen	aantal	2
Kinderboerderijen	aantal	2
Overige gebouwen	aantal	8

Bedrijfsvoering

Ambitie

De gemeente Rijswijk werkt aan een moderne, betrouwbare en toekomstbestendige bedrijfsvoering. We werken aan een organisatie die snel kan inspelen op veranderingen en die goed samenwerkt binnen én buiten de gemeente. Daarbij maken we gebruik van nieuwe technologie en digitale oplossingen om processen slimmer te maken en kosten te verlagen.

We versterken onze financiële functie door het verder ontwikkelen van ERPx, ons financiële systeem, en het uitbreiden van het Lange Termijn Investeringsplan (LTIP). Hiermee krijgen we beter inzicht in onze inkomsten, uitgaven en investeringen, zodat we sneller en zorgvuldiger kunnen sturen.

Ook zetten we sterk in op digitalisering. De basis is op orde en we bouwen verder aan veilige, stabiele en toekomstbestendige informatiesystemen, we zijn scherp op informatieveiligheid en bereiden ons goed voor op nieuwe wetgeving, zoals de Cyberbeveiligingswet. Daarnaast gebruiken we data en technologie om het werk leuker, beter en makkelijker te maken en onze dienstverlening te verbeteren. In 2026 experimenteren we op een verantwoorde en veilige manier met AI.

Op HR-gebied investeren we in een wendbare organisatie met voldoende kennis en talent. We richten ons op het aantrekken en behouden van medewerkers, het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en het beperken van externe inhuur.

Onze facilitaire dienstverlening ondersteunt een veilige, gezonde en duurzame werkomgeving. We verbeteren ons hybride werkplekconcept, verduurzamen onze huisvesting en zorgen voor efficiënte inzet van middelen.

Tot slot staat privacy en informatiebeveiliging hoog op de agenda. We beschermen gegevens zorgvuldig en zorgen dat inwoners kunnen vertrouwen op een betrouwbare en transparante overheid.

Met deze aanpak bouwen we stap voor stap aan een sterke, digitale en toekomstbestendige organisatie die klaar is voor de uitdagingen van morgen.

Lasten en baten bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Financien	-2.276	-2.225	-2.225	-2.225
Totaal baten	38	38	38	38
Lasten				
Personeel	-2.117	-2.116	-2.116	-2.116
Inhuur	-7	-7	-7	-7
Interne doorbelasting	0	0	0	0
Overig	-191	-141	-141	-141
Totaal lasten	-2.314	-2.264	-2.264	-2.264
ICT/Informatie	-11.329	-10.556	-10.411	-10.411
Totaal baten	107	107	107	107
Lasten				
Personeel	-4.185	-3.985	-3.985	-3.985
Inhuur	-78	-78	-78	-78
Hardware, software en netwerken	-1.559	-1.492	-1.351	-1.351
ICT beheer Delft (GRB)	-4.511	-4.011	-4.011	-4.011
Documentaire Informatievoorziening en archieven	-298	-298	-298	-298
Overig	-804	-798	-795	-795
Totaal lasten	-11.437	-10.663	-10.518	-10.518
Facilitaire zaken	-4.598	-4.617	-4.599	-4.582

Bedrijfsvoering x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
Personeel	-843	-843	-843	-843
Inhuur	0	0	0	0
Huis van de stad	-2.847	-2.866	-2.848	-2.830
Beveiliging	-280	-280	-280	-280
Verzekeringen	-124	-124	-124	-124
Meubilair, machines en (AV) apparatuur	-90	-90	-90	-90
Catering, koffie/thee en overige verstrekkingen	-238	-238	-238	-238
Overig	-177	-177	-177	-177
Totaal lasten	-4.598	-4.617	-4.599	-4.582
HRM	-3.506	-3.446	-3.446	-3.446
Totaal baten	38	38	38	38
Lasten				
Personeel	-1.625	-1.625	-1.625	-1.625
Inhuur	0	0	0	0
Leren en ontwikkelen	-187	-187	-187	-187
Garantiebanen	-366	-366	-366	-366
Traineeplan en stages	-327	-327	-327	-327
Overig	-1.039	-979	-979	-979
Totaal lasten	-3.544	-3.484	-3.484	-3.484
Juridische zaken	-1.332	-1.132	-1.132	-1.132
Totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
Personeel	-2.376	-2.176	-2.176	-2.176
Inhuur	0	0	0	0
Interne doorbelasting	1.239	1.239	1.239	1.239
Overig	-195	-195	-195	-195
Totaal lasten	-1.332	-1.132	-1.132	-1.132
Communicatie en participatie	-1.540	-1.540	-1.540	-1.540
Totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
Personeel	-1.882	-1.882	-1.882	-1.882
Inhuur	0	0	0	0
Interne doorbelasting	782	782	782	782
Overig	-440	-440	-440	-440
Totaal lasten	-1.540	-1.540	-1.540	-1.540
Belastingen	-1.765	-1.765	-1.765	-1.765
Totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
Personeel	-757	-757	-757	-757
Inhuur	0	0	0	0
Interne doorbelasting	-935	-935	-935	-935
Overig	-72	-72	-72	-72
Totaal lasten	-1.765	-1.765	-1.765	-1.765
Overig	-380	-380	-380	-380
TOTAAL	-26.726	-25.661	-25.499	-25.481

Financiën

Wat willen we bereiken?

Rijswijk blijft investeren in de stad. Gebiedsontwikkeling, wonen en mobiliteit blijven belangrijke thema's. Daarnaast vragen landelijke opgaven, zoals vluchtelingenopvang, klimaat en milieu, veel aandacht. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor onze financiële positie. Ook de veranderingen in de financiële verhouding tussen het Rijk en gemeenten spelen hierin een belangrijke rol.

Daarom is het voor directie, college en gemeenteraad belangrijker dan ooit om tijdig inzicht te hebben in de financiële situatie en om snel te kunnen bijsturen. In 2026 willen we onze financiële functie verder versterken, met drie belangrijke doelen:

- **Doorontwikkeling ERPx** – We bouwen ERPx, ons financiële systeem, verder uit. Het doel is dat we sneller, betrouwbaarder en gedetailleerder inzicht krijgen in de financiële stand van zaken. Dit helpt ons om tijdig te signaleren en beter te sturen.
- **Uitbouw Lange Termijn Investeringsplan (LTIP)** – Het LTIP is een belangrijk hulpmiddel om investeringen te plannen en prioriteren. In 2026 breiden we het LTIP uit, zodat we investeringen beter kunnen koppelen aan gebiedsontwikkelingen, beheerplannen en maatschappelijke opgaven zoals verduurzaming.
- **Financiële ondersteuning coalitieakkoord** – Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 ondersteunen we het nieuwe college en de raad met duidelijke financiële analyses. Daarmee zorgen we dat nieuwe plannen passen binnen de beschikbare middelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2026 richten we ons op drie belangrijke sporen om deze doelen te bereiken:

Doorontwikkeling ERPx

- In 2026 sluiten we het boekjaar 2025 af. Het eerste jaarrekeningproces in ERPx zal de nodige aandacht vragen.
- We verbeteren de rapportages en dashboards, zodat actuele financiële informatie sneller beschikbaar is voor management, college en raad.
- We breiden de functionaliteiten van ERPx uit om processen verder te automatiseren.
- We trainen medewerkers in het optimaal gebruiken van het systeem, zodat de kwaliteit van data en rapportages verder verbetert.

Versterken van het LTIP

- We actualiseren het LTIP door nieuwe gegevens over investeringen, gebiedsontwikkelingen en beheerplannen op te nemen.
- We zorgen dat de effecten van investeringen op de lange termijn duidelijker zichtbaar worden, inclusief de gevolgen voor de financiële gezondheid van de gemeente.
- We stemmen het LTIP nauwer af met andere beleidsterreinen, zodat keuzes voor de toekomst beter onderbouwd zijn.

Ondersteuning coalitieakkoord

- We schetsen heldere en begrijpelijke financiële kaders en doen doorrekeningen om het nieuwe coalitieakkoord te onderbouwen.
- We werken nauw samen met het college, de raad en beleidsafdelingen om keuzes financieel inzichtelijk te maken.
- We zorgen dat de financiële kaders helder zijn, zodat er afgewogen keuzes gemaakt worden en er ruimte blijft om ambities waar te maken zonder dat de financiële stabiliteit onder druk komt.

Met deze aanpak zetten we in 2026 een belangrijke stap naar een sterkere financiële functie. Dit zorgt voor beter inzicht, meer grip en een stevige basis voor de toekomst van Rijswijk.

Juridische zaken

Wat willen we bereiken?

In 2026 werken we aan de verdere ontwikkeling van de juridische functie van de gemeente. Dit betreft de ondersteuning en advisering van de domeinen en het bestuur bij juridische vraagstukken en geschillen, de uitvoering van de nieuwe klachtenverordening en de uitvoering en advisering bij inkoop- en aanbestedingsprocessen. Ook in de uitvoering van de Wet open overheid (Woo) heeft team Juridische Zaken (JZ) een rol, met ingang van 2026 is hiervoor conform BBV een aparte paragraaf Openbaarheid opgenomen in de begroting. De personeelsdynamiek is hoog in de juridische sector. Daarnaast geldt binnen JZ dat binnen specifieke rechtsgebieden vacatures zeer moeilijk vervulbaar zijn. Werving en selectie vragen veel inspanning. We vinden het belangrijk en faciliteren dat er ruimte is om elkaar te ontmoeten en om (van elkaar) te leren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Legal Audit

In 2026 wordt een Legal Audit uitgevoerd op de totale juridische functie van de gemeente. Dit betreft een doorlichting van de juridische bezetting in de 1^e lijn (in de vakteams), de 2^e lijn (team JZ) en de 3^e lijn (concernjurist). De Legal Audit geeft inzicht in en adviseert over de juridische kwaliteit in de gemeentelijke organisatie, de manier waarop dat georganiseerd is (doelmatigheid) en welke ontwikkelingen richting de toekomst kunnen worden ingezet.

Raamovereenkomst externe juridische inzet

In 2026 wordt voor externe juridische inzet een Raamovereenkomst gesloten met een of meer nader te bepalen partijen. Doel van de Raamovereenkomst is het versterken van de regie op kwaliteit en kosten van externe juridische advisering.

Klachtenverordening 2025

In 2026 gaan we verder met de uitvoering van de nieuwe klachtenverordening die de raad in juli 2025 heeft vastgesteld. Daarbij ligt de focus op laagdrempelige, informele afhandeling van klachten.

Kwaliteitszorg

We blijven, samen met de concern jurist, inzetten op het borgen en verbeteren van de juridische kwaliteit van de bestuurlijke besluitvormingsprocessen. Het gaat onder andere om: actualisatie van het mandatenoverzicht (met nieuwe formats), interne e-training over subsidies, optimalisatie proces bekendmakingen. Er is een periodiek juristenoverleg en Rijswijk neemt deel aan het Regionaal Juristenoverleg. Hierbij wordt kennis en informatie gedeeld over actualiteiten en jurisprudentie. Thema's zijn onder andere subsidierecht, de Woo en de omgang met veelschrijvers.

Digitalisering

Wat willen we bereiken?

De gemeente Rijswijk wil een digitale organisatie zijn die wendbaar, betrouwbaar, ethisch verantwoord en toekomstbestendig is. We werken aan een duurzaam en robuust IT- en informatielandschap, waarmee we effectief kunnen inspelen op technologische ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast willen we de interne en externe samenwerking versterken, zodat we beter kunnen samenwerken binnen de organisatie én met onze partners.

Daarbij hanteren we drie centrale ambities:

1. **Stabilisatie** – We zorgen voor betrouwbare, veilige en wettelijk conforme informatiesystemen.
2. **Innovatie** – We zetten technologie in om processen te verbeteren, kosten te verlagen en de dienstverlening te versterken.

3. **Relatie** – We bouwen aan sterke verbindingen binnen de organisatie en met externe partners.

Deze aanpak is in lijn met het **Informatiebeleidsplan 2024–2027**, dat richting geeft aan de verdere ontwikkeling van onze digitale organisatie. Door dit plan doelgericht uit te voeren, bouwen we stap voor stap aan een veerkrachtige gemeentelijke organisatie die goed presteert in een complexe en veranderende omgeving.

Tegelijkertijd hebben we de ambitie om onze middelen effectiever te besteden en ervaren we toenemende druk op onze dienstverlening. Geopolitieke spanningen brengen bovendien onzekerheden mee die ook de kosten en veiligheid van onze informatievoorziening beïnvloeden. Juist in dit licht blijven we borgen dat onze data en systemen binnen de Europese Unie worden gehost en zorgen we dat nieuwe systemen hieraan voldoen. In deze context is digitale innovatie geen luxe, maar een noodzaak – als strategisch middel om processen te verbeteren, kosten te verlagen en medewerkers meer ruimte te geven voor hun kerntaken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Per pijler zijn er verschillende acties die bijdragen aan het uitvoeren van de pijlers. Deze acties staan hieronder omschreven.

STABILISATIE – Een betrouwbare, veilige en wettelijk conforme informatievoorziening

Binnen de pijler *Stabilisatie* richten we ons in 2026 op het versterken van de basis van onze informatievoorziening. We voeren de vereisten uit de Digital Services Act stapsgewijs door in onze digitale dienstverlening. Deze Europese wetgeving stelt strengere eisen aan transparantie, veiligheid en verantwoording van online diensten, zodat inwoners beter beschermd zijn. Tegelijk bereiden we onze systemen voor op de komst van eIDAS 2.0, het nieuwe Europese stelsel voor digitale identiteit. Daarmee kunnen inwoners in de toekomst met één betrouwbare digitale sleutel veilig bij de overheid en andere organisaties inloggen, ook over landsgrenzen heen. Voor de invoering sluiten we aan bij de landelijke planning. Ook vervolgen we de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, zodat inwoners veilig en betrouwbaar digitaal met de gemeente kunnen blijven communiceren.

Om de duurzaamheid van onze informatiehuishouding te borgen, sluiten we ons archiefsysteem aan op het e-Depot. Daarmee zorgen we dat digitale documenten duurzaam en volgens de archiefwet bewaard blijven.

Daarnaast versterken we onze IT-governance door heldere kaders, duidelijk eigenaarschap en periodieke monitoring. We ontwikkelen informatie-portfoliomanagement verder door, onder meer via applicatierationalisatie, zodat we dubbelures en verouderde systemen kunnen afbouwen. Daarmee maken we keuzes over projecten, applicaties en investeringen beter afgewogen en transparant. Zo houden we grip op kosten, prestaties en naleving van wet- en regelgeving en kunnen we tijdig bijsturen waar nodig.

In het kader van onze cloudstrategie migreren of faseren we circa twintig applicaties. Daarbij hanteren we het uitgangspunt dat bij vervanging automatisch een overstap naar de cloud plaatsvindt. Tegelijkertijd kijken we kritisch naar ons applicatielandschap: we beoordelen welke systemen functioneel overlappen of verouderd zijn, en waar afbouw mogelijk is. Dat helpt ons om kosten te beheersen, beheer te vereenvoudigen en de continuïteit te versterken. Zo bereiden we ons goed voor op de vernieuwing van het gezamenlijke datacenter in 2027.

INNOVATIE – Technologie inzetten voor effectievere processen

Binnen de pijler Innovatie investeren we in 2026 in een toekomstbestendige, datagedreven informatievoorziening die de organisatie ondersteunt in uitvoering en besluitvorming.

We richten ons op het automatiseren van repeterende administratieve taken, zoals gegevensverwerking en aanvraagafhandeling. Dat helpt om de werkdruk te verlagen, vermindert de kans op fouten en maakt capaciteit vrij voor complexere werkzaamheden.

Daarnaast breiden we het gebruik van data-ondersteund werken verder uit. In 2026 stellen we een organisatiebrede datastrategie op, waarin we afspraken vastleggen over datakwaliteit, eigenaarschap, ethiek, privacy en gebruik. Daarmee leggen we de basis voor een eenduidige en zorgvuldige inzet van data bij beleidsvorming, monitoring en besluitvorming. In aansluiting hierop verkennen we de mogelijkheden voor het opzetten van een gemeentebreed datateam en de ontwikkeling van een digitale kaart die de stad visualiseert aan de hand van beschikbare data, ter ondersteuning van besluitvorming over thema's als leefbaarheid, verkeer en voorzieningen.

In 2026 verkennen we hoe we het zogeheten Common Ground-model beter kunnen benutten als fundament voor onze informatievoorziening. Dit is een landelijke standaard waarbij gegevens losgekoppeld worden van applicaties. Zo kunnen data veiliger, eenvoudiger en herbruikbaar beschikbaar worden gemaakt voor bijvoorbeeld beleidsmonitoring, digitale dienstverlening en samenwerking. Deze aanpak versterkt de kwaliteit van informatie, vergroot onze wendbaarheid en draagt bij aan de digitale soevereiniteit van gemeenten, doordat we meer regie houden over onze gegevens en minder afhankelijk worden van leveranciers.

Tot slot onderzoeken we de inzet van kunstmatige intelligentie via kleinschalige pilots, bijvoorbeeld een digitale assistent die inwoners of medewerkers helpt bij eenvoudige vragen. Daarbij hanteren we een zorgvuldige aanpak waarin informatieveiligheid, ethiek, wetgeving en maatschappelijke impact leidend zijn. Op basis van een actuele lijst met digitale kansen maken we keuzes die passen bij onze beleidsdoelen en uitvoeringscapaciteit. Bij duidelijke kwalitatieve baten en beheersbare risico's starten we de uitvoering. Een succesvolle en verantwoorde inzet van AI binnen de organisatie vraagt om voldoende kennis en bewustzijn bij medewerkers. Daarom zullen we parallel aan de implementatie van een AI-toepassing investeren in een opleidingsplan gericht op AI-geletterdheid.

RELATIE – Versterken van interne en externe samenwerking

Binnen de pijler *Relatie* richten we ons op het versterken van samenwerking, zowel binnen de organisatie als met externe partners, zoals ketenpartners en buurgemeenten. In 2026 herijken we onze samenwerking met de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoering (GRB) samen met de gemeente Delft. Deze samenwerking heeft de afgelopen jaren geleid tot voordelen op het gebied van kosten, kennis en continuïteit. Nu de meeste applicaties naar de cloud zijn gemigreerd, bekijken we opnieuw welke IT-diensten ook in de toekomst gezamenlijk kunnen worden georganiseerd en waar zelfstandige uitvoering meerwaarde biedt. Zo zorgen we ervoor dat de samenwerking blijft aansluiten bij de technologische ontwikkelingen én onze organisatiedoelen.

Ook binnen de eigen organisatie investeren we in samenwerking. We versterken de regie op informatie, bevorderen kennisdeling en ondersteunen teams bij het maken van passende keuzes in digitalisering. Daarbij betrekken we ook bestuur en afdelingen nadrukkelijker bij strategische beslissingen over technologie, privacy en gegevensbeheer. We investeren daarbij in het vergroten van de digitale volwassenheid van teams en management, zodat zij technologie effectief en verantwoord kunnen inzetten. Dit versterkt het gezamenlijke begrip en de kwaliteit van besluitvorming rond digitalisering. Zo zorgen we ervoor dat digitale vernieuwing gedragen wordt én aansluit bij de werkpraktijk.

Toelichting doelmatigheid

In 2026 voeren we wettelijke verplichtingen uit en benutten we technologie om werkprocessen slimmer te maken. Hierdoor dalen beheerkosten en ontstaat ruimte voor maatwerk en menselijke aandacht. Vanaf 2027 verwachten we een structurele verlaging van onze bijdrage aan het datacenter met € 0,5 miljoen door afronding van de cloudmigratie. In samenwerking met de GRB wordt uitgewerkt hoe de toekomst van de GRB eruit ziet en wat daarvan de financiële effecten zijn.

In 2026 eindigt de I-fabriek, de tijdelijke projectorganisatie voor uitvoering van de cloudstrategie. Sinds de start van de Digitaliseringsagenda in 2023 (RIB 23.052) is driekwart van het Rijswijkse applicatielandschap gemigreerd naar de cloud. In 2026 wordt een laatste tranche applicaties naar de cloud gebracht en dan zijn de incidentele middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld uitgenut.

Daardoor is 2026 een natuurlijk moment voor een volgende stap in de ontwikkeling: werken met data. Via de Digitaliseringsagenda is de afgelopen jaren geïnvesteerd in het moderniseren van de digitale

huishouding. Deze ontwikkeling wordt in 2026 geborgd. In de komende raadsperiode 2026-2029 staat het werken met data en nieuwe technologie centraal.

Huisvesting en Facilitair

Wat willen we bereiken?

Het belangrijkste doel voor de facilitaire dienstverlening in 2026 blijft het leveren van passende service aan onze gemeentelijke organisatie. Het accent ligt op het bieden van een veilige, gezonde en duurzame werkomgeving voor zowel het bestuur, de organisatie als de medewerkers.

Voor het verbeteren van de dienstverlening aan onze inwoners én het bevorderen van de integrale samenwerking willen we de uitvoerende teams van het Sociaal Domein op één locatie onderbrengen. We willen dat inwoners eenvoudig en laagdrempelig toegang hebben tot ondersteuning, dat teams effectiever kunnen samenwerken en dat we als gemeente blijven meegroeien met de groei en complexiteit van onze stad. De dienstverlening van het Sociaal Domein is nu verspreid over de locaties de Werf, Piet van Vlietlaan en het Huis van de stad.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hybride werkplekconcept

Ons werkplekconcept is ook in 2026 gericht op hybride werken. We zullen dit concept continu verbeteren en aanpassen om een dynamische en stimulerende werkomgeving voor al onze medewerkers te waarborgen. In 2026 zullen we het concept opnieuw monitoren en de nieuwe faciliteiten, zoals de werkplek-app, lockers en de werkplekomgeving, evalueren.

Met de invoering van de werkplek-app zullen we het gebruik van onze werkplekken nauwkeurig monitoren en analyseren. Deze gegevens zullen we omzetten in managementinformatie over het gebruik van ons pand.

Beheer en gebruik Huis van de stad

In het derde kwartaal van 2026 evalueren wij de afspraken voor het gebruik van het Huis van de stad. Doel van deze evaluatie is om te toetsen of de gekozen werkwijze bijdraagt aan een efficiënt, transparant en maatschappelijk verantwoord gebruik van de ruimtes, en of de uitvoering binnen de beschikbare middelen haalbaar blijft.

Horeca

In 2026 zullen we het horecaconcept, inclusief banqueting, verder ontwikkelen, waarbij we nadrukkelijk rekening houden met wensen op het gebied van duurzaamheid en gezondheid. Op deze manier bouwen we voort op de eerste succesvolle stappen en creëren we een aanbod dat aansluit bij de behoeften van onze medewerkers, bezoekers en partners.

Veilige en gezonde werkomgeving

In 2026 zal een veilige en gezonde werkomgeving een belangrijk aandachtspunt blijven. We zullen een beveiligingsplan opstellen voor het Huis van de Stad en hiervoor passende beheersmaatregelen invoeren. Ons doel zal zijn om een veilige en prettige werkomgeving te creëren waarin iedereen zich comfortabel zal voelen.

Duurzaamheid

Een belangrijk doel in onze facilitaire strategie is duurzaamheid. We zetten ons in om duurzaamheidseisen door te voeren in al onze processen, van energieverbruik tot afvalbeheer. Ons doel is om niet alleen een comfortabele werkplek te bieden, maar ook een positieve bijdrage te leveren aan het milieu en een voorbeeld te stellen voor de gemeenschap. Met deze

initiatieven zetten we belangrijke stappen in het uitvoeren van een toekomstbestendige, duurzame en veilige werkomgeving.

Huisvesting Sociaal Domein

We onderzoeken de haalbaarheid van centrale huisvesting voor het Sociaal Domein in de voorkeurslocatie in het Stationskwartier. In 2026 gaan we aan de slag met de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek.

HRM

Wat willen we bereiken?

Wendbare en goed toegeruste organisatie die zich gemakkelijk aanpast

Een organisatie die past bij de groei van de stad en de toenemende complexiteit van onze opgaven, die voldoende personeel en kennis heeft en soepel kan inspelen op belangrijke en dringende onderwerpen en nieuwe opdrachten.

Versterken van de strategische beleidsuitvoering

Een organisatie die nu en in de toekomst over voldoende kennis en middelen beschikt om goed te kunnen omgaan met onze (grootstedelijke) opgaven die steeds ingewikkelder worden en met de steeds sneller wijzigende maatschappelijke en technologische onderwerpen.

Aanmoedigen van talent

Onze organisatie trekt talent aan, investeert en moedigt persoonlijke en professionele groei aan, biedt steeds nieuwe kansen en maakt gebruik van en ontwikkelt het talent van haar medewerkers zo goed mogelijk.

Goed werkgeverschap

In onze organisatie voelen mensen zich prettig en veilig. We hebben een divers samengesteld personeelsbestand en we sluiten niemand buiten. We sluiten aan op belangrijke nieuwe (maatschappelijke) ontwikkelingen die ons ook tot een aantrekkelijke werkgever maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Flexibiliteit in de organisatie

We werken met het programma Groeien met Rijswijk aan het beter omgaan met nieuwe technologie en kunstmatige intelligentie (AI). We meten hoe digitaal vaardig onze medewerkers nu zijn. Daarna maken we een ontwikkelplan voor de verschillende doelgroepen binnen de gemeente. Zo zorgen we ervoor dat iedereen goed kan meedoen met de digitale veranderingen.

We blijven werken aan een goede verdeling tussen vaste medewerkers en tijdelijke krachten. We vinden het belangrijk om externe inhuur blijvend te beperken en werken gericht aan het bereiken van dit doel. Zo houden we ook beter kennis en vaardigheden vast binnen de organisatie. Om de realisatie van inhuur te beperken, hebben wij verschillende maatregelen genomen. Deze worden ook in 2026 voortgezet:

Binnen het domein Bedrijfsvoering huren we in 2026 geen mensen in om tijdelijke invulling te geven aan vaste vacatures. Deze maatregel levert naar verwachting een structurele besparing op van 400.000 euro per jaar.

Voordat inhuur op vacatureruimte kan plaatsvinden, wordt eerst zorgvuldig beoordeeld of dit echt nodig is. Het gemeentelijk managementteam (GMT) neemt hier een besluit over. Daarbij wordt

gekeken naar het soort functie, de noodzaak en urgentie, de duur van de inhuur, de financiële ruimte en mogelijke andere oplossingen.

Recruitment gaat nog gericht en structureel werven op (moeilijk vervulbare) functies om de afhankelijkheid van externe inhuur te verminderen en de bezetting met vaste medewerkers te verbeteren. We gaan ons werkgeversmerk versterken, vaker werken met wervingscampagnes (op vacature-, afdeling- en domeinniveau) en recruitment gaat op meer vacatures actief kandidaten benaderen op de arbeidsmarkt

Als er toch tijdelijke ondersteuning nodig is, maakt de gemeente waar mogelijk gebruik van regionale inhuurpools, zoals provincie Zuid-Holland en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Deze samenwerkingen zijn vaak voordeliger dan commerciële partijen.

Met deze aanpak werken we aan een financieel gezonde, flexibele en toekomstbestendige personeelsinzet. Inhuur wordt hierbij bewust en tijdelijk ingezet op werk waar dat nodig is. Dit levert in de begroting voor 2026 een besparing op van 400.000 euro. Met deze maatregelen geven we uitvoering aan de motie “Beperk externe inhuur” om de netto begrote inhuurkosten met 30% te verminderen op basis van de begroting 2025.

In de motie “Beperk externe inhuur” wordt ook verzocht om beter inzicht in de inhuur te krijgen via de P&C-cyclus. De informatievoorziening in de P&C-cyclus die in 2025 is opgezet, wordt in 2026 voortgezet en waar nodig uitgebreid. Zo geven we uitvoering aan de wens van de raad om transparantie en beheersing van externe inhuur structureel te verminderen.

Versterken van de strategische beleidsuitvoering

Met programma Groeien met Rijswijk bouwen we aan het beter en slimmer realiseren van onze strategie en doelen. We maken processen duidelijker en eenvoudiger. We werken aan een goede samenwerking en uitwisseling op strategisch beleidsniveau. Ook bevorderen we toekomstbestendig leiderschap. We kijken naar de talenten in de organisatie via een personeelsschouw. We zorgen dat belangrijke kennis niet verloren gaat door goede kennisoverdracht tussen medewerkers.

Aanmoedigen van talent/ Aantrekken en behouden van talent

We laten steeds beter zien wat het betekent om te werken voor gemeente Rijswijk. Dat doen we via campagnes, verhalen van collega's en duidelijke informatie over vacatures. We zoeken actief contact met verschillende doelgroepen en blijven creatief zoeken naar nieuwe collega's.

We gebruiken ons online leerplatform om nieuwe medewerkers een goede start te geven (onboarding). We vinden het belangrijk dat medewerkers zich blijven ontwikkelen. We willen dat iedereen goed kan omgaan met veranderingen en digitale ontwikkelingen. Medewerkers worden gestimuleerd om zich te ontwikkelen en hun talenten te gebruiken. Dit maakt ons een aantrekkelijke werkgever die:

- Goed kan concurreren op de arbeidsmarkt;
- in staat is medewerkers langer aan zich te binden en te behouden;
- zorgt dat medewerkers goed zijn in hun werk en inzetbaar blijven.

Goed werkgeverschap

Nieuwe medewerkers en leidinggevenden krijgen bij ons een warm welkom. Met een duidelijk inwerkprogramma zorgen we ervoor dat zij zich snel thuis voelen en goed aan de slag kunnen. We bieden een veilige werkomgeving die voldoet aan wet- en regelgeving, het arbobeleid en duidelijke werkprocessen en instructies. Daarbij hebben we blijvend aandacht voor goede onderlinge verhoudingen, inclusie, integriteit, transparantie en het leren van fouten.

Organisatie: formatie, bezetting en inhuur

Formatie en bezetting

De opbouw van de formatie en bezetting ziet er als volgt uit:

Domein	Formatie september 2025 fte	Bezetting september 2025 fte	Formatie 2026 fte
Directie incl. ondersteuning	29,5	25,9	31,5
Bedrijfsvoering	164,1	153,7	169,1
Maatschappelijke Ontwikkeling	143,4	128,1	153,6
Ruimtelijke ontwikkeling	158,5	129,5	166,7
Sociaal Domein	164,4	158,2	170,4
RijswijkBuiten	8,6	5,4	8,6
Subtotaal	668,5	600,8	699,9
Griffie	7,5	6,5	7,5
Totaal	676,0	607,3	707,4

In de begroting is een groei van de formatie voor 2026 van circa 30 fte voorzien. Dit betreft groei als gevolg van nieuwe wettelijke taken (bijvoorbeeld het huurloket, de wetgeving rondom AI en de borging van de omgevingswet), als gevolg van beleidsintensiveringen (bijvoorbeeld de pandbrigade), als gevolg van nieuw beleid (bijvoorbeeld Citymarketing en economie) en als gevolg van groei van de stad (bijvoorbeeld onderhoud buitenruimte).

Inhuur

In lijn met de aangenomen motie 'beperk externe inhuur', informeren wij in deze paragraaf over de inzet van inhuurkrachten binnen de organisatie in 2026.

In 2026 is € 4,7 miljoen geraamd aan externe inhuur. Hiervan wordt een groot deel ingezet op projecten. Vanwege het tijdelijke karakter van projecten is inhuur vaak het best passend. In het onderdeel HRM/ flexibiliteit in de organisatie wordt vermeld dat we gebruik maken van pools binnen de MRDH of provincie voor specifieke opdrachten. Hierbij moet vermeld worden dat het gebruik van pools een vorm van inhuur blijft, maar vaak goedkoper is dan zelf inhuur aantrekken uit de markt.

De financiële middelen die door het niet invullen van een vacature beschikbaar komen in de personeelsbegroting, worden gebruikt om inhuur op moeilijk vervulbare vacatures te dekken zodat de wettelijke taken, opdrachten en dienstverlening uitgevoerd kunnen blijven worden. Voorbeelden hiervan zijn de moeilijk vervulbare functies in de teams Juridische zaken en Vergunningen.

Inhuur voor de uitvoering van investeringen worden gedekt vanuit het investeringsbudget. Een aantal voorbeelden waarvoor is ingehuurd, zijn de investeringen in de integrale herinrichting probleemstraten 2024 en de infrastructuur Prinses Beatrixlaan.

We doen ook voor specifieke kennis een beroep op inhuur. Specifieke kennis is in deze lastige arbeidsmarkt, onder andere door de huidige salarisschalen, moeilijk aan te trekken. Onze concurrentiepositie op de arbeidsmarkt in de regio wordt beïnvloed door de aanwezigheid van grote overheidswerkgevers zoals ministeries, provincie en een aantal grotere gemeenten. Hiervoor hebben we in 2024 een tweede recruiter aangetrokken die zich vooral heeft gericht op het actief zoeken naar geschikte kandidaten voor (moeilijk) vervulbare vacatures waarmee inhuur op vacatures beperkt wordt.

In 2026 blijven we ons actief richten op beperking van inhuur op vacatureruimte om de inzet van externe inhuur zo veel mogelijk te beperken.

Begroting inhuur 2026	Begroting 2025	Begroting 2026	Verschil
Bruto lasten inhuur	5.564.410	4.675.520	-888.890
Dekking inhuur	3.548.275	3.828.610	280.335
Netto lasten inhuur	2.016.135	846.910	-1.169.225

Inhuur wordt bewust en tijdelijk ingezet op werk waar dat nodig is. Dit levert in de begroting voor 2026 een besparing op van € 400.000. Met deze maatregelen geven we bovendien uitvoering aan de motie "Beperk externe inhuur" om de netto begrote inhuurkosten met 30% te verminderen ten opzichte van de begroting 2025.

Personele lasten (x € 1.000)	2025	2026
Bedrijfsvoering	14.442	14.377
Directie	3.939	4.159
Maatschappelijke Ontwikkeling	12.919	13.592
Ruimtelijke Ontwikkeling	13.926	15.552
Sociaal Domein	17.150	17.082
Overig: Griffie	880	907
Overig: Programma Rijswijkbuiten	831	969
Overig: College van burgemeester en wethouders	950	950
Overig: Gemeenteraad	788	924
Eindtotaal	65.824	68.512

Indicatoren

Onderstaand wordt inzicht gegeven in de personele indicatoren:

Indicator	Realisatie 2024	Begroting 2026
Verhouding vast-flexibel (% kosten inhuur t.o.v. totale loonsom)	23%	6,5%
Gemiddelde uitgaven opleiding en ontwikkeling per medewerker	€ 1.184	€ 740
Streefcijfer ziekteverzuimpercentage	5,62%	5,0%

Informatiebeveiliging en Privacy

Wat willen we bereiken?

Wij zorgen ervoor dat we bewust en veilig omgaan met informatie door een combinatie van het organisatorisch en technisch vastleggen van de juiste toegankelijkheid van informatie, het opbouwen en onderhouden van het bewustzijn over informatieveiligheid en privacy en tijdige signalering en opvolging van storingen en gebeurtenissen. We zijn open: we maken duidelijk waarvoor wij de gegevens van onze inwoners gebruiken en bieden mogelijkheden om het eigen dossier te bekijken voor het wijzigen of verwijderen van de eigen gegevens.

Wij zijn niet alleen verantwoordelijk voor informatiebeveiliging en privacy in onze eigen organisatie. Ook in samenwerking met andere organisaties nemen wij onze verantwoordelijkheid en hebben we veel aandacht voor informatie en privacy en zorgen we voor duidelijke afspraken over deze onderwerpen met andere organisaties.

Doelstellingen

- We voldoen aan het basisenormenkader zoals die staan in de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).
- We voldoen aan de eisen die de privacywet, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), aan ons stelt.
- We leggen jaarlijks verantwoording af over informatieveiligheid door toepassing van de Eënduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA).

Wat gaan we daarvoor doen?

Informatiebeveiliging volgens BIO

In de gemeentelijke processen gaat veel informatie om. Inwoners en bedrijven mogen erop vertrouwen dat we zorgvuldig met die informatie omgaan. Tegelijkertijd is de wens dat informatie altijd beschikbaar is en klopt. De dienstverlening krijgt steeds meer een digitaal karakter. Dit heeft gevolgen voor de organisatie van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie. Om dit goed te kunnen doen is binnen de overheid afgesproken om één norm voor informatiebeveiliging te gebruiken: de baseline informatiebeveiliging overheid (BIO). Ook voor Rijswijk is dat de standaard.

In 2023 is er een nieuwe Europese richtlijn vastgesteld voor informatiebeveiliging: de Network Information Security directive (NIS2). De vertaling van deze richtlijn in Nederlandse wetgeving (de Cyberbeveiligingswet) heeft vertraging opgelopen. De verwachting is nu dat die wetgeving medio 2026 van kracht zal worden. De richtlijn bouwt verder op de weg die al was ingeslagen met de uitvoering van de Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO). Nieuw is dat daar ook toezicht op gehouden zal gaan worden.

De BIO blijft voorlopig de graadmeter bij de jaarlijkse verantwoording over de informatiebeveiliging. Voor die verantwoording is landelijk een eenduidige systematiek ontwikkeld (ENSIA, eenduidige normatiek single information audit). In feite wordt met de ENSIA verantwoording afgelegd over de mate waarin de BIO is uitgevoerd. De verwachting is dat het toezichtkader uit de Cyberbeveiligingswet daarbij zal aansluiten.

Rijswijk zet zich ervoor in om stapsgewijs steeds beter aan de BIO te voldoen. Daar is een plan van aanpak voor opgesteld. Intussen spelen er een tweetal ontwikkelingen die van invloed zijn op de eerder gekozen aanpak:

1. De invoering van de Cyberbeveiligingswet
2. De invoering van versie 2 van de BIO

In het kader van de invoering van de Cyberbeveiligingswet is in Rijswijk een analyse uitgevoerd om te bepalen welke processen en systemen binnen de scope van die wet vallen. Dit zijn de processen waarop de maatregelen uit de BIO van toepassing zijn. In het tweede deel van de inventarisatie wordt gekeken welke maatregelen zijn ingevoerd en welke nog niet (helemaal).

Versie 2 van de BIO vormt het nieuwe kader voor informatiebeveiliging binnen de overheid. Dit vernieuwde model is tot stand gekomen na een evaluatie van de huidige BIO en sluit aan op de ontwikkelingen rondom de NIS2-richtlijn. Hiermee geeft de BIO2 invulling aan de zorgplicht uit de NIS2-richtlijn voor de overheid. De BIO2 is onder leiding van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ontwikkeld in samenwerking met gemeenten, provincies, waterschappen en het rijk. De BIO2 is gebaseerd op de laatste versie van de ISO 27001 en de ISO 27002.

Nadat de BIO2 bestuurlijk bekrachtigd is, zal die wettelijk verankerd worden in de Cyberbeveiligingswet.

Gelet op deze ontwikkelingen zal de invoering van de Cyberbeveiligingswet en de invoering van de BIO in 2026 worden samengevoegd in één plan van aanpak.

Op basis van de resultaten van de verantwoording en de leerpunten uit recente landelijke incidenten is bepaald welke maatregelen, naast de invoering van de BIO volgens het plan van aanpak, met voorrang worden opgepakt. Daarnaast blijft bewustwording een belangrijk aandachtspunt.

Bewustwording

De technische beveiligingsmaatregelen kunnen nog zo goed op orde zijn, een menselijke fout is zo gemaakt. Er zijn veel voorbeelden, waarbij ICT-systemen besmet raakten met gijzelsoftware nadat een medewerker op een linkje in een phishingmail had geklikt of zijn inloggegevens prijs gaf. Ook is het zaak om alert te reageren op signalen over kwetsbaarheden in de gebruikte software. Het recente incident bij het Openbaar Ministerie benadrukt het belang daarvan. Het blijft belangrijk om medewerkers te wijzen op de, veranderende, risico's op het gebied van informatiebeveiliging en aan te geven hoe ze daarmee om moeten gaan.

Gegevensbescherming/ privacy

De gemeente Rijswijk opereert in een samenleving die voortdurend verandert en zet zich in voor een inclusieve, veilige en verbonden gemeenschap. Om inwoners goed te ondersteunen, investeert de gemeente in maatschappelijke projecten die sociale samenhang versterken, eenzaamheid verminderen, jongeren stimuleren en duurzame oplossingen bieden voor kwetsbare groepen.

Deze projecten vragen om het verantwoord gebruik van persoonsgegevens en digitale technologie. De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid op dit gebied serieus en zorgt ervoor dat

persoonsgegevens zorgvuldig en transparant worden verwerkt, volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en andere relevante wet- en regelgeving. Dit gebeurt onder meer door het uitvoeren van Data Protection Impact Assessments (DPIA's) bij nieuwe of risicovolle verwerkingen, het afsluiten van verwerkersovereenkomsten met leveranciers en partners, het structureel verankeren van privacy in beleid, processen en procedures en het documenteren van de verwerkingen in het register van de verwerkingsactiviteiten. Privacybescherming blijft daarmee ook in 2026 een vast onderdeel van de dagelijkse gemeentelijke praktijk.

Daarnaast werkt de gemeente projectmatig en multidisciplinair verder aan de ontwikkeling van AI-governance, met aandacht voor data-ethiek en transparantie. Er worden maatregelen getroffen om algoritmes verantwoord in te zetten, waaronder het toetsen op gelijke behandeling en mensenrechten. Op termijn worden algoritmes geregistreerd in het openbare algoritmeregister, waarmee de gemeente digitale besluitvorming inzichtelijk maakt en ondoorzichtige of oneerlijke uitkomsten voorkomt.

De publicatie van impactvolle algoritmes in het centrale algoritmeregister wordt vanaf augustus 2026 wettelijk verplicht. De ontwikkelingen op het gebied van artificiële intelligentie (AI) gaan echter snel, en onze organisatie anticipeert hierop door al eerder te starten met de registratie en publicatie van dergelijke algoritmes. Naar verwachting worden in het najaar van 2025 de eerste impactvolle algoritmes opgenomen in het centrale register. Hiermee wordt ook opvolging gegeven aan de motie "Wees transparant over algoritmes" die is vastgesteld tijdens het kaderdebat.

De gemeente blijft investeren in kennis, beleid en technologische oplossingen die privacy, transparantie en gelijke behandeling versterken. Zo werkt zij aan een betrouwbare overheid waarin inwoners erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens en belangen zorgvuldig worden beschermd.

Invoering rechtmatigheidsverantwoording

De verantwoordelijkheid voor het vormen van een oordeel over de (financiële) rechtmatigheid van het handelen van de gemeente ligt bij het college. Deze rechtmatigheid wordt door het college verantwoord in de jaarrekening, via de voorgeschreven rechtmatigheidsverantwoording. De accountant toetst vervolgens de getrouwheid van deze verantwoording.

In de paragraaf Bedrijfsvoering van de jaarstukken wordt, op basis van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV en afspraken met de gemeenteraad, aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

Naar aanleiding van de ervaringen met de rechtmatigheidsverantwoordingen in de afgelopen jaren zijn diverse maatregelen genomen om de begrotingsdiscipline te verbeteren. Een belangrijk onderdeel daarvan is het tijdig rapporteren van afwijkingen aan de raad.

De afgelopen jaren zijn er onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking tot het Europees aanbestedingsrecht. Met name op het gebied van groenonderhoud is een forse inhaalslag ingezet. De verwachting is dat in 2026 alle inkooptrajecten rechtmatig zullen zijn aanbesteed.

Verbonden partijen

Inleiding

In de Nota Verbonden partijen 2013 staan kaders voor hoe de gemeente Rijswijk wil omgaan met Verbonden partijen. Het betreft de volgende kaderstellende uitgangspunten:

Overzicht Verbonden Partijen

De gemeente Rijswijk heeft bestuurlijke en financiële belangen in drie vennootschappen en tien gemeenschappelijke regelingen.

Vennootschappen en coöperaties	Gemeenschappelijke regelingen	Stichtingen en verenigingen	Overige verbonden partijen
Stedin Holding N.V.	GGD en VT Haaglanden	Stichting Businesspark Haaglanden	Woonfonds RijswijkBuiten
BNG (Bank voor Nederlandse Gemeenten)	IPP Haaglanden (IPP)		
Dunea Duin & Water	Regionaal Reinigingsbedrijf Avalex		
De Binnenbaan B.V.	Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)		
	Omgevingsdienst (ODH)		
	Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SJH)		
	Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)		
	Bedrijfsvoeringsorganisatie Delft-Rijswijk		

Risicoprofiel

		Bestuurlijke risico's		
		→		
Financiële risico	Laag	Laag	Gemiddeld	Hoog
		Laag	Laag/gemiddeld	Gemiddeld
		MRDH		
		SJH		
		Dunea		
	Gemiddeld	BNG		
		GGD en VT Haaglanden		
		ICT Delft Rijswijk		
		De Binnenbaan b.v		
		St.Businesspark Haaglanden		
		Woonfonds Rijswijk		
	Hoog	Laag	Gemiddeld	Gemiddeld/Hoog
		Avalex		
		VRH		
		Stedin		
		Gemiddeld	Gemiddeld/Hoog	Hoog

Toelichting op de vennootschappen

Overzicht Vennootschappen			
Naam	Stedin		
Vestigingsplaats	Rotterdam		
Doel/Openbaar Belang	Beheren van gas- en elektriciteitsnetwerken		
Ontwikkelingen	Gezien de energietransitie zal Stedin in de toekomst grote investeringen moeten gaan doen. In de afgelopen periode is de rijksoverheid aandeelhouder geworden bij Stedin met aandelen ter waarde van € 500 miljoen. Tevens zijn enkele gemeenten in het verzorgingsgebied van Stedin toegetreden. De grote en snel toenemende vraag van consumenten en ondernemers naar elektriciteit overstijgt de snelheid waarmee netbeheerders het elektriciteitsnet kunnen uitbreiden. In Zuid-Holland heeft het hoogspanningsnet van TenneT nu vrijwel overal de grenzen van zijn capaciteit bereikt voor het transport van elektriciteit naar grootverbruikers. Als gevolg hiervan is Stedin genoodzaakt aanvragen voor nieuw of extra transportvermogen van grootverbruikklanten op een wachtlijst te plaatsen.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico op waarde aandelen en lager / geen dividend. Stedin houdt de vraag naar electriciteit bij voor wat betreft de infrastructuur.		
Doelstelling/taakstelling	Geen (de gemeente heeft hier een maatschappelijk (verplichte) rol en geen direct beleidsdoel).		
Rechtsvorm	Vennootschap		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2024)	Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	€ 3,221 miljard	€ 3,370 miljard
	Vreemd vermogen	€ 5,063 miljard	€ 5,704 miljard
Resultaat 2024	€ 158 miljoen		
Aandelenkapitaal	88.486 aandelen van € 100 nominaal + 14.087 cumulatief preferente aandelen van € 480,69 prijs per cumulatief preferent aandeel.		
Financieel belang	1,57% van het gestort gewone aandelenkapitaal en 3,39% van de cumulatief preferente aandelen.		

Overzicht Vennootschappen

Naam	BNG (Bank voor Nederlandse gemeenten)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	Bank ten dienste van de overheid.		
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Sinds de oprichting aandeelhouder.		
Ontwikkelingen	Geen.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Beperkt risico. Waarde aandelen niet geactiveerd. Jaarlijks dividend is beperkt.		
Doelstelling/taakstelling	Algemene dekkingsmiddelen		
Rechtsvorm	Vennootschap		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1 2024)	Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	€ 4,7 miljard	€ 4,8 miljard
	Vreemd vermogen	€ 110,8 miljard	€ 123,2 miljard
Resultaat 2024	€ 294 miljoen		
Aandelenkapitaal	165.945 aandelen van € 2,50.		
Financieel belang	0,30% van het geplaatst aandelenkapitaal.		
Naam	Dunea Duin & Water		
Vestigingsplaats	Zoetermeer		
Doel/Openbaar Belang	Leveren van betrouwbaar drinkwater en beheren van de duinen tussen Monster en Katwijk.		
Ontwikkelingen	De strategie van Dunea is om een duurzaam en robuust drinkwatersysteem te creëren met meerdere bronnen, dat ook op de lange termijn goed en veilig drinkwater en leveringszekerheid biedt voor de klanten. Door verstedelijking en bevolkingsgroei neemt de vraag naar drinkwater toe. Het heeft dan ook prioriteit bij Dunea om nog meer drinkwater te leveren uit bestaande bronnen en dit systeem zo goed mogelijk te beschermen. Nieuwe bronnen zullen naar verwachting vanaf 2030 extra capaciteit kunnen bieden. Dunea is volop bezig om naar een duurzaam systeem te komen, uit het huidige duinsysteem gecombineerd met innovatieve systemen van zuivering uit nieuwe bronnen dichtbij. Met de duinen wordt de voorraadvorming behouden, de nieuwe zuiveringstechnieken helpen tegen nieuwe opkomende (vervulde) stoffen in het oppervlaktewater en rivieren. Er is sprake van toenemende aandacht voor cybersecurity. Voor een vitale-sectorbedrijf als Dunea vraagt cybersecurity continu en toenemend aandacht in alle lagen van de organisatie. Hierbij wordt ook samengewerkt met andere partners in de drinkwatersector, om maximaal weerbaar te zijn tegen digitale dreigingen.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Beperkt risico. Waarde van aandelen niet geactiveerd. Er wordt geen dividend uitgekeerd. Gemeenten hebben stemrecht via hun aandelen en daarmee invloed op de drinkwatervoorziening. De warmteactiviteiten zijn ondergebracht in een aparte dochteronderneming Dunea Warmte & Koude B.V. met een aparte bestuurder, aparte processen, een aparte administratieve organisatie en interne controle, zodat de risico's op belangenverstrengeling en ineffectief toezicht en bestuur het best worden beheerst.		
Doelstelling/taakstelling	Algemene dekkingsmiddelen		
Rechtsvorm	Vennootschap		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2024)	Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	€ 263,5 miljoen	€ 270,2 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 381,8 miljoen	€ 391,1 miljoen
Resultaat 2024	€ 6,6 miljoen		
Aandelenkapitaal	158.403 aandelen van € 5,00		
Financieel belang	3,96% van het geplaatst aandelenkapitaal. Geen dividenduitkering.		

Overzicht Vennootschappen

Naam	De Binnenbaan B.V.		
Vestigingsplaats	Zoetermeer		
Doel/Openbaar Belang	De Binnenbaan B.V. is de plek waar de inwoners met een Sociale Werkvoorziening (SW)-indicatie uit de gemeenten Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk passend werk uit kunnen voeren. De Binnenbaan B.V. brengt werk en SW'ers bij elkaar. SW-medewerkers worden zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers geplaatst, maar kunnen ook bij de Binnenbaan zelf terecht voor het uitvoeren van opdrachten. Gemeente Zoetermeer is voor 98% eigenaar van De Binnenbaan B.V., gemeente Leidschendam-Voorburg en gemeente Rijswijk zijn ieder voor 1% eigenaar van de Binnenbaan B.V. De Binnenbaan B.V. voert voor de gemeente Rijswijk alleen de WSW uit. Middels de kwartaal overleggen blijven we betrokken bij de bedrijfsresultaten, maar vooral ook hoe het met de Rijswijkse SW'ers gaat. Er is een nieuwe Dienstverleningsovereenkomst aangegaan met De Binnenbaan voor de periode 2026 - 2030.		
Ontwikkelingen	Elk jaar krijgen gemeenten vanuit het Rijk een bijdrage ten behoeve van de personeelskosten bij de uitvoering van de WSW. Deze bijdrage vanuit het Rijk is, zoals nagenoeg overal in Nederland, niet kostendekkend, waardoor een aanvullende gemeentelijke bijdrage nodig is. Het risico op het bedrijfsresultaat voor 2026 binnen De Binnenbaan wordt verrekend door exploitatiebijdrage van € 189.000 en risico-opslag van € 30.000 (prijspeil 2024). De indexatie van 2026 komt hier nog bovenop.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Programma Sociaal Domein - Arbeidsmarkt overig.		
Doelstelling/taakstelling	B.V.		
Rechtsvorm			
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Begroot resultaat 2025	n.v.t.		
Financieel belang	1%		
Omvang van de bijdrage 2025	€ 2.183.000		

Toelichting op de gemeenschappelijke regelingen

Overzicht gemeenschappelijke regelingen			
Naam	GGD en Veilig Thuis Haaglanden		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	Op grond van de Wet publieke gezondheid zorg dragen voor de instelling en instandhouding van één regionale gezondheidsdienst in die regio. Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 zorg dragen voor een regionaal advies- en meldpunt huiselijk geweld. Doel/Openbaar Belang geweld en kindermishandeling. De regeling behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid en de aanpak huiselijk geweld. GGD De GGD bevordert de gezondheid van Rijswijkse inwoners op alle vlakken, maar focust op vijf thema's om dit effectief te doen: gelijke kansen, gezonde leefomgeving, acute problemen, veilig vangnet en professionele organisatie. Met deze vijf ambities speelt de GGD in op actuele ontwikkelingen zoals een lagere vaccinatiegraad, bescherming tegen huidkanker en het bevorderen van seksuele gezondheid. De GGD is nauw betrokken bij de uitvoering van nationale gezondheidsakkoorden zoals het Nationaal Preventieakkoord, het Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord. De GGD voert wettelijke taken uit, maar voert ook per gemeente lokale taken uit. Voor Rijswijk zijn dit het schoolgezondheidsbeleid en het meldpunt zorgwekkend gedrag. Veilig Thuis Haaglanden In 2025 is gewerkt aan een nieuwe werkwijze welke per 2026 op grote schaal in 3 gebiedsteams (Delft, Westland en Den Haag) toegepast gaan worden. Op lokaal niveau volgt een plan van aanpak met gebruik van het richtinggevend kader van de VNG over Stevige lokale teams en zal prioritering van huiselijk geweld casuïstiek in brede toegangsteam (generalistische basisteams) volgen. Voor de lokale aanpak van		
Ontwikkelingen GGD en Veilig Thuis Haaglanden			

Overzicht gemeenschappelijke regelingen			
	huiselijk geweld waar mogelijk in samenhang en parallel met de Nieuwe regiovisie aanpak huiselijk geweld Haaglanden worden versterkt en uitgebouwd. De GGD blijft een belangrijke partner bij huidige of nieuwe pandemieën. De uitvoeringsorganisatie kan opgeschaald worden als dat nodig is. Voor wat betreft Veilig Thuis heeft de organisatie over het hele jaar bekeken te maken met een fluctuerend aantal adviesvragen en meldingen en blijft het vinden en behouden van personeel een punt van aandacht.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)			
Doelstelling/taakstelling	Programma Sociaal Domein Preventieve gezondheidszorg en het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
	Eigen vermogen	€ 2.432.000	€ 1.838.000
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Begroot resultaat 2025	0		
Financieel belang	3%		
Omvang van de bijdrage 2025	€ 1.417.000		

Overzicht gemeenschappelijke regelingen			
Naam	IPP Haaglanden (IPP)		
Vestigingsplaats	Rijswijk		
Doel/Openbaar Belang	Het IPP heeft tot taak het aanleggen en exploiteren van bedrijfsterreinen, waaronder alles is begrepen hetgeen met deze aanleg en exploitatie samenhangt, alsmede het stichten en exploiteren van bedrijfsgebouwen onder de noemer herstructurering. - Ontwikkeling en uitgifte bedrijventerreinen regio Haaglanden. - Herstructurering bedrijventerreinen. - Faciliteren regionale samenwerking bovengenoemde zaken.		
Ontwikkelingen	Het IPP heeft in 2025 de investeringsagenda met betrekking tot de werkgebieden in Rijswijk en Den Haag bijgewerkt en geeft daar verdere uitvoering aan.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Rijswijk participeert voor 50% risicodragend in de exploitaties van het Industrieschap de Plaspoelpolder. De verkoop van bouw kavels en verhuur/verkoop bedrijfspanden is onderhevig aan de marktcondities.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Economie en Werken.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2026)	Eindstand (31-12-2026)
	Eigen vermogen	€ 13,8 miljoen	€ 16,1 miljoen
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat 2024	€ 897.667		
Financieel belang	50%		
Omvang van de bijdrage 2026	n.v.t.		
Naam	Afvalinzameling Avalex		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	Het bedrijf heeft tot doel het zo effectief en efficiënt mogelijk uitvoeren van de zorgplicht van de deelnemers voor de inzameling en verwerking van grondstoffen en restafval. Avalex werkt samen met de deelnemende gemeenten aan een open en transparante Dienstverleningsovereenkomst (DVO) en inkoop. Ook worden er gezamenlijke inspanningen geleverd om de hoeveelheid restafval af te laten nemen. De markt voor het verwerken van afvalstoffen/grondstoffen blijft in beweging. De afvalstoffenheffing gaat omhoog als gevolg van een fors verhoogde CO₂-heffing voor afvalverbrandingsinstallaties, die vanaf 2026 stapsgewijs wordt ingevoerd en oploopt naar € 78 per ton in 2030. Deze extra kosten voor afvalbedrijven worden doorberekend in de tarieven voor gemeenten en particulieren, wat kan leiden tot hogere afvalstoffenheffingen. Het kabinet kondigde een totale lastenverzwaring aan van €567 miljoen voor de afvalsector, die door middel van hogere tarieven voor afvalverbranding wordt doorberekend. Daarnaast verzorgt Avalex vanaf 2022 de afhandeling van de subsidies van Nedvang voor het recyclen van plastic, metaal en drankkarton-afval (PMD) voor de gemeenten. De mutaties die hieruit voortkomen, namelijk tegenover uitgaven staan subsidie ontvangsten, zijn eveneens verwerkt in de financiën.		
Ontwikkelingen	Hogere afvalstoffenheffing door verhoogde CO₂-heffing voor afvalverbranding. Kabinet heeft een lastenverzwaring van 567 miljoen aangekondigd voor de afvalsector. Dit zorgt voor een hogere afvalstoffenheffing voor gemeenten en inwoners vanaf 2030. De stijging zal al vanaf 2028 merkbaar zijn. De garantstelling van Avalex bij HVC heeft geen gevolgen voor de financiële positie van de gemeente Rijswijk. De garantstellingsprovisie (ca. € 140.000 per jaar) heeft een positief effect op de financiën.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Hogere afvalstoffenheffing door verhoogde CO₂-heffing voor afvalverbranding. Kabinet heeft een lastenverzwaring van 567 miljoen aangekondigd voor de afvalsector. Dit zorgt voor een hogere afvalstoffenheffing voor gemeenten en inwoners vanaf 2030. De stijging zal al vanaf 2028 merkbaar zijn. De garantstelling van Avalex bij HVC heeft geen gevolgen voor de financiële positie van de gemeente Rijswijk. De garantstellingsprovisie (ca. € 140.000 per jaar) heeft een positief effect op de financiën.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Wonen en Leven - Afvalinzameling		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2024)	Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	€ 7,5 miljoen	€ 7 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 44,5 miljoen	€ 38,4 miljoen
Resultaat 2024	€ 0,1 mln. Negatief		
Financieel belang	17,69% van de omzet		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 8,8 miljoen		

Overzicht gemeenschappelijke regelingen			
Naam	Veiligheidsregio Haaglanden		
Algemene informatie	De Veiligheidsregio Haaglanden (hierna: VRH) voert taken uit van de Wet Veiligheidsregio's op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing, en geneeskundige hulpverlening voor de gemeente Rijswijk. De VRH draagt als uitvoeringsdienst bij aan de (brand)veiligheid en gezondheid voor inwoners, ondernemers en bezoekers binnen de regio Haaglanden.		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	De VRH voert als wettelijk verplichte gemeenschappelijke regeling taken uit op het gebied van brandweezorg, regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De doelstellingen van de VRH zijn beschreven in de meerjarenbegroting 2026 - 2029 van de veiligheidsregio.		
Ontwikkelingen	De Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) speelt in op veranderende risico's door technologische ontwikkelingen, energietransitie en verstedelijking, waarbij een risicogerichte aanpak centraal staat, vooral voor de brandweer. Door uitstroom en arbeidsmarktkrapte wordt gewerkt aan een toekomstbestendige organisatie via het traject 'Transformatie'. In rampenbestrijding en crisisbeheersing is samenwerking tussen brandweer, GHOR, politie en gemeenten cruciaal, ondersteund door beleidsplannen en extra middelen vanuit het Rijk om de informatiepositie en crisisorganisatie te versterken. De GHOR coördineert de medische zorg bij crises, ontwikkelt nieuw beleid voor 2026–2030 en zet in op informatiemanagement en maatschappelijke weerbaarheid. Gemeenten vernieuwen hun crisisorganisatie, met aandacht voor bevolkingszorg, crisiscommunicatie en een grotere rol voor maatschappelijke weerbaarheid vanaf 2025.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico's normale bedrijfsuitoefening; politiek- bestuurlijke risico's.		
Doelstelling/taakstelling	Programma openbare orde en veiligheid – VRH.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
	Eigen vermogen	€ 6,3 miljoen	€ 6,0 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 130,8 miljoen	€ 144,1 miljoen
Resultaat 2024	€ 3.785.000		
Financieel belang	5,1%		
Omvang van de bijdrage 2026	€ 6,2 miljoen		
Naam	Omgevingsdienst Haaglanden		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	Negen Haaglanden gemeenten hebben de milieu vergunningverlening, het toezicht en de milieu handhavingstaken ondergebracht bij de Omgevingsdienst Haaglanden. Hierdoor wordt kennis en expertise op het gebied van milieu voor de regio Haaglanden gebundeld. Ook de gemeente Rijswijk heeft een aantal milieutaken ondergebracht bij de Omgevingsdienst Haaglanden. De Omgevingsdienst Haaglanden is namens de gemeente Rijswijk verantwoordelijk voor de uitvoering van deze taken. Ook kan de ODH op verzoek van de gemeente optreden als specialistisch milieuviseur op het gebied van ruimtelijke ordening en kan deze dienst de gemeente adviseren bij milieubeleidsontwikkeling en uitvoering.		
Ontwikkelingen	De Wet Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (wet VTH) die de basis vormt voor de taakuitvoering van de Omgevingsdienst Haaglanden is inwerking getreden; De Omgevingswet is beleidsneutraal overgegaan in deze wet via het Invoeringsbesluit Omgevingswet.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Voor risico's die bekend zijn, worden bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden tot 5% van de structurele lasten. Als er risico's zijn waar niet in voorzien is, en waarvoor het weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan de gemeente uit hoofde van deelname in de gemeenschappelijke regeling voor ongeveer 3% worden aangesproken.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Wonen en Leven - milieuvergunningen & advies. Programma Openbare orde en veiligheid - toezicht & handhaving.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2024)	Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	€ 4,2 miljoen	€ 4,2 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 8,1 miljoen	€ 8,1 miljoen
Resultaat 2024	€ 692.000 positief		
Financieel belang	3%		
Omvang van de bijdrage 2024	€ 887.000		

Overzicht gemeenschappelijke regelingen			
Naam	Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen Inkoopbureau H10)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Doel/Openbaar Belang	Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH) coördineert de jeugdhulp voor de aangesloten gemeenten. Het gaat om de inkoop van jeugdhulp, het beheer van contracten en de afhandeling van declaraties van de jeugdhulpaanbieders waarmee wij samenwerken. Het SbJH vormt ook de schakel tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieders.		
Ontwikkelingen	Het SbJH is een samenwerking gericht op ondersteuning van de inkoop van specialistische jeugdzorg voor Delft, Den Haag, Leidschendam_x0002_Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer (H9-gemeenten). De raad in Rijswijk heeft op 19 juni 2025 ingestemd met de nieuwe regionale inkoopstrategie jeugdhulp Haaglanden. Deze inkoopstrategie leidt tot nieuwe contract-afspraken met jeugdhulpaanbieders per 1 januari 2027.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	In het kader van de verplichting vanuit het Rijk om regionaal samen te werken is de gezamenlijk inkoop ondergebracht in een zelfstandig servicebureau. Positieve effecten zijn onder andere risico- en aansprakelijkheidsspreidingen en schaalvoordeel. Terugtrekkende deelnemers of het niet doorzetten van het Servicebureau hebben een risico voor de continuïteit ervan. De gemeente Voorschoten is formeel uitgetreden per 1 januari 2024. De uittreding van Voorschoten heeft geen significante financiële gevolgen.		
Doelstelling/taakstelling	Programma Sociaal domein		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens			Beginstand (1-1-2024)
	Eigen vermogen	€ 122.000	Eindstand (31-12-2024)
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Begroot resultaat 2025	€ 0		
Financieel belang	5%		
Omvang van de bijdrage 2025	€ 224.000		
Naam	MRDH (Metropoolregio Rotterdam Den Haag)		
Vestigingsplaats	Rotterdam		
Doel/Openbaar Belang	Het verbeteren van de bereikbaarheid, het versterken van het economisch vestigingsklimaat en het stimuleren van werkgelegenheid binnen de metropoolregio Rotterdam - Den Haag. De MRDH is opdrachtgever voor het openbaar vervoer in de regio.		
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Gemeente Rijswijk is samen met 20 andere gemeenten partner in de gemeenschappelijke regeling. De uitgaven voor de programma's Exploitatie verkeer en openbaar vervoer en Infrastructuur verkeer en openbaar vervoer worden gedekt uit de Brede Doeluitkering (BDU) en andere rijksmiddelen. Daarnaast betalen gemeenten een inwonersbijdrage, waaruit activiteiten voor het (in verhouding geringe) programma Economische vestigingsklimaat worden gedekt.		
Ontwikkelingen	Het Rijk heeft bezuinigingen aangekondigd op de Brede Doeluitkering en het openbaar vervoer. De voorgenomen bezuinigingen van €335 mln voor 2026 op het regionale openbaar vervoer is teruggebracht naar €225 mln (moet nog worden bevestigd in de rijksbegroting). Daarmee is de grote bezuiniging voor 2026 beperkt. Voor de jaren daarna is onduidelijk of er bezuinigingen plaatsvinden op de middelen voor het regionale openbaar vervoer. Begin 2026 worden de nieuwe mobiliteitsvisie en de nieuwe economische visie vastgesteld. In de concept economische visie wordt een andere financiële strategie aangekondigd; meer inzet op andere financieringsbronnen en onderzoek naar gedeeltelijke afbouw van de inwonersbijdrage.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	De risico's die samenhangen met de taken voor het versterken van het economisch vestigingsklimaat kunnen alleen met eigen weerstandscapaciteit van de MRDH worden afgedekt. In een uitgevoerde financiële risicoanalyse is het risico bepaald van het eventueel wegvallen van een deel van de inwonersbijdragen. Dit risico is met de vaststelling van zogenaamde uittreedregels komen te vervallen. Het aanhouden van een aparte reserve is daardoor niet meer nodig. De risico's die samenhangen met de activiteiten voor verkeer en vervoer worden allereerst opgevangen met een risicobuffer die binnen de projecten, waarbij financiële risico's worden geïdentificeerd, wordt aangehouden. Wanneer deze risicobuffer niet afdoende is, worden de BDU-middelen aangesproken. Dit heeft tot gevolg dat andere bestedingen ten laste van de BDU-middelen lager worden en/of vertragen. Daarnaast zijn er risico's met lage kans in verband met de financiering van de OV bedrijven.		

Overzicht gemeenschappelijke regelingen			
Doelstelling/taakstelling	De doelen van de MRDH zijn in de strategische agenda samengevat in zes opdrachten:		
	1. Investeren in de bereikbaarheid om de inwonersgroei in de regio te faciliteren		
	2. Toekomstbestendige economie faciliteren		
	3. Actieve en collectieve vormen van mobiliteit stimuleren		
	4. Vernieuwen van werklocaties		
	5. Versterken van het regionale mobiliteitsnetwerk		
	6. Herstellen van het OV-systeem		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2024)		Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	€ 35,4 miljoen	€ 42,0 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 1.532,7 miljoen	€ 1.752,6 miljoen
Resultaat 2024	€ 831.705		
Financieel belang	3%		
Omvang van de bijdrage 2026	€ 182.130		
Naam	Bedrijfsvoeringsorganisatie Delft-Rijswijk		
Vestigingsplaats	Delft		
Doel/Openbaar Belang	Samenwerking Delft-Rijswijk op IT beheer (bedrijfsvoering).		
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	GR en gemeente staan samen aan de lat		
Ontwikkelingen	In 2026 zal verder gegaan worden met het naar de 'cloud' verplaatsen (versaasing) van de software in gebruik bij de gemeente Rijswijk. Door deze software naar de cloud te verplaatsen, zal in de toekomst minder gebruik gemaakt hoeven worden van de datacentra (en aanverwante dienstverlening) via de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Delft-Rijswijk (de GRB). De huidige dienstverleningsovereenkomst is (door een wetswijziging op het gebied van gemeenschappelijke regelingen) van onbepaalde tijd, maar wordt 1 keer per 5 jaar geëvalueerd. De focus bij de herziening van de DVO ligt bij het optimaliseren van de samenwerking (qua kosten, processen en organisatievorm) en het actualiseren van het dienstenaanbod. De meerjarenbegroting 2026-2029 van de GRB is in juni 2025 voor zienswijze in de raad behandeld.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)		
Doelstelling/taakstelling	Overhead / Paragraaf Bedrijfsvoering.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2024)		Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting op de stichtingen

Overzicht stichting			
Naam	Stichting Businesspark Haaglanden		
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp		
Doel/Openbaar Belang	Stichting Businesspark Haaglanden is een samenwerkingsverband van zeven gemeenten in de regio Haaglanden gericht op de ontwikkeling van werklandschappen van de toekomst. Stichting Businesspark Haaglanden bevordert de regionale samenwerking tussen deelnemende gemeenten om bedrijfshuisvesting te verbeteren en zo bedrijven te behouden, nieuwe bedrijven aan te trekken en de werkgelegenheid in de Haagse regio te versterken.		
Ontwikkelingen	Stichting Businesspark Haaglanden is een kennis- en netwerkorganisatie gericht op bedrijventerreinen in de Haagse regio. De organisatie is bezig met een herpositionering en verdere ontwikkeling. Het behouden van voldoende ruimte voor werkgelegenheid blijft daarbij het uitgangspunt in de regionale samenwerking. Belangrijke thema's zijn onder meer 'beter benutten' van bestaande terreinen en 'het juiste bedrijf op de juiste plek'. De maatschappelijke waardering voor bedrijventerreinen groeit, mede door hun belang voor een vitale economie. Het bestuur heeft ingestemd met een samenwerkingsovereenkomst tussen Stichting Businesspark Haaglanden en het IPP Haaglanden. Met deze praktische en resultaatgerichte samenwerking willen beide partijen bijdragen aan een aantrekkelijker vestigings- en investeringsklimaat in de regio.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico's betreffende normale bedrijfsuitoefening.		
Rechtsvorm	Stichting		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2024)	Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	€ 30.000	€ 114.000
	Vreemd vermogen	€ 45.090	nvt
Resultaat 2024	€ 84.000		
Financieel belang	15,0%		

Toelichting overige verbonden partijen

Verbonden partijen			
Naam	Woonfonds		
Vestigingsplaats	Driebergen-Rijsenburg		
Doel/Openbaar Belang	Vastgoed Syndicering Nederland N.V. (VSN) richt een woonfonds op. De gemeente Rijswijk participeert daarin met andere deelnemers. Middels dat fonds zijn 100 huurwoningen in Rijswijk voor de middengroepen gebouwd. Doel is huurwoningen in het middensegment toevoegen en de huur voor langere tijd in dit segment beschikbaar te houden.		
Ontwikkelingen	Geen.		
Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico's: juridisch, financieel. Deze risico's zijn onderzocht door een externe partij en opgenomen in de risicoanalyse (RV 21-042). De risico's worden als laag beoordeeld.		
Rechtsvorm	Het fonds wordt vormgegeven als een combinatie van een maatschap en een stichting, waarbij participanten van het fonds toetreden tot de maatschap.		
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2024)	Eindstand (31-12-2024)
	Eigen vermogen	€ 11.595.328	€ 12.261.362
	Vreemd vermogen	€ 17.821.172	€ 17.533.712
Resultaat 2024	€ 1.290.273		
Financieel belang	24,95% (€ 2,925 miljoen)		

Grondbeleid

Inleiding

Ons grondbeleid richt zich op de grondmarkt in brede zin. Dit omvat het kopen van grond, gronduitgifte, huurovereenkomsten, voorkeursrecht, onteigening, vestiging van zakelijke rechten, inrichting van de openbare ruimte, aanleg van nutsvoorzieningen (zoals elektriciteit en water), het bouw- en woonrijp maken van grond, grondprijns beleid, en publiek-private samenwerking (PPS). In deze paragraaf lichten we toe hoe we ons grondbeleid inzetten om onze ambitie te realiseren.

Ambitie

Met ons grondbeleid sturen we op ruimtelijke ontwikkelingen die Rijswijk versterken. We zetten gemeentelijke gronden strategisch in, verdelen kosten en opbrengsten eerlijk en houden risico's beheersbaar.

Samenvatting

Goed grondbeleid is geen doel op zich maar draagt bij aan de ontwikkeling van de stad. We zetten ons grondbeleid effectief in door:

- Het grondbeleid te actualiseren en te onderzoeken of bij ruimtelijke ontwikkelingen meer risicodragend gestuurd kan worden door middel van actief grondbeleid;
- Grondexploitaties te openen voor de ontwikkelingen woonwagencentrum De Strijp, de Marimbahallocatie en de voormalige Triaslocatie;
- Faciliterend grondbeleid in te zetten bij een groot deel van de binnen stedelijke ontwikkelingen, met name in de Stadsas.
- Landhuis De Voorde te renoveren en te verkopen;
- Te onderzoeken hoe de beschikbare strategische gronden het best ingezet kunnen worden om beleidsdoelen te realiseren.

Wat willen we bereiken?

Met het grondbeleid sturen en ondersteunen we de ruimtelijke ontwikkelingen in Rijswijk die voortkomen uit onze ambities. Gemeentelijke gronden op strategische locaties zetten we doelmatig in om beleidsdoelen te realiseren. We bevorderen maatschappelijk gewenst gebruik van gronden door gebiedsontwikkelingen en projecten mogelijk te maken. Daarbij zorgen we voor een eerlijke verdeling van kosten en opbrengsten tussen de gemeente en grondeigenaren en hanteren we bij faciliterende projecten kostendekkendheid als uitgangspunt. Risico's van ruimtelijke ontwikkelingen blijven zo beheersbaar en inzichtelijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten de volgende instrumenten in om onze ambitie te bereiken:

Actualisatie van het grondbeleid

Ruim een jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet, zijn we gestart met de actualisatie van ons grondbeleid. We hebben inmiddels voldoende ervaringen opgedaan met werken onder de Omgevingswet om tot een herijking te komen. In 2026 streven we er naar het geactualiseerde grondbeleid vast te stellen. Bij de actualisatie van het grondbeleid wordt – in lijn met het collegewerkprogramma - ook de mogelijkheid nader onderzocht om bij ruimtelijke ontwikkelingen meer risicodragend te sturen door middel van actief grondbeleid. Dit houdt in dat de gemeente zelf gronden en panden aankoopt of eigen gronden ontwikkelt. Dit kan helpen om maatschappelijke doelen te bereiken, zoals het behoud of versterken van welzijn of het vergroten van werkgelegenheid.

Gemeentelijke gronduitgifte

We sluiten de lopende grondexploitatie Eikelenburg af, en starten of onderzoeken nieuwe voor het woonwagencentrum De Strijp, de Marimbahallocatie, de Buziaulaan (Triaslocatie), de Van Offwegenlaan en de P. van Vlietlaan. Zie *beleidsproduct 8.2* voor meer informatie over de lopende en (mogelijk) toekomstige gemeentelijke grondexploitaties. De grondexploitatie RijswijkBuiten wordt in een aparte paragraaf toegelicht.

Bij gronduitgifte gebruiken we marktconforme prijzen uit de in 2024 geactualiseerde Grondprijzenbrief. In sommige gevallen is het nodig een taxatie uit te voeren. Zo zorgen we voor een transparante prijsbepaling en kostendekkende opbrengsten.

Faciliterend grondbeleid

Bij veel ontwikkelingen, vooral in de Stadsas, passen we faciliterend grondbeleid toe. De gemeente bepaalt hierbij de kaders, terwijl marktpartijen zoals ontwikkelaars en woningcorporaties de plannen uitvoeren. De gemeentelijke kosten verhalen we vooral via anterieure overeenkomsten. Bij verkoop van gemeentelijke grond zijn deze kosten verwerkt in de uitgifteprijs. In *beleidsproduct 8.3* staat een overzicht van de lopende ontwikkelingen waarbij faciliterend grondbeleid wordt toegepast.

Verkoop van gemeentelijk vastgoed

We verkopen vastgoed dat niet van strategisch belang is. Hiermee beheren we ons vastgoed efficiënt en maken we middelen vrij voor andere gemeentelijke prioriteiten.

De Voorde

Na het afhaken van eerdere initiatiefnemers is het verkoop- en ontwikkelproces voor De Voorde opnieuw gestart. Vanwege het historische karakter en de monumentale status van het landhuis is een zorgvuldige herontwikkeling noodzakelijk. De herontwikkeling richt zich op het versterken van de cultuurhistorische uitstraling en de natuurwaarde van de Landgoederenzone. Voorafgaand aan de verkoop is het noodzakelijk dat een cascorenovatie plaatsvindt, zodat het in goede staat kan worden overgedragen. De verkoop van landhuis De Voorde staat gepland voor 2026.

Woningen en overig vastgoed

De gemeente bezit acht woningen die, zodra de huur eindigt, worden verkocht, tenzij ze van strategisch belang zijn. In de meeste gevallen ontbreekt dit strategisch belang en komen de woningen in aanmerking voor verkoop. Dit zijn drie woningen minder dan vorig jaar. Herenstraat 87 is inmiddels verkocht en de woningen bij De Voorde en Hofrust maken onderdeel uit van een groter complex dat naar verwachting als geheel wordt verkocht.

Daarnaast heeft de gemeente bedrijfsmatig vastgoed in eigendom dat niet direct tot de kerntaken behoort, zoals kinderdagverblijven. Wanneer een dergelijke locatie geen strategisch belang heeft, wordt deze op een passend moment, financieel en operationeel, afgestoten.

Strategische gronden

Om het grondbeleid verantwoord toe te passen, hebben we enkele strategisch belangrijke locaties aangekocht die van waarde zijn voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van Rijswijk. Zolang deze gronden nog niet klaar zijn voor ontwikkeling en niet als bouwgrond binnen een exploitatieproject kunnen worden aangemerkt, staan ze op de gemeentelijke balans als 'strategische gronden' onder de materiële vaste activa (MVA). Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste strategische locaties in gemeentelijk bezit.

Hof van Elsenburg (Lange Kleiweg 80)

Deze locatie zou na afloop van de verhuur aan het COA in 2022 grotendeels beschikbaar worden gesteld aan Rijkswaterstaat voor de verbreding van de A4. De uitvoering daarvan is echter aanzienlijk vertraagd door de stikstofproblematiek. Inmiddels worden met Rijkswaterstaat gesprekken gevoerd over het gebruik van een andere locatie.

Op 24 september 2024 besloot de raad om het terrein voor twee jaar opnieuw te verhuren aan het COA voor de opvang van asielzoekers. Vanaf 1 maart 2025 is het terrein in gebruik door het COA tot uiterlijk eind augustus 2027. Hierna komt 'Hof van Elsenburg' vrij voor ontwikkeling. Het ruimtelijk kader hiervoor wordt in 2026 opgesteld.

Landgoederenzone - locatie De Opperd

De oorspronkelijke bouwmogelijkheid voor De Opperd is met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervallen. De gemeente wil het gebied behouden als onbebouwd onderdeel van de landgoederenzone. Bij de gebiedsgerichte uitwerking van het omgevingsplan wordt dit beleid in regels vastgelegd. Het onbebouwd laten van De Opperd heeft geen directe financiële gevolgen. De kosten voor de gebiedsgerichte uitwerking van het omgevingsplan zijn verwerkt in *beleidsproduct 8.1*.

Wat gaat het kosten?

Actualisatie van het grondbeleid

De actualisatie van het grondbeleid zal vanuit het reguliere werkbudget Grondzaken worden gedekt.

Gemeentelijke gronduitgifte

Zie *beleidsproduct 8.2* voor meer informatie over de baten en lasten van specifieke lopende of (mogelijk) toekomstige gemeentelijke grondexploitaties.

Faciliterend grondbeleid

In het faciliterend grondbeleid geldt kostendekkendheid voor de gemeente als uitgangspunt. In sommige gevallen kan een bijdrage worden geleverd vanuit besparingen op de vervangingskosten van bestaande gemeentelijke infrastructuur in de openbare ruimte. Zie *beleidsproduct 8.3* voor meer informatie over de financiële gevolgen van specifieke ontwikkelingen waarbij faciliterend grondbeleid wordt toegepast.

Verkoop van gemeentelijk vastgoed

Voor de cascorenovatie van landgoed De Voorde is een krediet van € 1.300.000 beschikbaar.

Strategische gronden

De reguliere kosten van het Hof van Elsenburg worden gedekt door de huuropbrengsten door verhuur aan het COA. Reguliere kosten omvatten vooral zakelijke lasten.

De wijziging van het Omgevingsplan voor de locatie De Opperd wordt meegenomen met de gebiedsgerichte uitrol van het Omgevingsplan. Zie *beleidsproduct 8.1* voor nadere toelichting.

Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen zijn onder te verdelen in belastingen en heffingen. Belastingen worden geheven zonder dat daar een direct aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat. Het Rijk heeft bepaald welke belastingen de gemeenten mogen heffen. De opbrengst van deze belastingen wordt tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend (dit zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben) en vrij mogen worden besteed. Bij heffingen is er wel sprake van een tegenprestatie. De afnemer (inwoner of ondernemer) van de dienst betaalt hiervoor een vergoeding en de opbrengst van de heffingen wordt gebruikt als dekking voor de gemaakte kosten.

De gemeente Rijswijk heft een aantal belastingen en heffingen, dat tot de woonlasten wordt gerekend. Dit zijn de onroerendezaakbelasting (OZB), rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Doordat alle gemeenten in Nederland deze indeling gebruiken, kunnen de woonlasten van de gemeenten onderling worden vergeleken. Deze vergelijking wordt jaarlijks gepubliceerd in de COELO-atlas: Gemiddelde gemeentelijke woonlasten 2025 – COELO.

Naast de woonlasten kent de gemeente Rijswijk ook de belastingen: parkeerbelasting, precariobelasting en toeristenbelasting. Aan rechten heft de gemeente nog: leges, marktgelden en de BIZ-bijdrage (Bedrijveninvesteringszone).

Uitgangspunten

De uitgangspunten van het beleid voor de lokale heffingen zijn:

- De woonlasten in Rijswijk blijven op het gemiddelde van de gemeenten in de regio Haaglanden (Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Westland, Pijnacker-Nootdorp, Midden-Delfland, Zoetermeer, Rijswijk)
- Streven naar een redelijke kostendekking van de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing en leges. Overigens mag de dekking wettelijk nooit meer zijn dan 100%. De opbrengsten van de heffingen mogen dan net zo hoog zijn als de kosten die de gemeente hiervoor maakt. De kwijtscheldingslasten nemen we niet mee bij het bepalen van de mate van kostendekking. De dekking daarvan vindt plaats binnen het armoedebeleid.

Samenvatting

Uitgangspunt tarieven

De uitgangspunten voor de ontwikkeling van de gemeentelijke tarieven in 2026 staan gedeeltelijk in de meerjarenbegroting 2026-2029:

- Uitgangspunt voor de indexering van de lokale heffingen is 2,6%;
- De opbrengst OZB stijgt met de inflatiecorrectie van 2,6%. De verwachting is dat de gemiddelde WOZ-waarden van woningen met 10% stijgen, waardoor het tarief in 2026 iets daalt.
- De tarieven voor rioolheffing stijgen door indexering en hogere kosten met gemiddeld 2,6%
- De afvalstoffenheffing daalt gemiddeld met 4% door onder een andere manier van kostentoerekening en de inzet van de equalisatiereserve om de kosten voor het opruimen van lachgascilinders ad. € 132.000 te dekken.
- De tarieven van parkeervergunningen en de tarieven voor straatparkeren (automaat en belparkeren) blijven in 2026 gelijk. Voor straatparkeren blijft het tarief € 3,30 per uur in het gebied rond Bogaard stadscentrum, in overige gebieden blijft het tarief € 2,15 per uur.
- Het tarief voor toeristenbelasting wordt in 2026 verhoogd naar € 3,70. Dit was al vastgesteld in de paragraaf lokale heffingen van de begroting 2025. In de meerjarenbegroting 2024 - 2027 is besloten om het tarief voor 2 achtereenvolgende jaren vast te stellen. Voor belastingjaar 2027 stijgt het tarief naar € 3,80.

Ontwikkelingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

In 2026 worden de waarden van de onroerende zaken opnieuw vastgesteld naar het prijspeil op 1 januari 2025. Deze waarden worden bekendgemaakt aan belanghebbenden op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Bij het berekenen van de OZB-tarieven is rekening gehouden met de gestegen waarden van de onroerende zaken, zodat deze geen invloed hebben op de hoogte van de OZB-tarieven. Wel wordt de opbrengst met de geschatte inflatiecorrectie van 2,6% verhoogd.

Rioolheffing

De kosten die de gemeente maakt op het gebied van riolering worden gedekt door de rioolheffing. Hieronder vallen onder andere de kosten van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en de afvoer van overtollig regenwater. Ook wordt een deel van de veegkosten van zwerfvuil doorbelast via de rioolheffing. Voor de opbrengsten uit de rioolheffing geldt dat deze maximaal 100% kostendekkend mogen zijn en de totale kosten dus niet mogen overstijgen. Wel wordt gestreefd naar kostendekkende tarieven. Een uitzondering geldt voor de gemiste opbrengsten als gevolg van verleende kwijtschelding (kwijtscheldingslasten). Deze worden in Rijswijk niet doorberekend in de rioolheffing, waardoor de geraamde opbrengst van de rioolheffing lager uitvalt dan de geraamde kosten.

Eigenaren van woningen en niet-woningen betalen een vast tarief. Hoeveel de rioolheffing voor het gebruik bedraagt is afhankelijk van de samenstelling van het huishouden (één-, twee- of meerpersoonshuishoudens) en het waterverbruik. Om de rioolheffing kostendekkend te houden worden deze tarieven met 2,6% verhoogd. Voor grootverbruikers van water wordt vanaf 500 kubieke meters afgevoerd water per extra kubieke meter een bedrag van € 1,- geheven.

Afvalstoffenheffing

De kosten die de gemeente maakt op het gebied van de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval worden gedekt door de afvalstoffenheffing. Ook voor deze heffing geldt dat deze maximaal kostendekkend mag zijn waarbij de kwijtscheldingslasten niet worden doorberekend in de tarieven. In Rijswijk wordt er net als bij de rioolheffing rekening gehouden met de grootte van het huishouden en zijn er verschillende tarieven, een lager tarief voor éénpersoonshuishoudens en een oplopend tarief voor twee- en meerpersoonshuishoudens. Als gevolg van een andere manier van kostentoerekening en de inzet van de egalisatiereserve om de kosten voor het opruimen van lachgascilinders te dekken, komt de kostendekkendheid uit op 91%.

Leges

Gemeenten mogen leges heffen voor diensten die zij leveren aan inwoners of bedrijven, zoals het behandelen van aanvragen of het afgeven van vergunningen. Het doel is om de kosten van deze specifieke diensten te dekken, niet om winst te maken. De hoogte van de leges mag daarom niet hoger zijn dan de werkelijke kosten. Leges mogen alleen worden gebruikt voor directe werkzaamheden, zoals de beoordeling van een aanvraag. Kosten voor toezicht en handhaving vallen daarbuiten, omdat deze algemene overheidstaken zijn die het bredere publieke belang dienen. Deze kosten moeten worden betaald uit de algemene middelen van de gemeente, niet uit de leges.

Parkeerbelasting

Parkeerbelasting wordt geheven voor het parkeren op een aangewezen plaats en tijdstip of voor een verleende parkeervergunning.

De prijzen van parkeervergunningen en de tarieven voor straatparkeren (automaat en belparkeren) stijgen in 2026 niet. Dit betekent dat de 1^e en 2^e parkeervergunning voor bewoners € 70,20 per jaar kost. Voor straatparkeren blijft het tarief € 3,30 per uur in het gebied rond Bogaard stadscentrum, in overige gebieden blijft het tarief € 2,15 per uur. In specifiek aangewezen gebieden rond voorzieningen blijft het tarief € 2,15 per uur, als het kenteken is aangemeld voor het eerste uur € 0,00.

In verband met gebiedsontwikkelingen wordt op 1 oktober 2025 betaald parkeren ingevoerd in de Plaspoelpolder. Conform de in juni 2025 vastgestelde kadernota parkeren worden in bestaande gebieden de reguleringstijden uitgebreid.

In het Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen (hierna: het besluit) is vastgesteld dat de hoogte van de naheffingsaanslag parkeerbelasting niet hoger mag zijn dan de gemeentelijke kosten voor het opleggen van een naheffingsaanslag. In het Besluit is een limitatieve opsomming vastgesteld welke lasten mogen worden toegerekend. Het gaat hierbij om een kostentoerekening op ramingsbasis. In het besluit is ook een, jaarlijks te indexeren, maximumbedrag vastgesteld.

Het wettelijk kader hiervoor staat in artikel 2 van het besluit:

1. De gemeentelijke kosten ter zake van het opleggen van een naheffingsaanslag als bedoeld in artikel 234, vijfde lid, van de Gemeentewet kunnen ten hoogste bestaan uit de volgende componenten, voor zover deze samenhangen met de inning van niet betaalde parkeerbelastingen:

- a. vaste informatieverwerkingskosten;
- b. variabele informatieverwerkingskosten;
- c. kosten van afschrijving;
- d. kosten van interest;
- e. personeelskosten;
- f. overheadkosten, die ten hoogste 50% van de personeelskosten mogen bedragen.

2. Op basis van een raming van het jaarlijkse totaal van deze kosten stelt de raad, in verhouding tot het geraamde jaarlijkse aantal aaneengesloten parkeerperioden binnen een kalenderdag waarover wordt nageheven, het bedrag vast dat per nageheven aaneengesloten parkeerperiode binnen een kalenderdag aan de belastingschuldige in rekening wordt gebracht. De raming kan een gemiddelde betreffen over een periode van ten hoogste vier jaren.

Welke kosten toerekenen?

Om tot een kostentoerekening te komen, vindt de gemeente Rijswijk het van belang dat toerekenbare lasten zoveel mogelijk terug te vinden zijn in de begroting. De meeste lasten die zijn toe te rekenen, staan in de begroting onder het beleidsproduct Mobiliteit en Parkeren. Dit betreffen de direct toerekenbare lasten en de doorbelaste directe salarislasten (op basis van de geïndexeerde loonkosten 2026) van het team Veiligheid, Inspectie en Handhaving. Voor 2026 is uitgegaan van structureel 9 fte toezicht parkeren. De salarislasten die doorberekend worden aan de naheffingsaanslagen vanuit het team Parkeren worden niet separaat in de begroting beschreven. Voor het innen van de naheffingen is een aantal fte toe te rekenen aan de kosten die gemaakt worden om naheffingen te kunnen innen. Het gaat hierbij onder andere om contractbeheer, hulp bij parkeervergunningen, beantwoorden van vragen, beleidsontwikkeling, het beheer van systemen en uitzoeken van bijzondere zaken bij naheffingen. In totaal wordt 7,5 fte toegerekend aan de kosten voor de naheffingen.

Naast de directe lasten worden ook indirecte lasten toegerekend. Dat betreffen onder andere de overheadkosten die worden berekend op basis van de doorbelaste directe salarislasten. Bij de overheadkosten kunnen ook lasten voor dienstkleding en opleidingen worden toegerekend.

De overheadkosten zijn berekend als 50% van de berekening personeelskosten. De werkelijk overheadkosten zoals die in Rijswijk worden berekend zijn fors hoger.

Op 21 mei 2024 heeft het Hof Amsterdam uitspraak gedaan in hoger beroep. In de uitspraak is vrij uitgebreid beoordeeld welke kosten in de berekening meegenomen mogen worden. (ECLI:NL:GHAMS:2024:1370). De gemeente Rijswijk voldoet aan de in deze uitspraak gestelde voorwaarden van toerekenbare kosten.

2026	
A. Berekening vaste informatieverwerkingskosten	€ 390.240
B. Berekening variabele informatieverwerkingskosten	€ 316.000
C. Berekening kosten afschrijving en rente	€ 181.710
D. Berekening personeelskosten (salaris)	€ 1.616.769
E. Berekening overheadkosten obv doorbelasting personeel (50%)	€ 808.385
Opleiding communicatie en dienstkleding	€ 64.880
Totale lasten	€ 3.377.984
Geraamd aantal naheffingsaanslagen	50.000
Kosten per naheffingsaanslag	€ 67,56
Totale geraamde opbrengsten	€ 3.375.000
Tarief per naheffingsaanslag	€ 67,50

Het maximum tarief voor een naheffingsaanslag parkeerbelastingen is landelijk vastgesteld op € 82,00.

Op basis van de kostentoerekening en de raming van 50.000 naheffingen in 2026 is de kostprijs van een naheffingsaanslag in de gemeente Rijswijk op begrotingsbasis € 67,56. Het tarief voor een naheffingsaanslag is vastgesteld op € 67,50. Hiermee wordt voldaan aan het wettelijk kader dat is vastgesteld in het besluit.

Toeristenbelasting

Voor overnachtingen door personen die niet in Rijswijk wonen wordt bij degene die het nachtverblijf aanbiedt toeristenbelasting geheven. Om tegemoet te komen aan de wens van de hoteliers om vroegtijdig duidelijkheid te krijgen over het gehanteerde tarief, is bij het vaststellen van de meerjarenbegroting 2025 besloten de toeristenbelasting een jaar voorafgaand aan het heffingsjaar vast te stellen. Hierdoor stijgt het tarief van de toeristenbelasting in 2026 naar € 3,70. Voor het daar op volgende jaar 2027 wordt het tarief bepaald op € 3,80.

Precariobelasting

Voor het gebruik van openbare gemeentegrond wordt op basis van het aantal gebruikte vierkante meters en de duur van het gebruik precariobelasting in rekening gebracht. Voor terrassen en uitstallingen geldt een tarief van € 0,-. De overige tarieven worden conform de Kadernota 2026 verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,6%.

Marktgelden

De marktgelden worden in lijn met de Kadernota 2026 met de inflatiecorrectie van 2,6% verhoogd.

Reclamebelasting

In de Kadernota 2025 is opgenomen dat per 2026 reclamebelasting wordt ingevoerd met een opbrengstraming van € 150.000. De voorbereidingen, implementatie en uitvoeringswerkzaamheden hebben meer voeten in aarde dan voorzien. Om een zorgvuldige en rechtmatige uitvoering aan deze belasting te kunnen geven wordt de invoering van deze belasting doorgeschoven naar het volgende belastingjaar 2027.

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)

De BIZ is een afgebakend gebied, zoals een winkelgebied of bedrijventerrein. In een BIZ investeren ondernemers en eigenaren in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. Zij betalen daarvoor een jaarlijkse bijdrage die door de gemeente wordt geheven en geïnd. De gemeente draagt deze bijdragen af aan de stichting waarin de ondernemers zijn vertegenwoordigd. Deze stichting kan het geld dan besteden aan bijvoorbeeld het bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit of economische ontwikkelingen

in de openbare ruimte van het gebied. De BIZ geldt voor een periode van vijf jaar en kan bij voldoende draagvlak worden gecontinueerd.

Sinds 2010 is er in Oud Rijswijk een BIZ ingesteld die inmiddels twee keer is verlengd. Na het laatste jaar 2024 is de BIZ per 1 januari 2025 voor de derde keer verlengd tot 2030. Voor het Middengebied van de Plaspoelpolder wordt in 2026 een BIZ draagvlakmeting uitgevoerd waarna invoering in 2027 plaats zou kunnen vinden.

Kwijtscheldingsbeleid

Inwoners van Rijswijk met de laagste inkomens kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van de lokale heffingen. De kwijtschelding beperkt zich tot de afvalstoffenheffing en rioolheffing (en bij uitzondering voor de OZB). Bij het beoordelen of iemand in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding hanteert de gemeente Rijswijk de 100% bijstandsnorm. Dit betekent dat huishoudens met een inkomen op of onder het bijstandsniveau recht hebben op kwijtschelding. Wanneer iemand een hoger inkomen heeft of vermogen bezit, is er betalingscapaciteit aanwezig waaruit de gemeentelijke heffingen kunnen worden voldaan.

Van inwoners die in 2025 kwijtschelding kregen, worden de gegevens (wanneer zij daarvoor toestemming hebben gegeven) in 2026 aangeboden aan het Bureau InformatieDiensten (hierna: BIDN). Dit is een door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid opgerichte organisatie die o.a. gegevens over werk en inkomen verwerkt. Het BIDN controleert of er in 2026 nog steeds recht op kwijtschelding is, zodat de afhandeling van de kwijtschelding geautomatiseerd kan worden afgedaan. Inwoners hoeven dan niet opnieuw een verzoek in te dienen.

Voor 2026 is het bedrag aan te verlenen kwijtschelding begroot op:

Belastingsoort	Bedrag
Afvalstoffenheffing	€ 884.080
Rioolheffing	€ 221.801
Onroerendezaakbelasting	€ 2.570

Overzicht geraamde inkomsten

Heffing (bedrag x € 1.000)	Type	2025	2026
Onroerendezaakbelastingen	Ongebonden	15.659	16.304
Afvalstoffenheffing	Gebonden	13.079	12.838
Parkeerbelasting	Ongebonden	6.439	7.382
Rioolheffing	Gebonden	6.051	6.401
Leges	Gebonden	5.223	5.756
Toeristenbelasting	Ongebonden	328	328
BIZ-belasting	Gebonden	109	114
Marktgelden	Gebonden	79	79
Precariobelasting	Ongebonden	25	25
Totaal		46.991	49.227

Woonlasten

De woonlasten zijn een maatstaf voor inwoners om te bepalen of gemeentelijke lasten stijgen of dalen. De berekening van de woonlasten is gebaseerd op de OZB voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde en de rioolheffing/afvalstoffenheffing voor één-, twee-, en meerpersoonshuishoudens (3 personen of meer).

De WOZ-waarden voor het belastingjaar 2026 worden vastgesteld naar de waardepeildatum 1 januari 2025. Dit betekent dat gekeken wordt naar de waarde die een woning of niet-woning op 1 januari 2025 had. De verwachting is dat de gemiddelde WOZ-waarde van woningen in 2026 ten opzichte van 2025 stijgt met 10% en daarmee uitkomt op € 393.000,-. Deze waardestijging ligt in lijn van de prognose van het landelijk gemiddelde.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de woonlasten in Rijswijk op begrotingsbasis vanaf 2024.

Woonlasten	Eenpersoons-huishouden			Tweepersoons-huishouden			drie- of meerpersoons-huishouden		
	2024	2025	2026	2024	2025	2026	2024	2025	2026
OZB	€ 250,23	€ 272,58	€ 279,42	€ 250,23	€ 272,58	€ 279,42	€ 250,23	€ 272,58	€ 279,42
Afvalstoffenheffing	€ 369,96	€ 398,04	€ 379,56	€ 444,12	€ 477,84	€ 455,40	€ 532,92	€ 567,84	€ 546,48
Rioolheffing	€ 177,05	€ 183,24	€ 187,96	€ 196,49	€ 203,28	€ 208,60	€ 220,61	€ 228,36	€ 234,40
Totaal	€ 797,24	€ 850,02	€ 846,94	€ 890,84	€ 949,02	€ 943,42	€ 1003,76	€ 1.068,78	€ 1.060,30
Verschil			€ -3,08			€ -5,60			€ -8,48
Stijging/daling in %			-0,36%			-0,59%			-0,79%

Vergelijking lokale lastendruk

Een objectieve vergelijking van de lokale lasten met andere gemeenten wordt gemaakt met de COELO-atlas. Een paar jaar geleden is het COELO overgestapt naar een andere methode om de OZB te berekenen. Voor de gemiddelde OZB-aanslag wordt nu alleen gekeken naar de WOZ-waarden van koopwoningen, waar voorheen ook de WOZ-waarden van huurwoningen werden betrokken in de berekening van de OZB-aanslag. Voor het berekenen van de OZB-tarieven moeten gemeenten de WOZ-waarden van alle woningen gebruiken (huur- én koopwoningen), waardoor de woonlasten in de gemeentelijke tabel afwijken van de cijfers die het COELO noemt. Omdat het COELO de nieuwe methodiek voor alle gemeenten toepast, blijft de vergelijking tussen de gemeenten objectief.

Op basis van de meest recente uitgave van het COELO (2025) neemt Rijswijk een positie onder het gemiddelde in de regio Haaglanden in. Afgebeeld zijn de lasten voor eigenaren. De oplopende volgorde wordt bepaald door bedragen in de kolom “Woonlasten éénpersoonshuishoudens”.

Gemeente	Woonlasten voor eenpersoons-huishouden	Woonlasten voor meerpersoons-huishoudens
Den Haag	€ 867	€ 960
Pijnacker-Nootdorp	€ 939	€ 1.050
Rijswijk	€ 941	€ 1.159
Westland	€ 957	€ 1.081
Zoetermeer	€ 995	€ 1.050
Leidschendam-Voorburg	€ 1.007	€ 1.085
Delft	€ 1.036	€ 1.192
Midden-Delfland	€ 1.126	€ 1.225
Wassenaar	€ 1.589	€ 1.842
Gemiddelde woonlasten regio Haaglanden	€ 1.051	€ 1.183

Kostendekking

De gemeente Rijswijk streeft naar een niveau van heffingen dat op langere termijn kostendekkend is. Voor de gemeentelijke heffingen geldt dat de geraamde opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de kosten die de gemeente maakt. In onderstaande overzichten wordt per heffingssoort de kostendekkendheid weergegeven.

Afvalstoffenheffing	Lasten	Opbrengsten
Salarislasten	€ 510.064	
Doorberekening veegkosten	€ 264.154	
Directe lasten	€ 9.943.479	
Toerekening Overhead	€ 614.460	
Compensabele BTW	€ 2.088.118	
Kwijtschelding	€ 884.080	
A. Opbrengst Afvalstoffenheffing (vóór verlaging)		€ 13.954.354
Overige opbrengsten		€ 350.000
Totaal kosten	€ 14.304.354	
Totale Opbrengsten		€ 14.304.354
Dekking voor verlaging		100%
B. Niet toegerekende lasten, waaronder kwijtschelding		€ -1.216.080
Totale kosten	€ 14.304.354	
Totale opbrengst		€ 13.088.274
Dekking		91%

Opbrengst Afvalstoffenheffing na verlaging kwijtschelding (A-B) = € 12.738.274

Rioolheffing	Lasten	Opbrengsten
Salarislasten	€ 335.290	
Doorberekening veegkosten	€ 264.154	
Directe lasten	€ 1.621.070	
Toerekening Overhead	€ 317.709	
Compensabele BTW	€ 993.336	
Kwijtschelding	€ 221.800	
Investeringslasten	€ 2.648.086	
A. Opbrengst rioolheffing		€ 6.401.444
Subtotaal lasten	€ 5.131.202	
Subtotaal baten		€ 6.401.444
Kostendekkendheid		100%
Niet toegerekende lasten		€ -221.800
Totale kosten	€ 6.401.444	
Totale opbrengst		€ 6.179.644
Dekking		97%

Leges	Personeelslasten	Overhead	Lasten OD	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kosten-dekkendheid
Totaal	2.779.350	2.633.611	10.757	1.625.923	7.049.641	5.447.363	77%
Hoofdstuk 1	Algemene dienstverlening	1.376.406	1.304.233	-	881.000	3.561.639	56%
Paragraaf 1.1	Burgerlijke stand	165.911	157.212	-	101.154	424.277	58%
Paragraaf 1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	773.728	733.157	-	537.408	2.044.292	49%
Paragraaf 1.3	Rijbewijzen	178.358	169.005	-	69.228	416.591	52%
Paragraaf 1.4	Verstrekingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	28.579	27.081	-	9.200	64.860	62%
Paragraaf 1.5	Bestuursstukken	-	-	-	-	-	-
Paragraaf 1.6	Vastgoedinformatie	-	-	-	-	-	-
Paragraaf 1.7	Overige publiekszaken	77.047	73.007	-	134.351	284.406	74%
Paragraaf 1.8	Gereserveerd	-	-	-	-	-	-

Leges		Personeelslasten	Overhead	Lasten OD	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kosten-dekkendheid
Paragraaf 1.9	Bijzondere wetten	150.898	142.986	-	29.659	323.544	259.203	80%
Paragraaf 1.10	Diversen	1.884	1.785	-	-	3.669	1.859	51%
Hoofdstuk 2	Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet	1.201.763	1.138.748	10.757	736.153	3.087.421	3.362.911	109%
Paragraaf 2.1	Algemene bepalingen	-	-	-	119.478	119.478	-	
Paragraaf 2.2	Voorfase	118.983	112.744	7.000	-	238.727	86.105	36%
Paragraaf 2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	967.927	917.172	-	563.475	2.448.574	3.167.903	129%
Paragraaf 2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	5.879	5.571	-	-	11.450	5.539	48%
Paragraaf 2.5	Milieubelastende activiteiten	-	-	-	-	-	-	
Paragraaf 2.6	Lozingsactiviteiten	-	-	-	-	-	-	
Paragraaf 2.7	Aanlegactiviteiten	7.349	6.964	-	-	14.313	934	7%
Paragraaf 2.8	Overige activiteiten	23.447	22.217	-	-	45.664	5.876	13%
Paragraaf 2.9	Maatwerkvoorschriften (separaat aangevraagd)	-	-	3.757	-	3.757	2.228	59%
Paragraaf 2.10	Gelijkwaardigheid (separaat aangevraagd)	1.260	1.194	-	-	2.454	1.967	80%
Paragraaf 2.11	Overige tarieven	980	928	-	-	1.908	874	46%
Paragraaf 2.12	Modaliteiten	74.259	70.366	-	53.200	197.825	108.534	55%
Paragraaf 2.13	Vermindering	1.680	1.592	-	-	3.271	-17.048	-521%
Paragraaf 2.14	Teruggaaf	-	-	-	-	-	-	
Hoofdstuk 3	Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2	201.180	190.631	-	8.770	400.582	98.122	24%
Paragraaf 3.1	Horeca	87.493	82.906	-	-	170.399	53.720	32%
Paragraaf 3.2	Seksbedrijven	1.785	1.691	-	8.770	12.246	7.734	63%
Paragraaf 3.3	Winkeltijdenwet	210	199	-	-	409	148	36%
Paragraaf 3.4	Organiseren evenement of markt	81.107	76.854	-	-	157.961	16.170	10%
Paragraaf 3.5	Standplaatsen (Gereserveerd)	-	-	-	-	-	-	
Paragraaf 3.6	Huisvestingswet 2014	16.588	15.718	-	-	32.305	15.440	48%
Paragraaf 3.7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	13.998	13.264	-	-	27.262	4.910	18%
Paragraaf 3.8	Gereserveerd	-	-	-	-	-	-	
Paragraaf 3.9	Teruggaaf	-	-	-	-	-	-	

Marktgeld

Marktgeld	Lasten	Opbrengsten
Salarislasten	48.636	
Directe lasten	33.070	
Totaal		
Toerekening Overhead		
Overhead	42.063	
Totale overhead	42.063	
Totale kosten	123.769	
Totale opbrengst		78.660
Dekking		64%

Financiering

Inleiding

Rijswijk voert een financieel beleid, waarbij we op een verantwoordelijke manier omgaan met financiële middelen. Het is belangrijk dat we goed omgaan met financiële risico's en dat we over voldoende middelen beschikken, zodat we tijdig aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen tegen zo laag mogelijke kosten.

We houden onze financiële geldstromen en vermogensposities goed in de gaten en kijken ook naar de invloed van de economische ontwikkeling op de overheden en de geld- en kapitaalmarkt. Daarnaast beheersen we de financiële risico's door het steeds opnieuw afstemmen van onze financiële positie met de benodigde financiële middelen op zowel de korte termijn (liquiditeit) als op de langere termijn (langlopende leningen).

Renteontwikkeling

In het huidige jaar nam de inflatie ten opzichte van voorgaande jaren licht af. Dit heeft als effect dat de rente door de Europese Centrale Bank (ECB) dit jaar viermaal is verlaagd. De rente is alle vier momenten met 0,25% gedaald naar 2%. In september 2025 heeft de ECB er voor gekozen de rente niet verder te verlagen, omdat het streefdoel van de ECB van 2% inflatie is behaald.

Door de afnemende prijsdruk is de inflatie in de eurozone afgenomen tot circa 2%. De verwachting van de ECB is dat de inflatie in 2026 zal afnemen tot 1,7% en in 2027 weer iets zal oplopen. Deze verwachting ligt iets lager dan de doelstelling van 2% van de ECB.

De verwachting dat is dat de rente in 2026 zal stabiliseren of licht zal dalen.

Afhankelijk van de ontwikkelingen van de rente zullen wij in 2026 gebruik maken van leningen met looptijden van 1 maand tot enkele jaren.

Risicobeheer

Bij het financieren van investeringen, grondexploitaties en de lopende exploitatie worden de volgende risico's onderscheiden:

- Langlopend renterisico
- Kortlopend renterisico
- Kredietrisico
- Liquiditeitsrisico

Deze risico's proberen wij zo goed mogelijk te managen met het doel de rentekosten zo laag mogelijk te houden.

Langlopend renterisico

Per 1 september 2025 bedroeg het financieringsoverschot, rekening houdende met kortlopende verplichtingen, circa € 36,5 mln. Deze middelen zijn beschikbaar en worden verplicht aangehouden op een bankrekening bij het Ministerie van Financiën (Schatkist). Dit betekent dat er meer financieringsmiddelen waren in de vorm van opgenomen leningen, reserves en voorzieningen dan gerealiseerde investeringen. Deze middelen zijn bedoeld om onder meer de hoge aflossingen op bestaande leningen te kunnen voldoen en nieuwe investeringen te kunnen betalen. De eerstvolgende lening van € 20 mln. vervalt in 2026.

Financiering RijswijkBuiten

Volgens de 13^e herziening van de grondexploitatie RijswijkBuiten bedraagt de boekwaarde per 1 januari 2025 € 110,4 mln. exclusief verliesvoorziening. Deze cijfers zijn gebaseerd op cijfers van december 2024.

Met de verwachte financieringsoverschotten in tabel 1 voor RijswijkBuiten zal het aantrekken van een lening in 2026 noodzakelijk zijn. In 2026 wordt er één lening van € 20 mln. afgelost.

Het verloop van de investeringen volgens de 13e herziening en de financieringen is als volgt:

x € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028	2029
Boekwaarde opgave RB incl. voorz. ultimo jaar 2024	110	119	105	78	62
Gewogen gemiddelde boekwaarde	115	112	91	70	50
financiering gemiddeld per jaar					
10 jaar fixe -0,11%	40	40	40	40	40
10 jaar lineair -0,055%	20	16	12	8	4
5 jaar fixe 3%	20	20	20	8	0
5 jaar fixe 2,96%	20	20	20	-	-
1 jaar fixe 1,92%	20	8			
totaal gemiddelde financieringen	120	104	92	56	44
Financieringstekort per jaar RB	5	-8	1	-14	-6

Tabel 1

Een grondexploitatie, dus ook RijswijkBuiten, laat zich moeilijk voorspellen. Een financiering voor de toekomst is dan ook moeilijk in te schatten. Gezien de onzekerheid over het verloop van de boekwaarde en de mogelijkheid om in het verleden op de kapitaalmarkt leningen te sluiten met negatieve rente, is in 2019 besloten om voor 10 jaar extra te lenen en deze middelen beschikbaar te houden voor RijswijkBuiten.

Hiermee wordt bereikt, dat voor de komende jaren in geval van stagnatie in de grondverkoop het risico voor de rentekosten is geminimaliseerd en zelfs sprake kan zijn van negatieve rentekosten. Dit is wel afhankelijk in hoeverre de werkelijke boekwaarde van de investeringen bovenstaande prognose zal volgen.

Als er een kapitaaloverschot voor het plangebied RijswijkBuiten bestaat (meer financieringsmiddelen dan boekwaarde) dan worden de financieringsmiddelen gebruikt voor de overige investeringen van de gemeente.

Zoals tabel 1 aangeeft is het met de huidige leningen en verwachte boekwaarde noodzakelijk om voor RijswijkBuiten in 2026 een lening aan te trekken.

Financiering investeringen gemeenten (exclusief RijswijkBuiten)

De investeringen van de gemeente exclusief RijswijkBuiten zijn als volgt. In de cijfers van de investeringen is ook het investeringsplan 2026 t/m 2029 opgenomen.

x € 1 mln.	2024	2025	2026	2027	2028	2029
investeringen	259	375	402	420	432	446
idem gemiddeld	261	317	388	411	426	439
langlopende leningen minus						
boekwaarde RijswijkBuiten	142	231	255	283	308	312
reserves	82	82	82	82	82	82
voorzieningen	13	14	16	16	19	21
totaal financieringsmiddelen	236	328	352	380	409	415
gemiddeld	232	282	340	366	395	412
gemiddeld saldo per jaar	-29	-35	-48	-44	-31	-27
+= financieringsoverschot						
- = financieringstekort						

Tabel 2

Dit overzicht laat zien, dat er een financieringstekort ontstaat. Dit kan opgelost worden door het aantrekken van nieuw vreemd vermogen. In deze begroting is rekening gehouden met nog op te nemen leningen tot een maximum van € 48 miljoen in 2026. Deze leningen zijn niet opgenomen in bovenstaand overzicht. Dit om inzicht te geven in de hoogte van de financieringsbehoefte over de jaren. In 2026 wordt, afhankelijk van de renteontwikkeling zo veel mogelijk gebruik gemaakt van kortlopende leningen, dan wel leningen met een looptijd van 3 tot 5 jaar.

Volgens de laatste voorlopige inzichten zal het financieringstekort ook in 2026 nog van kracht zijn. Ook het aflossen op leningen en het inzetten van de reserves maakt bij elkaar dat in de loop van 2026 leningen opgenomen moeten worden.

De reservepositie zal in 2026 gelijk gebleven. Gezien de economische uitdagingen is het maar de vraag of deze reservepositie in de loop van de jaren op dit niveau kan blijven. Ook de boekwaarde van RijswijkBuiten is nog gebaseerd op de grondexploitatie van 2024. Daarnaast lijkt de daling van de rente in 2026 licht door te zetten door verdere daling van de inflatie in de eurozone. De onzekerheid omtrent de ontwikkelingen op de financiële markten door de inflatie blijft en dit is van invloed op de leningspercentages.

In 2026 zal er meer duidelijkheid bestaan over de ontwikkelingen van bovenstaande cijfers, zodat ook de financieringsbehoefte duidelijker wordt. Er kunnen dan betere keuzes worden gemaakt tussen kort, middellang of lang krediet. Uit bovenstaand overzicht zou eerder gekozen worden uit kort tot middellang krediet.

Totale ontwikkeling schuldenpositie van Rijswijk

De relatief hoge schuldenpositie op dit moment is van tijdelijke aard. Deze positie wordt vooral veroorzaakt door de investeringen in de grondexploitatie RijswijkBuiten. De schuldenpositie wordt, zowel ten aanzien van de financieringsbehoefte als de rentekosten, nauwlettend gemonitord.

De verkopen van de gronden in RijswijkBuiten zullen in de loop van de jaren zorgen dat het saldo van de investeringen zal dalen. Hierdoor neemt de financieringsbehoefte van dit exploitatiegebied af, waardoor dit een gunstige invloed heeft op de totale schuldenpositie.

De mate van verlaging van de schuldenpositie is afhankelijk van de realisering van de verkoopopbrengsten van RijswijkBuiten en de overige investeringsplannen van de gemeente.

Niet alleen de hoge schuldenpositie is van belang, maar nog belangrijker is het lage niveau van de rentekosten waarvan jarenlang geprofiteerd kon worden. Met dit laatste houdt een schuldquote geen rekening.

Voor een totaaloverzicht van de ontwikkeling van de schuldenpositie, inclusief RijswijkBuiten wordt verwezen naar bijlage 2 behorende bij deze paragraaf.

Renterisiconorm

Het renterisico op langlopende geldleningen is wettelijk aan een maximum gebonden. Uitgangspunt hierbij is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen, zodat geen onnodige renterisico's worden gelopen. De wettelijk vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van het totaal van de lasten (of de baten, indien deze hoger is dan het totaal van de lasten) volgens de begroting. Hierdoor wordt de rentegevoeligheid beperkt.

De rentegevoeligheid voor de gemeente Rijswijk is beperkt.

Voor RijswijkBuiten wordt gebruik gemaakt van fixe- en lineaire leningen. De middelen voor de aflossingen van deze leningen zijn afkomstig uit de opbrengsten grondverkoop. Nadat de exploitatie RijswijkBuiten is afgesloten zijn alle gronden verkocht en zijn financieringsmiddelen voor deze grondexploitatie niet langer nodig. Eventuele ontstane kapitaaloverschotten van RijswijkBuiten worden ingezet voor de financiering van de overige investeringen van de gemeente. Afhankelijk van de

hoogte van de investeringsplannen voor de komende jaren zullen er aanvullende leningen moeten worden aangetrokken.

In voorgaande jaren is voor de financiering van RijswijkBuiten twee leningen opgenomen van totaal €80 miljoen met een negatieve rente en een looptijd van 50 jaar. Dit maakt de gemeente Rijswijk minder gevoelig voor renteschommelingen gedurende 50 jaren ter hoogte van dit bedrag.

In onderstaand overzicht is de renterisiconorm voor 2026 en verder opgenomen.

Renterisiconorm	2026	2027	2028	2029
1 Begrotingstotaal	283.475	272.319	277.793	277.480
2 Percentage vastgesteld per ministeriele regeling	20%	20%	20%	20%
3 Renterisiconorm (1 x 2)	56.695	54.464	55.559	55.496

Tabel 3

Kortlopend renterisico (kasgeldlimiet)

De rente op de geldmarkt voor 1-maands kasgeldleningen voor overheden beweegt zich medio september 2025 rond 1,9% op jaarbasis. Voor kasgeldleningen gaan we in 2026 uit van een marktrenteniveau van gemiddeld circa 2,1%.

Als de rente op de geldmarkt gelijk blijft en de kapitaalmarktrente niet verder stijgt, zullen wij zo nodig gebruik maken van de ruimte binnen de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) om de totale rentelasten zo laag mogelijk te houden. De kasgeldlimiet kunnen wij maximaal 3 kwartalen overschrijden, daarna moeten wij consolideren. Dit houdt in dat bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet lange leningen aangetrokken moeten worden.

Het renterisico op kortlopende geldleningen (< 1 jaar) is door de wet FIDO gemaximaliseerd tot de kasgeldlimiet. Deze limiet is gesteld op 8,5% van de begrotingsomvang van 2026.

Kasgeldlimiet	2026	2027	2028	2029
1 Begrotingstotaal	283.475	272.319	277.793	277.480
2 Percentage vastgesteld per ministeriele regeling	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
3 Kasgeldlimiet volgens de wet FIDO (1 x 2)	24.095	23.147	23.612	23.586

Tabel 4

Kredietrisicobeheer

Het kredietrisico wordt veroorzaakt door de mogelijkheid dat de instelling waaraan geld is verstrekt niet in staat blijkt te zijn, de rente en aflossing op verstrekte leningen te voldoen. Deze verstrekte geldleningen betreffen leningen in het kader van de publieke taak van de gemeente. De gemeente heeft een relatief beperkt bedrag aan leningen uitstaan.

Het volgende overzicht geeft de vergelijking met de begrotingen 2026 en 2025 én de jaarrekening 2024:

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2025	Per ultimo jaar x €1.001
			Jaarrekening 2024
Woningbouwverenigingen			
Leningen eigen personeel	90	113	135
Fietsenplan	68	68	68
SVN: Gemeentelijk stimuleringsregeling	676	676	676
SVN: Starterleningen RB	556	556	
SVN: Duurzaamheidsleningen	44	44	44
SVN: Leningen Museum Rijswijk	509	538	567
SVN: Starterleningen	1.130	1.130	1.083
Totaal	3.074	3.125	2.573

Tabel 5

Museum Rijswijk

In de paragraaf financiering van de 2^e halfjaarrapportage 2018 is ten behoeve van de Stichting Museum Rijswijk een te verstrekken hypothecaire lening opgenomen van ten hoogste € 751.000. In werkelijkheid is er € 617.000 opgenomen.

In onderstaand overzicht zijn de aflossingen en het openstaand saldo van de hypothecaire lening zichtbaar.

Ten laste van jaar:	Opgenomen hypothecaire lening
2018	€ 528.000
2019	€ 50.698
2020	€ 37.875
Totaal opgenomen lening	€ 616.573
Afgelost 2022	€ 20.000
Afgelost 2023	€ 0
Afgelost 2024	€ 29.240
Restant lening	€ 567.333
Totale hypothecaire lening	€ 751.000
Totaal opgenomen lening	€ 616.573
Dit deel van de lening is niet opgenomen.	€ 134.427

Tabel 6

Het verschil van € 134.000 bestaat uit:

- een minder nadelig exploitatiesaldo over 2018 € 21.000;
- geen nadelig saldo over 2020, geraamde tranche van € 25.000 over 2020 was niet benodigd;
- Nog uit te voeren meerjarenonderhoudsplan € 90.000.

De aflossingen van de hypothecaire lening zullen vanaf 2025 en verder volgens de normale aflossingsschema worden voldaan.

Garantstellingen

De gemeente loopt niet alleen kredietrisico op verstrekte geldleningen, maar ook op de geldleningen, waarover een garantstelling is verstrekt. De garantstellingen heeft nagenoeg geheel betrekking op leningen aan de woningcorporaties Vidomes en Rijswijk Wonen. De zekerheidsstructuur kent een gelaagdheid, die in volgorde worden aangesproken. Bij afloop van de achtervangovereenkomsten worden deze vernieuwd tegen nieuwe zekerheden, waardoor het kredietrisico voor de gemeente verder beperkt wordt. Gemeenten en de Staat zijn de laatste laag in de zekerheidsstructuur en worden als laatste aangesproken. Met de nieuwe achtervangovereenkomst is de positie van gemeenten verder verbeterd.

In onderstaand overzicht kunt u zien dat de woningbouwverenigingen waarvoor wij garant staan, op basis van de jaarrekening 2024 voldoende solvabel zijn. Hierdoor is de financieringsgraad heel laag en gaat het meer om een theoretisch risico dat de gemeente heeft t.a.v. de leningen van de woningbouwverenigingen.

Woningbouwvereniging	Solvabiliteit
Rijswijk Wonen	79,5%
Stichting Habion	70,5%
Stichting Vidomes	76,9%
Woonzorg Nederland	63,7%

Tabel 7

Van de overige gegarandeerde geldleningen is het risico afgedekt of beperkt. Zodra de gemeente betalingen verricht in het kader van de garantstellingverplichting vervalt het eigendom van het onderpand aan de gemeente.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisicobeheer betreft het financieren en uitzetten van middelen voor de perioden van één jaar of korter. Zoals eerder aangegeven zal een financieringstekort zo veel mogelijk met kortlopende geldleningen worden gefinancierd. Dit gebeurt door het aanhouden van een gering saldo op de rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) aangevuld met kasgeldleningen. Het aanhouden van rekening-courant krediet is veel duurder dan het financieren met kasgeldleningen. Om te voorkomen dat er onnodig tegoeden op de rekening-courant blijven staan, wordt dagelijks het totaal van de saldi van alle bankrekeningen > € 0,5 miljoen automatisch afgeroomd en overgeboekt naar de Schatkist.

Renteresultaat

Het renteresultaat bedraagt nadelig € 203.000, dit is ontstaan doordat er meer rentekosten is doorberekend aan de beleidsproducten. Het saldo van de geraamde rentelasten en -baten bedraagt € 2.714.000. Uitgedrukt in een percentage van de beginboekwaarde van de investeringen is dit 0,76%. Het doorberekende rentepercentage toegerekend aan de beleidsproducten is gemiddeld 1,0.

Het nadelig saldo heeft geen invloed op het totaal van de begroting. De rentekosten zijn alleen voor een hoger bedrag verdeeld over de beleidsproducten.

Treasury resultaat

Overzicht Rente exploitatie 2026 (x € 1.000)	
rentelasten korte- en lange termijnfinanciering:	
totaal rentelasten	3.913
totaal rentebaten	399
Saldo rentelasten en baten	3.514
toerekening rente aan RijswijkBuiten	801
toerekening rente aan overige grondexploitaties	
Saldo rente grondexploitaties	801
totaal aan beleidsproducten toe te rekenen rente	2.714
geraamde toerekening aan beleidsproducten 1%	2.867
geraamde toerekening aan investeringen 1%	50
totaal doorbelast	2.917
Nadelig saldo rente	-203

Tabel 8

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht langlopende leningen

Beëindiging looptijd in het jaar	Omschrijving	Rente- percentage	Restant begin 2026	Jaarlijkse aflossing/ eenmalig
2026	Lening RB	1,92	20.000	0
2027	Lening RB	2,96	20.000	0
2028	Forwardlening RB	3	20.000	0
2028	Lening AD	4,41	840	280
2028	Lening AD	4,47	1.200	400
2028	Lening AD	4,77	900	300
2029	Lening RB	-0,11	40.000	0
2030	Lening AD	3,81	2.000	400
2030	Lening RB	-0,055	20.000	4.000
2034	Lening AD	4,75	3.600	400
2030	Lening AD	3,94	3.750	750
2035	Forwardlening AD	2,033	14.000	0
2040	Forwardlening AD	2,048	14.000	0
2045	Forwardlening AD	2,005	14.000	0
2050	Forwardlening AD	1,977	14.000	0
2055	Forwardlening AD	1,925	14.000	0
2070	Lening AD	-0,02	45.000	0
Totaal			247.290	6.530

Bijlage 2. Geprognosticeerde balans

Bedragen * € 1000	31-12-2024 jaarrekening	31-12-2025 raming	31-12-2026 raming	31-12-2027 raming	31-12-2028 raming	31-12-2029 raming
ACTIVA						
Immateriële vaste activa	501	467	433	400	382	364
Materiële vaste activa	242.460	356.854	383.134	401.566	413.923	427.412
Financiële vaste activa	15.938	18.040	17.936	17.852	17.852	17.852
Totaal vaste activa	258.899	375.361	401.503	419.818	432.156	445.627
Voorraden (bouwgrondexploitaties)	93.414	118.779	105.380	77.330	61.906	38.446
Vorderingen < 1 jaar	39.675	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Rijk's schatkist	-	-	-	-	-	-
Liquide middelen	770	-	-	-	-	-
Overlopende activa	6.123	-	-	-	-	-
Totaal vlottende activa	139.984	138.779	125.380	97.330	81.907	58.446
TOTAAL ACTIVA	398.883	514.140	526.883	517.148	514.063	504.074
PASSIVA						
Algemene reserve	32.972	30.472	31.001	31.462	32.027	32.433
Bestemmingsreserves	49.060	52.012	50.829	50.474	50.124	49.823
Totaal eigen vermogen	82.032	82.484	81.831	81.936	82.150	82.256
Voorzieningen	12.518	14.188	15.858	15.528	19.198	20.868
Vaste schulden > 1 jaar	235.228	350.000	360.000	360.000	370.000	350.000
Idem, optioneel	-	-	-	-	-	-
Totaal vaste schulden > 1 jaar	235.228	350.000	360.000	360.000	370.000	350.000
Totaal vaste passiva	329.778	446.672	457.688	457.463	471.347	453.123
Kasgeldleningen	-	-	-	-	-	-
Overige schulden	15.676	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Netto vlottende schulden	15.676	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Overlopende passiva	53.429	52.468	54.195	44.685	27.716	35.951
Totaal vlottende passiva	69.105	67.468	69.195	59.685	42.716	50.951
TOTAAL PASSIVA	398.883	514.140	526.883	517.148	514.063	504.074

RijswijkBuiten

Wat willen we bereiken

Visie

We willen het glastuinbouwgebied in RijswijkBuiten veranderen in een unieke en duurzame woonwijk. Hier komen ongeveer 3.900 woningen, inclusief 84 woonzorgeenheden in Parkrijk. Er komen ook genoeg winkels, scholen, welzijnsvoorzieningen, bedrijventerreinen en werklocaties.

De ontwikkeling van RijswijkBuiten startte met het Masterplan Rijswijk-Zuid uit 2009. Dit plan is in 2013 en 2014 geëvalueerd en aangepast. De plannen voor de gebieden Sion en Parkrijk staan in het bestemmingsplan Sion-'t Haantje. Twee fases zijn al in uitvoering: Sion is bijna klaar en Parkrijk is volop in ontwikkeling.

In 2021 is er een plan gemaakt voor het gebied Pasgeld, met duidelijke richtlijnen voor Pasgeld-West en Pasgeld-Oost. Het bestemmingsplan Pasgeld-West is in september 2023 vastgesteld, en Pasgeld-Oost in juni 2024. Deze plannen zijn nog niet definitief, maar Pasgeld-West wordt naar verwachting in 2025 definitief. We willen de eerste woningen in Pasgeld-West in het laatste kwartaal van 2025 in verkoop brengen. Pasgeld-Oost wordt naar verwachting in 2026 definitief en wordt samen met de grondeigenaar ontwikkeld.

De gemeente zorgt voor de uitvoering van de plannen in Sion-'t Haantje en Pasgeld-West via grondexploitaties Sion-t Haantje Woongebied (in Sion, Parkrijk en in Pasgeld-West) en Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld (in Parkrijk en in Pasgeld-West). Hiervoor zijn financiële plannen gemaakt en is er een verliesvoorziening.

Begin 2024 zijn verliesbeperkende maatregelen in beeld gebracht en zijn de effecten van de macro-economische en financiële situatie en verwachtingen verwerkt in de in april 2025 door de gemeenteraad vastgestelde Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied, Dertiende herziening, 2025 en in de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, Eerste herziening, 2025.

Doelstellingen

De belangrijkste doelen zijn:

- Het bouwen van ongeveer 3.900 woningen (inclusief 84 woonzorgeenheden Parkrijk) die passen bij de woonvisie.
- Ruimte maken voor maatschappelijke voorzieningen zoals drie basisscholen, een gezondheidscentrum en speciale woonvormen.
- Het ontwikkelen van ongeveer 10 hectare bedrijventerrein voor vooral kleine en middelgrote bedrijven.
- Zorgen voor duurzaamheid met weinig milieubelasting, een goede mobiliteit en laag energieverbruik.
- Een groene woonomgeving met huizen en appartementen in een parkachtige setting.
- Aandacht voor cultuurhistorie en sociale samenhang in de wijk.
- Financieel sluitende grondexploitaties.

Indicatoren

Indicator Sion, Parkrijk ('t Haantje) Pasgeld- West	Realisatie					
	Streefwaarde		2024	2025	2026	2027
Woningen ¹ 2.208	2.412	3 ⁵	163	288	226	254
EPC (BENG/ENG) ²	0	0	0	0	0	0
Sociale huur ³	197	0	0	25	25	25
Scholen	2	0	0	0	1	0
Overige voorzieningen ⁴	3	1	0	0	0	0
Uitgifte bedrijventerrein in m ² BVO	44.112	4.035	7.158	7.158	7.158	7.158

1. Planning van de verkoop van bouwgrond voor woningen.
2. De EnergiePrestatieCoëfficiënt (EPC) van een woning drukt de energetische prestatie van een woning uit. Wettelijk is inmiddels vastgelegd dat nieuwbouwwoningen gasloos worden gebouwd en is de EPC-norm vervangen door een nieuw normenstelsel, dat meer Europees aansluit met BENG (Bijna Energie Neutraal en Gasloos) en ENG (Energie Neutraal en Gasloos). De EPC-waarde 1,0 is ongeveer wat een gemiddelde woning in 1990 presteerde. Een woning met een EPC van 0,6 gebruikt dus nog maar 60% van de energie, die zo'n woning twintig jaar terug gebruikt zou hebben. De EPC-berekening is opgenomen in het bouwbesluit, en sinds 1995 is het verplicht deze bij een bouwaanvraag in te dienen. Vanaf 2011 geldt de strengere norm van EPC 0,6. Vanaf 2015 is de norm EPC 0,4. Vanaf 2020 is de norm BENG (= EPC circa 0.2), de norm ENG is gepland om hierna nog in te voeren.
3. Met betrekking tot de uitwerking en fasering van het programma van de sociale huurwoningen vindt nog overleg plaats met de woningcorporaties.
4. In Sion zijn 2 kinderdagverblijven gevestigd. In 2024 is de tijdelijke huisartsenpost in Sion verhuisd naar nieuwbouw in Parkrijk.
5. In 2025 slechts 3 woningen door vertraagde leveringen (van 2024) in de Parkas van Parkrijk. Nieuwe leveringen zijn vertraagd door bestemmingsplanprocedures

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het plan uit zoals gepland. Dit betekent dat we bouwgrond verkopen voor met name woningen, maar ook voor scholen, winkels en bedrijventerreinen. De planning gebruiken we als basis voor de programmabegroting van 2026-2029.

Begin 2026 wordt de grondexploitaties herzien en door de gemeenteraad vastgesteld. De hieruit volgende wijzigingen voor de programmabegroting voor 2026-2029 zullen in de 1e halfjaarrapportage 2026 worden meegenomen.

Grondverwerving

We kopen de grond die nodig is voor de ontwikkeling. Dit doen we zoveel mogelijk in een minnelijk traject. De laatste percelen voor het gebied zijn eind 2024 aan de gemeente overgedragen. Dit zijn stukken grond die ProRail eerder had gekocht voor de spoorverdubbeling.

Bouw- en woonrijp maken

De planning en de uitvoering van de werkzaamheden van bouw- en woonrijp maken zijn aangepast aan de uitgangspunten zoals opgenomen in de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied Dertiende herziening, 2025 en in de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, Eerste herziening, 2025.

Rente en financiering

In de grondexploitatieberekeningen wordt nu rekening gehouden met een gemiddeld calculatietarief voor de rentekosten van 1,11%.

Risico's

De omgang met risico's bij grondexploitaties is beschreven in de Nota Grondbeleid. Risico's bij dit project kunnen zich voordoen op allerlei gebieden (o.a. politiek, bestuurlijk, maatschappelijk, economisch, wet- en regelgeving, samenwerking). Voor de kansen en bedreigingen van de gemeentelijke grondexploitaties in RijswijkBuiten is een risicoparagraaf opgesteld. Deze maakt deel uit van de grondexploitaties.

De gekwantificeerde risico's binnen de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied Dertiende herziening, 2025 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, Eerste herziening, 2025 tezamen bedragen € 4,273 miljoen. Gelet op de geraamde negatieve exploitatieresultaten is hiervoor binnen de grondexploitaties geen dekking aanwezig. De Algemene reserve wordt ingezet als buffer.

Gronduitgifte Grondexploitatie Sion–’t Haantje Woongebied

De uitgifte van bouwgronden in RijswijkBuiten is nu voorzien in de periode tot en met 2030. Volgens de Grondexploitatie Sion-’t Haantje Woongebied Dertiende herziening, 2025 is er tot en met 2025 voor circa 2.400 woningen bouwgrond in verkoop gebracht. De planning is gebaseerd op het sturen op woningaantallen (programma) en het realiseren van de geraamde grondopbrengsten. Naast de drie geplande definitieve scholen wordt de tijdelijke school in Sion voor een langere periode aangehouden. In deze tijdelijke huisvesting was ook een huisartsenpraktijk gevestigd, welke is verhuisd naar het gezondheidscentrum In Parkrijk. In de plaats van de huisartsenpraktijk is er nu een tandarts gevestigd. In Parkrijk is langs de Laan van ’t Haantje eveneens een tijdelijke school gerealiseerd. De op deze locaties geplande woningbouw zal na afsluiting van de exploitatieperiode worden gerealiseerd wanneer de behoefte aan de tijdelijke huisvesting komt te vervallen.

Gronduitgifte Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld

Om de afzet van bouwgrond voor bedrijven te stimuleren is sinds maart 2023 in navolging van de woningbouwstimulering door middel van erfpacht, dit instrument ook voor bedrijventerreinen in RijswijkBuiten beschikbaar.

Deelgebieden aan weerszijden van spoor (H8/H9)

Deelgebied H8 is door ProRail gebruikt met een overeenkomst deze grond uiterlijk in 2025 terug te leveren aan de gemeente. ProRail heeft de grond tot half 2024 gebruikt en de terug levering heeft eind 2024 al plaatsgevonden.

In 2024 is gestart met het opstellen van een businesscase ten behoeve van de ambitie om per 1 januari 2025 de ontwikkeling van het Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld over te dragen aan het IPP Haaglanden.

De overdracht heeft (nog) niet plaatsgevonden

Beide terreinen zijn nagenoeg bouwrijp. Mede door de netcongestie is het lastig om infra-aansluitingen te realiseren en daarmee nog niet mogelijk om de kavels uit te geven. Het IPP Haaglanden onderzoekt welke energiemaatregelen en -oplossingen kunnen worden genomen om de deelgebieden wel tot ontwikkeling te kunnen gaan brengen.

De verwachting is dat de eerste kavels eind 2026, begin 2027 geleverd kan worden.

Overig deel van het bedrijventerrein

Alle bedrijfskavels in deelgebied H7 zijn verkocht. De gronden zijn geleverd (en betaald) en de nieuwbouw is in volle gang.

Het woonrijp maken van deelgebied H7 door de gemeente zal naar verwachting in 2026 worden afgerond.

Duurzaamheid

Rijswijk heeft als doel om van RijswijkBuiten een van de meest duurzame uitbreidingswijken van Nederland te maken. Onderdeel van deze ambitie is het beïnvloeden van de vervoerswijze. Hierbij wordt ingezet op een verschuiving van autogebruik naar duurzamere vormen van vervoer, zoals fietsen en openbaar vervoer.

Eind 2022 is de MIRT-Verkenning Oude Lijn gestart (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport). Onderdeel van de MIRT-verkenning is de deelstudie CitySprinter en Nieuwe Stations. ProRail onderzoekt hierin o.a. hoe stap voor stap 4 nieuwe stations kunnen worden geopend in de (nieuwe) woonwijken en de frequentie van de treinen kan worden verhoogd. Station Rijswijk Buiten is 1 van de 4 stations. Een nieuw station draagt in grote mate bij aan de toekomstige bereikbaarheid van RijswijkBuiten en omgeving. Eind 2024 zijn er besluiten genomen over de

“Kansrijke Oplossingsrichtingen” en in het tweede kartaal van 2026 dient men te komen tot een “Voorkeursbeslissing”.

Voor het deelgebied Parkrijk is in lijn met bovengenoemde ambitie een parkeerconcept opgesteld, waarbij lager autobezit wordt gestimuleerd door het aanleggen van “mobi-punten” op verschillende locaties in de wijk. Op deze locaties worden niet alleen deelauto’s aangeboden, maar ook deelbakfietsen en elektrische deelscooters. Op deze manier worden nieuwe bewoners gestimuleerd om een (tweede) auto niet aan te schaffen of mee te verhuizen, omdat alternatieve vervoermiddelen in de wijk aanwezig zijn die het bezit van een extra auto overbodig maken.

Momenteel zijn er in Parkrijk zes hubs opgeleverd. Waardoor er 6 elektrische auto’s, 6 bakfietsen en 4 elektrische fietsen beschikbaar zijn. De verwachting is dat er nog 1 hub in 2025 wordt opgeleverd.

De twee laatste hubs worden in 2026/2027 uitgevoerd. In totaal zullen er 9 auto’s, 9 bakfietsen en 4 e-bikes in Parkrijk beschikbaar zijn. Indien de vraag voldoende is, zijn de hubs direct op te schalen tot 18 auto’s en 18 bakfietsen.

Bij de uitwerking van Pasgeld-West zal eveneens rekening worden gehouden met een parkeerconcept.

Boekwaarde

In de paragraaf Financiering is de invloed van RijswijkBuiten op de hoge netto schuldquote van de gemeente opgenomen. Doelstelling is om deze schuldquote snel omlaag te brengen. Ten tijde van het opstellen van de Grondexploitatie Sion-’t Haantje Woongebied Dertiende herziening, 2025 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, Eerste herziening, 2025 was de verwachting nog dat de totale boekwaarde in 2025 met € 0,62 miljoen en in 2026 met € 2,43 miljoen verlaagd kan worden. De afzet van gronden verloopt moeizamer dan verwacht, met name door vertraging als gevolg van juridische procedures. Bij de herzieningen 2026 die in het voorjaar 2026 worden vastgesteld door de gemeenteraad wordt deze planning bijgesteld.

Een op eindwaarde sluitende grondexploitatie

Op advies van de accountant is bij het in september 2019 vaststellen van de gemeentelijke jaarrekening 2018 een verliesvoorziening gevormd. Dit is in de Grondexploitatie Sion-’t Haantje

Achtste herziening, 2020 ook verwerkt. Dit geldt ook voor de uitkomsten van de risicoanalyse en de nog uit te werken optimaliseringsmogelijkheden (o.a. meer woningen en bedrijvigheid).

Op basis van de Grondexploitatie Sion-’t Haantje Woongebied Dertiende herziening, 2025 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, Eerste herziening, 2025, waarin de effecten van de huidige situatie is verwerkt, is de totale verliesvoorziening bijgesteld naar € 16,93 miljoen.

Subsidies

Beleid subsidieverstreking

Subsidieverstreking is één van de instrumenten die een gemeente tot haar beschikking heeft om maatschappelijke en beleidsdoelstellingen te realiseren.

Aan de hand van de Subsidieverordening Rijswijk (ASV, 2020) en een Beleidskader Subsidies worden de ingediende subsidies beoordeeld en verstrekt.

In artikel 4:23, lid 1 Awb staat beschreven dat “Een bestuursorgaan verstrekt slechts subsidie op grond van een wettelijk voorschrift dat regelt voor welke activiteiten subsidie kan worden verstrekt.”

Een beleidsregel of een beleidsnota is dus geen grondslag om subsidie te verstrekken. Een begrotingssubsidie van een gemeente is een uitzondering op de regel dat subsidies gebaseerd moeten zijn op een wettelijk voorschrift. Deze subsidies worden direct in de gemeentebegroting opgenomen, met een specifieke vermelding van de begunstigde organisatie en het maximale subsidiebedrag. Organisaties die in de begroting staan, kunnen deze subsidie aanvragen om bij te dragen aan gemeentelijk beleid, bijvoorbeeld op het gebied van sport of cultuur.

De ASV beschrijft het proces van aanvraag en verstrekking. Daarnaast zijn er nadere regelingen en beleidsnota's van kracht waarin is vastgelegd welke taken en beleidsdoelen de gemeente Rijswijk nastreeft. De manier waarop de gemeente de ASV in relatie tot diverse beleidsdoelstelling toepast, is vastgelegd in het Beleidskader Subsidies. Het Beleidskader Subsidies beschrijft op basis van welke toetsingscriteria subsidies worden ingezet en getoetst. De toetsingscriteria zijn: maatschappelijk effect, vraaggericht werken, participatie, duurzaamheid, inclusie, cofinanciering, samenwerking en innovatie.

De activiteiten die bijdragen aan de onderstaande vastgestelde gemeentelijke doelstellingen behorende bij de programmabegroting, kunnen in aanmerking komen voor subsidie:

1. Algemeen Bestuur en Organisatie
2. Onderwijs
3. Sport, Cultuur en Recreatie
4. Sociaal Domein
5. Wonen en Leven

Subsidieproces en subsidieregister

Het subsidieproces ziet er als volgt uit, zoals vastgelegd in de ASV:

Rijswijk zorgt ervoor dat het subsidieproces uniform en transparant wordt uitgevoerd en dat expertise over het subsidieproces binnen de gemeente gebundeld is. Wij vinden het belangrijk dat het voor iedereen inzichtelijk is welke subsidies worden verstrekt en voor welke activiteiten.

Nadat een aanvraag is beoordeeld wordt een (voorlopige) beschikking afgegeven en wordt deze conform de Wet open overheid vastgelegd in het subsidieregister. Het subsidieregister geeft inzicht in welke subsidies de gemeente Rijswijk al dan niet heeft verstrekt, de aanvragers en de activiteiten. Op de gemeentelijke website wordt het subsidieregister openbaar gepubliceerd.

Subsidieraming

Programma: bedragen x € 1.000	Taakveld	2026	2027	2028	2029
Veiligheid	1.2 Openbare orde en veiligheid	107	109	109	109
Totaal		107	109	109	109
Onderwijs	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.797	1.826	1.826	1.826
Totaal		1.797	1.826	1.826	1.826
Sport, Cultuur en Recreatie	5.1 Sportbeleid en activering	659	408	408	408
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.988	2.988	2.991	2.982
	5.4 Musea	542	548	552	552
	5.6 Media	1.692	1.692	1.692	1.691
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	20	20	20	20
Totaal		5.900	5.656	5.662	5.653
Sociaal Domein	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.127	3.119	3.123	3.110
	6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	587	587	587	585
	6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	73	73	73	73
	6.3 Inkomensregelingen	450	450	451	449
	6.5 Arbeidsparticipatie	16	16	16	16
	6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	122	122	122	122
	6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	362	362	363	362
Totaal		4.738	4.729	4.735	4.716
Volksgesondheid en milieu	7.1 Volksgezondheid	2.043	2.043	2.046	2.037
	7.3 Afval	32	32	32	32
Totaal		2.075	2.075	2.078	2.069
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	8.3 Wonen en bouwen	1.478	923	400	0
Totaal		1.478	923	400	0
Totaal subsidies		16.094	15.318	14.810	14.373

Deze meerjarenraming is vrijwel gelijk gebleven aan de primaire begroting 2025. De kosten voor het Onderwijsachterstandenbeleid en NPO-gelden werden voorheen niet begroot omdat de dekking hiervoor Specifieke uitkeringen betreffen. De omvang hiervan kon van tevoren niet met zekerheid worden bepaald en werd alleen bij de jaarrekening verantwoord.

Specifiek subsidieplafond

Bij een vastgesteld subsidieplafond kan er beperkt subsidie verstrekt worden met een maximum van het vastgestelde bedrag. Wanneer het subsidieplafond bereikt is kunnen er geen subsidies meer beschikt worden en kunnen er voor de betreffende subsidieactiviteiten geen subsidies meer worden verleend. Voor 2026 zijn er een aantal subsidieplafonds vastgesteld. Hieronder enkele voorbeelden:

Taakveld	Subsidie
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Taalplannen basisscholen
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	Stadsbrede evenementen
5.5 Cultureel erfgoed	Instandhouding gemeentelijke monumenten 2008
7.4 Milieubeheer	Inruilregeling brom- en snorfietsen
7.4 Milieubeheer	Woningisolatie Rijswijk 2024

- Algemene subsidieverordening
- Beleidsregels (uitgaande) subsidies
- Subsidieregister 2024

Inkomende subsidies

Rijswijk zet in op de ambitie voor een gezonde groei van de stad. Het verwerven van derde geldstromen is een middel om een bijdrage te leveren aan het realiseren van de doelstelling: 'Rijswijk werkt actief aan de (co-) financiering van opgaven op basis van derde geldstromen vanuit medeoverheden en private financieringsbronnen' en 'De ambtelijke organisatie richt zich actief op het werven van derde geldstromen die bijdragen aan de realisatie van beleidsdoelstellingen'.

Hier is uitvoering aan gegeven door binnen de organisatie een verwervings- en verantwoordingsproces te implementeren en daarmee het subsidieproces sterker te verankeren in de organisatie. In het handboek zijn de rollen, taken en verantwoordelijkheden duidelijk beschreven voor het proces. De medewerkers hebben nu een beeld van wat men van elkaar verwacht en het heeft expertise de organisatie ingebracht. Het verwerven van subsidies is een integraal proces dat betrokkenheid en draagvlak vraagt.

Als ondersteuning van het nieuwe proces is een subsidiedatabase en -volgsysteem in gebruik genomen. Er is gekozen voor een licentie voor het subsidievolgsysteem van dezelfde leverancier die ook de database beheert. In het volgsysteem worden alle lopende en nieuwe subsidiedossiers opgenomen, bijgehouden en afgewikkeld. Een digitaal loket geeft op een gebruiksvriendelijke manier toegang tot het subsidielandschap en een subsidievolgsysteem ondersteunt bij het doorlopen van het proces.

Ook is in de organisatie de functie van subsidiecoördinator geïntroduceerd. Deze functie speelt een centrale rol in de coördinatie en monitoring van het gehele subsidieproces.

Het Rijk stimuleert oplossingen met het verstrekken van subsidies. De financiering van de aanpak door fondsenvorming gaat onder meer ten laste van het Gemeentefonds. Zo is ten behoeve van de Woningbouwimpuls en het Volkshuisvestingsfonds respectievelijk € 1 miljard en € 600 miljoen aan het Gemeentefonds onttrokken. Daarmee is de Algemene Uitkering lager en kunnen gemeenten vervolgens een specifiek beroep doen op deze middelen. Rijswijk beschikt over kansrijke projecten en ontwikkelingen, zoals de Woningbouwimpuls, Regeling huisvesting aandachtsgroepen, gebiedsontwikkelingen en FlexWonen waarvoor Rijkssubsidies verkregen of aangevraagd zijn.

Subsidies en de Kadernota

Dit onderdeel is bedoeld om u meer inzicht te geven in de subsidies die we verstrekken oplossingen te bieden ter verbetering van de werking van het subsidiekader.

De verstrekte subsidies kunnen ingedeeld worden in vier categorieën:

- *Wettelijk verplichte subsidies* is de gemeente volgens de wet verplicht te verstrekken;
- bij *deels wettelijk verplichte subsidies* is de specifieke inzet van de gemeente niet vastgelegd. We moeten op een onderwerp inzetten, maar hoeveel en hoe vaak is niet wettelijk bepaald. Dit betreft subsidies op het gebied van onderwijs, volksgezondheid en diverse subsidies in het Sociaal Domein;
- *budgettair neutrale subsidies* zijn subsidies waarvoor we ontvangsten binnenkrijgen. Die ontvangsten geven we weer uit als subsidie;
- *niet wettelijk verplichte subsidies* zijn onder andere subsidies aan de schouwburg, Trias en het museum. Maar bijvoorbeeld ook kleinere subsidies ten behoeve van welzijn en evenementen.

Evaluatie ASV

De evaluatie over de werking van de ASV zijn de volgende verbeterpunten naar voren gekomen:

- Gebrekkige integrale afweging door spreiding van aanvragen gedurende het jaar;
- onvoldoende werkende subsidieplafonds en
- een te algemene ASV en Beleidskader.

Subsidieregelingen bieden een oplossing als er subsidies zijn waar meerdere (rechts)personen gebruik van willen maken. De gemeente stelt vooraf duidelijke doelen en eisen. In subsidieregelingen

wordt bepaald welke activiteiten voor subsidies in aanmerking komen, wat de doelgroepen zijn en hoe de subsidies worden aangevraagd en berekend.

Een afgebakende indieningstermijn in combinatie met een subsidieplafond in een subsidieregeling geeft naast de voordelen genoemd onder subsidieregelingen, zoals:

- De mogelijkheid de subsidieaanvragen integraal af te wegen binnen het thema van de subsidieregeling en binnen de gehele begrotingscontext;
- zorgt ervoor dat niet meer subsidie verstrekt hoeft te worden dan er aan budget aanwezig is ervan uitgaande dat het subsidieplafond niet hoger is dan het budget;
- geeft de aanvrager minder flexibiliteit. De indieningstermijn wordt ingeperkt.

Gelet op het voorgaande gaan we het volgende doen:

- We inventariseren voor welke thema's of taakvelden we subsidieregelingen gaan uitwerken;
- in die subsidieregelingen regelen we de indieningsperiode en overige spelregels;
- integrale afweging op basis van door de raad vastgestelde (financiële) kaders en door het college vastgestelde subsidieregelingen.

Daarmee bereiken we:

- In de volgende raadsperiode integrale besluitvorming over de allocatie van middelen over de verschillende taakvelden of thema's;
- nadere concretisering van de doelen uit de beleidskaders die we met subsidieverstreking willen bereiken;
- daarmee recht doen aan budget/allocatierecht van de raad en aan de rol en positie die het college hierin wil innemen;
- waarbij voor raad en college de mogelijkheid bestaat nadrukkelijker te prioriteren en sturen binnen de totale begroting.

Voorbeelden zijn:

- de regeling Woningisolatie 2024 en
- de regeling Tijdelijke nadere regels steun, herstel en vernieuwing culturele infrastructuur 2022.

Indirecte subsidies

Het uitgangspunt is om de maatschappelijk vastgoedexploitatie zoveel mogelijk kostendekkend weer te geven in de begroting. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt welke beleidsvelden profiteren van eventuele indirecte subsidies, omdat de huurinkomsten niet volledig kostprijs dekkend zijn.

Het kostendekkend weergeven van de vastgoedexploitatie in de begroting wordt gerealiseerd door het toepassen van een doorbelastingsmethode. Hierbij wordt er allereerst een onderscheid gemaakt tussen verschillende type accommodaties, bijv de sportparken, sporthallen, gymnastiekzalen en welzijn accommodaties. Per type accommodatie zijn de directe baten en lasten inzichtelijk gemaakt. Als de lasten voor een type accommodatie de (huur)inkomsten overstijgen, dan wordt het verschil doorbelast naar het inhoudelijke beleidsveld dat gebruik maakt van het desbetreffende vastgoed. Dit wordt een indirecte subsidie genoemd. Deze administratieve handeling heeft vooralsnog alleen plaatsgevonden voor panden die op korte termijn geen grote (verduurzaming)investeringen te wachten staan. Om die reden zijn bijv de Schouwburg en het zwembad de Schilp buiten beschouwing gelaten.

Bij interne verhuur van het Huis van de stad wordt er ook een indirecte subsidie vastgesteld, maar dan met de oorspronkelijke business case Huis van de stad als uitgangspunt. Ook deze subsidie wordt doorbelast aan de beleidsvelden die gebruik maken van de betreffende ruimte. Deze methode zorgt ervoor dat de kosten zoveel mogelijk worden toegerekend aan de juiste beleidsvelden.

Het streven naar een kostendekkende maatschappelijk vastgoedexploitatie van de gemeente Rijswijk heeft als primair doel om indirecte subsidies inzichtelijk te maken en niet per se om volledig kostendekkend te opereren. Door gebruik te maken van doorbelasting tussen beleidsvelden kan de gemeente een transparante vastgoedexploitatie realiseren zonder onnodige complexiteit of rondpompen van geld via subsidies van- en naar maatschappelijk partners. Dit betreft dus een administratieve handeling, waar de maatschappelijk partners geen hinder van ondervinden.

De samenvatting van de indirecte subsidies wordt gepresenteerd in onderstaande tabel:

Indirecte Subsidies per type accommodatie	bedrag
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Gymnastieklokalen	130.000
5.1 Sportbeleid en activering - Sportparken	1.180.000
5.1 Sportbeleid en activering - Sportaccommodaties	640.000
6.1 Indirecte subsidies welzijnspanden - Welzijnsaccommodaties	300.000
Totaal	2.250.000
Indirecte subsidies Huis van de stad	
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie, en cultuurparticipatie	50.000
5.6 Media indirecte subsidie HvdS	49.000
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - indirecte subsidie HvdS	6.000
Totaal	105.000

Raad van State

De Raad van State heeft in hun uitspraak van 23 juli 2025 bevestigd dat gemeenten en provincies bij het verstrekken van een subsidie mededingingsruimte moeten bieden bij het verdelen van schaarse subsidiemiddelen.

De uitspraak betekent dat subsidies die niet wettelijk verplicht zijn, en waarbij de wet bepaalt dat er minder concurrentie mag zijn, de aanbieder van een subsidie kan beperken in wie mee kan dingen. De Raad van State baseert zich hierbij op de zogenoemde Didam I- en Didam II-uitspraak van de Hoge Raad. Als het van tevoren duidelijk is, of redelijkerwijs aangenomen kan worden, dat er op basis van objectieve, eerlijke en duidelijke criteria maar één serieuze aanvrager voor de subsidie is, kan die subsidie aan die persoon worden gegeven. De aanbieder van de subsidie moet zijn plannen voor de subsidie minimaal acht weken van tevoren bekendmaken, zodat iedereen hiervan op de hoogte is.

Lange termijn investeringsplan

Inleiding

Het Lange Termijn Investeringsprogramma (LTIP) laat zien welke investeringen de komende jaren nodig zijn en helpt de gemeente Rijswijk om keuzes te maken. Het programma geeft overzicht en maakt duidelijk hoe maatschappelijke opgaven, beleidsdoelen en financiële mogelijkheden met elkaar verbonden zijn. Zo kan de gemeente investeringen integraal, transparant en strategisch vormgeven en beter prioriteren wat op korte, middellange en lange termijn nodig is.

Het LTIP is daarmee niet alleen een hulpmiddel voor planning, maar ook een middel voor verantwoording, sturing en flexibiliteit bij toekomstige besluiten.

Richtinggevende keuze Kadernota 2026

In de Kadernota 2026 is het LTIP verder uitgewerkt, onder andere is invulling gegeven aan de motie structureel gezonde financiën. De belangrijkste doelstellingen zijn:

1. Inperken van het investeringsprogramma: om te voorkomen dat de ambities hoger zijn dan de beschikbare middelen, zijn stelposten verwijderd en niet-benutte investeringsruimte uit het verleden geëlimineerd.
2. Concretiseren van investeringen: waar vroeger algemene jaarlijks terugkerende posten stonden (zoals onderhoud asfaltwegen), zijn nu concrete projecten benoemd.
3. Focus op infrastructuur en openbare ruimte: investeringen in infrastructuur worden expliciet uitgewerkt, net als investeringen in de openbare ruimte waaronder de gebiedsontwikkelingen Bogaard stadscentrum, Havenkwartier, Kessler Park en Te Werve Oost.
4. Financiële effecten in beeld brengen: de doorwerking van deze doelstellingen is doorgerekend in de kapitaallasten van de komende jaren.

De doorrekening in de Kadernota 2026 laat zien hoe de afschrijvingen en rente zich ontwikkelen. Ook welk effect de mutaties in het investeringsvolume hebben op de meerjarige financiële ruimte en op de ontwikkeling van de financiële kengetallen.

Doorwerking in de begroting

In deze begroting zijn de doelstellingen uit de Kadernota 2026 verder uitgewerkt in de LTIP. Dat betekent dat:

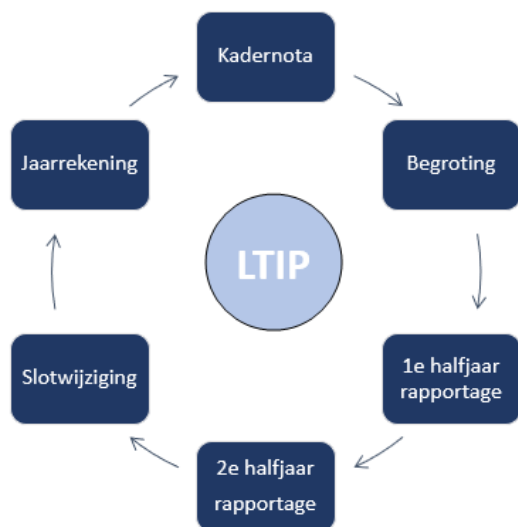
- De investeringsplanning is realistisch in beeld gebracht voor de jaren 2026, 2027 en 2028.
- Belangrijke projecten in infrastructuur en openbare ruimte zijn gespecificeerd opgenomen. (voorbeeld: fietsinfrastructuur is verdeeld naar specifieke straten)
- De investeringen vanuit de gebiedsontwikkelingen zijn opgenomen.
- De kapitaallasten zijn opgenomen in het financieel meerjarenbeeld.

De uitwerking van de investeringen is terug te vinden in het investeringsplan zie Investeringsplan 2026-2029.

Vervolg LTIP na begroting

Na de vaststelling van deze begroting zal het LTIP een dynamisch instrument worden wat binnen de planning & control-cyclus aangescherpt en geactualiseerd wordt. De eerstvolgende stappen zullen zijn:

1. Verdiepen en prioriteren: De projecten worden verder uitgewerkt en beoordeeld op urgentie, samenhang en financiële haalbaarheid. Voor de jaren 2028 en 2029 zal hier nog een prioriteringsslag voor gemaakt worden.
2. Onderdeel van de planning- en controlcyclus: Het LTIP wordt gedurende het jaar bijgewerkt en geactualiseerd.
3. Monitoring en verantwoording: De uitvoering van de investeringen wordt verwerkt in het ERP-systeem. Zo ontstaat inzicht en controle op de voortgang en de financiële gevolgen.
4. Periodieke herijking: (Investerings-)projecten kunnen tussentijds worden toegevoegd, aangepast of geschrapt op basis van nieuwe inzichten en besluiten.
5. Transparant en actueel: Door dit proces blijft het LTIP een actueel, flexibel en transparant instrument.

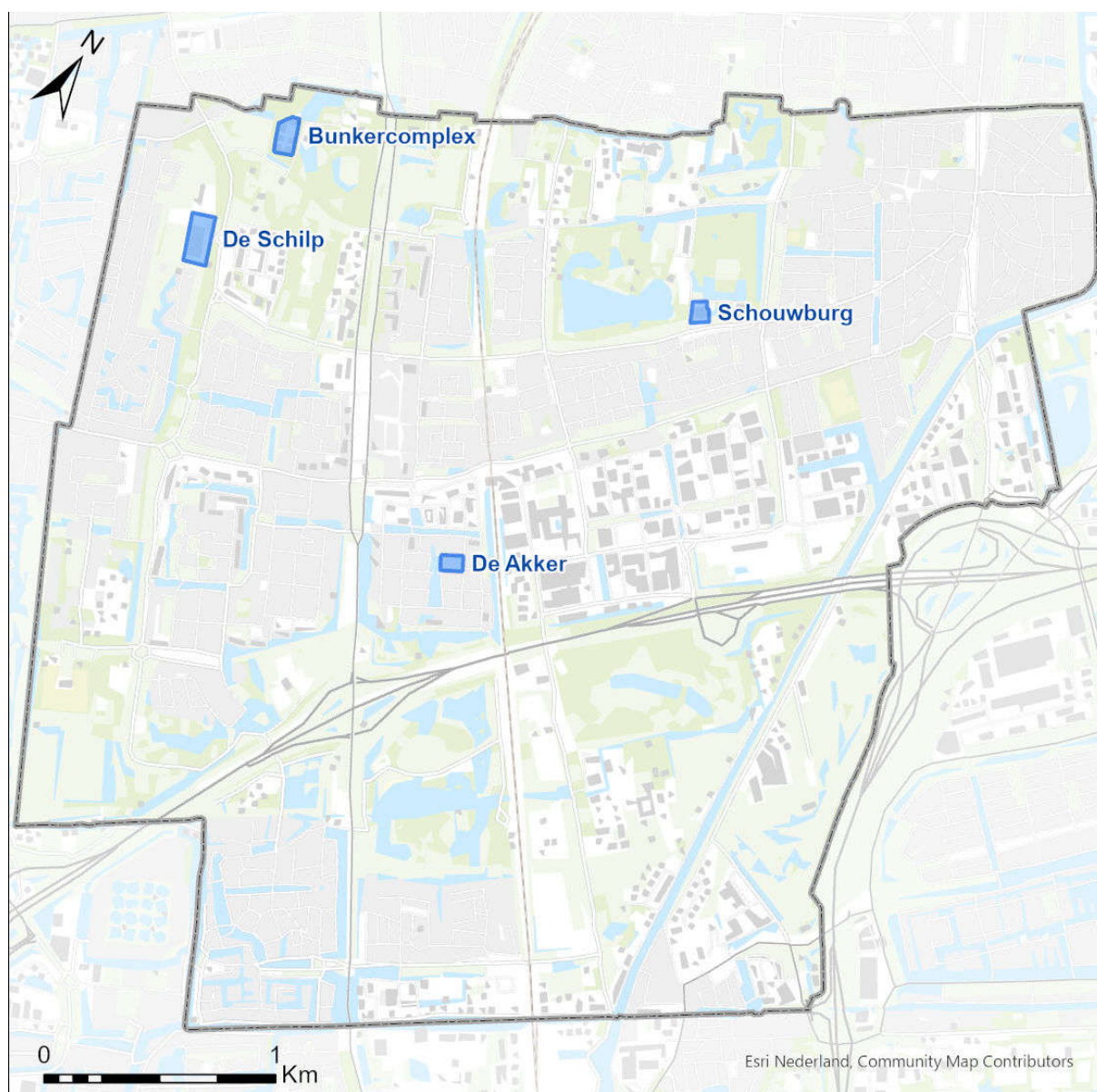
Planning- en controlcyclus

Visualisatie investeringen 2026

Om de plannen zichtbaar te maken, voegen we een visueel beeld toe met de belangrijkste investeringen op de kaart van Rijswijk. Deze kaarten laten de grote geplande investeringen zien waar Rijswijk in 2026 mee start. Ze worden weergegeven in 3 categorieën, het voorzieningenniveau, de gebiedsontwikkelingen en Mobiliteit.

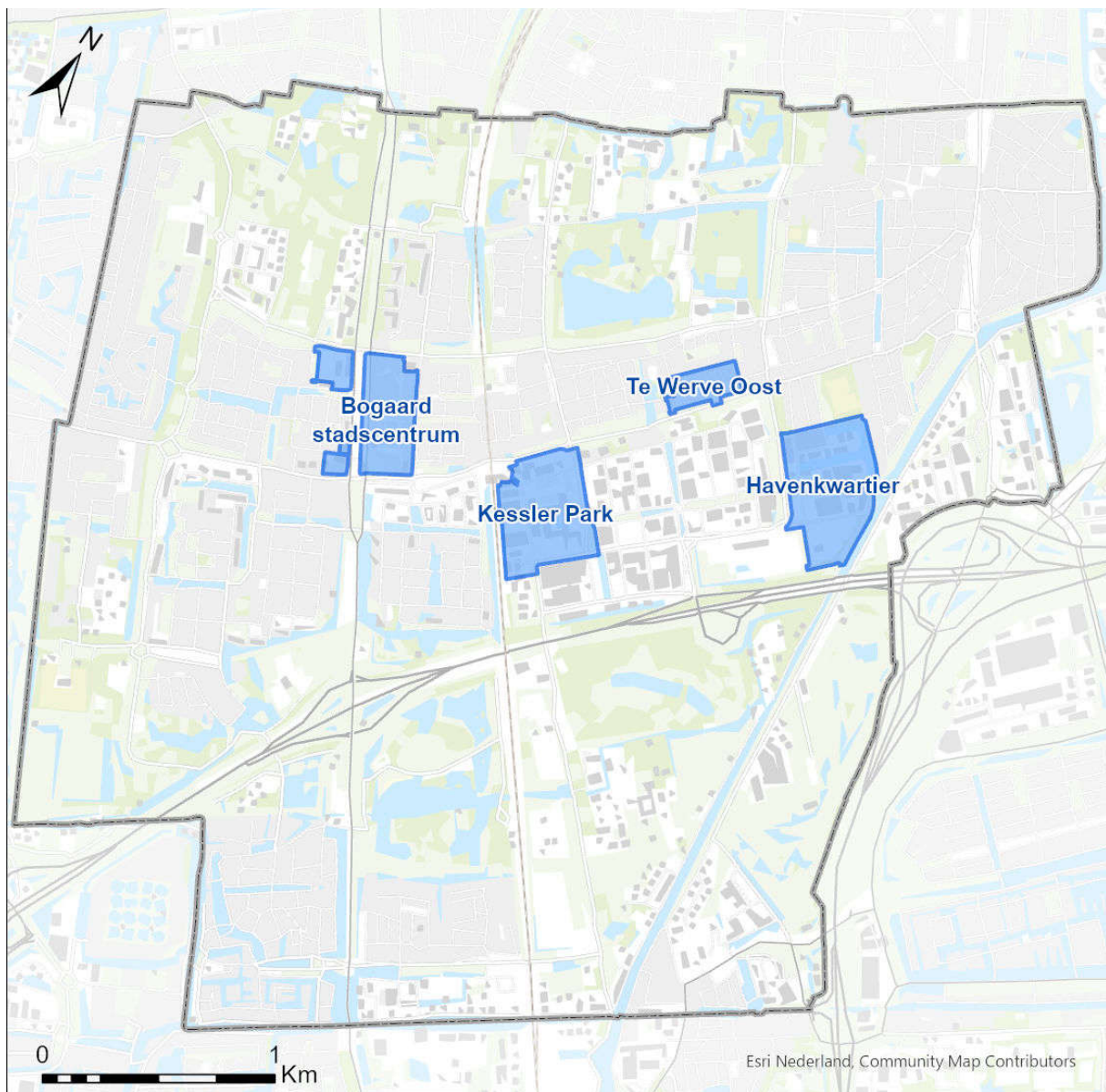
Investeringsplan 2026

Voorzieningenniveau:

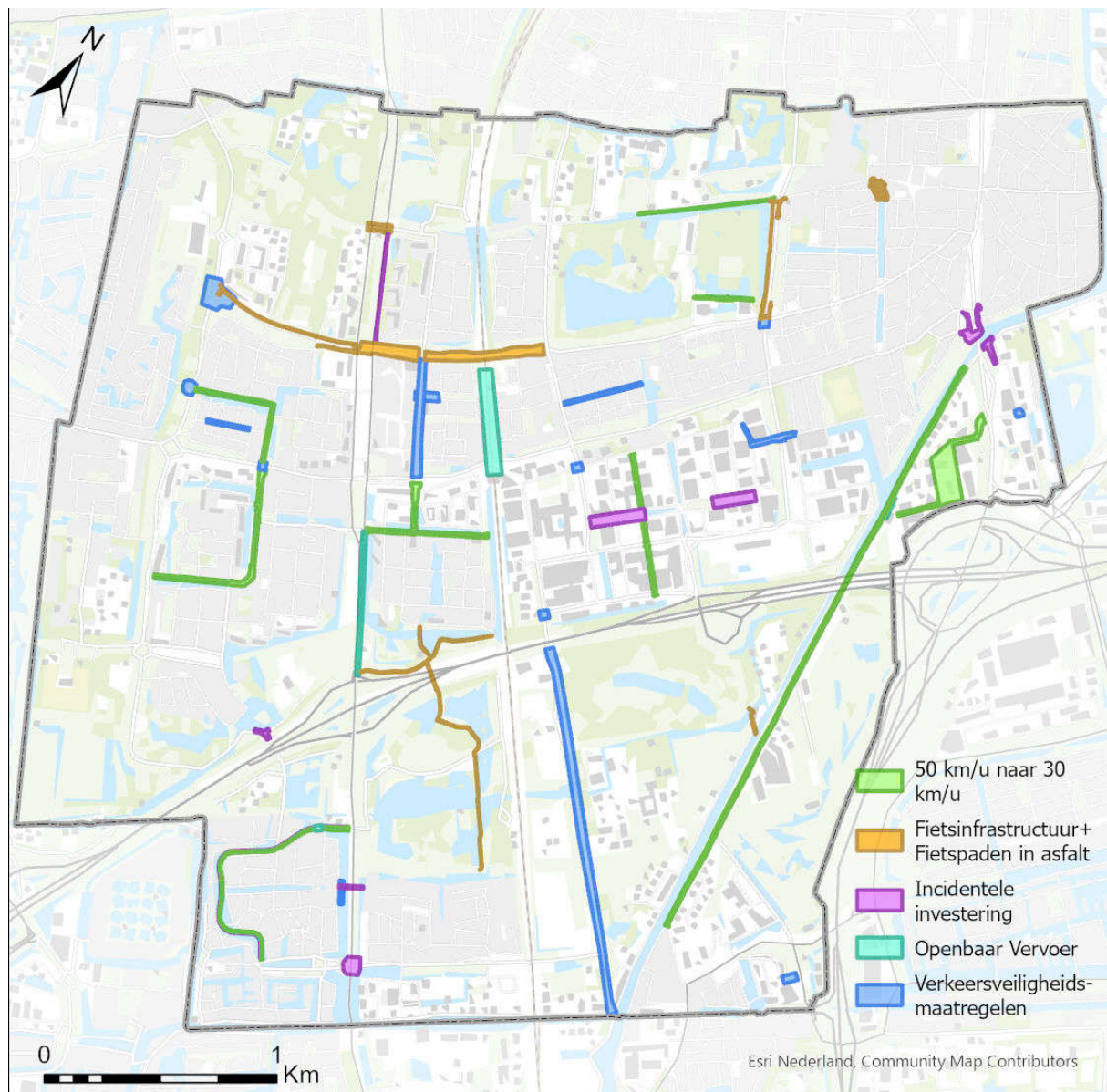
In 2026 wordt gestart met de voorbereiding van twee verduurzamingsinvesteringen afhankelijk van de raadsbesluiten. Deze investeringen hebben betrekking op de Schouwburg en de Schilp. Daarnaast is er ook een investering gepland bij het Bunkercomplex Overvoorde. GSR/De Akker gaat ook een investeringstraject tegemoet.

Gebiedsontwikkelingen:

De investeringen voor de gebiedsontwikkelingen zijn in de begroting 2026 opgenomen in het investeringsplan. De gebiedsontwikkelingen bestaan uit het Bogaard stadscentrum, Havenkwartier, Kessler Park (waar de Broodfabriek een onderdeel van is) en Te Werve Oost. De investeringen zijn inzichtelijk gemaakt en bestaan onder andere uit inrichting van de openbare ruimte en de bijdrage voor de herinrichting van de Karel Doormanlaan.

Mobiliteit:

De investeringen in mobiliteit voor 2026 bestaan uit 50 km/u naar 30 km/u, fietspaden, de Hoornbrug, openbaar vervoer en verkeersveiligheidsmaatregelen.

Grote investeringen lange termijn

Station RijswijkBuiten

In 2032 start de bouw van station RijswijkBuiten als onderdeel van de MIRT-verkenning Oude Lijn (Meerjarenprogramma infrastructuur, ruimte en transport), waarin de bereikbaarheid voor de groei van woningen en werkplekken centraal staat. Het station is een belangrijke nieuwe OV-verbinding voor RijswijkBuiten en omgeving en krijgt een plek in het Lange Termijn Investeringsprogramma (LTIP) met een geraamde investering van € 10 miljoen. Naast de aanleg van het station wordt ook geïnvesteerd in een fiets- en voetgangersonderdoorgang en de inrichting van de openbare ruimte. Voor de periode 2026–2032 is € 1,5 miljoen gereserveerd voor voorbereidingskosten, zoals projectmanagement en onderzoeken. Deze investering is afhankelijk van een positieve besluitvorming door het BO-MIRT in november 2025.

Integraal huisvestingsplan (IHP)

In de huidige investeringsplanning is rekening gehouden met de investeringen vanuit het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Hoe financieren we de groei?

De gemeente groeit. Daardoor wordt onze begroting groter en nemen ook onze bezittingen toe, zoals gebouwen, grond en andere waardevolle zaken.

Als de bezittingen groeien, moet ook ons eigen vermogen meegroeien. Het eigen vermogen laat zien welk deel van onze bezittingen we zelf hebben betaald, zonder leningen. Als dat te laag is, moeten we meer geld lenen om aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Dat maakt de gemeente financieel kwetsbaarder.

Om financieel gezond te blijven, willen we dat ons eigen vermogen de komende jaren stijgt. Op basis van de huidige inzichten moet het eigen vermogen met ongeveer € 20 miljoen stijgen de komende jaren. Nu is dat nog ongeveer € 82 miljoen. Met dit hogere eigen vermogen blijft onze solvabiliteit – de verhouding tussen wat we bezitten en wat we schuldig zijn – op een goed niveau.

In de komende kadernota werken we dit onderwerp verder uit. Het effect van onze investeringsplannen op de solvabiliteit is hier te vinden.

Wet open overheid

Wat willen we bereiken?

Het doel van de Wet open overheid (hierna: Woo) is een meer transparante en actief openbaar makende overheid. Daartoe verplicht de Woo ons om zowel informatie uit eigen beweging als op verzoek openbaar te maken. Met name deze eerste verplichting is de komende jaren een punt van aandacht. De gemeente streeft naar een open en transparante overheid, waarbij inwoners en belanghebbenden goed geïnformeerd worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten ons in voor het verbeteren van de beschikbaarheid en vindbaarheid van informatie. Wij versterken onze informatiehuishouding, trainen medewerkers op het gebied van openbaarheid en investeren in digitale toegankelijkheid.

De Woo verplicht gemeenten om informatie actief openbaar te maken, dat wil zeggen, openbaar maken uit eigen beweging zonder dat daartoe een verzoek hoeft te worden ingediend. Deze wettelijke verplichting treedt gefaseerd in werking, waarbij steeds nieuwe informatiecategorieën openbaar moeten worden gemaakt. Wij volgen deze inwerkingtreding nauwgezet en zetten ook de komende jaren in op de voorbereiding hiervan. Dit doen wij bijvoorbeeld door processen in te richten, publicatieplatforms te realiseren en te zorgen voor een goede informatiehuishouding. Voor sommige informatiecategorieën, zoals vergaderstukken van de gemeenteraad en besluiten op Woo-verzoeken, lopen wij vooruit op de wettelijke plicht en publiceren wij deze actief op onze website. De Woo biedt voor enkele informatiecategorieën de mogelijkheid om de informatie als overzichten te publiceren. Naar deze mogelijkheid doen wij onderzoek.

Naast de informatiecategorieën die verplicht actief openbaar moeten worden gemaakt is ons streven om meer informatie dan reeds wettelijk verplicht uit eigen beweging openbaar te maken. Daarmee voldoen we aan de inspanningsverplichting die geldt op grond van de Woo en lopen wij voor op de wettelijke fasering van de openbaarmaking van de informatiecategorieën.

Ten slotte blijven we aandacht besteden aan de passieve openbaarmakingsplicht, oftewel de Woo-verzoeken. We ontvangen regelmatig complexe en omvangrijke verzoeken, hetgeen veel tijd en capaciteit vergt. De behandeling van de verzoeken wordt gedeeltelijk uitbesteed. De daarmee gemoeide kosten zijn afhankelijk van het aantal en de complexiteit van de verzoeken en vallen hoger uit naarmate meer inzet noodzakelijk is. De komende jaren blijven wij daarom inzetten op de verbetering van het proces en de vindbaarheid van documenten om een goede en tijdige afhandeling van Woo-verzoeken te bewerkstelligen.

Financiële begroting

Meerjarenraming 2026-2029

(Bedragen x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Lasten 2027	Baten 2027	Saldo 2027
1. Programma						
Bestuur en ondersteuning	11.918	10.355	-1.563	11.840	10.508	-1.332
Veiligheid	11.097	413	-10.684	11.076	253	-10.823
Verkeer en Vervoer	14.674	1.182	-13.491	15.267	1.332	-13.934
Economie	1.389	622	-767	1.367	628	-740
Onderwijs	12.116	3.790	-8.327	13.974	3.703	-10.271
Sport, Cultuur en Recreatie	21.431	2.186	-19.245	21.501	1.906	-19.595
Sociaal Domein	98.861	32.230	-66.631	97.946	31.585	-66.360
Volksgesondheid en milieu	21.183	19.691	-1.492	20.931	20.123	-808
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	53.978	47.155	-6.823	46.357	42.057	-4.301
Subtotaal 1. Programma	246.647	117.625	-129.023	240.259	112.094	-128.165
2. Algemene dekkingen						
Treasury	158	2.245	2.088	-540	2.055	2.595
OZB woningen	744	8.670	7.927	744	8.670	7.927
OZB nietwoningen	122	7.633	7.511	122	7.633	7.511
Belastingen overig	110	25	-85	110	175	65
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	145.599	145.599	0	144.883	144.883
Overige baten en lasten	-657	14	672	43	14	-28
Subtotaal 2. Algemene dekkingen	476	164.187	163.711	479	163.432	162.953
Overhead	36.669	1.477	-35.192	36.010	1.477	-34.533
Heffing						
vennootschapsbelasting	100	0	-100	100	0	-100
Onvoorzien	50	0	-50	50	0	-50
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	283.943	283.289	-654	276.898	277.003	105
Mutaties reserves per programma						
Verkeer en vervoer	0	40	40	0	0	0
Sport, Cultuur en Organisatie	0	170	170	0	110	110
Volksgesondheid en milieu	2.000	1.005	-995	0	355	355
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	486	2.282	1.796	486	249	-237
Algemene dekkingsmiddelen	0	172	172	0	128	128
Subtotaal 3. Mutaties reserves	2.486	3.669	1.183	486	841	355
Het geraamde resultaat	286.429	286.958	529	277.384	277.844	460
Mutaties incidentele lasten en baten						
Het geraamde resultaat exclusief incidentele baten en lasten	46.220	44.108	-2.112	39.300	36.453	-2.847
Het geraamde resultaat exclusief incidentele baten en lasten	240.209	242.850	2.641	238.084	241.391	3.308

(Bedragen x € 1.000)	Lasten 2028	Baten 2028	Saldo 2028	Lasten 2029	Baten 2029	Saldo 2029
1. Programma						
Bestuur en ondersteuning	11.738	10.448	-1.289	11.416	9.973	-1.443
Veiligheid	10.823	0	-10.823	10.791	0	-10.791
Verkeer en Vervoer	15.972	1.332	-14.640	16.995	1.332	-15.663
Economie	1.372	633	-738	1.371	633	-737
Onderwijs	11.661	3.703	-7.958	11.240	3.703	-7.537
Sport, Cultuur en Recreatie	21.978	1.906	-20.072	22.508	1.906	-20.602
Sociaal Domein	97.870	31.475	-66.395	97.661	31.475	-66.186
Volksgesondheid en milieu	21.322	20.654	-669	21.674	20.998	-676
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	49.297	44.914	-4.383	49.328	45.392	-3.937
Subtotaal 1. Programma	242.033	115.065	-126.968	242.983	115.412	-127.571
2. Algemene dekkingen						
Treasury	-473	2.055	2.528	-496	2.055	2.551
OZB woningen	744	8.670	7.927	744	8.670	7.927
OZB nietwoningen	122	7.633	7.511	122	7.633	7.511
Belastingen overig	110	175	65	110	175	65
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	143.237	143.237	0	143.081	143.081
Overige baten en lasten	43	14	-28	-457	14	472
Subtotaal 2.						
Algemene dekkingen	546	161.786	161.239	23	161.630	161.607
Overhead	35.384	1.477	-33.907	35.257	1.477	-33.780
Heffing						
vennootschapsbelasting	100	0	-100	100	0	-100
Onvoorzien	50	0	-50	50	0	-50
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	278.113	278.328	215	278.413	278.519	105
Mutaties reserves per programma						
Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	0
Sport, Cultuur en Organisatie	0	110	110	0	110	110
Volksgesondheid en milieu	0	350	350	0	460	460
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	486	249	-237	486	249	-237
Algemene dekkingsmiddelen	0	128	128	0	128	128
Subtotaal 3.						
Mutaties reserves	486	836	350	486	947	461
Het geraamde resultaat	278.599	279.164	565	278.899	279.466	566
Mutaties incidentele lasten en baten	41.029	40.397	-632	40.761	40.964	203
Het geraamde resultaat exclusief incidentele baten en lasten	237.570	238.767	1.197	238.139	238.501	363

Toelichting op de meerjarenraming 2026-2029

Bedragen x € 1.000	Cijfers 2026 Lasten	Baten	Cijfers 2027 t.o.v. 2026 Lasten	Baten	Saldo
Programma					
Bestuur en ondersteuning	11.918	10.355	-79	103	182
0.1 Bestuur	4.563	0	37	0	-37
0.2 Burgerzaken	3.851	1.874	-16	-35	-19
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.493	1.099	-100	0	100
0.63 Parkeerbelasting	1.010	7.382	0	138	138
Veiligheid	11.097	413	-21	-160	-139
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.579	0	83	0	-83
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.518	413	-104	-160	-57
Verkeer en Vervoer	14.674	1.182	593	150	-443
2.1 Verkeer en vervoer	12.466	1.159	600	150	-450
2.2 Parkeren	1.668	23	-18	0	18
2.4 Economische havens en waterwegen	168	0	-1	0	1
2.5 Openbaar vervoer	372	0	11	0	-11
Economie	1.389	622	-21	6	27
3.1 Economische ontwikkeling	319	101	-26	0	26
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	246	0	-31	0	31
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	372	192	5	6	1
3.4 Economische promotie	451	328	30	0	-30
Onderwijs	12.116	3.790	1.857	-87	-1.945
4.1 Openbaar basisonderwijs	212	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	5.950	932	1.847	-87	-1.935
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.955	2.858	10	0	-10
Sport, Cultuur en Recreatie	21.431	2.186	71	-280	-351
5.1 Sportbeleid en activering	2.895	280	-324	-280	44
5.2 Sportaccommodaties	2.677	1.511	-23	0	23
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.540	256	169	0	-169
5.4 Musea	702	0	6	0	-6
5.5 Cultureel erfgoed	769	7	43	0	-43
5.6 Media	1.775	49	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.072	84	199	0	-199
Sociaal Domein	98.861	32.230	-915	-645	270
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7.921	1.843	-455	-300	155
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.034	0	-0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	38.304	29.957	-332	-332	0
6.4 WSW en beschut werk	3.208	0	-65	0	65
6.5 Arbeidsparticipatie	3.043	13	25	-13	-38
6.60-6.91 Wmo	18.630	418	-90	0	90
6.751-6.92 Jeugdhulp	24.723	0	2	0	-2
Volksgesondheid en milieu	21.183	19.691	-252	432	684
7.1 Volksgezondheid	3.302	225	-224	-224	0
7.2 Riolerings	4.594	6.423	-548	-7	541
7.3 Afval	11.070	12.889	482	664	183
7.4 Milieubeheer	1.985	20	38	-3	-40
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	232	134	0	0	0
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	53.978	47.155	-7.621	-5.048	2.573
8.1 Ruimte en leefomgeving	2.140	0	-6	0	6
8.2 Grondexploitatie (nietbedrijventerreinen)	35.070	34.982	-11.955	-11.945	10
8.3 Wonen en bouwen	16.768	12.173	4.340	6.896	2.557
Algemene middelen en overig	476	164.187	2	-756	-758
0.5 Treasury	158	2.245	-698	-190	508
0.61 OZB woningen	744	8.670	0	0	0
0.62 OZB nietwoningen	122	7.633	0	0	0
0.64 Belastingen overig	110	25	0	150	150
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	145.599	0	-716	-716
0.8 Overige baten en lasten	-657	14	700	0	-700
Overhead	36.669	1.477	-659	0	659
0.4 Overhead	36.669	1.477	-659	0	659
Vennootschapsbelasting	100	0	0	0	0
Heffing vennootschapsbelasting	100	0	0	0	0
Onvoorzien	50	0	0	0	0
Onvoorzien	50	0	0	0	0
Mutaties reserves	2.000	3.183	-2.000	-2.827	-827
0.10 Mutaties reserves	2.486	3.669	-2.000	-2.827	-827
Eindtotaal	286.429	286.958	-9.045	-9.114	-69

Bedragen x € 1.000	Cijfers 2028 t.o.v. 2027			Cijfers 2029 t.o.v. 2028		Baten	Saldo
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten			
Bestuur en ondersteuning	-102	-160	-58	-321	-475	-154	
0.1 Bestuur	0	0	0	0	0	0	
0.2 Burgerzaken	-85	-160	-75	-303	-475	-172	
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-18	0	18	-18	0	18	
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0	
Veiligheid	-254	-253	1	-32	0	32	
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1	0	1	-37	0	37	
1.2 Openbare orde en veiligheid	-252	-253	-1	5	0	-5	
Verkeer en Vervoer	705	0	-705	1.023	0	-1.023	
2.1 Verkeer en vervoer	729	0	-729	1.020	0	-1.020	
2.2 Parkeren	-33	0	33	9	0	-9	
2.4 Economische havens en waterwegen	-1	0	1	-1	0	1	
2.5 Openbaar vervoer	10	0	-10	-5	0	5	
Economie	4	6	1	-1	0	1	
3.1 Economische ontwikkeling	-1	0	1	-1	0	1	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5	6	1	-0	0	0	
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0	
Onderwijs	-2.313	0	2.313	-421	0	421	
4.1 Openbaar basisonderwijs	3	0	-3	-9	0	9	
4.2 Onderwijshuisvesting	-2.317	0	2.317	-410	0	410	
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1	0	-1	-2	0	2	
Sport, Cultuur en Recreatie	477	0	-477	529	0	-529	
5.1 Sportbeleid en activering	0	0	-0	-1	0	1	
5.2 Sportaccommodaties	250	0	-250	88	0	-88	
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3	0	-3	-30	0	30	
5.4 Musea	4	0	-4	-0	0	0	
5.5 Cultureel erfgoed	-0	0	0	-1	0	1	
5.6 Media	0	0	-0	-0	0	0	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	221	0	-221	474	0	-474	
Sociaal Domein	-75	-110	-35	-209	0	209	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-134	-110	24	-22	0	22	
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1	0	-1	-3	0	3	
6.3 Inkomensregelingen	0	0	-0	-2	0	2	
6.4 WSW en beschut werk	0	0	-0	-5	0	5	
6.5 Arbeidsparticipatie	-0	0	0	-0	0	0	
6.60-6.91 Wmo	21	0	-21	-64	0	64	
6.751-6.92 Jeugdhulp	37	0	-37	-113	0	113	
Volksgesondheid en milieu	391	531	139	351	344	-7	
7.1 Volksgezondheid	3	0	-3	-8	0	8	
7.2 Riolering	8	179	171	4	0	-4	
7.3 Afval	359	354	-5	335	344	9	
7.4 Milieubeheer	21	-3	-23	21	0	-21	
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	2.940	2.957	17	31	478	447	
8.1 Ruimte en leefomgeving	-3	0	3	0	0	0	
8.2 Grondexploitatie (nietbedrijventerreinen)	5.276	5.276	0	0	0	0	
8.3 Wonen en bouwen	-2.333	-2.319	14	31	478	447	
Algemene middelen en overig	67	-1.646	-1.713	-523	-156	367	
0.5 Treasury	67	0	-67	-23	0	23	
0.61 OZB woningen	0	0	0	0	0	0	
0.62 OZB nietwoningen	0	0	0	0	0	0	
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-1.646	-1.646	0	-156	-156	
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	-500	0	500	
Overhead	-626	0	626	-127	0	127	
0.4 Overhead	-626	0	626	-127	0	127	
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	
Mutaties reserves	0	-5	-5	0	110	110	
0.10 Mutaties reserves	0	-5	-5	0	110	110	
Eindtotaal	1.215	1.320	105	300	301	1	

Baten - = nadelig, lasten - = voordelig. De toelichtingen op het mutatieoverzicht meerjarenraming 2026-2029 zijn beschreven bij de programma's.

Begrotingsverschil

(Bedragen x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Lasten 2025 incl.begr. wijz.	Baten 2025 incl.begr. wijz.	Saldo 2025 incl.begr. wijz.
1. Programma						
Bestuur en ondersteuning	11.918	10.355	-1.563	10.099	10.635	537
Veiligheid	11.097	413	-10.684	11.456	511	-10.945
Verkeer en Vervoer	14.674	1.182	-13.491	13.478	1.164	-12.314
Economie	1.389	622	-767	1.464	958	-506
Onderwijs	12.116	3.790	-8.327	11.306	4.052	-7.254
Sport, Cultuur en Recreatie	21.431	2.186	-19.245	19.192	1.741	-17.451
Sociaal Domein	98.861	32.230	-66.631	108.947	41.804	-67.143
Volksgesondheid en milieu	21.183	19.691	-1.492	20.369	19.768	-601
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	53.978	47.155	-6.823	40.026	37.417	-2.608
Subtotaal 1. Programma	246.647	117.625	-129.023	236.336	118.050	-118.286
2. Algemene dekkingen						0
Treasury	158	2.245	2.088	1.052	2.022	970
OZB woningen	744	8.670	7.927	1.011	8.219	7.208
OZB nietwoningen	122	7.633	7.511	118	7.440	7.321
Belastingen overig	110	25	-85	139	25	-114
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	145.599	145.599	0	140.321	140.321
Overige baten en lasten	-657	14	672	-92	14	106
Subtotaal 2. Algemene dekkingen	476	164.187	163.711	2.229	158.041	155.812
Overhead	36.669	1.477	-35.192	38.412	1.488	-36.924
Heffing						
vennootschapsbelasting	100	0	-100	100	0	-100
Onvoorzien	50	0	-50	50	0	-50
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	283.943	283.289	-654	277.127	277.579	277.579
Mutaties reserves per programma						
Bestuur en ondersteuning	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	0	40	40	1.500	0	-1.500
Economie	0	0	0	0	0	0
Sport, Cultuur en Organisatie	0	170	170	0	0	0
Sociaal Domein	0	0	0	0	423	423
Volksgesondheid en milieu	2.000	1.005	-995	214	245	31
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	486	2.282	1.796	0	82	82
Algemene dekkingsmiddelen	0	172	172	0	829	829
Subtotaal 3. Mutaties reserves	2.486	3.669	1.183	1.714	1.579	-135
Het geraamde resultaat	286.429	286.958	529	278.841	279.158	317

De afwijkingen ten opzichte van het voorgaande jaar groter dan € 100.000 zijn verklaard onder de programma's.

Leeswijzer investeringsplan 2026-2029

Het investeringsplan geeft een doorkijk van de geplande investeringen tot en met 2029.

Hoe leest u het investeringsplan 2026-2029?

Een voorbeeld:

Investeringsproject Bedragen x 1.000	Omschrijving	Start	A %	Krediet	Begroting 2026			
					Kap. Ist. 2026	Kap. Ist. 2027	Kap. Ist. 2028	Kap. Ist. 2029
Project	Investering	2026	2	4.300	129	128	127	

Begroting 2026

Inzichtelijk is dat in het jaar 2026 een bedrag van € 4.300.000 wordt geïnvesteerd. Aan inkomsten is € 0,- geraamd. De afschrijving geschiedt in 50 jaar ($100/50=2,00$) en wordt tezamen met de rente zichtbaar vanaf het jaar na oplevering van de investering. De kapitaallasten (afschrijving + rente) zijn inzichtelijk gemaakt t/m 2029.

Het dalend verloop van de kapitaallasten wordt veroorzaakt doordat de rente berekend wordt over de boekwaarde op 1 januari, die als gevolg van afschrijving jaarlijks afneemt.

Berekening kapitaallasten

Het af te schrijven bedrag plus de rente over de resterende boekwaarde worden kapitaallasten genoemd. In het investeringsplan wordt gerekend met een rente van 1%. Hieronder is weergegeven hoe de kapitaallasten berekend worden.

Investeringsproject						
A	Investering	4.300				
B	Inkomsten	0				
C	Krediet	4.300				
D	Afschrijvingspercentage	2%				
E	Rente	1%				
	Jaar van investeren	2026	2027	2028	2029	
F	Boekwaarde 1/1	4.300	4.214	4.128		
G	Afschrijving (C x D)	86	86	86		
H	Rente (C x E)	43	42	41		
I	Kapitaallasten (G+H)	129	128	127		

Investeringsplan 2026-2029

Investeringsproject (bedrag x €1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	Krediet	Kap. Ist. 26	Kap. Ist. 27	Kap. Ist. 28	Kap. Ist. 29
2. Verkeer, vervoer en waterstaat									
50 km/u naar 30 km/u									
	50 km/u naar 30 km/u Cobbenhagenstraat	2029	20	0	225	0	0	0	0
	50 km/u naar 30 km/u Cort van der Lindenstraat	2028	20	0	225	0	0	0	2
	50 km/u naar 30 km/u Florence Nightingalelaan	2027	20	0	188	0	0	2	2
	50 km/u naar 30 km/u Harpsingel	2026	20	0	210	0	2	2	13
	50 km/u naar 30 km/u Monseigneur Bekkerslaan	2028	20	0	1.200	0	0	0	12
	50 km/u naar 30 km/u Onvoorzien kosten 2026 - 50 km/u naar 30 km/u	2026	20	0	100	0	6	6	6
	50 km/u naar 30 km/u Onvoorzien kosten 2027 - 50 km/u naar 30 km/u	2027	20	0	100	0	0	6	6
	50 km/u naar 30 km/u Onvoorzien kosten 2028 - 50 km/u naar 30 km/u	2028	20	0	100	0	0	0	6
	50 km/u naar 30 km/u Onvoorzien kosten 2029 - 50 km/u naar 30 km/u	2029	20	0	100	0	0	0	0
	50 km/u naar 30 km/u Rembrandtkade	2027	20	0	50	0	0	1	1
	50 km/u naar 30 km/u Sir Winston Churchillaan (Steenvoordelaan t/m Huis te Landelaan /Stationsgebied)	2028	20	0	1.000	0	0	0	10
	50 km/u naar 30 km/u Van Gijnstraat	2027	20	0	350	0	0	4	4
	50 km/u naar 30 km/u Van Mooklaan	2026	20	0	750	0	8	8	45
Armaturen									
	Vervanging armaturen 2026	2026	20	0	171	0	10	10	10
	Vervanging armaturen 2027	2027	20	0	171	0	0	10	10
	Vervanging armaturen 2028	2028	20	0	171	0	0	0	10
	Armaturen Vervanging armaturen 2029	2029	20	0	171	0	0	0	0
Asfaltwegen									
	Asfaltwegen Asfaltwegen 2029	2029	20	0	1.600	0	0	0	0
	Asfaltwegen Beheerplan wegen	2028	20	0	300	0	0	0	18
	Asfaltwegen Beheerplan wegen	2029	20	0	1.470	0	0	0	0
	Asfaltwegen Fietspad Pr/ Beatrixlaan tussen van Vr en Gen Spoorlaan	2026	20	0	65	0	4	4	4
	Asfaltwegen Huis te Landelaan - opstelstrook VRI kruising Generaal Spoorlaan	2027	20	0	120	0	0	7	7
	Asfaltwegen Kruising Burgemeester Elsenlaan Gen spoorlaan Lindelaan	2026	20	0	130	0	8	8	8
	Asfaltwegen Laan van Sion	2026	20	0	300	0	18	18	18
	Asfaltwegen Lange Kleiweg tussen A4 en Heulweg	2027	20	0	360	0	0	22	21
	Asfaltwegen Mr. Bekkerslaan	2028	20	0	220	0	0	0	13
	Asfaltwegen Prinses beatrixlaan tussen gen Spoorlaan van Vredenburgweg en kruising van Vr	2026	20	0	500	0	30	30	30
	Asfaltwegen Ronde schaapweg de Dijk	2027	20	0	110	0	0	7	7
	Asfaltwegen Ronde Schaapweg Franklin Rooseveltlaan	2027	20	0	110	0	0	7	7
	Asfaltwegen Ronde Schaapweg Sir Winston Churchillaan	2027	20	0	110	0	0	7	7
	Asfaltwegen Sir Winston Churchillaan tussen Burg. Elsenlaan en Huis te Landelaan	2028	20	0	980	0	0	0	59
	Asfaltwegen Sir Winston Churchillaan tussen Huis te Landelaan en Gen Eisenhowerplein	2026	20	0	122	0	7	7	7
	Asfaltwegen Sir Winston Churchillaan Wateringen tm Strijplaan	2026	20	0	92	0	6	5	5
	Asfaltwegen Van der Kooijweg	2027	20	0	380	0	0	23	23
	Asfaltwegen Vat 2026	2026	20	0	100	0	6	6	6
	Asfaltwegen Vat 2027	2027	20	0	100	0	0	6	6
	Asfaltwegen Vat 2028	2028	20	0	100	0	0	0	6
	Asfaltwegen Vat 2029	2029	20	0	100	0	0	0	0
Beheerplan									
	Beheerplan Wegen 2027	2027	20	0	731	0	0	44	43

Investeringsproject (bedrag x €1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	Krediet	Kap.lst. 26	Kap.lst. 27	Kap.lst. 28	Kap.lst. 29
	Beheerplan Wegen 2028	2028	20	0	731	0	0	0	44
Beschoeiing									
	Beschoeiingen Admiraal Helfrichsingel	2028	20	0	350	0	0	0	21
	Beschoeiingen Endezaant	2028	20	0	200	0	0	0	12
	Beschoeiingen Korte Dreef	2028	20	0	40	0	0	0	2
	Beschoeiingen Ponyweide	2027	20	0	280	0	0	17	17
	Beschoeiingen Tulpstraat	2027	20	0	60	0	0	1	4
	Beschoeiingen Vervangen beschoeiingen 2029	2029	20	0	700	0	0	0	0
	Beschoeiingen Warande	2028	20	0	250	0	0	0	15
	Beschoeiingen Wethouder Brederodelaan	2027	20	0	400	0	0	24	24
	Beschoeiingen Wilhelminapark	2026	20	0	640	0	38	38	38
Civiele Kunstwerken									
	Civiele kunstwerken Herstellen civiele kunstwerken 2027	2027	50	0	350	0	0	11	10
	Civiele kunstwerken Herstellen civiele kunstwerken 2028	2028	50	0	350	0	0	0	11
	Civiele kunstwerken Herstellen civiele kunstwerken 2029	2029	50	0	350	0	0	0	0
	Civiele kunstwerken Vervangen brug B022	2026	50	0	207	0	6	6	6
	Civiele kunstwerken Vervangen brug B061	2026	50	0	207	0	6	6	6
	Civiele kunstwerken Vervangen stuwten	2026	50	0	207	0	6	6	6
Fietsinfrastructuur									
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Aanleg fietspaden Geestbrugweg	2029	20	0	544	0	0	0	0
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Doorgang fiets Station Rijswijk	2027	20	0	250	0	0	3	3
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietsbrug Pieter Postmapad	2028	20	0	90	0	0	0	1
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietspaden asfalteren Burgemeester Elsenlaan - Midden 1	2026	20	0	306	0	3	3	18
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietspaden asfalteren en verbreden Generaal Spoorlaan - Oost	2026	20	0	300	0	3	3	18
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietspaden asfalteren en verbreden Generaal Spoorlaan - West	2026	20	0	285	0	3	3	17
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietspaden asfalteren Lange Kleiweg - Midden	2027	20	0	220	0	0	2	13
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietspaden asfalteren Lange Kleiweg - Zuid	2028	20	0	484	0	0	0	5
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietspaden asfalteren Ruysdaelplein	2026	20	0	366	0	4	4	22
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietspaden asfalteren Steenvoordelaan	2029	20	0	713	0	0	0	0
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietsstraat Nassaukade	2028	20	0	472	0	0	0	5
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Kesslerpark	2027	20	0	349	0	0	3	3
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Onvoorzien kosten 2026 - Fietsinfrastructuur	2026	20	0	100	0	6	6	6
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Onvoorzien kosten 2027 - Fietsinfrastructuur	2027	20	0	100	0	0	6	6
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Onvoorzien kosten 2028 - Fietsinfrastructuur	2028	20	0	100	0	0	0	6
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Onvoorzien kosten 2029 - Fietsinfrastructuur	2029	20	0	100	0	0	0	0
	Fietsparkeervoorzieningen Fietstrommels, -carroussel en -vlonders 2026	2026	20	0	138	0	8	8	8
	Fietsparkeervoorzieningen Fietstrommels, -carroussel en -vlonders 2027	2027	20	0	138	0	0	8	8

Investeringsproject (bedrag x €1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	Krediet	Kap.lst. 26	Kap.lst. 27	Kap.lst. 28	Kap.lst. 29
	Fietsparkeervoorzieningen Fietstrommels, -carroussel en -vlonders 2028	2028	20	0	138	0	0	0	8
	Fietsparkeervoorzieningen Fietstrommels, -carroussel en -vlonders 2029	2029	20	0	138	0	0	0	0
	Fietsparkeervoorzieningen Onvoorziene kosten 2026	2026	20	0	5	0	0	0	0
	Fietsparkeervoorzieningen Onvoorziene kosten 2027	2027	20	0	5	0	0	0	0
	Fietsparkeervoorzieningen Onvoorziene kosten 2028	2028	20	0	5	0	0	0	0
	Fietsparkeervoorzieningen Onvoorziene kosten 2029	2029	20	0	5	0	0	0	0
	Fietsparkeervoorzieningen Stallingscapaciteit Station Rijswijk	2027	20	0	20	0	0	1	1
	Fietsparkeervoorzieningen Uitbreiden stallingscapaciteit 2026	2026	20	0	40	0	2	2	2
	Fietsparkeervoorzieningen Uitbreiden stallingscapaciteit 2027	2027	20	0	20	0	0	1	1
	Fietsparkeervoorzieningen Uitbreiden stallingscapaciteit 2028	2028	20	0	40	0	0	0	2
	Fietsparkeervoorzieningen Uitbreiden stallingscapaciteit 2029	2029	20	0	40	0	0	0	0
Kabelnet									
	Vervanging kabelnet openbare verlichting 2026	2026	40	0	669	0	23	23	23
	Vervanging kabelnet openbare verlichting 2027	2027	40	0	669	0	0	23	23
	Vervanging kabelnet openbare verlichting 2028	2028	40	0	669	0	0	0	23
	Kabelnet openbare verlichting Vervanging kabelnet openbare verlichting 2029	2029	40	0	669	0	0	0	0
Kansrijke plekken									
	Kansrijke plekken Beplakken trafo's en elektrakasten 2026	2026	40	0	15	0	1	1	1
	Kansrijke plekken Beplakken trafo's en elektrakasten 2027	2027	40	0	15	0	0	1	1
	Kansrijke plekken Beplakken trafo's en elektrakasten 2028	2028	40	0	15	0	0	0	1
	Kansrijke plekken Opwaarderen kansrijke plekken 2029	2029	40	0	150	0	0	0	0
	Kansrijke plekken Overige buurtinitiatieven 2026	2026	40	0	25	0	1	1	1
	Kansrijke plekken Overige buurtinitiatieven 2027	2027	40	0	25	0	0	1	1
Lichtmasten									
	Vervanging lichtmasten 2026	2026	20	0	80	0	5	5	5
	Vervanging lichtmasten 2027	2027	20	0	80	0	0	5	5
	Vervanging lichtmasten 2028	2028	20	0	80	0	0	0	5
	Lichtmasten Vervanging lichtmasten 2029	2029	20	0	200	0	0	0	0
Wagenpark									
	Ravo 5 E	2026	7	0,1	220	0	30	30	30
	Ravo 5 E	2027	7	0,1	220	0	0	30	30
	Renault Twingo	2027	7	0,1	26	0	0	4	4
	Uitbreiding voertuigen IOG 2026	2026	7	0,1	60	0	8	8	8
	Uitbreiding voertuigen IOG 2027	2027	7	0,1	60	0	0	8	8
	Uitbreiding voertuigen IOG 2028	2028	7	0,1	60	0	0	0	8
	Uitbreiding voertuigen IOG 2029	2029	7	0,1	60	0	0	0	0
	Mercedes Vito	2028	7	0,1	68	0	0	0	9
Openbaar vervoer									
	Openbaar Vervoer Onvoorziene kosten 2026 - Openbaar Vervoer	2026	20	0	50	0	3	3	3
	Openbaar Vervoer Onvoorziene kosten 2027 - Openbaar Vervoer	2027	20	0	50	0	0	3	3
	Openbaar Vervoer Onvoorziene kosten 2028 - Openbaar Vervoer	2028	20	0	50	0	0	0	3
	Openbaar Vervoer Onvoorziene kosten 2029 - Openbaar Vervoer	2029	20	0	50	0	0	0	0
	Openbaar Vervoer OV-knooppunt herinrichten	2026	20	0	500	0	5	5	30
Parkeerautomaten									

Investeringsproject (bedrag x €1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	Krediet	Kap.lst. 26	Kap.lst. 27	Kap.lst. 28	Kap.lst. 29
	Parkeerautomaten nieuwe reguleringsgebieden 2026	2026	10	0	50	0	1	6	5
	Parkeerbebording nieuwe reguleringsgebieden 2026	2026	20	0	30	0	0	2	2
	Parkeerbebording uitbreiding reguleringstijden 2026	2026	20	0	25	0	0	2	1
Verkeersveiligheidsmaatregelen									
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Fietsoversteek Margrietsingel - Churchilllaan	2026	20	0	175	0	2	2	11
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Kruispunt Beatrixlaan - Laan van 't Haantje	2026	20	0	500	0	5	5	30
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Kruispunt Volmerlaan/ Treubstraat/Kesslerpark	2027	20	0	650	0	0	7	7
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2026 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2026	20	0	100	0	6	6	6
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2027 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2027	20	0	100	0	0	6	6
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2028 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2028	20	0	100	0	0	0	6
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2029 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2029	20	0	100	0	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene projecten 2026 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2026	20	0	250	0	15	15	15
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene projecten 2027 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2027	20	0	250	0	0	15	15
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene projecten 2028 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2028	20	0	250	0	0	0	15
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene projecten 2029 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2029	20	0	250	0	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Snelheidsremmende maatregelen Sir Winston Churchilllaan	2029	20	0	1.500	0	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Verkeersveiligheidsmaatregelen in/ rondom stationsgebied Rijswijk	2027	20	0	250	0	0	3	3
Verkeersregelinstallatie									
	VRI (30j.) Gen. Spoorlaan - Burg. Elsenlaan	2026	30	0	150	0	2	7	6
	VRI (30j.) Pr. Beatrixlaan - Gen. Spoorlaan	2027	30	0	200	0	0	2	9
	VRI (30j.) Pr. Beatrixlaan - Pr. Irenelaan + Middenterrein	2027	30	0	200	0	0	2	9
	VRI (30j.) Pr. Beatrixlaan - S.W. Churchilllaan	2027	30	0	200	0	0	2	9
	VRI (30j.) Pr. Beatrixlaan - v. Vredenburgweg	2028	30	0	200	0	0	0	2
	VRI (30j.) S.W. Churchilllaan - Burg. Elsenlaan	2026	30	0	150	0	2	7	6
	VRI (30j.) S.W. Churchilllaan - Harpsingel	2027	30	0	200	0	0	2	9
	VRI (30j.) S.W. Churchilllaan - Strijplaantje	2028	30	0	200	0	0	0	2
	VRI (30j.) Vervanging verkeerslichtinstallaties (30j.) 2029	2029	30	0	500	0	0	0	0
	VRI (30j.) Vrijebanselaan - Broekmolenweg	2026	30	0	150	0	2	7	6
	VRI (30j.) Vrijebanselaan - Reigerweg	2026	30	0	130	0	1	6	6
	VRI naar iVRI Diepenhorstlaan - A4	2028	20	0	40	0	0	0	2
	VRI naar iVRI Geestbrugweg - Cromvlietkade	2026	20	0	40	0	2	2	2
	VRI naar iVRI Generaal Eisenhowerplein - OV-Knoop	2026	20	0	40	0	2	2	2

Investeringsproject (bedrag x €1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	Krediet	Kap.1st. 26	Kap.1st. 27	Kap.1st. 28	Kap.1st. 29
	VRI naar iVRI Generaal Spoorlaan - Burgemeester Elsenlaan	2029	20	0	40	0	0	0	0
	VRI naar iVRI Generaal Spoorlaan - Steenvoordelaan	2027	20	0	40	0	0	2	2
	VRI naar iVRI Haagweg - Geestbrugweg	2026	20	0	40	0	2	2	2
	VRI naar iVRI Haagweg - Lindelaan	2027	20	0	40	0	0	2	2
	VRI naar iVRI Onvoorzien kosten 2026 - VRI naar iVRI	2026	20	0	45	0	3	3	3
	VRI naar iVRI Onvoorzien kosten 2027 - VRI naar iVRI	2027	20	0	45	0	0	3	3
	VRI naar iVRI Onvoorzien kosten 2028 - VRI naar iVRI	2028	20	0	45	0	0	0	3
	VRI naar iVRI Onvoorzien kosten 2029 - VRI naar iVRI	2029	20	0	45	0	0	0	0
	VRI naar iVRI Prinses Beatrixlaan - Op/ afrit A4	2028	20	0	40	0	0	0	2
	VRI naar iVRI Prinses Beatrixlaan - Prinses Irenelaan + Middenterrein	2029	20	0	40	0	0	0	0
	VRI naar iVRI Prinses Margrietsingel	2027	20	0	40	0	0	2	2
	VRI naar iVRI Schaapweg - Sammersweg	2028	20	0	40	0	0	0	2
	VRI naar iVRI Vrijenbanselaan - Reigerweg	2029	20	0	40	0	0	0	0
4. Onderwijs									0
	1e inrichting OLP/meubilair Freinet Parkrijk (Trilgrasstraat)	2026	20	0	105	0	6	6	6
	1e inrichting OLP/meubilair noodlokalen GSR	2026	20	0	35	0	2	2	2
	1e inrichting OLP/meubilair Pasgeld (5e t/m 8e groep)	2026	20	0	115	0	7	7	7
5. Sport, cultuur en recreatie									
MJOP									
	Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken 2026	2026	10	0	33	0	4	4	4
	Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken 2027	2027	10	0	33	0	0	4	4
	Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken 2028	2028	10	0	33	0	0	0	4
	Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken 2029	2029	10	0	33	0	0	0	0
Herinrichten									
	Herinrichten speelplekken in de wijk 2026	2026	10	0	175	0	19	19	19
	Herinrichten speelplekken in de wijk 2027	2027	10	0	150	0	0	17	16
	Herinrichten speelplekken in de wijk 2028	2028	10	0	150	0	0	0	17
	Speelplekken Herinrichten speelplekken in de wijk 2029	2029	10	0	200	0	0	0	0
	Herinrichting "T Haantje 2026	2026	30	0	100	0	4	4	4
	Herinrichting Cromvliet 2027	2027	30	0	30	0	0	1	1
	Herinrichting Geestbrugweg en Masterplan								
	Bereikbaarheid CID-Binckhorst	2029	50	0	2.700	0	0	0	0
	Herinrichting Karel Doormanlaan Te Werve-Oost	2028	50	0	1.400	0	0	0	42
	Herinrichting Leeuwendaal 2027	2027	30	0	30	0	0	1	1
	Herinrichtingen Dr. H. Colijnlaan	2028	40	0	1.000	0	0	0	35
	Herinrichtingen Herinrichting wegen, straten, pleinen 2029	2029	40	0	2.500	0	0	0	0
	Herinrichtingen Leeuwendaal/Cromvliet (fase 1)	2028	40	0	2.700	0	0	0	27
	Herinrichtingen Steenlaan	2027	40	0	1.850	0	0	65	64
	Herinrichtingen t Haantje	2026	40	0	2.000	0	20	20	70
Voorzieningenniveau									
	Bunkercomplex	2026	30	0	1.000	0	43	43	43
	Herontwikkeling Marimbahallocatie - investeringskrediet sportzaal	2026	60	0	12.300	0	123	123	123
	Voorbereidingskrediet Don Bosco	2026	50	0,3	100	0	0	0	0
	Huisvesting Don Bosco	2026	50	0,3	1.500	0	16	38	38
Sport									

Investeringsproject (bedrag x €1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	Krediet	Kap.Ist. 26	Kap.Ist. 27	Kap.Ist. 28	Kap.Ist. 29
	Johan Cruyff Court	2026	15	0	200	0	15	15	15
	Sportpark Irene - korfbalvelden (kunstgras) - vervanging/renovatie investering veld 108a, b, c	2026	25	0	650	0	33	32	32
	Sportpark Elsenburg - algemeen park - vervanging/renovatie investeringen	2029	20	0	80	0	0	0	0
	Sportpark Elsenburg - hockeyvelden (kunstgras) - vervanging/renovatie invest. veld 701, 702, 703 & 704	2029	10	0	1.400	0	0	0	0
	Sportpark Hoekpolder - algemeen park - vervanging/renovatie investeringen	2027	25	0	120	0	0	6	6
	Sportpark Hoekpolder - voetbalvelden (kunstgras) - vervanging/renovatie invest. veld 301	2028	10	0	470	0	0	0	52
	Sportpark Hoekpolder - voetbalvelden (natuurgas) - vervanging/renovatie invest. veld 303	2029	19	0	120	0	0	0	0
	Huisvesting Don Bosco D509:L509	2027	10	0	30	0	0	3	3
	Algemeen park - vervanging/ renovatie investeringen	2027	25	0	260	0	0	13	13
	Sportpark Irene - algemeen park - vervanging/renovatie investeringen	2028	25	0	130	0	0	0	7
	Sportpark Irene - algemeen park - vervanging/renovatie investeringen	2029	25	0	80	0	0	0	0
	Sportpark Irene - beachveld - vervanging/ renovatie investeringen	2028	25	0	90	0	0	0	5
	Sportpark Irene - voetbalvelden (kunstgras) - vervanging/renovatie invest. veld 109	2028	13	0	530	0	0	0	46
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgas) - vervanging/renovatie invest. veld 106 & 107	2027	21	0	330	0	0	19	19
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgas) - vervanging/renovatie invest. veld 114	2028	21	0	90	0	0	0	5
	Sportpark Vredenburg - algemeen park - vervanging/renovatie investeringen	2027	25	0	60	0	0	3	3
	Sportpark Vredenburg - algemeen park - vervanging/renovatie investeringen	2029	25	0	110	0	0	0	0
	Sportpark Vredenburg - beachveld - vervanging/renovatie investeringen	2027	20	0	70	0	0	4	4
	Sportpark Vredenburg - voetbalvelden (natuurgas) - vervanging/renovatie invest. veld 403 & 404	2029	30	0	340	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu									
	Afvalbakken 2026	2026	10	0	50	0	6	5	5
	Afvalbakken 2027	2027	10	0	50	0	0	6	5
	Afvalbakken 2028	2028	10	0	50	0	0	0	6
	Vervanging vrijvervalriolen 2027	2027	60	0	2.690	0	0	10	10
	Vervanging vrijvervalriolen 2028	2028	60	0	2.690	0	0	0	10
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing									
Bogaard Stadscentrum									
	Bogaard Stadscentrum 1 Winkelstraten Groen	2026	20	0	585	0	6	6	6
	Bogaard Stadscentrum 1 Winkelstraten Straatmeubilair	2026	15	0	357	0	4	4	4
	Bogaard Stadscentrum 1 Winkelstraten verharding	2026	20	0	545	0	5	5	5
	Bogaard Stadscentrum 2 Leefstraat groen	2027	20	0	254	0	0	3	15
	Bogaard Stadscentrum 2 Leefstraat Straatmeubilair	2027	15	0	169	0	0	2	13
	Bogaard Stadscentrum 2 Leefstraat Verharding	2027	50	0	199	0	0	2	6
	Bogaard Stadscentrum 3a Woonstraat (noordzijde) Groen	2026	20	0	244	0	2	15	15
	Bogaard Stadscentrum 3a Woonstraat (noordzijde) Straatmeubilair	2026	15	0	138	0	1	11	10
	Bogaard Stadscentrum 3a Woonstraat (noordzijde) Verharding	2026	25	0	201	0	2	10	10

Investeringsproject (bedrag x €1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	Krediet	Kap.lst. 26	Kap.lst. 27	Kap.lst. 28	Kap.lst. 29
	Bogaard Stadscentrum 4a Generaal Sporlaan Groen	2027	20	0	1.427	0	0	14	86
	Bogaard Stadscentrum 4a Generaal Sporlaan Straatmeubilair	2027	15	0	258	0	0	3	20
	Bogaard Stadscentrum 4a Generaal Sporlaan Verharding	2027	50	0	307	0	0	3	9
	Bogaard Stadscentrum 5 Bomenplein Groen	2027	20	0	362	0	0	4	22
	Bogaard Stadscentrum 5 Bomenplein Straatmeubilair	2027	15	0	163	0	0	2	12
	Bogaard Stadscentrum 5 Bomenplein verharding	2027	50	0	253	0	0	3	8
	Bogaard Stadscentrum 6 Steenvoordeplein Groen	2026	20	0	712	0	7	43	42
	Bogaard Stadscentrum 6 Steenvoordeplein Straatmeubilair	2026	15	0	101	0	1	8	8
	Bogaard Stadscentrum 6 Steenvoordeplein verharding	2026	50	0	307	0	3	9	9
	Bogaard Stadscentrum 8a Steenvoordelaan (tot fietspad) Groen	2028	20	0	111	0	0	0	1
	Bogaard Stadscentrum 8a Steenvoordelaan (tot fietspad) Verharding	2028	50	0	591	0	0	0	6
	Bogaard Stadscentrum 8b Beatrixlaan (tot fietspad) Verharding	2028	50	0	391	0	0	0	4
	Bogaard Stadscentrum HBG; aansluiting Irenelaan/Pr. Beatrixlaan	2028	50	0	182	0	0	0	5
Havenkwartier									
	Havenkwartier Brug over lange haven (35X6)	2029	50	0	1.252	0	0	0	0
	Havenkwartier Damwand fase 2 lange Haven	2027	60	0	2.662	0	0	27	27
	Havenkwartier Deelgebied 1 Koopmanstraat (zuidelijk deel) groen	2028	20	0	677	0	0	0	7
	Havenkwartier Deelgebied 1 Koopmanstraat (zuidelijk deel) straatmeubilair	2028	15	0	220	0	0	0	2
	Havenkwartier Deelgebied 1 Koopmanstraat (zuidelijk deel) verharding	2027	50	0	1.573	0	0	16	16
	Havenkwartier Deelgebied 10 Entreezone Handelskade groen	2026	20	0	7	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 10 Entreezone Handelskade straatmeubilair	2026	15	0	25	0	0	2	2
	Havenkwartier Deelgebied 10 Entreezone Handelskade verharding	2026	50	0	292	0	3	9	9
	Havenkwartier Deelgebied 11 Doorsteek Burg. Elsenlaan groen	2026	20	0	31	0	0	2	2
	Havenkwartier Deelgebied 11 Doorsteek Burg. Elsenlaan straatmeubilair	2026	15	0	10	0	0	1	1
	Havenkwartier Deelgebied 11 Doorsteek Burg. Elsenlaan verharding	2026	50	0	78	0	1	2	2
	Havenkwartier Deelgebied 2 Tinbergenstraat/Jaagpad	2028	50	0	1.939	0	0	0	19
	Havenkwartier Deelgebied 2 Tinbergenstraat/Jaagpad groen	2028	20	0	412	0	0	0	4
	Havenkwartier Deelgebied 2 Tinbergenstraat/Jaagpad straatmeubilair	2028	15	0	100	0	0	0	1
	Havenkwartier Deelgebied 3 Limpergstraat groen	2029	20	0	662	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 3 Limpergstraat straatmeubilair	2029	15	0	343	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 3 Limpergstraat verharding	2029	50	0	1.282	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 4 Van Benthamlaan groen	2029	20	0	276	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 4 Van Benthamlaan straatmeubilair	2029	15	0	185	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 4 Van Benthamlaan verharding	2029	50	0	734	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 5 Nijverheidsstraat groen	2027	20	0	243	0	0	2	15

Investeringsproject (bedrag x €1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	Krediet	Kap.Ist. 26	Kap.Ist. 27	Kap.Ist. 28	Kap.Ist. 29
	Havenkwartier Deelgebied 5 Nijverheidsstraat straatmeubilair	2027	15	0	198	0	0	2	15
	Havenkwartier Deelgebied 5 Nijverheidsstraat verharding	2027	50	0	827	0	0	8	25
	Havenkwartier Deelgebied 6 Handelskade groen	2027	20	0	7	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 6 Handelskade straatmeubilair	2027	15	0	164	0	0	2	13
	Havenkwartier Deelgebied 6 Handelskade verharding	2027	50	0	392	0	0	4	12
	Havenkwartier Deelgebied 7 Kop Korte Haven/Klipperstraat groen	2027	20	0	17	0	0	0	1
	Havenkwartier Deelgebied 7 Kop Korte Haven/Klipperstraat straatmeubilair	2027	15	0	18	0	0	0	1
	Havenkwartier Deelgebied 7 Kop Korte Haven/Klipperstraat verharding	2027	50	0	424	0	0	4	13
	Havenkwartier Deelgebied 8 Kop Lange Haven groen	2027	20	0	25	0	0	0	2
	Havenkwartier Deelgebied 8 Kop Lange Haven straatmeubilair	2027	15	0	322	0	0	3	25
	Havenkwartier Deelgebied 8 Kop Lange Haven verharding	2027	50	0	357	0	0	4	11
	Havenkwartier Deelgebied 9 Entreezone Burg. Elsenlaan groen	2027	20	0	32	0	0	0	2
	Havenkwartier Deelgebied 9 Entreezone Burg. Elsenlaan straatmeubilair	2027	15	0	145	0	0	1	11
	Havenkwartier Deelgebied 9 Entreezone Burg. Elsenlaan verharding	2027	50	0	258	0	0	3	8
	Havenkwartier Drijvende tuinen in de haven	2029	15	0	97	0	0	0	0
	Havenkwartier Fase 2 groen	2029	15	0	806	0	0	0	0
	Havenkwartier Fase 2 straatmeubilair	2029	15	0	323	0	0	0	0
	Havenkwartier Fase 2 verharding	2029	20	0	2.096	0	0	0	0
	Havenkwartier Vlonders in de haven	2027	15	0	1.473	0	0	15	113
Kansrijke plekken									
	Kansrijke plekken Steenbreek- en groeninitiatieven 2026	2026	40	0	25	0	1	1	1
	Kansrijke plekken Steenbreek- en groeninitiatieven 2027	2027	40	0	25	0	0	1	1
	Kansrijke plekken Steenbreek- en groeninitiatieven 2028	2028	40	0	40	0	0	0	1
	Kansrijke plekken Vergroening Hoekpolder 2026	2026	40	0	50	0	2	2	2
	Kansrijke plekken Vergroening Hoekpolder 2027	2027	40	0	50	0	0	2	2
	Kansrijke plekken Vergroening Hoekpolder 2028	2028	40	0	50	0	0	0	2
	Kansrijke plekken Vergroening parkeertereinen Oud-Rijswijk 2027	2027	40	0	35	0	0	1	1
	Kansrijke plekken Vergroening parkeertereinen Oud-Rijswijk 2028	2028	40	0	45	0	0	0	2
	Kansrijke plekken Vergroening Ravensteijnplein	2026	40	0	35	0	1	1	1
Kesslerpark									
	KesslerPark Kessler Park + steeg	2026	30	0	806	0	8	8	35
	KesslerPark Kessler Park/Lange Kleiweg	2029	30	0	998	0	0	0	0
	KesslerPark Kessler Park/Volmerlaan	2027	30	0	1.631	0	0	16	71
	KesslerPark Lange Kleiweg	2029	30	0	1.452	0	0	0	0
	KesslerPark Lange Kleiweg/Visseringlaan	2026	30	0	323	0	3	14	14
	KesslerPark Visseringlaan	2026	30	0	2.296	0	23	23	100
	KesslerPark Volmerlaan	2026	30	0	576	0	6	6	6
	KesslerPark Volmerlaan/Visseringlaan	2026	30	0	950	0	10	10	10
Te Werve Oost									
	Te Werve Oost Bijdrage Herinrichting Karel Doormanlaan (niet gespecificeerd)	2028	30	0	1.617	0	0	0	16
	Te Werve Oost Herasfaltering Winston Churchilllaan (bijdrage fluisterstil asfalt € 35k aanleg + € 40k onderhoud, plus extra beetje). Onbekend of reeds in LTIP?!	2028	20	0	968	0	0	0	58
Wilhelminapark									

Investeringsproject (bedrag x €1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	Krediet	Kap.Ist. 26	Kap.Ist. 27	Kap.Ist. 28	Kap.Ist. 29
	Transformatie Wilhelminapark 2026	2026	20	0	450	0	27	27	27
	Transformatie Wilhelminapark 2027	2027	20	0	250	0	0	15	15
	Transformatie Wilhelminapark 2028	2028	20	0	250	0	0	0	15
Beplanting en bomen									
	Vervanging beplanting 2026	2026	20	0	421	0	25	25	25
	Vervanging beplanting 2027	2027	20	0	421	0	0	25	25
	Vervanging beplanting 2028	2028	20	0	421	0	0	0	25
	Extra vervanging bomen 2026 kadernota	2026	30	0	565	0	24	24	24
	Extra vervanging bomen 2027 kadernota	2027	30	0	565	0	0	24	24
	Extra vervanging bomen 2028 kadernota	2028	30	0	565	0	0	0	24
	Vervanging bomen 2026	2026	20	0	286	0	17	17	17
	Vervanging bomen 2027	2027	20	0	286	0	0	17	17
	Vervanging bomen 2028	2028	20	0	286	0	0	0	17
Overhead									
	Documentaire informatievoorziening 2026	2026	5	0	69	0	14	14	14
	Documentaire informatievoorziening 2027	2027	5	0	69	0	0	14	14
	Documentaire informatievoorziening 2028	2028	5	0	69	0	0	0	14
Totaal investeringsplan					123.320	0	808	1.691	3.303

Toelichting investeringsplan 2026-2029

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Van 50 km/u naar 30 km/u

Dit investeringsbudget is om diverse wegen aan te passen van 50 km/u naar 30 km/u. Dit om de verkeersveiligheid te verbeteren, zoals vastgesteld in de mobiliteitsstrategie.

Vervanging Armaturen

Deze kredieten zijn bestemd voor het vervangen de armaturen van onze openbare verlichting. Bij vervanging brengen we led-verlichting met dim regime terug.

Herstel asfaltwegen

Dit krediet is bestemd voor groot onderhoud aan asfaltwegen. Jaarlijks worden op basis van de meest recente inspectiegegevens de exacte locaties bepaald. Het budget omvat eveneens werkzaamheden aan asfaltpaden in parken en plantsoenen.

Beheerplan wegen

Dit krediet is bestemd voor groot onderhoud aan asfaltwegen. Jaarlijks worden op basis van de meest recente inspectiegegevens de exacte locaties bepaald. Het budget omvat eveneens werkzaamheden aan asfaltpaden in parken en plantsoenen.

Beschoeiing

Dit krediet is bestemd voor het vervangen van beschoeiingen. Jaarlijks worden op basis van de meest recente gegevens de exacte locaties bepaald.

Civiele kunstwerken

Dit krediet is bestemd voor groot onderhoud en vervanging van onze civieltechnische kunstwerken. Op basis van actuele inspectiegegevens bepalen we de werkzaamheden en de objecten.

Fietsinfrastructuur

Fietspaden in asfalt (of ander comfort verhogend materiaal) zijn een belangrijke stimuleringsmaatregel om het fietsen in de gemeente te bevorderen. Fietsen is gezond en duurzaam. Ambitie is om belangrijke hoofdroutes/sterroutes (o.a. Huis te Landelaan, Nassaukade, Lange Kleiweg) in asfalt uit te voeren en ook om kortere (ontbrekende) delen in bestaande routes aan te pakken. Hiervoor is budget nodig. De eigen inleg zal worden aangewend voor het aanvragen van subsidie (50% vanuit regio of Provincie).

Fietsparkeervoorzieningen

Dit investeringsbudget is om meer fietsparkeervoorzieningen te plaatsen, waarbij de focus ligt op het met name toevoegen van fietsparkeervoorzieningen bij locaties waar veel fietsers samenkomen, zoals OV-haltes/stations en winkelgebieden.

Kabelnet

Deze kredieten zijn bestemd voor het vervangen van openbare verlichting (masten, armaturen, kabelnet). Elk jaar wordt aan de hand van de meest recente gegevens, gebreken in het lichtnet en storingsgevoeligheid bepaald welke locaties vervangen worden. Een extra krediet van € 319.000 is

noodzakelijk om de achterstand in te halen. Met het combineren van de budgetten vervangen we circa 7 km kabel extra per jaar.

Kansrijke plekken

Er zijn veel (kleine) plekken in de openbare ruimte van Rijswijk met achterstallig onderhoud of waarbij onderhoud niet (meer) leidt tot een kwaliteitsverbetering. Dit zijn plekken die met een kleinschalige ingreep en een beperkt budget een nieuwe impuls kunnen krijgen. Het gaat om ingrepen die in een korte tijd eenvoudig te realiseren zijn en, in bepaalde situaties, zich uitstekend lenen voor een actieve betrokkenheid en participatieve inbreng van omwonenden.

Lichtmasten

Deze kredieten zijn bestemd voor het vervangen de masten van de openbare verlichting. De beschikbare middelen worden mede ingezet ter financiering van het inlopen van de achterstand, het vervangen van armaturen.

Wagenpark

De gemeente heeft de milieueisen aangescherpt waar het gaat om het eigen wagenpark. Dit leidt tot een ander inkoopbeleid. De aanschafprijs van (zware) elektrische voertuigen ligt momenteel nog een stuk hoger. De meeste gemeentelijk voertuigen kunnen worden vervangen door een elektrische variant, maar nog niet in alle gevallen is dit vanwege de aard van de werkzaamheden technisch mogelijk.

Uitbreiding voertuigen IOG

Het team Veiligheid Inspectie & Handhaving maakt gebruik van dienstvoertuigen (hieronder wordt o.a. verstaan personenauto's, bestelbussen, scooters, speedpadilacs, bikes). Jaarlijks zijn er uitbreidings- en/of vervangingsinvesteringen nodig.

Openbaar vervoer

Dit investeringsbudget is om naar aanleiding van een OV-halte locatie onderzoek, de benodigde aanpassingen te doen aan de OV-haltes.

Parkeerautomaten nieuwe reguleringsgebieden

Dit investeringsbudget is voor het aanschaffen en installeren van nieuwe parkeerautomaten in de gebieden waar parkeerregulering wordt ingevoerd, naar aanleiding van het besluit in de kadernota omtrent het toevoegen van nieuwe reguleringsgebieden.

Parkeerbebording nieuwe reguleringsgebieden

Dit investeringsbudget is voor het aanschaffen van parkeerbebording in de gebieden waar parkeerregulering wordt ingevoerd, en waar de reguleringstijden worden uitgebreid. Dit naar aanleiding van het besluit in de kadernota omtrent het toevoegen van nieuwe reguleringsgebieden en het uitbreiden van de reguleringstijden.

Verkeersveiligheidsmaatregelen

Dit investeringsbudget is om infrastructurele maatregelen te treffen om zodoende het aantal verkeersongevallen te verminderen daar waar er geen gehele herinrichting benodigd is, maar er gefocust wordt op specifieke verkeersveiligheidsproblemen.

Vervanging verkeersregelinstallaties

Dit krediet is bestemd voor het vervangen van verkeersregelinstallaties op basis van het beheerplan voor verkeersregelinstallaties. Bij de vervanging worden nieuwe slimme technische mogelijkheden benut om doorstroming te bevorderen, te besparen op energie en de kans op storingen verder te verminderen.

VRI naar iVRI

Dit investeringsbudget is om de bestaande verkeersregelinstallaties (VRI) hardware-softwarematig te upgraden naar intelligente verkeersregelinstallaties (iVRI), zodat het verkeer efficiënter kan worden afgewikkeld.

Programma Onderwijs

Diverse investeringen voortvloeiend uit het (Integraal) Huisvestingsprogramma

Onder het programma Onderwijs vallen de linvesteringen voortvloeiend uit het Integraal Huisvestingsprogramma (IHP, 2021) met de termijn van 0-5 jaar: het gaat om uitbreidingen van scholen om ruimtetekorten op te vangen, onderzoeken naar de haalbaarheid van de projecten en renovatie en of nieuwbouw van scholen. Ook gaat het om investeringen in de 1ste inrichting van meubilair en onderwijsleerpakketten, die op grond van de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs zijn aangevraagd voor het huisvestingsprogramma 2026.

Programma Sport, cultuur en recreatie

Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken

Op basis van de meerjarenonderhoudsplanung worden onderhoud en vervangingsinvesteringen gepleegd in de sportparken, waarbij het element onderhoud loopt via de exploitatie en de vervangingen via het investeringsplan. Er is sprake van een jaarlijks terugkerende investering waarin diverse kleine investeringen zijn opgenomen. Verder is er sprake van diverse grotere vervanging/renovatie investeringen op de diverse sportparken in Rijswijk.

De integrale aanpak herinrichtingen 2025-2028 en het opwaarderen herinrichtingen

Er zijn meerdere straten in Rijswijk waar meerdere onderhoudsopgaven samenkomen. Het gaat op locaties waar de riolering, de kabels en leidingen en de bomen moeten worden vervangen. De boomwortels veroorzaken complicaties zoals wortelopdruk welke niet meer te herstellen zijn met kleine onderhoudsmaatregelen. Bij de herinrichting verbeteren we de(verkeers)veiligheid en de leefomgeving. We creëren een openbare ruimte met een goede balans tussen groen, verharding en verlichting. Hierbij werken we ook aan een toekomstbestendige ondergrondse infrastructuur. Het betreft de uitvoeringsprojecten voor 2026: Lindelaan fase 2 en de Tulpstraat/Steenlaan. Waarbij de Ingenieur H.H. van Kollaen en 't Haantje in voorbereiding gaan.

Herinrichten speelplekken in de wijk

Dit krediet is bestemd voor het vervangen en herinrichten van openbare speelvoorzieningen in de wijk. Jaarlijks worden op basis van de meest recente inspectiegegevens de exacte locaties bepaald.

Herontwikkeling Marimbahallocatie - investeringskrediet sportzaal

In maart 2025 heeft de raad ingestemd met het scenario 'motie raad' (scenario B) voor de herontwikkeling van de locatie Marimbahal en omgeving. De kredietaanvraag is verwerkt in het Investeringsplan.

Renovatie Bunkercomplex Park Overvoorde

Vooruitlopend op de besluitvorming over de rijksmonumentenstatus van het bunkercomplex Overvoorde starten we met de renovatie van het complex waarop het Museum Bescherming Bevolking actief is. In een eerder stadium heeft de raad al ingestemd met een renovatievoorstel van het complex, waarvoor destijds een bedrag van € 500.000 is gedoteerd aan de voorziening Onderhoud Welzijnsaccomodaties (MOP). Deze eerder beschikbaar gestelde middelen zijn nog niet gebruikt. Dit investeringskrediet van € 1.000.000 komt in plaats van deze eerdere dotatie aan de voorziening. De eerdere dotatie blijft nog wel onderdeel uitmaken van de voorziening. Dit wordt verder toegelicht in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Huisvesting Don Bosco

Omdat Don Bosco financieel en organisatorisch niet in staat is zelf een gebouw te realiseren, is de gemeente voornemens zelf een gebouw te realiseren en dat Don Bosco dat gebouw gaat huren. Zie verdere toelichting in het programma Sociaal Domein.

Johan Cruyff Court

In 2026 wordt het Cruyff Court vervangen. Dit wordt gedaan door eerst een participatieronde te houden met de buurt en andere belanghebbenden.

Programma Volksgezondheid en milieu

Vervanging afvalbakken

Dit krediet is bestemd voor het regulier onderhoud en vervanging van (afval)bakken.

Vervanging vrijvervalriolen

De afgelopen jaren waren op het gebied van water in Rijswijk twee plannen: het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) en het Waterplan. We hebben deze plannen samengevoegd in een overkoepelend plan met een looptijd van 5 jaar. Dit gemeentelijk riolerings- en waterplan beschrijft hoe we de aankomende jaren (tot en met 2025) invulling geven aan onze watertaken en hoe dit bijdraagt aan het realiseren van onze ambities. Voor de komende jaren investeren we in het relinen van ons hoofdriool en het aanleggen van schoonwaterriool.

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Bogaard Stadscentrum

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering conform Masterplan in de Bogaard. Deze kredieten worden gebruikt voor de herinrichting van het openbaar gebied.

Havenkwartier

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering conform ontwikkelkader Havenkwartier. De kredieten worden gebruikt voor het herinrichten van het openbaar gebied.

Kessler Park

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering conform ontwikkelkader Kessler Park e.o. De kredieten worden gebruikt voor het herinrichten van het openbaar gebied.

Te Werve Oost

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering conform ontwikkelkader Te Werve Oost. De kredieten worden gebruikt voor het herinrichten van het openbaar gebied.

Transformatie Wilhelminapark

We veranderen het Wilhelminapark in een stadspark dat past bij wat onze inwoners willen. We investeren in wandel- en fietspaden, sport- en speelplekken, groen, natuur en kunst. Ook werken we samen met de Natuurtuin om deze educatieve plek te behouden.

Extra vervanging bomen kadernota

Met de lijst probleemstraten uit *Juiste boom op de juiste plek* zijn we gestart om op een integrale manier projecten voor te bereiden en uit te voeren. Dit zetten we voort. Voor de komende jaren staan de integrale herinrichtingen aan de Rembrandtkade, Tulpstraat, Steenlaan, Lindelaan, 't Haantje, Leeuwendaal en Cromvliet gepland. Daarnaast is het nodig om jaarlijks een deel van de bomen en beplantingen te vervangen.

Vervanging bomen

Dit krediet is bestemd voor het terugplaatsen van bomen die vanwege ouderdom of ziekte zijn verwijderd.

Vervanging beplanting

De afgelopen periode hebben we niet geïnvesteerd in het vervangen van plantsoenen. De komende jaren zullen we daarom de oudere groenvoorzieningen renoveren. Het gaat daarbij om 5% van het totale areaal. Hierbij pakken we de locaties waar sprake is van Beeldkwaliteit D en C en de aanwezigheid van onbeheersbare onkruiden als eerste aan.

Programma Overhead

Documentaire informatievoorziening

Dit zijn investeringen ten behoeve van het stroomlijnen van het (e-)documentenproces.

EMU-saldo

De financiële crisis in Europa van enkele jaren geleden heeft ervoor gezorgd dat de richtlijnen voor de overheidsfinanciën zijn aangescherpt. In het Stabiliteits- en groeipact hebben de landen die lid zijn van de EU afgesproken dat hun begrotingen in evenwicht moeten zijn of een overschot hebben. Het EMU saldo is het saldo van de inkomende en de uitgaande geldstromen die samenhangen met transacties en investeringen in een bepaalde periode, overeenkomstig de voorschriften van de EU. Het EMU-saldo geeft aan met welk bedrag de schuldpositie van een gemeente in een bepaalde periode is gemuteerd. Conform deze voorschriften is het beeld van het EMU-saldo van de gemeente Rijswijk als volgt.

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	2025 Volgens meerjarenraming	2026 Volgens meerjarenraming	2027 Volgens meerjarenraming
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	238	-654	105
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	114.360	26.246	18.399
3. Mutatie voorzieningen	1.670	1.670	-330
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	25.365	-13.399	-28.050
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-138.709	-11.072	9.536

In het bestuurlijk overleg tussen Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen van 14 september 2015 is afgesproken dat geen referentiewaarden op het individueel niveau van de decentrale overheden meer worden bepaald. Eerder (bestuurlijk overleg van 18 januari 2013) is al afgesproken dat ook geen sprake is van sturingsmaatregelen door het Rijk op basis van het EMU-saldo van de lagere overheden.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten

Incidentele lasten	2026	2027	2028	2029
Programma Onderwijs				
Tijdelijke huisvesting Steenvoordeschool	291			
Tijdelijke huisvesting GSR/De Akker	875	2.945	725	
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Toevoeging aan de reserve woningisolatieprogramma	2.000			
Grondexploitatie RijswijkBuiten	34.657	22.713	27.988	27.988
Gebiedsontwikkeling	8.397	13.643	12.316	12.773
Totaal incidentele lasten	46.220	39.300	41.029	40.761

Incidentele baten

Incidentele baten	2026	2027	2028	2029
Programma Economie				
Onttrekking aan de reserve Revitalisering Oud-Rijswijk	31			
Programma Sport, cultuur en recreatie				
Onttrekking aan de reserve corona maatregelenpakket	44			
Onttrekking aan de reserve Realisatie kunst in de openbare ruimte	60			
Programma Volksgezondheid en milieu				
Onttrekking aan de reserve Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026	1.005	355	350	460
Onttrekking aan de reserve Egalisatiemiddelen afvalstoffenheffing	132			
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Onttrekking aan de reserve parkeren	1.911			
Grondexploitatie RijswijkBuiten	34.657	22.713	27.988	27.988
Gebiedsontwikkeling	6.269	13.386	12.059	12.516
Totaal incidentele baten	44.108	36.453	40.397	40.964
Saldo incidentele baten en lasten	-2.112	-2.847	-632	203

Structureel begrotingssaldo

Structureel begrotingssaldo	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten	-654	105	215	105
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.183	355	350	461
Begrotingssaldo na bestemming	529	460	565	566
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-2.112	-2.847	-632	203
Structureel begrotingssaldo	2.641	3.308	1.197	363

Structurele reservemutaties

Doorgaans zijn reservemutaties incidenteel van aard, maar kunnen ook structureel van aard zijn. Voor de volledigheid worden daarom hieronder de structurele reserve mutaties getoond.

Structurele reservemutaties	2026	2027	2028	2029
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Toevoeging aan de reserve Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkeling (MPG)	486	486	486	486
Totaal toevoegingen	486	486	486	486
Programma Sport, cultuur en recreatie				
Onttrekking aan de reserve Faciliteiten voor jongeren	23	23	23	23
Onttrekking aan de reserve Landgoederenzone fase 1	87	87	87	87
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Onttrekking aan de reserve Wijkontwikkeling	249	249	249	89
Algemene dekkingsmiddelen				
Onttrekking aan de reserve Nieuwbouw brandweerkazerne	128	128	128	128
Totaal onttrekkingen	487	487	487	327

Toelichting op de incidentele baten en lasten

Incidentele lasten

Programma Onderwijs

Tijdelijke huisvesting Steenvoordeschool

Op basis van de huidige planning komt de nieuwbouw Steenvoordeschool naar verwachting medio 2026 gereed. In 2026 staat de huur van de tijdelijke huisvesting daarom voor 7 maanden begroot.

Tijdelijke huisvesting GSR/De Akker

Als gevolg van de (ver)nieuwbouwplannen voor GSR/De Akker is er tijdelijke huisvesting nodig. De verwachte tijdelijke huisvestingskosten zijn meerjarig verwerkt in de begroting.

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Toevoeging aan de reserve woningisolatieprogramma

Bij de vaststelling van het Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026 is door de raad een bestemmingsreserve ingericht, waarmee ieder jaar het nog niet uitbetaald budget aan subsidie kan worden overgeheveld naar het volgende kalenderjaar. Kwetsbare huishoudens en VvE's hebben een langere doorlooptijd voor de besluitvorming en uitvoering van isolatiemaatregelen. Met een bestemmingsreserve blijven de middelen beschikbaar voor dit doel. Daarmee bieden we zekerheid en tijd aan de doelgroep om het besluitvormingsproces zorgvuldig te doorlopen.

Grondexploitatie RijswijkBuiten

De grondexploitatie RijswijkBuiten betreft de vastgestelde 13^e herziening grondexploitatie Sion/'t Haantje.

Gebiedsontwikkeling

In de Stads-as lopen de vier gebiedsontwikkelingen Havenkwartier, Te Werve Oost, Kessler Park en Bogaard stadscentrum. Dit zijn alle meerjarige facilitaire projecten, wat inhoudt dat de dekking uit het verhalen van kosten op de ontwikkelaars moet komen. Met de start van het team Gebiedsontwikkeling is ook een start gemaakt met een aparte toelichting op deze baten en lasten. Ook lopen er nog onderhandelingen over kostenverhaal voor de komende jaren.

Incidentele baten

Programma Economie

Onttrekking aan de reserve Revitalisering Oud-Rijswijk

Deze reserve is bestemd om uitvoering te geven aan herpositionering van Oud-Rijswijk met versterking en behoud van het cultuurhistorisch karakter. Daarbij is ons doel het verder verbeteren van de positionering van het oude historische centrum door samen met de ondernemers het historisch karakter te versterken via actieve gebiedscommunicatie en (ruimtelijke) aanpassingen in de openbare ruimte

Programma Sport, cultuur en recreatie

Onttrekking aan de reserve coronamaatregelenpakket

De door het Rijk aan de gemeenten toegekende ondersteunende coronamaatregelen, zijn in 2021 in een bestemmingsreserve Corona Maatregelenpakket Samen Rijswijk ondergebracht. Net zoals voorgaande jaren biedt de gemeente in 2026 verenigingsondersteuning voor vitale sportverenigingen, welke deels wordt gedekt vanuit deze reserve.

Onttrekking aan de reserve Realisatie kunst in de openbare ruimte

Deze reserve is ingesteld in het kader van de zogenaamde percentageregeling, waarbij is afgesproken dat 1,5% (1% over de eerste € 230.000) van de raming van kosten van nieuwbouw of aanleg van gemeentelijke objecten, met een maximum van € 55.380 (prijspeil 2008), in deze reserve wordt gestort ten behoeve van het realiseren van kunst op de locatie.

Programma Volksgezondheid en milieu

Onttrekking aan de reserve woningisolatieprogramma

Bij de vaststelling van het Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026 is door de raad een bestemmingsreserve ingericht, waarmee ieder jaar het nog niet uitbetaald budget aan subsidie kan worden overgeheveld naar het volgende kalenderjaar. Kwetsbare huishoudens en VvE's hebben een langere doorlooptijd voor de besluitvorming en uitvoering van isolatiemaatregelen. Met een bestemmingsreserve blijven de middelen beschikbaar voor dit doel. Daarmee bieden we zekerheid en tijd aan de doelgroep om het besluitvormingsproces zorgvuldig te doorlopen.

Onttrekking aan de reserve Egalisatiemiddelen afvalstoffenheffing

Bij het begrotingsdebat van 5 november 2024 is het amendement "Verlaging afvalstoffenheffing inwoners niet laten betalen voor lachgasgebruikers" aangenomen. Een onderdeel van dat amendement is het vormen van de bestemmingsreserve 'Egalisatiemiddelen afvalstoffenheffing'. Het doel van deze reserve is te grote stijgingen in de afvalstoffenheffing te voorkomen

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Onttrekking aan de reserve parkeren

Deze bestemmingsreserve wordt aangewend voor parkeer – en verkeer gerelateerde uitgaven/investeringen.

Grondexploitatie RijswijkBuiten

De grondexploitatie Rijswijk Buiten betreft de vastgestelde 13^e herziening grondexploitatie Sion/'t Haantje.

Gebiedsontwikkeling

In de Stads-as lopen de vier gebiedsontwikkelingen Havenkwartier, Te Werve Oost, Kessler Park en Bogaard stadscentrum. Dit zijn alle meerjarige facilitaire projecten, wat inhoudt dat de dekking uit het

verhalen van kosten op de ontwikkelaars moet komen. Met de start van het team Gebiedsontwikkeling is ook een start gemaakt met een aparte toelichting op deze baten en lasten. Ook lopen er nog onderhandelingen over kostenverhaal voor de komende jaren.

Overige mutaties reserves

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Toevoeging aan reserve Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkeling (MPG)

De totale omvang van de gemeentelijke bijdrage voor planontwikkeling is voor de gehele duur van de gebiedsontwikkelingen becijferd op € 3,8 miljoen. Voor deze gemeentelijke bijdrage wordt voorgesteld om een egaliseringsreserve in te stellen en hier de jaarlijks € 486.000 aan te doteren. Op deze wijze is de dekking voor de toekomstige lasten verzekerd. De investeringen in de openbare ruimte die niet worden afgedekt door het kostenverhaal, worden opgenomen in het Langetermijn investeringsprogramma. Jaarlijks vindt actualisatie van het MPG plaats.

Programma Sport, cultuur en recreatie

Onttrekking aan de reserve Faciliteiten voor jongeren

Deze reserve is gevormd in 2021 voor het opzetten van ruime, veilige en uitdagende speel- en recreatieplekken voor jongeren. Rijswijk telt nu ruim 170 speelplekken waar kinderen met plezier buiten kunnen spelen. Voor de oudere jeugd is er op dit moment niet veel aanbod, daarom is er besloten dat voor deze groep plekken bijkomen, zoals een interactief ontmoetingspunt en een skatebaan.

Onttrekking aan de reserve Landgoederenzone fase 1

Deze reserve is gevormd voor het opknappen van wandelparken en groen in de omgeving, zodat het gebied een uitstraling krijgt waarbij de geschiedenis van Rijswijk duidelijk voelbaar is.

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Onttrekking aan de reserve wijkontwikkeling

Vanuit deze reserve worden plannen op het gebied van wijkontwikkeling bekostigd. De jaarlijkse afschrijvingen van de uitgevoerde wijkontwikkelingsplannen worden aan deze reserve onttrokken.

Algemene dekkingsmiddelen

Onttrekking aan de reserve nieuwbouw brandweerkazerne

Vanaf 2014 wordt er jaarlijks een bedrag van € 128.180 onttrokken aan deze reserve.

Verloop van de reserves

Bedragen x € 1.000	Saldo	Toevoe- gingen	Aanwen- dingen	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Omschrijving	eind 2025	2026	2026	eind 2026	eind 2027	eind 2028	eind 2029
Algemene reserves							
Algemene dekkingsreserve	30.472	529		31.001	31.462	32.027	32.433
Totaal algemene reserves	30.472	529		31.001	31.462	32.027	32.433
Bestemmingsreserves							
Corona maatregelenpakket	54		44	10	10	10	10
Decentrale arbeidsvoorwaarden	80			80	80	80	80
Egalisatiemiddelen afvalstoffenheffing	132		132				
Egalisatiereserve Meerjaren Prognose							
Gebiedsontwikkeling (MPG)	486	486		972	1.458	1.944	2.430
Faciliteiten voor jongeren	485		23	462	439	416	393
Gemeentepersoneel	163			163	163	163	163
Huis van de stad	768			768	768	768	768
Innovatiefonds	10			10	10	10	10
Kwaliteit en verbinding parken							
Rijswijk Zuid	1.300			1.300	1.300	1.300	1.300
Landgoederenzone fase 1	3.500		87	3.413	3.326	3.239	3.152
Nieuwbouw brandweerkazerne	4.918		128	4.790	4.661	4.533	4.405
Parkeren	5.366		1.911	3.455	3.455	3.455	3.455
Pensioenen wethouders	1.600			1.600	1.600	1.600	1.600
Realisatie kunst in de openbare ruimte	85		60	25	25	25	25
Realisatie tunnel Prinses Beatrixlaan	29.998			29.998	29.998	29.998	29.998
Revitalisering Oud-Rijswijk	31		31				
Vorbereidingskosten							
station RijswijkBuiten	1.500			1.500	1.500	1.500	1.500
Wijkontwikkeling	835		249	586	338	89	
Woningisolatieprogramma							
Rijswijk 2023-2026	702	2.000	1.005	1.697	1.342	993	533
Totaal bestemmingsreserves	52.012	2.486	3.669	50.829	50.474	50.124	49.823
Totaal van de reserves	82.484	3.015	3.669	81.831	81.936	82.150	82.256

Toelichting op de reserves

Volgens artikel 54 lid 1 BBV dient in de toelichting op de balans de aard en de reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan te worden toegelicht.

Hieronder volgt een toelichting op de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Algemene dekkingsreserve

Het vormen van een bufferfunctie voor onverwachte tegenvallers. Stortingen worden gedaan op basis van een positief exploitatieresultaat of bij vrijval van reserves. Onttrekkingen vinden plaats om de reserves aan te vullen of om bestemmingsreserves in te stellen of aan te vullen. Gelet op de aard van de reserve worden bij het samenstellen van de begroting geen mutaties geraamd. De begrotingssaldi zijn apart in het overzicht opgenomen.

Bestemmingsreserve Corona maatregelenpakket

De door het Rijk aan de gemeenten toegekende ondersteunende coronamaatregelen, zijn in 2021 in een bestemmingsreserve Corona Maatregelenpakket Samen Rijswijk ondergebracht. Net zoals

voorgaande jaren biedt de gemeente in 2026 verenigingsondersteuning voor vitale sportverenigingen, welke deels wordt gedekt vanuit deze reserve.

Bestemmingsreserve **Decentrale arbeidsvoorwaarden**

Deze reserve is gevormd in verband met lokale arbeidsvoorwaarden ten behoeve van vitaliteit. Wanneer de kosten hoger uitvallen dan verwacht wordt het tekort uit deze reserve onttrokken. Het betreft de dekking voor de verkoop van uren (cafetariamodel) en de bijdrage voor de aanschaf van een fiets.

Bestemmingsreserve **Egalisatiemiddelen afvalstoffenheffing**

Bij het begrotingsdebat van 5 november 2024 is het amendement “Verlaging afvalstoffenheffing inwoners niet laten betalen voor lachgasgebruikers” aangenomen. Een onderdeel van dat amendement is het vormen van de bestemmingsreserve ‘Egalisatiemiddelen afvalstoffenheffing’. Het doel van deze reserve is te grote stijgingen in de afvalstoffenheffing te voorkomen.

Egalisatiereserve **Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkeling (MPG)**

De totale omvang van de gemeentelijke bijdrage voor planontwikkeling is voor de gehele duur van de gebiedsontwikkelingen becijferd op € 3,8 miljoen. Voor deze gemeentelijke bijdrage wordt voorgesteld om een egalisatiereserve in te stellen en hier de jaarlijks € 486.000 aan te doteren. Op deze wijze is de dekking voor de toekomstige lasten verzekerd. De investeringen in de openbare ruimte die niet worden afgedekt door het kostenverhaal, worden opgenomen in het Langetermijn investeringsprogramma. Jaarlijks vindt actualisatie van het MPG plaats.

Bestemmingsreserve **Faciliteiten voor jongeren**

Deze reserve is gevormd in 2021 voor het opzetten van ruime, veilige en uitdagende speel- en recreatieplekken voor jongeren. Rijswijk telt nu ruim 170 speelplekken waar kinderen met plezier buiten kunnen spelen. Voor de oudere jeugd is er op dit moment niet veel aanbod, daarom is er besloten dat voor deze groep plekken bijkomen, zoals een interactief ontmoetingspunt en een skatebaan.

Bestemmingsreserve **Gemeentepersoneel**

Deze reserve is in 2009 gevormd met de gelden uit de uitkering van het resterende vermogen van IZA Nederland.

In 2010 heeft het college besloten dat deze gelden kunnen worden besteed aan diverse activiteiten binnen de onderwerpen:

- Levensfasemanagement;
- het Leren, Eigen verantwoordelijkheid, Groei en Ontwikkeling (LEGO) en
- Gezondheidsmanagement.

Jaarlijks wordt gezien welk bedrag uit deze reserve onttrokken moet worden.

Bestemmingsreserve **Huis van de stad**

Op 12 december 2017 heeft de raad ingestemd met het raadsvoorstel Investeringsbudget gefaseerde uitvoering Huis van de stad. In het voorstel is aangegeven dat de frictiekosten ten laste van de algemene reserve zullen worden gebracht. Deze frictiekosten zijn berekend op € 6.346.000. Hiervoor is een bestemmingsreserve Huis van de stad ingesteld.

Bestemmingsreserve **Innovatiefonds**

Het betreft hier de Kwaliteitsimpuls in het sociaal domein om knelpunten op te lossen waarin de huidige programmering niet voorziet of versnelling aan te brengen in een aantal wenselijke ambities, voortvloeiend uit de door de raad eerder vastgestelde kadernota's. Bij de instelling van de reserve

innovatiefonds in 2022 zijn meerdere initiatieven beschreven, welke in de jaren 2022 t/m 2026 worden uitgevoerd.

Bestemmingsreserve **Kwaliteit en verbinding parken Rijswijk-Zuid**

Deze reserve is gevormd om de parken in Rijswijk-Zuid (Wilheminapark en Elsenburgbos) met elkaar te verbinden, dit zal zorgen voor een positief effect op geluid- en luchtkwaliteit. Hierdoor neemt de invloed van de A4 op de leefklimaat af. Door ook veel groen in de straten te realiseren zal het zorgen voor een goede mix van verschillende planten en dieren, de zogenoemde biodiversiteit. In deze parken kunnen de bewoners van Rijswijk ontspannen, spelen, sporten en zwemmen.

Bestemmingsreserve **Landgoederenzone fase 1**

Deze reserve is gevormd voor het opknappen van wandelparken en groen in de omgeving, zodat het gebied een uitstraling krijgt waarbij de geschiedenis van Rijswijk duidelijk voelbaar is.

Bestemmingsreserve **Nieuwbouw brandweerkazerne**

Omdat er sprake is van een éénmalige erfpachtcanon voor een periode van 50 jaar, dient de opbrengst hiervan te worden gestort in een bestemmingsreserve. Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt om de verhoging van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Brandweer Delft-Rijswijk te bekostigen. Deze verhoogde bijdrage bestaat uit de rente en aflossing van de aangegane lening door de gemeenschappelijke regeling om de afkoopsom van de erfpachtcanon te financieren. De rentecomponent wordt gedekt uit de bespaarde rente berekend over de gevormde bestemmingsreserve van € 7.018.000. Vanaf 2014 wordt er jaarlijks een bedrag van € 128.180 onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserve **Parkeren**

Deze bestemmingsreserve wordt aangewend voor parkeer- en verkeer gerelateerde uitgaven/investeringen.

Bestemmingsreserve **Pensioenen wethouders**

De Eerste Kamer heeft op 30 mei 2023 ingestemd met de Wet Toekomst Pensioenen. Een verwacht gevolg daarvan is dat op 1 januari 2028 alle pensioenen van de wethouders worden overgedragen aan het pensioenfonds ABP. Dit zal voor € 1,6 miljoen aan extra kosten met zich meebrengen, omdat er in de opbouw van de huidige pensioenpremie:

- geen rekening is gehouden met een overlijdensrisico (dit geldt voor 10 van de 20 bestuurders);
- geen arbeidsongeschiktheidsverzekering is (dit geldt voor 9 bestuurders);
- de dekkingsgraad van het ABP hoger is dan de rekenrente van de APPA.

Aangezien de kans groot is dat de overgang naar het ABP doorgaat, is een bestemmingsreserve gevormd voor dekking van de financiële gevolgen van het invaren bij het ABP.

Bestemmingsreserve **Realisatie kunst in de openbare ruimte**

Deze reserve is ingesteld in het kader van de zogenaamde percentageregeling, waarbij is afgesproken dat 1,5% (1% over de eerste € 230.000) van de raming van kosten van nieuwbouw of aanleg van gemeentelijke objecten, met een maximum van € 55.380 (prijsspeil 2008), in deze reserve wordt gestort ten behoeve van het realiseren van kunst op de locatie.

Bestemmingsreserve **Realisatie tunnel Prinses Beatrixlaan**

Deze reserve is bestemd voor de uitvoering van een tunnel onder een groot deel van de Prinses Beatrixlaan. Deze tunnel zal zorgen voor een betere doorstroming van het verkeer, een gezondere omgeving om te wonen, werken en recreëren.

Bestemmingsreserve **Revitalisering Oud-Rijswijk**

Deze reserve is bestemd om uitvoering te geven aan herpositionering van Oud-Rijswijk met versterking en behoud van het cultuurhistorisch karakter. Daarbij is ons doel het verder verbeteren van de positionering van het oude historische centrum door samen met de ondernemers het historisch karakter te versterken via actieve gebiedscommunicatie en (ruimtelijke) aanpassingen in de openbare ruimte.

Bestemmingsreserve **Wijkontwikkeling**

Vanuit deze reserve worden plannen op het gebied van wijkontwikkeling bekostigd. De jaarlijkse afschrijvingen van de uitgevoerde wijkontwikkelingsplannen worden aan deze reserve onttrokken.

Bestemmingsreserve **Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026**

Bij de vaststelling van het Woningisolatieprogramma Rijswijk 2023-2026 is door de raad een bestemmingsreserve ingericht, waarmee ieder jaar het nog niet uitbetaald budget aan subsidie kan worden overgeheveld naar het volgende kalenderjaar. Kwetsbare huishoudens en VvE's hebben een langere doorlooptijd voor de besluitvorming en uitvoering van isolatiemaatregelen. Met een bestemmingsreserve blijven de middelen beschikbaar voor dit doel. Daarmee bieden we zekerheid en tijd aan de doelgroep om het besluitvormingsproces zorgvuldig te doorlopen.

Verloop van de voorzieningen

Bedragen x € 1.000	Saldo	Toevoe-	Aanwen-	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Omschrijving	begin	gingen	dingen	eind	eind	eind	eind
	2026	2026	2026	2026	2027	2028	2029
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's							
Pensioenen wethouders	4.121		20	4.101	4.080	4.060	4.040
Verplichtingen en risico's	114			114	114	114	114
Verlofsparen	201			201	201	201	201
RVU	223			223	223	223	223
Totaal voorzieningen voor verplichtingen en risico's	4.658		20	4.638	4.618	4.598	4.577
Voorzieningen door derden bekleemde middelen							
Riolering (egaliserie)	2.278			2.278	2.278	2.278	2.278
Riolering (spaargedeelte)	3.273			3.273	3.273	3.273	3.273
Totaal voorzieningen door derden bekleemde middelen	5.550			5.550	5.550	5.550	5.550
Voorzieningen ter egalisering van kosten							
Onderhoud kunst in de openbare ruimte	72	16	10	78	84	90	96
Onderhoud welzijnsaccommodaties (MOP)	3.291	1.345		4.636	5.982	7.327	8.672
Baggerwerken	616	339		955	1.294	1.634	1.973
Totaal voorzieningen ter egalisering van kosten	3.979	1.700	10	5.669	7.360	9.050	10.741
Totaal voorzieningen	14.188	1.700	30	15.858	17.528	19.198	20.868

Toelichting op de voorzieningen

Volgens artikel 55 lid 1 BBV dient in de toelichting op de balans de aard en de reden van elke voorziening en de wijzigingen daarin te worden toegelicht.

Hieronder volgt een toelichting op de voorzieningen.

Voorzieningen voor verplichtingen en risico's

Pensioenen wethouders

Voorziening als gevolg van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar waarvan de oorsprong wel (mede) ligt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar. De pensioenverplichtingen van de (oud) bestuurders zijn, voor zover niet ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij, in de voorziening pensioenen wethouders opgenomen.

Verplichtingen en risico's

Betreft een voorziening ter dekking van mogelijke toekomstige verplichtingen en risico's.

Verlofsparen

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld.

Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit kan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Conform de BBV dient hier een voorziening voor te worden gevormd.

RVU

Binnen de gemeente hebben voormalig medewerkers gebruik gemaakt van de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). Bij deze regeling nemen voormalig medewerkers ontslag en krijgen zij een maandelijkse ontslagvergoeding tot hun AOW-leeftijd. Vanaf het moment dat de gemeente een aanvraag van deze regeling goedkeurt, moet zij daarvoor dekking apart zetten in een voorziening.

Voorzieningen door derden bekleemde middelen

Riolering (egalisatie)

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten van de vervangingsinvesteringen gelijkmatig te verdelen.

Riolering (spaargedeelte)

Deze voorziening houdt verband met een storting van niet gerealiseerde vervangingsinvesteringen en dient voor de afdekking van de uitgestelde investeringen. Voorziening als gevolg van het sparen van de niet gerealiseerde investeringsplanning. Door vertraging bij de vervanging van riolering wordt een storting in de voorziening gedaan.

Voorzieningen ter egalisering van kosten

Onderhoud kunst in de openbare ruimte

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor het meerjarenonderhoud voor de gemeentelijke kunstwerken in de openbare ruimte gelijkmatig te verdelen. Jaarlijks wordt er € 15.940 toegevoegd aan deze voorziening.

Onderhoud welzijnsaccommodaties (MOP)

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor het meerjarenonderhoud voor de (welzijns)gebouwen gelijkmatig te verdelen en te realiseren dat er bij noodzakelijk groot onderhoud voldoende in de voorziening zit om deze te bekostigen.

Baggerwerken

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor het meerjarenonderhoud voor het baggeren gelijkmatig te verdelen.

Overzicht taakvelden

Bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	Saldo
Taakvelden			
Bestuur en ondersteuning	11.918	10.355	-1.563
0.1 Bestuur	4.563	0	-4.563
0.2 Burgerzaken	3.851	1.874	-1.977
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.493	1.099	-1.394
0.63 Parkeerbelasting	1.010	7.382	6.372
Veiligheid	11.097	413	-10.684
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.579	0	-6.579
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.518	413	-4.105
Verkeer en Vervoer	14.674	1.182	-13.491
2.1 Verkeer en vervoer	12.466	1.159	-11.307
2.2 Parkeren	1.668	23	-1.644
2.4 Economische havens en waterwegen	168	0	-168
2.5 Openbaar vervoer	372	0	-372
Economie	1.389	622	-767
3.1 Economische ontwikkeling	319	101	-218
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	246	0	-246
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	372	192	-180
3.4 Economische promotie	451	328	-123
Onderwijs	12.116	3.790	-8.327
4.1 Openbaar basisonderwijs	212	0	-212
4.2 Onderwijshuisvesting	5.950	932	-5.018
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5.955	2.858	-3.097
Sport, Cultuur en Recreatie	21.431	2.186	-19.245
5.1 Sportbeleid en activering	2.895	280	-2.615
5.2 Sportaccommodaties	2.677	1.511	-1.166
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.540	256	-3.284
5.4 Musea	702	0	-702
5.5 Cultureel erfgoed	769	7	-762
5.6 Media	1.775	49	-1.727
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.072	84	-8.988
Sociaal Domein	98.861	32.230	-66.631
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7.921	1.843	-6.078
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.358	0	-1.358
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.676	0	-1.676
6.3 Inkomensregelingen	38.304	29.957	-8.347
6.4 WSW en beschut werk	3.208	0	-3.208
6.5 Arbeidsparticipatie	3.043	13	-3.030
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	3.956	0	-3.956
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	8.038	220	-7.818
6.712 Begeleiding (Wmo)	4.109	0	-4.109
6.713 Dagbesteding (Wmo)	1.027	0	-1.027
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	436	198	-239
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	569	0	-569
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	15.580	0	-15.580
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	2.656	0	-2.656
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	664	0	-664
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0
6.791 PGB Wmo	890	0	-890
6.792 PGB Jeugd	3.438	0	-3.438
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	173	0	-173
6.821 Jeugdbescherming	1.154	0	-1.154
6.822 Jeugdreclassering	221	0	-221
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	441	0	-441
Volksgezondheid en milieu	21.183	19.691	-1.492
7.1 Volksgezondheid	3.302	225	-3.077
7.2 Riolering	4.594	6.423	1.829
7.3 Afval	11.070	12.889	1.819
7.4 Milieubeheer	1.985	20	-1.965
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	232	134	-97
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	53.978	47.155	-6.823
8.1 Ruimte en leefomgeving	2.140	0	-2.140
8.2 Grondexploitatie (nietbedrijventerreinen)	35.070	34.982	-88
8.3 Wonen en bouwen	16.768	12.173	-4.595
Algemene middelen en overig	626	164.187	163.561
0.5 Treasury	158	2.245	2.088
0.61 OZB woningen	744	8.670	7.927
0.62 OZB nietwoningen	122	7.633	7.511

Bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	Saldo
Taakvelden			
0.64 Belastingen overig	210	25	-185
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	145.599	145.599
0.8 Overige baten en lasten	-607	14	622
Overhead	36.669	1.477	-35.192
0.4 Overhead	36.669	1.477	-35.192
Mutaties reserves	2.000	3.183	1.183
0.10 Mutaties reserves	2.486	3.669	1.183
Eindtotaal	286.429	286.958	529

Verwerking kadernota 2026

	bedrag x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Begroting 2025		-4.237	-3.179	-1.982	-1.982
Amendementen begrotingsdebat		0	0	0	0
Effecten jaarrekening		-291	0	0	0
Algemene uitkering		4.102	5.378	3.438	5.568
1e Halfjaarrapportage		-5.313	-5.811	-5.793	-5.789
Saldo Begroting na 1e halfjaarrapportage		-5.739	-3.612	-4.337	-2.203
Overige ontwikkelingen		-1.330	-1.767	-1.767	-1.767
Kadernota maatregelen 2026		4.156	4.916	3.692	3.343
Meicirculaire 2025		5.189	5.434	6.215	5.477
Taakstelling Jeugd Meicirculaire		0	0	-2.177	-2.194
Saldo RIB meicirculaire RIB 25 046		2.276	4.972	1.625	2.656

Kadernota maatregelen

In de kadernota 2026 heeft de raad een aantal maatregelen vastgesteld. Deze maatregelen zijn allemaal ingevuld in deze begroting. Voor de LTIP is er in de eerste jaarschijven een aanvullende invulling geweest bovenop het vastgestelde in de kadernota. Alleen in 2029 is de doelstelling voor het LTIP niet behaald. Deze doelstelling blijft wel gehandhaafd en wordt verder uitgewerkt bij de doorontwikkeling van het LTIP.

Kadernota maatregelen (Bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
LTIP	1.456	1.416	1.192	843
Organisatie	1.000	2.000	2.000	2.000
Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoering		500	500	500
BCF	1.000	1.000		
Structurele incidentelen onderbesteding	700			
Totaal	4.156	4.916	3.692	3.343

Overige ontwikkelingen

Bedrag x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Kadernota aanvullend resultaat LTIP	1.037	1.024	789	99
Meicirculaire aanvullend	2.964	1.977	938	1.021
Uitstel uitbreiding reguleringstijden	-114			
Bunkercomplex-Museum Overvoorde afschrijvingslasten		-40	-40	-40
Buurtgezinnen	-54	-54	-54	-54
Johan Cruyff court afschrijvingslasten		-15	-15	-15
Uitwerken beeldkwaliteitsplan Oud Rijswijk	-50			
Parkeervergunningen	-170	-170	-170	-170
Optimalisatie YouForce	-40			
Algoritmebeleid + Data, AI en RPA	-391	-241	-241	-241
Doorstroomteam Sociaal Domein	-90			
Sportparken afschrijvingslasten			-48	-195
Begeleiding beschut werk	60	60	60	60
Opbrengst gronden hof van elsenburg		50	150	150
Taakstelling Jeugd			2.175	2.192
Overige bijstellingen	-949	-1.564	-1.485	-2.068
	2.203	1.027	2.059	739

Uitwerking intensiveringen kadernota

Kadernota ontwikkelingen (Bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
City marketing	-159	-129	-129	-129
Economie versterking komende jaren	-101	-101	-101	-101
Pandbrigade fase 2	-370	-510	-510	-510
Schoolmaatschappelijk werk	-42	-100	-100	-100
Verduurzaming en renovatie schouwburg	-175	-175	-175	-175
Weesfietsen	-70	-70	-70	-70
Buitensport accomodaties extra budget kadernota	-50			
Jongerenwerk en wijkgericht welzijnswerk	-300	-300	-300	-300
Borgingsplan Omgevingswet	-286	-416	-416	-416
Huisvesting Sociaal Domein	-400	-400	-400	-400
Motie inhuur -30%	-400			
Omzetten bestemmingsplannen naar omgevingsplannen	-100	-100	-100	-100
Onderwijshuisvesting	-980	-2.955	-735	-225
Inzet Huurteam (wettelijke taak)	-95	-36	-29	-25
Totaal kadernota ontwikkelingen	-3.528	-5.292	-3.065	-2.551

Totaalbeeld begroting

	2026	2027	2028	2029
Saldo RIB meicirculaire RIB 25 046	2.276	4.972	1.625	2.656
Ontwikkelingen 2e halfjaarrapportage	-422	-247	-54	-278
Saldo Begroting na 2e halfjaarrapportage	1.854	4.725	1.571	2.378
Overige ontwikkelingen	2.203	1.027	2.059	739
Kadernota ontwikkelingen	-3.528	-5.292	-3.065	-2.551
Totaal	529	460	565	566

Besluiten

Begroting voor het jaar 2026

De raad van de gemeente Rijswijk;

Gezien de door burgemeester en wethouders aangeboden begroting voor het jaar 2026;

BESLUIT:

Vast te stellen de begroting voor het jaar 2026

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Rijswijk in zijn openbare vergadering van
11 november 2025

De raad van de gemeente Rijswijk,

De griffier,

de voorzitter,

Meerjarenraming 2027-2029

De raad van de gemeente Rijswijk;

Gezien de door burgemeester en wethouders aangeboden begroting met bijbehorend investeringsplan voor de jaren 2027 - 2029;

BESLUIT:

Voor kennisgeving aan te nemen de meerjarenraming met bijbehorend investeringsplan voor de jaren 2027 - 2029.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Rijswijk in zijn openbare vergadering van 11 november 2025

De raad van de gemeente Rijswijk,

De griffier,

de voorzitter,

De in de jaarschijf 2026 van het investeringsplan 2026-2029 geraamde investeringen

De raad van de gemeente Rijswijk;

Gezien de door burgemeester en wethouders aangeboden begroting met bijbehorend investeringsplan voor de jaren 2026 – 2029 conform art 5, lid 2 van de Financiële verordening gemeente Rijswijk 2023;

BESLUIT:

Voor de volgende investeringen 2026 kredieten beschikbaar te stellen overeenkomstig de daarbij vermelde bedragen:

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Rijswijk in zijn openbare vergadering van
11 november 2025

De raad van de gemeente Rijswijk,

De griffier,

de voorzitter,

Investeringskredieten 2026

Investeringsproject 2026	Som van Krediet
50 km/u naar 30 km/u	1.060.000
Afvalbakken 2026	50.000
Armaturen	171.000
Asfaltwegen	1.309.000
Beschoeiing	640.000
Bogaard Stadscentrum	3.189.220
Bunkercomplex	1.000.000
Civiele Kunstwerken	621.000
Documentaire informatievoorziening 2026	69.000
Fietsinfrastructuur	1.540.484
Havenkwartier	443.930
Herinrichten	2.275.000
Huisvesting Don Bosco	1.600.000
Johan Cruyff Court	200.000
Kabelnet	669.000
Kansrijke plekken	150.000
Kesslerpark	4.951.240
Lichtmasten	80.000
Marimbahallocatie	12.300.000
MJOP sportparken	33.000
OLP meubilair	255.000
Openbaar vervoer	550.000
Parkeerautomaten	105.000
Sportpark Irene	650.000
Transformatie Wilhelminapark 2026	450.000
Verkeersregelininstallatie	745.000
Verkeersveiligheidsmaatregelen	1.025.000
Vervanging beplanting 2026	421.000
Vervanging bomen 2026	851.000
Wagenpark	280.000